مەخپى

شىنجاڭ مەنبەلىرى

چوڭ ئىشلار خاتىرىسى

(1985 — 1949)

ABDULCELİL TURAN
Yenidoğan Mh. 41 Sk. No.7/4
Zeytinburnu - İSTANBUL
Tel. / Fax: 0212.679 03 70

سەپەرۋەرلىك باشقارمىسى
شىنجاڭ ھەربىي رايون سەلىگىبۇ مىنبىك، زاپاس ھەربىيلەر
تەلىم-تەربىيىسى باشقارمىسى
1986 - يىل 7 - ئاي

ئىزاھات

1. شىنجاڭدىكى سەپەرۋەرلىك خىزمىتى تارماقلىرى، خەلق قوراللىق خىزمىتى كادىرلىرىنى شىنجاڭنىڭ دۆلىتىمىز قۇرۇلغاندىن بۇيانقى مىنبىلىك ۋە سەپەرۋەرلىك خىزمىتى تەرەققىياتىنىڭ تارىخىي ئەھۋالىنى پىششىق بىلىش ھەمدە ئۇنىڭدىن خەۋەردار بولۇش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىش ئۈچۈن، مۇھىم پايدىلىنىش ماتېرىيالى بولغان مەزكۇر «چوڭ ئىشلار خاتىرىسى» تۈزۈپ چىقىلدى.

2. بۇ «چوڭ ئىشلار خاتىرىسى» گە شىنجاڭنىڭ دۆلىتىمىز قۇرۇلغاندىن بۇيانقى مىنبىلىك ۋە سەپەرۋەرلىك خىزمىتىگە دائىر زور ۋەقەلەر، زور پائالىيەتلەر، شۇنىڭدەك پارتىيە ھەم دۆلەتنىڭ مىنبىلىك، سەپەرۋەرلىك خىزمىتىگە ئائىت بەزى فاڭجېن، سىياسەت، يولىيورۇقلىرى كىرگۈزۈلدى؛ ئەينى ۋاقىتتىكى تارىخىي ئارقا كۆرۈنۈش ۋە ئىچكى باغلىنىشلارنى چۈشىنىۋېلىشقا قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن، سىياسىي جەھەتتىكى بەزى مۇھىم ۋەقەلەرمۇ قىسقىچە كىرگۈزۈلدى. مەسىلىلەرنىڭ تولۇق ۋە باغلىنىشلىق بولۇشى نەزەردە تۇتۇلۇپ، بەزى ۋەقەلەر مۇۋاپىق يىغىنچاقلاپ بايان قىلىندى.

3. بۇ «چوڭ ئىشلار خاتىرىسى» ئاساسلىقى ئۆزىمىز 1986 - يىل 6 - ئايدا توپلاپ رەتلىگەن «ھەربىي خىزمەت تەزكىرىسى» (مىنبىڭ، زاپاس ھەربىيلەر خىزمىتىگە ئائىت ماتېرىيال) ئاساسىدا، قايتىدىن رەتلەش، تۈزىتىش كىرگۈزۈش، تولۇقلاش ئارقىلىق تۈزۈپ چىقىلدى. سەۋىيىمىز چەكلىك، ماتېرىيال كەمچىل بولغانلىقتىن، مەزمۇن ۋە تۈزۈش جەھەتتە خاتالىق ھەم كەمچىلىكلەردىن خالى بولالمىغان بولۇشىمىز مۇمكىن، شۇڭا كىتابخانلارنىڭ تۈزىتىش پىكىرلىرىنى بېرىشىنى سورايمىز.

بۇ «چوڭ ئىشلار خاتىرىسى» نى ھەربىي رايوننىڭ مۇئاۋىن سىلىڭيۈەنى جاڭ دېفۇ، مۇئاۋىن سەنمۇجاڭ قۇربان ئەرشىدىنىڭ رەھبەرلىكىدە، سەپەرۋەرلىك باشقارمىسى ۋە مىنبىڭ، زاپاس ھەربىيلەر تەلىم - تەربىيە باشقارمىسىنىڭ ئۇيۇشتۇرۇشى بىلەن، بىڭتۇەن خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ سابىق مۇئاۋىن بۇجاڭى چېن ۋېيشۇ، سابىق ئىلى زاپاس ھەربىيلەر شىسىنىڭ سەنمۇجاڭى ۋۇجىڭخۇا قاتارلىق يولداشلار تۈزۈپ چىقتى، سابىق ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىنىڭ مۇئاۋىن بۇجاڭى جاۋ بەيشېڭ تەكشۈرۈپ بېكىتتى.

سەپەرۋەرلىك باشقارمىسى
شىنجاڭ ھەربىي رايون سىلىڭبۇ مىنبىڭ، زاپاس ھەربىيلەر
تەلىم-تەربىيە باشقارمىسى

1986 - يىل 7 - ئاي

مۆندەرىجە

1949 – يىل .... (1)
1950 – يىل .... (3)
1951 – يىل .... (5)
1952 – يىل .... (10)
1953 – يىل .... (13)
1954 – يىل .... (18)
1955 – يىل .... (23)
1956 – يىل .... (27)
1957 – يىل .... (29)
1958 – يىل .... (33)
1959 – يىل .... (39)
1960 – يىل .... (46)
1961 – يىل .... (55)
1962 – يىل .... (64)
1963 – يىل .... (72)
1964 – يىل .... (82)
1965 – يىل .... (90)
1966 – يىل .... (106)

1967 ـ يسل .... (117)
1968 ـ يسل .... (120)
1969 ـ يسل .... (121)
1970 ـ يسل .... (129)
1971 ـ يسل .... (138)
1972 ـ يسل .... (141)
1973 ـ يسل .... (146)
1974 ـ يسل .... (156)
1975 ـ يسل .... (160)
1976 ـ يسل .... (171)
1977 ـ يسل .... (184)
1978 ـ يسل .... (188)
1979 ـ يسل .... (204)
1980 ـ يسل .... (214)
1981 ـ يسل .... (224)
1982 ـ يسل .... (234)
1983 ـ يسل .... (247)
1984 ـ يسل .... (268)
1985 ـ يسل .... (277)

1949 - يىل

9 - ئايدا ئازادلىق ئۇرۇش ئەڭ ئاخىرقى غەلىبە باسقۇچىغا قەدەم قويدى، خەلق ئازادلىق ئارمىيىمىزنىڭ غەلىبىلىك يۈرۈش قىلىۋاتقانلىقىنىڭ تەسىرى، پارتىيە- نىڭ مىللىي سىياسىتى ۋە بىرلىكسەپ سىياسىتىنىڭ ئىلھامى، شۇنداقلا ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابىي كۈچلىرى- نىڭ ماسلىشىشى ئارقىسىدا، گومىنداڭ شىنجاڭ گارنىزونى- نىڭ سىلىڭى تاۋسىيۇ، ئۆلكىنىڭ رەئىسى بۇرھان شەھىدى قاتارلىقلار پارتىيىمىزنىڭ تىنچلىق شەرتنامىسىنى قوبۇل قى- لىپ، 9 - ئاينىڭ 25 -، 26 - كۈنلىرى تىنچلىق بىلەن ھەقىقەتكە قايتقانلىقىنى جاكارلىدى. ھەقىقەتكە قايتقان قىسىملار جۇڭگو خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىنىڭ 22 - بىڭتۇەنى قىلىپ ئۆزگەر- تىپ تەشكىللەندى. 10 - ئايدا خەلق ئازادلىق ئارمىيىسى 1 - بىڭتۇەنىنىڭ سىلىڭيۇەنى ۋاڭجېن 2 -، 6 - جۈننى باشلاپ شىنجاڭغا قاراپ يۈرۈش قىلدى. 10 - ئاينىڭ 10 - كۈنى ئالدىن ئەۋەتىلگەن قىسىملار ئۈرۈمچىگە يېتىپ كەلدى.

9 - ئاينىڭ 21 - كۈنىدىن 30 - كۈنىگىچە جۇڭگو خەلق سىياسىي مەسلىھەت كېڭىشىنىڭ 1 - يىغىنى بېي-

جىڭدا چاقىرىلدى. يىغىندا ۋاقىتىنچە ئاساسىي قانۇن رولىنى ئوينايدىغان «ئورتاق پروگرامما» ماقۇللاندى. «ئورتاق پروگرامما»نىڭ 23- ماددىسىدا: «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىدە مىنبىلىك تۇزۇمى يولغا قويۇلۇپ، جايلار-نىڭ تەرتىپى ساقلىنىدۇ، دۆلەتنىڭ سەپەرۋەرلىك ئاساسى تۇرغۇزۇلىدۇ ھەمدە مۇۋاپىق پەيتتە مەجبۇرىيەت ئۆتەش-گۈچى ئەسكەرلىك تۇزۇمى يولغا قويۇلىدۇ» دەپ بەلگى-لەندى. دېمەك، ئۇنىڭدا مىنبىلىك تۇزۇمىنىڭ جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى ھەربىي تۇزۇمىنىڭ بىرى ئىكەنلىكى ئېنىق بەلگىلەندى.

1950 - يىل

يىل بېشىدا مەغلۇبىيىتىگە تەن بەرمەيۋاتقان ئەكسىيەتچىلەر ئۆلۈم ئالدىدا جان تالىشىپ، ئوسمان، يولۋاس، جانىمقان باشچىلىقىدىكى باندىتلار، شۇنىڭدەك سابىق گومىنداڭ ئاتلىق 7 - شىسىغا بىۋاستە قاراشلىق قىسىملار ۋە 20 -، 21 - تۇەنىنىڭ بىر قىسمى، 26 - شىسىنىڭ ئاتلىق ئەسكەرلەر يىغىندىن بولۇپ 7000 دىن كۆپرەك ئادەم ئامېرىكىنىڭ دىخۇادا تۇرۇشلۇق مۇئاۋىن كونسولى ماكنانىنىڭ قۇتراتمىشى بىلەن ئىلگىر - كېيىن توپىلاڭ كۆتەردى.

توپىلاڭنى تىنجىتىپ، ئەكسىلئىنقىلابىي قوراللىق كۈچلەرنى تازىلاش ئۈچۈن، دىخۇا رايونلۇق پارتكوم شىنجاڭ بيۇروسىنىڭ يوليورۇقىغا ئاساسەن، ھەر دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنى خەلق ئامىسىنى تەشكىللەپ «باندىتلارنى تازىلاپ، ئۆزىنى قوغداش»قا چاقىردى. ھەرقايسى رايون، يېزا ۋە مەھەللىلەر ياشلار ھەم ئوتتۇرا ياشلىقلارنى ئاكتىپ سەپەرۋەر قىلىپ، «قوغدىنىش ئەترىتى»، «ئامانلىق ساقلاش ئەترىتى»، «بىرلەشمە مۇداپىئە ئەترىتى»، «قوراللىق خىزمەت ئەترىتى»، «پارتىزانلار ئەترىتى» ياكى «مىنبىڭ ئەترىتى» (پەيى، بەنى) تەشكىل

لەپ، خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىنىڭ باندىت تازىلاشقا ماسلاشتى. يىل ئاخىرىغا بارغاندا، ئۈرۈمچى، مىچۈەن، فۇكاڭ، جىمسار، كۆچۈڭ، مورى، سانجى، قوتۇبى، ماناس، تۇرپان، پىچان، توقسۇن، قومۇل، باركۆل، چەرچەن قاتارلىق 15 ناھىيىدە ئىلگىر - كېيىن بولۇپ ھەر خىل شەكىلدىكى ئاممۇۋى خەلق قوراللىق كۈچلىرىدىن 12 مىڭ 262 كىشى تەشكىللەندى، ھەر خىل قورال - ياراقلار 2674 تالغا، ئات 402 تۇياققا يەتتى. بۇھال شىنجاڭ مىنبىڭلىرىنىڭ بارلىققا كېلىشكە باشلىغانلىقىدىن دېرەك بەردى.

10 - ئاينىڭ 6 - كۈنىدىن 20 - كۈنىگىچە بىيجىڭدا مەملىكەتلىك خەلق قوراللىق كادىرلىرى يىغىنى چاقىرىلدى.

يىغىندا مىنبىڭلارنىڭ سوتسىيالىستىك ئىنقىلاب ۋە سوتسىيالىستىك قۇرۇلۇش دەۋرىدىكى ئورنى، رولى مۇزاكىرە قىلىندى، مىنبىڭ خىزمىتىنىڭ فاڭجېنى، ۋەزىپىلىرى ئېنىق بەلگىلەندى. يوقىرىدىن تۆۋەنگە قەدەر خەلق قوراللىق كۈچلىرىنىڭ رەھبەرلىك ئاپپاراتىنى قۇرۇش قارار قىلىندى، «مىنبىڭلارنىڭ تەشكىلىي نىزامى»نىڭ تەپسىلىي پرىنسىپلىرى مۇزاكىرە قىلىندى ۋە تۈزۈپ چىقىلدى.

يىل بېشىدا دىخۇا ھەربىي رايونى مىنبىلىك تەشكى-
لىنى تەرتىپكە سېلىش توغرىسىدا قارار چىقىرىپ، ھە-
قىقەتكە قايتقاندىن كېيىن ئىپادىسى ناچار بولغان ئو-
فىتسېر، جەڭچىلەرنى يەرلىك ئاممىۋى قوراللىق تەش-
كىلاتلار ئىچىدىن يۆتكەپ، ئۆگىنىشكە ۋە ئىدىيە ئۆز-
گەرتىشكە تەشكىللەش؛ قورالغا تايىنىپ ئوغرىلىق - بۇ-
لاڭچىلىق قىلىش، ئاياللارغا باسقۇنچىلىق قىلىشتەك
قانۇن - ئىنتىزامغا خىلاپ ھەرىكەتلەر بىلەن ئۇغۇللان-
غان بۇزۇق ئۇنسۇرلارنى قاتتىق بىر تەرەپ قىلىشنى
تەلەپ قىلدى.

تەرتىپكە سېلىش ئارقىلىق مىنبىلىك تەشكىلى
پاكلاشتى ۋە زورايدى. مىنبىڭلارنىڭ سانى 28 مىڭ 927
كىشىگە يەتتى. بۇنىڭ ئىچىدە خەنزۇ مىنبىڭلار 43%نى،
ئۇيغۇر مىنبىڭلار 42%نى، باشقا مىللەت مىنبىڭلىرى
15% نى ئىگىلىدى. كەمبەغەل دېھقانلار 66%نى، ئوتت-
تۇرا دېھقانلار 28%نى، باشقا تەركىبتىكىلەر 6% نى
ئىگىلىدى. ھەر خىل يېنىك قوراللار 3537 تالغا، ئات
898 تۇياققا يەتتى.

3 - ئاينىڭ 24 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتى-
يىسى مەركىزىي كومىتېتى، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «ھەر

دەرىجىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ تەشكىلى ۋە شتاتى توغرىسىدا قارار» چىقاردى. قاراردا مۇنۇلار كۆرسىتىلدى:

«بىرلىككە كەلگەن خەلق قوراللىق كۈچلىرى تەشكىلىي ئاپپاراتىنى تۇرغۇزۇپ، مىنبىڭلىك خىزمىتىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، ھەربىي كومىتېتتىن رايون دەرىجىلىك ئورۇنلارغا قەدەر خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇلىدۇ».

«مىنبىڭلارنىڭ سىياسىي خىزمىتى شۆبە ھەربىي رايوندىن يۇقىرى دەرىجىلىك ئورۇنلاردا ھەر دەرىجىلىك ھەربىي رايون سىياسىي بۆلىمىنىڭ رەھبەرلىكىدە ئىشلىنىدۇ، ناھىيىلىك، رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىدە سىياسىي خىزمەتچىلەر قويۇلىدۇ، رەھبەرلىكنى بىرلىككە كەلتۈرۈپ، يەرلىكنىڭ خىزمىتىگە ياردەملىشىپ، مىنبىڭلىك خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇشقا قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن، ناھىيىلىك پارتكومىنىڭ شۇجىسى قوراللىق بۆلۈمىنىڭ جىڭگۇيىلىق ۋەزىپىسىنى قوشۇمچە ئۆتەيدۇ، رايونلۇق پارتكومىنىڭ شۇجىسى رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ سىياسىي جياۋداۋيۈەنلىك ۋەزىپىسىنى قوشۇمچە ئۆتەيدۇ، رايونلۇق ياشلار ئىتتىپاقىنىڭ شۇجىسى مۇئاۋىن جياۋداۋيۈەنلىك ۋەزىپىسىنى قوشۇمچە ئۆتەيدۇ. ناھىيىلىك، رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ بۇجاڭى شۇ دەرىجىلىك پارتكومغا قاتنىشىپ، ئۇنىڭ ھەربىي ھەيئىتى بولىدۇ. يېزىدا ياكى مەھۇرىي

كەنتتە مىنبىلىك دۈيى قۇرۇلىدۇ، دۈيجاڭلىقىنى يېزا (كەنت) پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ ھەربىي ھەيئىتى، جىڭ-داۋيۈەنلىكىنى ياچېيكا شۇجىسى قوشۇمچە ئۈستىگە ئالىدۇ.»

«18 ياشتىن 30 ياشقىچە بولغان ئەر يۇقىرىلارنىڭ ھېيىپ بولغان ۋە روھىي كېسەلگە گىرىپتار بولغانلىرىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ھەممىسىنىڭ مىنبىلىك تەشكىلىگە قاتنىشىش ھوقۇقى ھەم مەجبۇرىيىتى بار، مىنبىڭلار ئارىسىدا مىنبىلىك تايانچىلىرى دۈيى تەشكىللىنىپ، ئۇلار مىنبىڭلارنىڭ ۋەزىپە ئىجرا قىلىشىدا تايانچ كۈچ قىلىنىدۇ.»

5 - ئاينىڭ 16 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «مىنبىلىك قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا يوليورۇق» تارقاتتى.

يوليورۇقتا مۇنۇلار كۆرسىتىلدى:

1. مىنبىڭلارنىڭ كۈرىشى خەلق ئازادلىق ئۇرۇشى غەلىبىسىنىڭ مۇھىم بىر تەركىبى قىسمى. ھازىر مەملىكىتىمىزدىكى مىنبىڭلار ۋە خەلق قوغدىنىش ئەترەتلىرى خەلق دېموكراتىيە - دېكتاتۇرىسىنى مۇستەھكەملەشتىكى كۈچلۈك تۈۋرۈككە ئايلاندى. مەملىكەت ئىچىدە سىنىپىي كۆرەش، خەلقئارادا جاھانگىرلىك تۈزۈمى مەۋجۇت بولۇپ تۇرغان دەۋردە، قۇدرەتلىك زاپاس كۈچلەرنى ساقلاش ۋە بەرپا قىلىش، مىنبىلىك قورۇلۇشىنى كۈچەيتىش كېرەك.

2. نۆۋەتتە مىنبىڭ تەشكىلى تېخى ئومۇمىيلىشىپ كەتكىنى، خىزمەتلەر چوڭقۇر ئىشلەنگىنى يوق، تۈزۈملەر تېخى بىردەك ئەمەس، ئەمدى بۇرۇنقى ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن مىنبىڭ بولۇشتەك تەشكىلىي پرىنسىپقا مۇۋاپىق تۈزىتىش كىرگۈزۈش، يەنى تەدرىجىي ھالدا ئومۇمىيۈزلۈك مىنبىڭ تۈزۈمىنى يولغا قويۇش كېرەك.

3. مىنبىڭلارنىڭ ئاساسىي ۋەزىپىسى: دۆلەتنىڭ سەپەرۋەر قىلىش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئېلىپ، ئارمىيىگە ۋە ئورۇشقا قاتنىشىش، جەڭ ۋەزىپىلىرىنى ئۆتەش، ئارقا سەپنىڭ ئامانلىقىنى ساقلاش ۋە مۇستەھكەملەش ھەمدە يەرلىكنىڭ قۇرۇلۇش ئىشلىرىغا ئاكتىپ قاتنىشىش.

4. مىنبىڭ تەشكىلىنى تەرتىپكە سېلىش ۋە مۇس-تەھكەملەش، مىنبىڭلارنىڭ يالاھىيىتىنى ئېھتىياتچانلىق بىلەن تەكشۈرۈپ، تەشكىلنىڭ ساپلىقىغا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك.

5. مىنبىڭلارغا دېھقانچىلىق ۋاقتىغا تەسىر يەت-كۈزمىگەن ھالدا، ئارقاق ئۇسۇللارنى قوللىنىپ، مۇن-تىزىم تەلىم - تەربىيە ئېلىپ بېرىش كېرەك.

6. مىنبىڭ قۇرۇلۇشىنى بىر تۇتاش ئىگىلەش ئۈچۈن، رايوندىن يۇقىرى دەرىجىلىك ئورۇنلاردا خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇلىدۇ؛ ئۇلار ھەربىي سىستېمىلار-نىڭ رەھبەرلىكىدە بولىدۇ. ھەر دەرىجىلىك پارتكوملار-نىڭ مىنبىڭلارغا بولغان سىياسىي رەھبەرلىكىنى ۋە

ئۇلارنىڭ تەڭ دەرىجىلىك ئالاقىدار تارماقلار بىلەن بولغان ئالاقىسىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، مۇنۇلار بەلگىلەندى: ناھىيىلىك پارتكومنىڭ شۇجىسى قوشۇمچە ناھىيىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ جىڭۋېيلىقىنى، ناھىيىلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىنىڭ جۇجاڭى قوشۇمچە خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ مۇئاۋىن بۇجاڭلىقىنى، رايونلۇق پارتكومنىڭ شۇجىسى قوشۇمچە رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ جياۋداۋيۈەنلىكىنى، رايونلۇق ئىتتىپاق كومىتېتىنىڭ شۇجىسى قوشۇمچە مۇئاۋىن جياۋداۋيۈەنلىكىنى، رايونلۇق جامائەت خەۋپسىزلىكى خادىمى قوشۇمچە مۇئاۋىن بۇجاڭلىقىنى، كەنت (يېزا) پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ شۇجىسى قوشۇمچە مىنبىڭ دۈيىنىڭ جىڭداۋيۈەنلىكىنى، ئىتتىپاق ياچېيكىسىنىڭ شۇجىسى قوشۇمچە مۇئاۋىن جىڭداۋيۈەنلىكىنى، ئامانلىق ساقلاش ھەيئىتى قوشۇمچە مۇئاۋىن دۈيجاڭلىقىنى ئۈستىگە ئالىدۇ.

بۇ يولىيۇرۇقتا «ئومۇمىيۈزلۈك مىنبىڭ تۈزۈمى» تۇنجى قېتىم ئوتتۇرىغا قويۇلغان. بۇنى يولداش لىيۇ شاۋچى يولىيۇرۇقنىڭ ئارگىنالىنى كۆرگەن چاغدا قوشۇپ قويغان.

1952 - يىل

1 - ئايدا مەركىزىي خەلق ھۆكۈمىتى خەلق ئىنقىلابىي ھەربىي كومىتېتىنىڭ رەئىسى ماۋزېدۇڭ ئارمىيىنىڭ شتاتىنى تەڭشەش بۇيرۇقىنى ئېلان قىلدى.

12 - ئاينىڭ 4 - كۈنى مەركىزىي كومىتېت «ھەر دەرىجىلىك خەلق قوراللىق كومىتېتلىرىنى تەسىس قىلىش توغرىسىدا قارار» چىقاردى. ئۇنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى تۆۋەندىكىچە:

1. خەلق ئىنقىلابىي ھەربىي كومىتېتىنىڭ ئاستىدا ھەر دەرىجىلىك خەلق قوراللىق كومىتېتى قۇرۇلىدۇ.

2. ھەر قايسى مەركىزىي بيۇرو، شۆبە بيۇرو، ئۆلكىلىك پارتكوم، ۋىلايەتلىك پارتكوم، ناھىيىلىك پارتكوم، رايونلۇق پارتكوم شۇنىڭدەك يەرلىك ياچېيكىلارنىڭ ھەممىسىدە ئالاقىدار تارماقلارنىڭ ئاساسلىق كادىرلىرىدىن تەركىب تاپقان خەلق قوراللىق كومىتېتى قۇرۇلىدۇ. ھەر قايسى چوڭ مەمۇرىي رايونلاردىن تۆۋەن ئورۇنلاردا شۇ دەرىجىلىك قوراللىق كومىتېتنىڭ مۇدىرلىقىنى شۇ ئورۇندىكى پارتكومنىڭ شۇجىسى قوشۇمچە ئۆتەيدۇ.

3 . خەلق قوراللىق كومىتېتىنىڭ ئاساسلىق ۋەزىپىسى: ھەربىي كومىتېتنىڭ خەلق قوراللىق خىزمىتى توغرىسىدىكى فاڭجېن ۋە ۋەزىپىلىرىنى ئۆز ئورنىنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا بىرلەشتۈرگەن ھالدا يولغا قويۇش پىلانىنى تۈزۈپ چىقىش ھەمدە تۈرلۈك تەشكىلىي كۈچلەرنى تەشكىللەش ۋە ئىلگىرى سۈرۈش ئارقىلىق، خەلق قوراللىق كۈچلىرى قۇرۇلۇشى ۋەزىپىلىرىنىڭ ھەر ۋاقىت ئورۇنلىنىشىغا كاپالەتلىك قىلىشتىن ئىبارەت.

4 . ھەر دەرىجىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى ھەر دەرىجىلىك خەلق قوراللىق كومىتېتلىرىنىڭ ئىش بېجىرىش ئورگىنى بولىدۇ.

12 - ئاينىڭ 11 - كۈنى مەركىزىي خەلق ھۆكۈمىتى مەمۇرىي ئىشلار كېڭىشى بۇيرۇق چىقىرىپ، «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى مىنبىڭ تەشكىلىنىڭ ۋاقىتلىق نىزامى» نى ئېلان قىلدى. بۇ ئون ماددىلىق نىزامدا مىنبىڭلارنىڭ خاراكتېرى، ۋەزىپىسى، تۈزۈمى، ئىنتىزامى، تەشكىلىي شتاتى ۋە رەھبىرىي ئاپپاراتى قاتارلىق جەھەتلەردە ئايرىم - ئايرىم بەلگىلىمىلەر ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

نىزامنىڭ ئىككىنچى ماددىسىدا: مىنبىڭلار ئىشلەپچىقىرىشتىن ئايرىلمايدىغان بولۇپ، خەلق ئاممىسىنىڭ قوراللىق تەشكىلى. 18 ياشتىن 40 ياشقىچە

بولغان ئەر پۇقرالارنىڭ مىيىپ بولغان ۋە روھىي كې-
سەلگە گىرىپتار بولغانلىرىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ھەممە-
سىنىڭ مىنبىڭ بولۇش ھوقۇقى ھەم مەجبۇرىيىتى بار.
40 ياشتىن ئاشقانلار مىنبىڭ تەشكىلىدىن چېكىنسە بو-
لىدۇ، لېكىن ئۇرۇش قەھرىمانلىرى، مىنبىڭ نەمۇنىچى-
لىرى چېكىنىشنى خالىمىسا، ئۇلارنى ئەھۋالغا قاراپ
قوشۇندا ساقلاپ قېلىشقا بولىدۇ، دەپ بەلگىلەندى.

1953 ـ يىل

1 ـ ئاينىڭ 26 ـ كۈنى ھەربىي كومىتېت باش سىياسىي بۆلۈمى «مىنبەرلەرنىڭ سىياسىي خىزمەت ئاپپاراتىنى تەسىس قىلىش توغرىسىدا قارار» چىقاردى. قارارىدا: ھەربىي كومىتېت خەلق قوراللىق بۆلۈمىدا سىياسىي خىزمەت باشقارمىسى، چوڭ ھەربىي رايون قوراللىق باشقارمىسىدا سىياسىي خىزمەت بۆلۈمى تەسىس قىلىنىدۇ. ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلار ئاساسلىقى مىنبەر خىزمىتى ئىشلىگەچكە، ئۇلاردا سىياسىي خىزمەت ئاپپاراتى تەسىس قىلىنمايدۇ، دەپ كۆرسىتىلدى.

3 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنى غەربىي شىمال ھەربىي رايونى «خەلق قوراللىق خىزمىتى پىلانى توغرىسىدىكى پروگرامما» نى تارقاتتى، ئۇنىڭدا مۇنداق دېيىلدى: يەر ئىسلاھاتى ئاياغلاشقان رايونلاردا مىنبەر تۈزۈمىنى ئومۇميۈزلۈك يولغا قويۇش، ئاساسىي بىر قەدەر ياخشى ئورۇنلار مىنبەر تايانچىلار تۈۋەنى قۇرۇش، يەر ئىسلاھاتى ئاياغلاشقان بولسىمۇ، مىنبەر تەشكىلى تېخى مۇكەممەللىشىپ كەتمىگەن ئورۇنلاردا، كىچىكتىن چوڭغا قاراپ، مىنبەر تايانچ بەن، پەي، لىيەن تەشكىلىنى

قۇرۇپ چىقىش كېرەك؛ ئاز سانلىق مىللەتلەر توپلىشىپ ئولتۇراقلاشقان رايونلاردا ۋە باندىتلار ئېغىر ۋەقە پەيدا قىلغان رايونلاردا ۋاقىتىنچە مىنبىڭ تايانچىلار تۈەنى قۇرماستىن، ھازىرقى مىنبىڭلارنى تەرتىپكە سېلىپ، ئۇلارغا بولغان سىياسىي تەربىيىنى كۈچەيتىش ھەمدە مىنبىڭلارنى تەدرىجىي تەرەققىي قىلدۇرۇش لازىم؛ چارۋىچىلىق ۋە يېرىم چارۋىچىلىق رايونلىرىدا مىنبىڭلار ۋاقىتىنچە تەرەققىي قىلدۇرۇلمىسىمۇ بولىدۇ.

3 ـ ئايدا خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىنىڭ شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق قىسىملىرى پارمىروپكا قىلىنىپ، دۆلەت مۇداپىئە قىسىملىرى ۋە ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش قىسىملىرى، دەپ ئايرىلدى (يېزا ئىگىلىك شىسىدىن 10ى، بىناكارلىق شىسىدىن بىرى تەشكىللەندى).

4 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى شىنجاڭ بيۇروسى ئۆلكىلىك ئىتتىپاق كومىتېتىغا تۈۋەندىكىدەك يوليورۇق بەردى: «ئۆلكىمىزنىڭ ئاز ساندىكى رايونلىرىدا مىنبىڭ تەشكىلى قۇرۇلغان بولسىمۇ، لېكىن كۆپ ساندىكى رايونلىرىدا مىنبىڭ تەشكىلى تېخى قۇرۇلمىدى، مىنبىڭ تەشكىلى قۇرۇلۇپ بولغان رايونلاردا ئۇنى قانۇنلۇق ساقلاپ قېلىش لازىم، ئۇنى شۆبە ھەربىي رايون،خەلق قوراللىق بۆلۈمى باشقۇرۇ-

دۇ؛ مىنبىلەك تەشكىلى تېخى قۇرۇلمىغان ئورۇنلاردا ھازىرچە قۇرۇلمايدۇ؛ مىنبىلەك تەشكىلىگە قاتناشقان ئاياللارغا پرىنسىپ جەھەتتىن ئۆزلۈكىدىن چېكىنىپ چىقىپ كېتىش ھەققىدە تەربىيە بېرىش كېرەك. ئەگەر ئۇلار چېكىنىشنى زادى خالىمىسا، مىنبىلەك تەشكىلىدە تۇرۇۋەرسە بولىدۇ. مەسىلە چىقىپ قالماسلىق ئۈچۈن، مىنبىلەك تەشكىلىگە قاتناشقان ئاياللارنى كۈندۈزى قاراۋۇللۇق قىلىش ۋە چارلاش ئېلىپ بېرىشتەك زۆرۈر خىزمەتلەرگە ئورۇنلاشتۇرۇش، كېچىسى ھەر قانداق خىزمەت ۋە پائالىيەتلەرگە قاتناشتۇرماسلىق كېرەك.»

5 - ئاينىڭ 26 - كۈنى مەركىزي خەلق ھۆكۈمىتى خەلق ئىنقىلابىي ھەربىي كومىتېتى بىلەن مەركىزىي خەلق ھۆكۈمىتى مەمۇرىي ئىشلار كېڭىشى «مىنبىگىلارنىڭ ۋەزىپىسى ۋە مىنبىگىلارنىڭ ئىشقا دەخلى يېتىش مەسىلىسنىيھەل قىلىش توغرىسىدا بىرلەشمە يوليورۇق» تارقاتتى. يوليورۇقتا مىنبىگىلارنىڭ ۋەزىپىسى مۇنداق بەلگىلەندى:

1. ھاۋادىن تاشلانغان ئىشپىيونلارنى پائال يوقىتىش؛

2. يەرلىكنىڭ ئامانلىقىنى قوغداش؛

3. ئىشلەپچىقىرىشنى قوغداش.

6 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 27 - كۈنىگىچە باش سەنىۋ
بۇ، باش سىياسىي بۇ بېيجىڭدا مەملىكەتلىك خەلق
قۇراللىق خىزمىتى يىغىنى چاقىردى. يىغىندا ھەربىي
خىزمەت قانۇنى (لايىھىسى) ۋە مىنىبىلىك خىزمىتى مۇزاكىرە
قىلىندى.

يىغىندا باش قوماندان جۇدې مىنىبىلىك خىزمىتى،
مەجبۇرىيەت ئۆتىگۈچى ئەسكەرلىك تۈزۈمى، ئۆلكىلىك
ھەربىي رايونلارنىڭ ئاساسلىق ۋەزىپىسى قاتارلىق
مەسىلىلەر توغرىسىدا يوليورۇق بەردى.

8 - ئاينىڭ 27 - كۈنى ھەربىي كومىتېتنىڭ مۇئاۋىن
رەئىسى پېڭدېخۇەي «مەملىكەتلىك خەلق قوراللىق
خىزمىتى يىغىنىنىڭ ئۈنىۋېرسال دوكلاتى»غا مۇنداق دەپ
تەستىق سالدى:

بۇ دوكلاتنى ھەربىي كومىتېت خەلق قوراللىق
بۆلۈمىنىڭ نامىدا ئېلان قىلىش كېرەك. مىنىبىگلار بىلەن
ئاھالىنىڭ نىسبىتى يۈزدە 1 - 3 پىرسەنت بولسا مۇۋاپىق.
ئومۇمىيۈزلۈك مىنىبىك تۈزۈمى دېگەن شۇئار ئەمدى
تەكىتلەنمىسىمۇ بولار، بىراق ئۇنى ھازىرچە ئەمەلدىن
قالدۇرۇشمۇ ھاجەتسىز.

9 - ئاينىڭ 3 - كۈنى بۇجاڭ فۇچيۇتاۋ مۇئاۋىن
رەئىس پېڭدېخۇەي بىلەن بۇجاڭ دېڭشىياۋپىڭغا سۇنغان
«مىنىبىگلارنىڭ ئومۇمىي سانى ئاھالىنىڭ يۈزدە 1 - ى

ئەتراپىدا بولۇش مەسىلىسى توغرىسىدا دوكلات»ىدا مۇنۇلارنى ئوتتۇرىغا قويدى: «ھازىر مىنبىگلار بىلەن ئاھالىنىڭ نىسبەت سانى ئېلان قىلىنسا بەك بالدۇر بولۇپ كېتەرمىكىن، بۇ قائىدىنى مەجبۇرىيەت ئۆتىگۈچى ئەسكەرلىك تۈزۈمى ھەققىي ئورنىتىلغاندىن كېيىن، ئاندىن ئېلان قىلساق مۇۋاپىقراق بولارمىكىن، دەپ قارايمەن.»

10 - ئاينىڭ 16 - كۈنى مەركىزىي كومىتېت «مەملىكەتلىك خەلق قوراللىق خىزمىتى يىغىنىنىڭ ئۇنىۋېرسال دوكلاتى»نى تەستىقلاپ تارقىتىپ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: «كەڭ كادىرلارغا، ئالدى بىلەن پارتىيە ئىچىدىكى يولداشلارغا ھەر ۋاقىت تەربىيە ئېلىپ بېرىش ئارقىلىق، ئۇلارغا يېڭى تارىخىي دەۋردىكى خەلق قوراللىق خىزمىتىنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتىنى تولۇق تونۇتۇپ، تىنچ شارائىتتا قۇرۇلۇش ئېلىپ بېرىشقا بۇرۇلۇۋاتقان پەيتتە ۋە «بەش كۆپ بولۇش»قا قارشى تۇرغاندىن كېيىن كۆرۈلۈش ئېھتىمالى بولغان «قوراللىق كۈچلەرنى بىكار قىلىش»تەك بىخوتلۇق كۆز قارشى ۋە خاتا ئىدىيىنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك.»

1954 - يىل

6 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 7 - ئاينىڭ 6 - كۈنىگىچە مەملىكەتلىك ھەربىي خىزمەت يىغىنى بېيجىڭدا ئېچىلدى. يىغىنغا جاڭ ئەيپىڭ رىياسەتچىلىك قىلدى. يىغىندا ئىلگىرى - كېيىن بولۇپ جۇدې، دېڭزىخۇي، شيې جۆزەي، گەنسىچىلار سۆز قىلدى. يىغىندا ھەربىي خىزمەت قانۇنى لايىھىسى، 1954 - يىللىق سىناق تەرتىپىدە ئەسكەر چاقىرىش پىلانى، 1955 - يىللىق ھەربىي خىزمەت رويخېتىگە ئېلىش چارىسى، ھەربىي خىزمەت ئاپپاراتىنىڭ شتاتى ۋە خىزمەت مەسئۇلىيىتى، ھەربىي خىزمەت كادىرلىرىنى تەربىيىلەش، مىنبىڭ خىزمىتى بىلەن ھەربىي خىزمەتنى بىرلەشتۈرۈش قاتارلىق مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىندى.

6 - ئاينىڭ 23 - كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «ئۆلكىدىن تۆۋەن دەرىجىلىك ھەربىي خىزمەت ئاپپاراتلىرىنىڭ شتات لايىھىسى» نى تارقىتىپ، ئۆلكە، شەھەر، ناھىيىلەردە ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قۇرۇشنى بەلگىلىدى.

8 - ئاينىڭ 6 - كۈنى مەركىزىي كومىتېت شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش قىسىملىرىنى كول-

لىكتىپكەسسىپ ئالماشتۇرۇپ بىر بىگتۇەن قىلىپ تەشكىللەشنى، ئۇنىڭغا «جۇڭگو خەلق ئازادلىق ئارمىيىسى شىنجاڭ ھەربىي رايون ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىگتۇەنى» دەپ نام بېرىشنى قارار قىلدى. قاراردا يەنە: بۇ بىگتۇەن خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىنىڭ تەشكىلىي شەكلى ۋە سىياسىي خىزمەت تۈزۈمىنى ساقلاپ قالىدۇ، خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش ئەترىتى، خىزمەت ئەترىتى ۋە جەڭ قىلىش ئەترىتىلىك ۋەزىپىسىنى داۋاملىق ئىجرا قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ ئالاھىدىلىكى ئەمگەكنى ئاساس قىلىش، «بوز يەر ئېچىپ، چېگرا رايوننى گۈللەندۈرۈش»، چېگرا رايوننى قوغداشتىن ئىبارەت بولىدۇ. دېمەك ئۇلار ھەم ئىشلەپچىقىرىش تەشكىلى،ھەم ھەربىي ۋەزىپىلەرنى ئىجرا قىلىدىغان جەڭگىۋار تەشكىل بولىدۇ. دېھقانچىلىق مەيدانى ۋە لىيەندۈيلەردە مۇداپىئە قىسىملىرى قۇرۇلىدۇ. ئۇلار جەمئىيەت ئامانلىقىنى ساقلايدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، يەنە ئەمگەك بىلەن ئۆزگەرتىلىدىغان نەچچە ئون مىڭ جىنايەتچىنى نازارەت قىلىدىغان مەلۇم ساندىكى قوراللىق مۇداپىئە قىسمى تەشكىللىنىدۇ، دەپ كۆرسىتىلدى. بۇ چاغدا، بىگتۇەن بويىچە 14 مىڭ 840 دانە ھەر خىل قورال ۋە توپ ـ زەمبىرەك، 1 مىليون 365 مىڭ 232 پاي ئوق ـ دورا بار ئىدى.

9 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى مەملىكەتلىك ھەربىي خىزمەت يىغىنىنىڭ روھى ۋە ھەربىي كومىتېتنىڭ ئۆلكىدىن تۆۋەن ئورۇنلاردا ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قۇرۇش ھەم ھەر- بىي خىزمەت ئاپپاراتلىرىنىڭ شتات لايىھىسى توغرىسىدى- كى يوليورۇقى بويىچە، شىنجاڭ ھەربىي رايونىدا ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قۇرۇلدى. بۇ ئىدارە 1955 ـ يىل 2 ـ ئايدا شىنجاڭ ئۆلكىلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى، شۇ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتو- نوم رايونلۇق ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قىلىپ ئۆز- گەرتىلدى.

شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئاھالىلار زىچ ئولتۇ- راقلاشقان رايونلاردا ۋە قاتناش قولايلىق بولغان دىھ- قانچىلىق رايونلىرىدا ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قۇرۇل- دى. 1954 ـ يىل 10 ـ ئايدىن 1956 ـ يىلغىچە، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە ئۆلكىلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى، جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي خىزمەت باشقارمىسىدىن سىرت، ئۈچ شەھەر (ئۈرۈمچى، قەشقەر، غۇلجا) دە ۋە 40 ناھىيە (ئۈرۈمچى، تۇرپان، پىچان، توقسۇن، كۇچۇڭ، ماناس، سانجى، فۇكاڭ، غۇل- جا، سۈيدۈڭ، قورغاس، چاپچال، بۆرتالا،يەنجى، كورلا، بۈگۈر، چۆچەك، شىخو، دۆربىلجىن، قابا، قەشقەر يېڭىشەھەر، قەشقەر كونىشەھەر، يېڭىسار، پەيزىۋات،مارالبېشى،ئاتۇش، يوپۇرغا، يەكەن، قاغىلىق، مەكىت، كۇچار، باي، ۋېنسۇ،

شايار، ئۈچتۇرپان، ئاۋات، خوتەن، قارىقاش، گۇما) دە ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قۇرۇلدى. ھەربىي خىزمەت كادىرلىرىنىڭ ئومۇمىي سانى 628 كىشىگە يەتتى.

9 - ئاينىڭ 23 - كۈنى باش سەنمۇبۇ ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قىلىپ ئۆزگەرتىلگەندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ نامى مەسىلىسى توغرىسىدا جاۋاب تېلېگراممىسى ئەۋەتىپ مۇنداق كۆرسەتتى: «ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قىلىپ ئۆزگەرتىلگەندىن كېيىن، بۇلارنىڭ ئەسلىدىكى نامى يەنىلا ساقلىنىپ قالىدۇ، يەنى بىر ئورۇنغا ئىككى ۋىۋىسكا ئېسىلىدۇ. شەھەر ئەتراپىي رايونىدىكى رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈمى ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قىلىپ ئۆزگەرتىلگەندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ئەسلىدىكى نامى ساقلىنىپ قالغاندىن سىرت، باشقا رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ تەشكىلى ۋە نامى بىردەك ئەمەلدىن قالدۇرۇلىدۇ.»

12 - ئايدىن كېيىنكى يىل ئەتىيازغىچە ھەربىي خىزمەت قانۇنى (لايىھىسى) دىكى بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن، مەملىكەتنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا ئەسكەر چاقىرىش سىنىقى ئېلىپ بېرىلدى. ئەينى ۋاقىتتا، شىنجاڭ بويىچە

رەھبەرلىكى كۈچلۈك، خىزمەت ئاساسى ياخشى، ئاھالىسى يىغىنچاق، قاتناش قولايلىق بولغان غۇلجا، تۇرپان، كورلا، ئاقسۇ قاتارلىق 10 ناھىيىدىكى 79 رايون، 393 يېزىدا ئەسكەر چاقىرىش سىنىقى ئېلىپ بېرىلدى. جەمئىي 1585 نەپەر يېڭى ئەسكەر چاقىرىلدى، بۇنىڭ ئىچىدە ئاز سانلىق مىللەتتىن بولغانلار 1469 نەپەر.

1955 - يىل

2 - ئاينىڭ 7 - كۈنى 1 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 5 - يىغىنى «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ھەربىي خىزمەت قانۇنى (لايىھەسى)» نى مۇزاكىرە قىلدى ھەمدە ئۇنىڭغا تۈزىتىش كىرگۈزدى. بۇ «لايىھە» بىلەن نىپ روڭجېننىڭ «لايىھە» توغرىسىدا بەرگەن ئىزاھاتى (قىسقارتىلمىسى) شۇ ئاينىڭ 15 - كۈنى ئېلان قىلىندى.

7 - ئاينىڭ 16 - كۈنى گوۋۇيۈەنىنىڭ مۇئاۋىن زوڭلىسى قوشۇمچە دولەت مۇداپىئە مىنىستىرى پېڭ دېخۇەي مەملىكەتلىك 1 - نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ 2 - سانلىق يىغىنىدا بەرگەن «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ھەربىي خىزمەت قانۇنى لايىھەسى توغرىسىدا دوكلات» ىدا: «قودرەتلىك قورالىق كۈچنى تىنچ ۋاقىتتا ھەددىدىن ئوشۇق زور ھەربىي قوشۇن ساقلاشقا تايىنىپ شەكىللەندۈرگىلى بولمايدۇ، مۇنداق قىلىش خەلقنىڭ ئىشلەپچىقىرىشى ۋە دۆلەت قۇرۇلۇشىغا پايدىسىز، ھەربىي جەھەتتىمۇ كۆپ ئەھمىيەتكە ئىگە ئەمەس؛ قۇدرەتلىك قورالىق كۈچنى قۇدرەتلىك

رەسمىي ھەربىيلەر بىلەن كۈچلۈك زاپاس ھەربىيلەرنى بىرلەشتۈرۈش ئارقىلىق شەكىللەندۈرگىلى بولىدۇ» دەپ كۆرسەتتى.

7 - ئاينىڭ 31 - كۈنى 1 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ 2 - سانلىق يىغىنىدا «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ھەربىي خىزمەت قانۇنى» بىردەك ماقۇللاندى. شۇكۈنى بۇ قانۇننى ماۋجۇشى بۇيرۇق ئارقىلىق ئېلان قىلدى.

ھەربىي خىزمەت قانونى جەمئىي توققۇز باب 58 ماددىدىن تەركىب تاپقان بولۇپ، مىنبىلىك خىزمىتى مەزكۇر قانۇننىڭ قوشۇمچە پرىنسىپلىرىغا كىرگۈزۈلدى. ئۇنىڭدا: مەزكۇر قانۇن يولغاقويۇلغاندىن كېيىن، مىنبىگلار داۋاملىق تۇردە يەرلىكنىڭ جەمئىيەت ئامانلىقىنى ساقلاش، ئىشلەپچىقىرىشنى قوغداش ۋەزىپىسىنى ئىجرا قىلىشى كېرەك» دەپ بەلگىلەندى.

8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرى يىلىڭ دېخۇەي «زاپاس ھەربىيلەر شىلىرىنى تەشكىللەش توغرىسىدا بۇيرۇق» ئېلان قىلدى. بۇيرۇقتا تويۇقسىز يۈز بېرىدىغان ۋەقەلەرگە تاقابىل تۇرۇپ، ئۇرۇش ۋاقتىدا قىسىملارنى كېڭەيتىش ۋە تولۇقلاشنىڭ ئېھتىياجىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، زاپاس ھەربىيلەر تەلىم -

تەربىيەشىلىرىنى قوروپ چىقىش ئوتتۇرىغا قويۇلدى.
بىرىنچى تۇركۇمدە ئالدى بىلەن 10 شى تەلىم ـ تەربـ
ىيىگە ئۇيۇشتۇرۇلدى.

9 ـ ئاينىڭ 8 ـ كۈنى دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرلىـ
قى «ھەربىي خىزمەت ئورگانلىرى ئۆزلىرىنىڭ ۋۇئۇسكىـ
سىنى ئاشكارا ئېچىش توغرىسىدا بەلگىلىمە» چىقاردى.
ئۇنىڭدا: خىزمەتكە قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن، ناھىيـ
لىك، شەھەرلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىلىرى ئورگاننىڭ
ئىشىك ئالدىغا ۋۇئۇسكىسىنى ئاشكارا ئاسسا بولىدۇ.
ئەسلىدىكى خەلق قورالليق بۆلۈمىنىڭ ۋۇئۇسكىسىمۇ
تۇرۇۋېرىدۇ، دېمەك «بىر ئورگاندا ئىككى ۋۇئۇسكا بوـ
لىدۇ» دەپ كۆرسىتىلدى.

9 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى باش سەنمۇ بۇ «1955 ـ
يىللىق قىشلىق تەلىم ـ تەربىيە توغرىسىدا پىكىر»
تارقىتىپ، جايلاردىن مىنبىڭ تەلىم ـ تەربىيەسىنىڭ
مەزمۇنى جەھەتتە سىياسىي تەربىيەنى، تەلىم ـ تەربىيە
ئوبيېكتى جەھەتتە ئاساسىي قاتلام مىنبىڭ كادىرلىرى
ۋە تايانچ مىنبىڭلارنى ئاساس قىلىش، ئىشلەپچىقىرىشـ
تىن ئايرىلمىغان ھالدا ئۆزجايلىرىدا تەلىم ـ تەربىيە
ئېلىپ بېرىشنى پىرىنسىپ قىلىشنى تەلەپ قىلدى.

9 - ئاينىڭ 19 - كۈنىدىن 10 - ئاينىڭ 11 - كۈنىگىچە باش سەنمۇ بۇ ئارمىيە بويىچە سەپەرۋەرلىك خىزمىتى يىغىنى چاقىردى. يىغىندا سەپەرۋەرلىك ئارماقلىرى ۋە ھەربىي خىزمەت ئورگانلىرىنىڭ مەسئۇلىيىتى(لايىھە)، زاپاس ھەربىيلەرنى رويخەتكە ئېلىش، ستاتىستىكىلاشنىڭ ۋاقىتلىق چارىسى، شۇنىڭدەك بۇندىن كېيىنكى خىزمەت ۋەزىپىلەر قاتارلىق مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىندى.

11 - ئاينىڭ 5 - كۈنى دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرلىقىنىڭ تەستىقى بىلەن، «زاپاس ھەربىيلەرنى رويخەتكە ئېلىش ۋە ستاتىستىكىلاشنىڭ ۋاقىتلىق چارىسى(لايىھە)» سىناق تەرىقىسىدە يولغا قويۇش ئۈچۈن تارقىتىلدى.

1956 - يىل

2 - ئاينىڭ 1 - كۈنى گوۋۇيۈەن «يەرلىك ھەر دەرىجىلىك مەمۇرىي ئورگانلاردىكى ھەربىي خىزمەت كومىتېتلىرىنىڭ تەشكىلى ۋە ۋەزىپىسى توغرىسىدا بەلگىلىمە» چىقىرىپ، ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك، ئاپتونوم ئوبلاستلىق، ناھىيىلىك، شەھەرلىك مەمۇرىي ئورگانلاردىكى ھەربىي خىزمەت كومىتېتلىرىنىڭ تەشكىلى ۋە ۋەزىپىسىنى كونكرېت بەلگىلىدى.

6 - ئاينىڭ 11 - كۈنىدىن 7 - ئاينىڭ 10 - كۈنىگىچە باش شىتابنىڭ بېيجىڭدا سەپەرۋەرلىك كادىرلىرى كۇرسى ئېچىشنى قارار قىلدى. كۇرستا ھەرقايسى ھەربىي رايون، ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، ئارمىيە، قىسىم تۈرلىرىدىكى كەسپىي رەھبىرىي كادىرلاردىن بولۇپ جەمئىي 188كىشى قاتناشتى. كۇرستا ئاساسلىقى سەپەرۋەرلىك پىلانىنى تۈزۈپ چىقىش تەرتىپى ۋە ئۇسۇلى ئۆگىنىلدى، بۇنى يىل بېشىدا ۋالكېپىڭ بوجاك سوۋېت ئىتتىپاقىدىن ئۆگىنىپ كەلگەنىدى.

9 ـ ئايدا ئىككى قېتىم ئەسكەر چاقىرىلغان ۋە ئاممىۋى ئاساسى ياخشى بولغان غۇلجا، تۇرپان، كورلا، ئاقسۇ قاتارلىق 11ناھىيىدە زاپاس ئەسكەرلەرنى ئومۇمـ يۈزلۈك رويخەتكە ئېلىش ھەم بوشىغان، كەسىپ ئالماشتۇرـ غان ھەربىيلەرنى رويخەتكە ئېلىش خىزمىتى سىناق تەرتىپىدە ئىشلەندى، شۇنداقلا زاپاس ئوفىتسېرلەرنى ئىنقىلاپ رويخەتكەئېلىش خىزمىتى ئىشلەندى. رايونىمىز بويىچە رويخەتكە ئېلىنغان زاپاس ئوفىتسېرلەر 10 مىڭ 805كىشىگە يەتتى، بۇلارنىڭ كۆپىنچىسى ئىچكىرى ئۆلكىلەردىن كەسىپ ئالماشتۇرۇپ چېگرا رايونغا يارـ دەم بېرىش ئۈچۈن كەلگەن كادىرلار ئىدى.

باش سەنمۇ بۆلۈمىنىڭ يوليورۇقىغا ئاساسەن، تۇرپان، قەشقەر، يېڭىشەھەر، ئاقسۇ، غۇلجا، كورلا قاتارلىق ناھىـ يىلەردە 19 ياشتىن 22 ياشقىچە بولغان سالامەتـ لىكى ياخشى، رويخەتكە ئېلىنغان 2 ـ خىلدىكى زاپاس ئەسكەرلەردىن مىڭ كىشى تۇنجى قېتىم تەربىيىلەندى.

1957 - يىل

5 - ئاينىڭ 28 - كۈنى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى ئۇقتۇرۇش چىقىرىپ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: مەركىزىي كومىتېتنىڭ مەھەللىلەرنى ئاشۇرۇپ ئىقتىساد قىلىش، ئاپپاراتلارنى ئىخچاملاش؛ چىقىمنى ئازايتىش، دۆلەتنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش، خىزمەت ئۈنۈمىنى ئۆستۈرۈش توغرىسىدىكى يوليورۇقىنىڭ روھىنى ئىزچىللاشتۇرۇش ئۈچۈن، رايونىمىزدىكى ھەربىي خىزمەت ئاپپاراتلىرى تۆۋەندىكىدەك تەڭشىلىدۇ:

1. قەشقەر، توقسۇن، فۇكاڭ، پەيزىۋات، قەشقەر كونا شەھەر، قەشقەر يېڭىشەھەر، يېڭىسار، ئاتۇش، مارالبېشى، يوپۇرغا، قاغىلىق، مەكىت، باي، ۋېنسۇ، شايار، ئۇچتۇرپان، ئاۋات، قارىقاش، گۇما، چاپچال، قورغاس، بۇرتالا، يەنجى، كورلا، بۇگۇر، دۆربىلجىن قاتارلىق 26 ناھىيىلىك، شەھەرلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى ئەمەلدىن قالدۇرۇلىدۇ.

2. ئۈرۈمچى ۋە سانجى ناھىيىلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى بىرلەشتۈرۈلۈپ، سانجى خۇيزۇ ئاپتونوم ئوبلاستلىق ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى (سانجىدا)

قىلىپ قۇرۇلىدۇ. بۇ ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى ئۆزىگە قاراشلىق سانجى، ئۈرۈمچى، مىچۈەن ناھىيىلىرىنىڭ ھەربىي خىزمىتىگە مەسئۇل بولىدۇ. قومۇل، چۆچەك، خوتەن، ئاقسۇ ناھىيىلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىلىرى شۇ ئورۇندىكى شۆبە ھەربىي رايونلار بىلەن بىرلەشتۈرۈلىدۇ؛ تارباغاتاي شۆبە ھەربىي رايونىنىڭ ھەربىي خىزمەت بۆلۈمى چۆچەك، دۆربىلجىن ناھىيىلىرىنىڭ ھەربىي خىزمىتىگە قوشۇمچە مەسئۇل بولىدۇ؛ خوتەن شۆبە ھەربىي رايونىنىڭ ھەربىي خىزمەت بۆلۈمى خوتەن، قارىقاش، گۇما ناھىيىلىرىنىڭ ھەربىي خىزمىتىگە قوشۇمچە مەسئۇل بولىدۇ؛ ئاقسۇ شۆبە ھەربىي رايونىنىڭ ھەربىي خىزمەت بۆلۈمى، ئاقسۇ، ۋېنسۇ، ئۇچتۇرپان، ئاۋات ناھىيىلىرىنىڭ ھەربىي خىزمىتىگە قوشۇمچە مەسئۇل بولىدۇ؛ قەشقەر ۋىلايىتى تەۋەسىدىكى ھەربىي خىزمەت ئىدارىلىرى ئەمەلدىن قالدۇرۇلغاندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ھەربىي خىزمىتىنى جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ سەپەرۋەرلىك بۆلۈمى قوشۇمچە ئىشلەيدۇ؛ قاغىلىق، مەكىت ناھىيىلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى ئەمەلدىن قالدۇرۇلغاندىن كېيىن، بۇ ئىككى ناھىيىنىڭ ھەربىي خىزمىتىنى يەكەن ناھىيىلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى قوشۇمچە ئىشلەيدۇ.

3. ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان ناھىيىلىك، شەھەرلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىلىرىنىڭ كادىرلىرى ۋە ئۇنىڭ جاھازلىرى بىردەك يەرلىك خەلق كومىتېتلىرىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىلىدۇ.

يىل ئاخىرىدا تەرتىپكە سېلىش ئاخىرلاشتى. رايونىمىز بويىچە ھەربىي خىزمەت كادىرلىرى 628كىشى-دىن 151كىشىگە ئازايدى.

6 - ئاينىڭ 18 - كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «ھەربىي خىزمەتنى ياخشىلاش توغرىسىدا يوليورۇق» تارقىتىپ: «بۇندىن كېيىن ھەربىي خىزمەتنىڭ ئاساسلىق ۋەزىپىسى — پىلانلىق ھالدا ئۇرۇش ۋاقتى ئۈچۈن زاپاس كۈچ توپلاش، بوشغان ھەربىيلەر خىزمىتى ۋە مىنبىلىك خىزمىتىنى كۈچەيتىشتىن ئىبارەت بولۇشى كېرەك»، «زاپاس ئەسكەرلەرنى توپلاش ھەمدەتىنچلىق مەزگىلىدە باشقۇرۇشقا، تەلىم - تەربىيە ئېلىپ بېرىشقا ۋە ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەرقىلىشقا، ئادەتتىكى چاغدا ئەسكەرنى ئاز بېقىش بىلەن ئۇرۇش ۋاقتىدا ئەسكەرنى كۆپ چىقىرىش ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەتنى ھەل قىلىشقا قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن، زاپاس ھەربىيلەر خىزمىتى بىلەن مىنبىلىك خىزمىتىنى قوشۇۋېتىپ، بىرلا خىزمەت-مىنبىلىك خىزمىتى قىلىش لازىم»، «ئالىي مەكتەپ ۋە تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىغا ھەربىي تەلىم - تەربىيە ئېلىپ بېرىشنى ۋاقتىنچە توختىتىش كېرەك» دەپ كۆرسەتتى.

10 - ئاينىڭ 17 - كۈنىدىن 31 - كۈنىگىچە باش سەنۇبۇ بىلەن باش سىياسىي بۇ بىرلىكتە ھەربىي

خىزمەت يىغىنى چاقىردى. يىغىنغا ھەرقايسى ھەربىي رايون، ئۆلكىلىك ھەربىي رايوننىڭ مەسئۇللىرى ھەم ئۆلكىلىك، شەھەرلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىلىرىنىڭ جۇجاڭلىرى قاتناشتى. يىغىندا مەجبۇرىيەت ئۆتىگۈچى ئەسكەرلىك تۈزۈمى يولغا قويۇلغان ئۈچ يىلدىن بۇيانقى تەجرىبىلەر يەكۈنلەندى. مەركىزىي ھەربىي كومىتېت 6-ئاينىڭ 18-كۈنى تارقاتقان «ھەربىي خىزمەتنى ياخشىلاش توغرىسىدا يوليورۇق» نى ئىزچىللاشتۇرۇش مەسىلىسى مۇزاكىرە قىلىندى.

يىغىندا: ئاز سانلىق مىللەت رايونلىرىدىكى دېموكراتىك ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلمىغان ئورۇنلاردا ۋاقىتىنچە مىنبىڭ تەشكىلى قۇرۇلمايدۇ؛ مىنبىڭ تەشكىلى قۇرۇلۇپ بولغان ئاز سانلىق مىللەت رايونلىرى نوقۇل ھالدا سانىنىلا قوغلاشماستىن، سۈپەتنى تەكىتلىشى كېرەك، بۇ جايلاردا مىنبىڭلارنى تەشكىللەش ئۇسۇلى ۋە تەلىم - تەربىيە ئۇسۇلى ئىچكىرى ئۆلكىلەردىن پەرقلىق بولۇشى لازىم، دەپ كۆرسىتىلدى.

1958 - يىل

1 - ئاينىڭ 3 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى ھەربىي خىزمەت يىغىنى چاقىردى. يىغىن مۇنداق دەپ قارىدى: شىنجاڭ تىنچلىق بىلەن ئازاد بولغان رايون، ئازادلىقتىن كېيىن شىنجاڭدا يەنىلا تىنچلىق بىلەن قۇرۇلۇش ئېلىپ بېرىلىۋاتىدۇ. ئىلگىرى بۇ يەردە مىنبىڭ تەشكىلى ئومۇميۈزلۈك قۇرۇلمىغان، باندىت تازىلاش ئېلىپ بېرىلغان رايونلاردا قۇرۇلغان ئاز ساندىكى مىنبىڭ تەشكىلىمۇ كېيىن ئەمەلدىن قالدۇرۇلدى. شىنجاڭنىڭ ئەھۋالىغا ئاساسەن، بۇنىڭدىن كېيىن ئادەتتە مىنبىڭ تەشكىلى قۇرۇلمىسىمۇ بولىدۇ. «مىنبىڭلار بىلەن زاپاس ھەربىيلەرنى بىرلەشتۈرۈش» — شىنجاڭغا نىسبەتەن ئېيتقاندا زاپاس ھەربىيلەرنى تەشكىللەشتىنلا ئىبارەت. بىرقانچە ئون مىڭ كىشىلىك ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىنىڭ ئۆزىلا تەشكىللىك بىر زاپاس قوشۇن، ھەربىي سەپتىن چېكىنىپ زاپاس ھەربىي خىزمەت ئۆتەۋاتقان ھەربىيلەرنىڭ خىزمىتى تۇتۇلسىلا كۇپايە قىلىدۇ.

3 - ئاينىڭ 7 - كۈنى 5 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 1 - سانلىق

يىغىنى «ھەربىي خىزمەت تۈزۈمى مەسىلىسى توغرىسىدا قارار» ماقۇللىدى.

5 - ئاينىڭ 27 - كۈنىدىن 7 - ئاينىڭ 22 - كۈنىگىچە مەركىزىي ھەربىي كومىتېت كېڭەيتىلگەن يىغىن چاقىردى. يىغىندا دۆلىتىمىز قۇرۇلغاندىن بۇيانقى ئارمىيە قۇرۇلۇشىغا ئائىت سەككىز يىللىق خىزمەتلەر يەكۈنلەندى، ئومۇمىي خەلق ئەسكەر بولۇشنى يولغا قويۇش فاڭجېنى ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

يىغىننىڭ قارارىغا ئاساسەن، ھەر دەرىجىلىك ھەربىي خىزمەت ئىدارىلىرى ئەمەلدىن قالدۇرۇلدى.

8 - ئاينىڭ 29 - كۈنى مەركىزىي كومىتېت سىياسىي بيۇروسىنىڭ بېيدەيخېدا چاقىرىلغان كېڭەيتىلگەن يىغىنى «مىلىشىيە مەسىلىسى توغرىسىدا قارار» ماقۇللىدى. قاراردا: «مەملىكەت دائىرىسىدە قولىغا قورال ئالالايدىغانلىكى ئەر - ئايال پۇقرالارنى قوراللاندۇرۇپ، مىلىشىيە تەشكىلىي شەكلىدىكى ئارقىلىق ئومۇمىي خەلق ئەسكەر بولۇشنى يولغا قويۇش لازىم» دەپ كۆرسىتىلدى.

9 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ماۋجۇشى ئالىي دۆلەت مەجلىسىدە قىلغان سۆزىدە مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: «بىز ئەمدى مىلىشىيە خىزمىتى بىلەن شۇغۇللىنىمىز، خەلق

گۇڭشىلىرىدىمۇ مىنبىڭ خىزمىتى ئىشلىنىدۇ، ئومۇمىي خەلق ئەسكەر بولۇش يولغا قويۇلىدۇ. قورال تارقىتىمىز، دەسلەپتە بىرنەچچە مىليون تال قورال تارقىتىمىز، كەلگۈسىدە بىرنەچچە يۈز مىليون تال قورال تارقىتىمىز. ھەرقايسى ئۆلكىلەر مىلتىق، پىلىموت، گىرانات، كىچىك مىناميوت، يېنىك مىناميوت قاتارلىق يېنىك تىپتىكى قوراللارنى ئىشلەپ چىقارسا بولىدۇ. خەلق گۇڭشىلىرىدا ھەربىي بۆلۈملەر بار، ھەممە يەردە مەشق ئېلىپ بېرىش كېرەك».

9 - ئاينىڭ 29 - كۈنى ماۋجۇشى چاڭجياڭ دەرياسىنىڭ جەنۇبىي ۋە شىمالىدىكى جايلارنى كۆزدىن كەچۈرۈپ، بېيجىڭغا قايتىپ كەلگەندىن كېيىن شىنخۇا ئاگېنتلىقى مۇخبىرلىرىنى قوبۇل قىلغان چاغدا مىنبىڭ شىلىرىنى كۆپلەپ قۇرۇشقا چاقىردى.

9 - ئايدىن 12 - ئايغىچە كۆكتوقاي، شىخو، قۇمۇل، باي قاتارلىق رايونلاردا ئەكسىيەتچى دىنىي كاتتىباشلار ۋە چارۋا ئىگىلىرى سوتسىيالىستىك ئۆزگەرتىشكە قارشى تۇرۇپ، ئىلگىرى - كېيىن بولۇپ ئەكسىلئىنقىلابىي توپىلاڭ كۆتەردى. جايلار دەرھال قوراللىق خىزمەت دۈيلىرىنى تەشكىللەپ، خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىگە ماسلىشىپ، ئۈچ ئاي ئىچىدىلا 23 باندىتنى ئۆلتۈردى،

30 باندىتنى ئەسىرگە ئالدى، 260 باندىتنى تەسلىم قىلدى؛ 31 تال ھەرخىل قورال، 723 تۇياق ئاتنى غەنىمەت ئالدى. شۇنىڭ بىلەن، توپىلاڭ تىنچىتىلىپ ئاما قوغداپ قېلىندى.

10 - ئاينىڭ 15 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم شىنجاڭ ھەربىي رايونى پارتكومىنىڭ «شىنجاڭ رايونىدا مىنبەنىڭ تەشكىلى قۇرۇش مەسىلىسى توغرىسىدا دوكلات»نى قوشۇلدى ھەمدە ئۇنى ھەر قايسى ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەرلەرنىڭ پارتكوملارغا تەستىقلاپ تارقاتتى.

دوكلاتتا: ئاپتونوم رايونىمىز كۆپ مىللەتلىك رايون، بۇرۇن مىنبەنىڭ خىزمىتىدە ئاساسىمىز يوق، ئۇنىڭ ئۈستىگە، مەجبۇرىيەت ئۆتىگۈچى ئەسكەرلىك تۈزۈمى يولغا قويۇلغىلى ئۇزۇن بولمىغاچقا، ھەربىي سەپتىن بوشىغان ھەربىيلەرمۇ كۆپ ئەمەس. شۇڭا، مىنبەنىڭ تەشكىلى ئالدى بىلەن سىناق تەرىقىسىدە قۇرۇلۇپ، ئاندىن تەدرىجىي كېڭەيتىلىشى كېرەك، دەپ كۆرسىتىلدى. دوكلاتتا يەنە مىنبەنىلارنىڭ يېشى، شەرتى توغرىسىدىمۇ كونكرېت تەلەپلەر ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

10 - ئاينىڭ 7 - كۈنىدىن 18 - كۈنىگىچە باش سەنمۇ بۇ مەركىزىي كومىتېتنىڭ مىنبەنىڭ مەسىلىسى توغرىسىدىكى قارارىنى ئىزچىللاشتۇرۇش ئۈچۈن، مەملىكەتلىك مىنبەنىڭ خىزمىتى يىغىنىنى چاقىرىپ، ئومۇمىي خەلق ئەسكەر

بولۇشنى ئىشقا ئاشۇرۇش، شۇنىڭدەك تېخنىك ئەسكەرلەر ۋە زاپاس ئەسكەرلەرنى تەربىيىلەش قاتارلىق يەتتە مەسىلىنى مۇزاكىرە قىلدى. يىغىندا ئاز سانلىق مىللەت رايونلىرىدا مىنبىڭ تەشكىلى قۇرۇش مەسىلىسىدە «جايلارنىڭ ئەمەلىيىتىگە يارىشا ئىش كۆرۈش، بىرىنچىدىن ئىمكانىيەتكە، ئىككىنچىدىن ئېھتىياجغا قاراش» پرىنسىپى ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

11 - ئاينىڭ 16 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى بىۋاسىتە قاراشلىق ناھىيە، شەھەرلەرنىڭ ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى جۇجاڭلىرىنىڭ سۆھبەت يىغىنىنى چاقىرىپ، باش سەنمۇ بۇ چاقىرغان مىنبىڭ خىزمەت يىغىنىنىڭ روھىنى ۋە ھەربىي رايون پارتكومىنىڭ ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەستىقلاپ تارقاتقان «شىنجاڭدا مىنبىڭ تەشكىلى قۇرۇش توغرىسىدا دوكلات»نى يەتكۈزدى. جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە ئىلى ھەربىي رايونلىرىمۇ ئايرىم - ئايرىم ھالدا يىغىن ئېچىپ، يۇقىرىقى يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزدى ھەم ئىزچىللاشتۇردى. تولۇقسىز مەلۇماتلاردىن قارىغاندا، 1958 - يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە، شىنجاڭ بويىچە 126 مىڭدىن ئارتۇق مىنبىڭ تەشكىللەنگەن. بۇنىڭ ئىچىدە 5690 كىشى تەلىم - تەربىيە ئالغان ھەمدە جەمئىيەت ئامانلىقىنى ساقلاشنىڭ ئېھتىياجىغا ئاساسەن، بىر قىسىم تايانچ مىنبىڭلارغا

3330 تالدىن ئارتۇق پىيادە، ئاتلىق ئەسكەرلەر مىلتىقى ۋە قىممەن ئوق ـ دورا سەپلەپ بېرىلگەن.

11 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنىدىن 12 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنىگىچە پارتىيىنىڭ 8 ـ نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېت 6 ـ ئومۇمىي يىغىنى ۋۇچاڭدا ئۆتكۈزۈلدى. 12 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنى يىغىندا «خەلق گۇڭشېسىغا دائىر بىرقانچە مەسىلە توغرىسىدا قارار» ماقۇللاندى. «قارار»دا مۇنداق كۆرسىتىلدى: «جاھانگىرلار دۆلىتىمىزگە تاجاۋۇزچىلىق ئۇرۇشى قوزغاشقا پېتىنسىدىكەن، بىز ئومۇمىي خەلق ئەسكەر بولۇشنى ئىشقا ئاشۇرىمىز، مىنبىگلار خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىگە ماسلىشىپ ۋە خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىنى ھەر ۋاقىت تولۇقلاپ، تاجاۋۇزچىلارنى ئۈزۈل ـ كېسىل يوقىتىدۇ»، «ئومۇمىي خەلق ئەسكەر بولۇشتا شەرت ـ شارائىت ھازىرلاش ئۈچۈن، تايانچ مىنبىگلار بەلگىلەنگەن ۋاقىت بويىچە ھەربىي تەلىم ـ تەربىيە ئېلىپ بېرىشى، ئادەتتىكى مىنبىگلارمۇ ئەمگەك ئارىلىقىدىكى بوش ۋاقىتلاردا مۇۋاپىق تەلىم ـ تەربىيە ئېلىپ بېرىشى لازىم.»، «خەلق گۇڭشېلىرىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش تەشكىلى ئىچىدە مۇناسىپ ھالدا مىنبىگ تەشكىلى قۇرۇش كېرەك.»

1959 - يىل

يىل بېشىدا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن شىنجاڭ ھەربىي رايونى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى 8 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېت 6 - ئومۇمىي يىغىنىنىڭ «خەلق گۇڭشېسىغا دائىر بىر قانچە مەسىلە توغرىسىدا قارار»ىدىكى مىنبىڭ مەسىلىسىگە مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن، شىنجاڭنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ، خەلق گۇڭشېلىرىنى تەرتىپكە سېلىش ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈشكە بىرلەشتۈرۈپ، مىنبىڭ تەشكىلىنى تەرتىپكە سېلىش ھەم كۈچەيتىشنى قارار قىلدى.

شۇ يىلى شىنجاڭدا مىنبىڭ تەشكىلى 12 ناھىيىدىن 32 ناھىيىگە كۆپەيدى. مىنبىڭ شىسىدىن 19ى، مىنبىڭ تۇەنىدىن 123ى، مىنبىڭ يىڭىدىن 485ى،مىنبىڭ ليەنىدىن 2027 سى قۇرۇلدى. ئومۇمىي مىنبىڭ سانى 370 مىڭدىن ئاشتى، بۇنىڭ ئىچىدە تايانچ مىنبىڭ 110 مىڭغا يەتتى. مىنبىڭلارنىڭ ئومۇمىي سانى ئاپتونوم رايونىمىز ئاھالىسىنىڭ 6.3% نى ئىگىلىدى، 25 مىڭ مىنبىڭ تەلىم - تەربىيە ئالدى.

3 - ئاينىڭ 13 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پار-

تىيىسى مەركىزىي كومىتېتى باش سىياسىي بۆلۈمىنىڭ «ئارمىيىنىڭ يەرلىك پارتكومىنىڭ بىر تۇتاش رەھبەرلىكىدە، مىنبىڭ خىزمىتىنى ئاكتىپ ئىشلەش توغرىسىدا يوليورۇق» نى ئەستىقلاپ تارقىتىپ، «ئارمىيە مىنبىڭ خىزمىتىگە كۆڭۈل بۆلۈپ، ئۇنى ئۆز ئىشى دەپ قارىشى لازىم» دەپ تەكىتلىدى. گوڭشېلارنى تەرتىپكە سېلىشقا بىرلەشتۈرگەن هالدا، مىنبىڭلارنى ياخشى تەرتىپكە سېلىشنى تەلەپ قىلدى. شىنجاڭ ھەربىي رايونى: «بىر تۈمەن ئۆزى تۇرۇشلۇق جايدىكى بىر ناھىيىنىڭ مىنبىڭ تەلىم - تەربىيە خىزمىتىگە مەسئۇل بولۇشى؛ بىر يىڭ بىر - ئىككى خەلق گوڭشېسىنىڭ مىنبىڭ تەلىم - تەربىيە خىزمىتىنى ھۆددىگە ئېلىشى؛ تارقاق ئولتۇراقلاشقان ۋە چېگرىغا جايلاشقان فېندۇيلەر ئۆزى تۇرۇشلۇق جاينىڭ ئەتراپىدىكى مىنبىڭ تەلىم - تەربىيەسىنى ياخشى ئىشلىشى لازىم» دەپ كۆرسەتتى.

3 - ئاينىڭ 24 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايون پارتكوم دائىمىي كومىتېتى ھەربىي رايون سىلىڭبۇسىنىڭ 3 - ئاينىڭ 11 - كۈنى يوللىغان ھەردەرىجىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنى كۆپەيتىپ قۇرۇش توغرىسىدىكى دوكلاتىغا قوشۇلدى ھەمدە شىنجاڭ بويىچە بۇرۇن قۇرۇلغان ھەربىي خىزمەت ئىدارىلىرىنى خەلق قوراللىق بۆلۈمىگە ئۆزگەرتكەندىن سىرت، خىزمەتنىڭ

ئېھتىياجىغا قاراپ، ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنى تەدرىجىي قوروپ چىقىشنى قارار قىلدى. ئاپتونوم رايونلۇق ھەربىي خىزمەت ئىدارىسى شىنجاڭ ھەربىي رايون سىلىگىبۇ سەپەرۋەرلىك باش قارمىسى (شتاتى 19نەپەر بولۇپ، چۇجاڭ بىر نەپەر، مۇئاۋىن چۇجاڭ ئىككى نەپەر، سەنمۇ 16نەپەر) قىلىپ ئۆزگەرتىلدى. جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە ئىلى ھەربىي رايونىدا سەپەرۋەرلىك بۆلۈمى، ئالتاي، تارباغاتاي، قۇمۇل، يەنجى، ئاقسۇ، خوتەن شۆبە ھەربىي رايونلىرىدا ھەربىي خىزمەت بۆلۈمى قۇرۇلدى؛ 48 قوراللىق بۆلۈم قۇرۇلۇپ، ئۇنىڭغا 211 ئادەم سەپلەپ بېرىلدى.

12 - ئاينىڭ14 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى مەركىزىي ھەربىي كومىتېتىنىڭ «مىنبىلىڭ خىزمىتى توغرىسىدا يولىيورۇق سوراش دوكلاتى»(يەنى مىنبىڭ خىزمىتىگە دائىر توققۇز ماددىلىق فاڭجېن) نى تەستىقلاپ تارقاتتى. ئۇنىڭ ئاساسلىق مەزمۇنى مۇنداق: (1) نۆۋەتتىكى ئاساسلىق مەسىلە — پۈتۈن پارتىيە، پۈتۈن ئارمىيىنىڭ مىنبىڭلارنىڭ ستراتېگىيىلىك ئورنىغا بولغان تونۇشىنى بىرلىككە كەلتۈرۈش ۋە ئۆستۈرۈش كېرەك؛ (2) مىنبىڭ خىزمىتى ئومۇميۈزلۈك راۋاجلاندۇرۇلۇشى كېرەك، لېكىن، بۇ خىزمەتنىڭ

مۇھىم نۇقتىسى سىياسىي، ئىقتىساد، ھەربىي جەھەتتىكى مەركىزىي رايونلارغا، مۇھىم زاۋۇت ـ كانلارغا، قاتناش تۈگۈنلىرىگە ۋە دېڭىز، قۇرۇقلۇق چېگرا مۇداپىئە رايونـ لىرىغا، شۇنداقلا دېڭىز بويىدىكى ئاراللارغا قارىتىلىشى لازىم. مۇھىم نۇقتىنا بىلەن ئادەتتىكى جايلارنى زىچ بىرلەشتۈرۈپ، ئومۇمىي خەلق ئەسكەر بولۇش خىزمىتىنى يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا قانات يايدۇرۇش كېرەك. (3) ئۆلكىلىك ھەربىي رايون ۋە شۆبە ھەربىي رايونلارـ نىڭ ئاساسلىق ۋەزىپىسى ـــ مىلىشىلارغا رەھبەرلىك قىلىش ۋە قوماندانلىق قىلىشتىن ئىبارەت. ئۆلكىلىك ھەربىي رايون ۋە شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ سىلىگىۋ، سىياسىي بۆلىمى ـــ مىلىشىلارنىڭ سىلىگىۋ ۋە سىياسىي بۆسى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئۆلكىلىك ھەربىي رايون ۋە شۆبە ھەربىي رايون سىلىگىۋ، سىياسىي بۆلۈمىنىڭ تەشكىلىي شتاتىنى خىزمەت ۋەزىپىسىگە قاراپ تۈزگەرتىش لازىم؛ (4) 1960 ـ يىل 5 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى بەش مىلىڭ كىشىلىك مەملىكەتلىك مىلىك قۇرۇلتىيى ئېچىلماقچى، يىغىن 10كۈندەك داۋام قىلىدۇ؛ (5) مىلىشىلارنىڭ تەربىيە ۋە تەلىم فاكۇلتېتىنى ھەربىي ـ سىياسىي خىزمەتكە تەڭ ئېتىبار بېرىشتىن ئىبارەت بولۇشى لازىم؛ (6)مىلىك كادىرلىرى خىزمىتىگە ئەھـ مىيەت بېرىلىشى كېرەك. خەلق كوممۇنىلىرىغا ئادەتتە مىلىك خىزمىتى ئىشلەيدىغان مەخسۇس كادىرلار سەپـ

لەپ بېرىلىشى، زاۋۇت، مەكتەپ، ئورگانلاردا پارتكوم مىنىڭ خىزمىتىنى مەخسۇس تۇتۇشقا ياكى قوشۇمچە تۇتۇشقا ئادەم بەلگىلىنىشى لازىم. «خەلق قوراللىق بۆلۈمى» ياكى «مىنىگلار بۆلۈمى» قۇرۇش كېرەك؛ (7) ماۋجۇشى «تۆت ئادەمدە بىردىن قورال بولۇشنى تەدرىجىي ئىشقا ئاشۇرۇش كېرەك» دەپ يوليورۇق بەردى. ھەرقايسى ئۆلكىلەر ئېھتىياجىغا قاراپ، شۆبە ھەربىي رايونلاردا ۋە ئاساسلىق ناھىيىلەردە كىچىك تىپتىكى قورال - ياراق، ئوق - دورا ئىسكىلاتى قۇرۇپ چىقىشى لازىم؛ (8) ھەرقايسى ئۆلكە، شەھەرلەرنىڭ ئىمكانىيىتى ۋە ئېھتىياجىغا قاراپ، مىنىڭ كەسپى خىراجىتىنى مۇۋاپىق كۆپەيتىپ بېرىشنى تەكلىپ قىلىمىز. مىنىگلار ۋە مىنىڭ كادىرلىرى تەلىم - تەربىيىگە ھەم يىغىنغا قاتناشقان مەزگىلىدە، ئۇلارنىڭ ئىش ھەققى ھەم كۈنپۈكى تۇتۇپ قېلىنماسلىقى لازىم. (9) مىنىڭ قۇرۇلۇشىغا دائىر فاڭجېن، سىياسەتلەرنى تەتقىق قىلىش ھەمدە ئالاقىدار تارماقلار بىلەن بولغان ئالاقىنى قويۇقلاشتۇرۇشقا قولايلىق بولۇن ئۈچۈن، ھەربىي كومىتېتنىڭ رەھبەرلىكىدە بىر مىنىڭ خىزمەت گۇرۇپپىسى قۇرۇلىدۇ. ھەرقايسى ئۆلكە، ۋىلايەت، شەھەر، ناھىيىلەردىمۇ شۇ دەرىجىلىك پارتكومنىڭ رەھبەرلىكىدە (ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون پارتكوم ئەزالىرى قاتناشقان ھالدا)، مىنىڭ

خىزمەت گۇرۇپپىسى قۇرۇلۇشى كېرەك. بۇ گۇرۇپپا ھەر
يىلى بىرقانچە قېتىم يىغىن ئېچىپ، مىنبىڭ خىزمىتىنى
مۇھاكىمە قىلىشى، ئورۇنلاشتۇرۇشى ۋە تەكشۈرۈپ
تۇرۇشى لازىم.

12 - ئاينىڭ 8 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايون سىـ
لىگىبۇسى «ئەسكەر چاقىرىش خىزمىتىگە بىرلەشتۈرۈپ،
مىنبىڭ تەشكىلىنى تەرتىپكە سېلىش ۋە تەرەققىي قىلـ
دۇرۇش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشتا:
مىنبىڭ تەشكىلىنى تەرتىپكە سېلىش ئارقىلىق، قوشۇننى
پاكلاشتۇرۇش، مىنبىڭ تەشكىلىنى كېڭەيتىش، مىنبىڭ
كادىرلىرى ۋە تايانچ مىنبىڭلارنى تەكشۈرۈش ھەم تەر-
بىيىلەشنى مۇھىم نۇقتا قىلىپ تۇتۇش تەلەپ قىلىندى.

12 - ئايدا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم شىنجاڭ
ھەربىي رايون پارتكومىنىڭ «گۇڭشېلارنى تەرتىپكە
سېلىشقا بىرلەشتۈرۈپ، مىنبىڭ تەشكىلىنى تەرتىپكە
سېلىش توغرىسىدا پىكىر»نى تەستىقلاپ تارقاتتى.

ئۇنىڭدا مۇنداق دەپ كۆرسىتىلدى: مىنبىڭ تەشـ
كىلىنى تەرتىپكە سېلىشنىڭ مۇھىم نۇقتىسى — مىنبىڭ
كادىرلىرى ۋە تايانچ مىنبىڭلارنى تەكشۈرۈش ۋە تەربىـ
يىلەشتىن ئىبارەت. ھەر دەرىجىلىك پارتكوملار مىنبىڭ
تەشكىلىنى تەرتىپكە سېلىش خىزمىتىنى گۇڭشېلارنى

تەرتىپكە سېلىش خىزمىتىنىڭ بىر مەزمۇنى قىلىپ ئو-
رۇنلاشتۇرۇشى ۋە تەكشۈرۈپ تۇرۇشى كېرەك. تەرتىپكە
سېلىش جەريانىدا يولۇققان زور مەسىلىلەرنى بىر تەرەپ
قىلىشتا پارتكوملاردىن يوليورۇق سوراش لازىم.

1960 - يىل

1 - ئاينىڭ 11 - كۈنىدىن 19 - كۈنىگىچە باش سەن- ۋىبۇ بىلەن باش سىياسىي بۇ مەملىكەتلىك مىنبىلىك خىزمىتى يىغىنى چاقىردى. يىغىنغا 513 كىشى قاتناشتى. بۇ يىغىن جۇمھۇرىيىتىمىز قۇرۇلغاندىن بۇيانقى كۆلىمى ئەڭ زور بولغان بىر قېتىملىق مىنبىلىك خىزمىتى يىغىنى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. يىغىن ئاخىرلاشقاندا جۇزۇڭلى يىغىنغا قاتناشقان كادىرلارنى قوبۇل قىلدى ھەمدە يوليورۇق بەردى. يىغىندا ئاساسلىقى مەركىزىي كومىتېت 1959 - يىل 12 - ئايدا تەستىقلاپ تارقاتقان مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ «مىنبىلىك خىزمىتى ھەققىدىكى بىر نەچچە مەسىلە توغرىسىدا يوليورۇق سوراش دوكلاتى» ئىزچىللاشتۇرۇلدى. شۇ يىلى 2 - ئاينىڭ 28 - كۈنى، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت باش سەنمۇ بۇ بىلەن باش سىياسىي بۇنىڭ «مەملىكەتلىك مىنبىلىك خىزمىتى يىغىنى توغرىسىدا ئومۇملاشتۇرۇلغان دوكلات»نى تەستىقلاپ تارقاتتى. دوكلاتنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى مۇنداق:

1. ئىلمىز ئىنقىلابىي مىنبىلارغا تايىنىپ قوز- غالغانىدى، مىنبىلىك — ئومۇمىي خەلقنى قوراللاندۇرۇش- نىڭ ئەڭ ياخشى تەشكىلىي شەكلى.

2. مىنىلارنىڭ ستراتېگىيىلىك ئورنىغا بولغان تونۇشنى بىرلىككە كەلتۈرگەن ۋە ئۆستۈرگەندىن كېيىنكى ئەڭ مۇھىم مەسىلە — خىزمەت ئۇسۇلىغا دىققەت قىلىش مەسىلىسى. مىنىنىڭ خىزمىتى يەرلىك پارتكوملارنىڭ بىر تۇتاش رەھبەرلىكىدە، ئالاقىدار تارماقلارنىڭ زىچ ھەمكارلىشىشى ئارقىسىدا، پارتىيىنىڭ مەركىزىي خىزمىتىنى چۆرىدەپ، ئىشلەپچىقىرىش، خىزمەت، ئۆگىنىشلەرگە بويسۇنۇش ۋە ماسلىشىش ئۇسۇلى قوللىنىلغان ھالدا ئىشلىنىشى لازىم. مىنىنىڭ خىزمىتىنى نۇقۇل ھالدا تەكىتلەشكە بولمايدۇ.

كۆپچىلىك ھەربىي كومىتېتنىڭ ئۆلكىلىك ھەربىي رايون ۋە شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ ئاساسىي ۋەزىپىسى— مىنىلارغا رەھبەرلىك قىلىش ھەم قوماندانلىق قىلىشتىن ئىبارەت؛ بۇندىن كېيىن مىنىنىڭ خىزمىتىنى ئەتايىدىل تۇتۇش لازىم؛ ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ سىياسىي بۆ ۋە ئارقا سەپ بۆلۈمىنىڭ ھەر قايسى تارماقلىرى خىزمەتلىرىنى مىنىنىڭ خىزمىتىدىن ئىبارەت بۇ ئاساسىي ۋەزىپىنى چۆرىدىگەن ھالدا ئورۇنلاشتۇرۇشى لازىم؛ بولۇپمۇ دېڭىز، قۇرۇقلۇق، چېگرا رايونلىرىدىكى ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايونلار مىنىنىڭ خىزمىتىنى تېخىمۇ ياخشى ئىشلىشى لازىم؛ بۇنداق قىلمىغاندا، چېگرا مۇداپىئە خىزمىتىنى ھەرگىز ياخشى ئىشلىگىلى بولمايدۇ. دېگەن

يولىيورۇقنى بىردەك ھىمايە قىلدى.

3. سىياسىي، ئىقتىسادىي ۋە ھەربىي ئىشلار مەر-
كەزلەشكەن رايونلارنىڭ، مۇھىم زاۋۇت - كانلارنىڭ،
قاتناش تۈگۈنلىرىنىڭ، دېڭىز - قۇرۇقلۇق چېگرا مۇ-
داپىئە رايونلىرىنىڭ شۇنىڭدەك دېڭىز بويىدىكى ئارال-
لارنىڭ ھەمدە ئۇقتىلىق رايونلارنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىنى
چىڭ تۇتۇش، تايانچ مىنبىڭلارنى ئاساس قىلىش ئار-
قىلىق ئومۇمىي دائىرىنى يېتەكلەپ، ئومۇمىي خەلقنىڭ
مۇداپىئە تورىنى شەكىللەندۈرۈش كېرەك. بۇ ئۇلۇغ
ستراتېگىيىلىك ئورۇنلاشتۇرۇشتۇر. مىنبىڭ تەشكىلىنى
تەرەققىي قىلدۇرۇش ۋە تەرتىپكە سېلىشتا، مىنبىڭلارنىڭ
سانىنى ھازىرقى 180 مىليوندىن 240 مىليونغا يەت-
كۈزۈش، تايانچ مىنبىڭلارنىڭ سانىنى ھازىرقى 50
مىليوندىن 80 مىليونغا يەتكۈزۈش لازىم. بۇنداق قىلىش
تامامەن مۇمكىن ۋە زۆرۈر.

4. مىنبىڭلارغا بولغان سىياسىي تەربىيىنى كۈ-
چەيتىش، مىنبىڭلارنىڭ سوتسىيالىستىك ۋە كوممۇنىس-
تىك ئېڭىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈرۈش، ئۇلارنىڭ دۆلەت
مۇداپىئە كۆز قارىشىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش ناھايىتى مۇ-
ھىم ئەھمىيەتكە ئىگە.

5. ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون،
ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ
تەشكىلىي شتاتىنى خىزمەتنىڭ ئېھتىياجىغا قاراپ، تەد-

رىجىي مۇكەممەللەشتۈرۈش كېرەك.

2 - ئاينىڭ 13 - كۈنىدىن 20 - كۈنىگىچە ئاپتونوم رايونىمىزدا مىنبىلىق خىزمىتى يىغىنى چاقىرىلدى. يىغىندا 1960 - يىل 1 - ئايدا باش سەنمۇبۇ بىلەن باش سىياسىي بۇ چاقىرغان مەملىكەتلىك مىنبىلىق خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھى ئىزچىللاشتۇرۇلدى، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مىنبىلىق خىزمىتى خۇلاسە قىلىندى، مىنبىلىق قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشكە ئائىت فائجىبن، ۋەزىپىلەر بەلگىلەندى. يىغىنغا ئاپتونوم رايونىمىز تەۋەسىدىكى ۋىلايەتلىك، ئوبلاستلىق، شەھەرلىك، ناھىيىلىك پارتكوملارنىڭ، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى مۇناسىۋەتلىك بۆلۈم، نازارەت، ئىدارىلارنىڭ، ئىشچىلار ئويۇشمىسى، ئىتتىپاق كومىتېتى ۋە ئاياللار بىرلەشمىسى، تەنتەربىيە كومىتېتىنىڭ، ئالىي مەكتەپ ۋە زاۋۇت - كان پارتكوملىرىنىڭ، ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىدىكى شىدىن يۇقىرى پارتكوملارنىڭ، جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ئىلى ھەربىي رايونى ۋە شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ، ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ، ھەربىي رايوندىكى مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارنىڭ مەسئۇللىرىدىن بولۇپ جەمئىي 205 كىشى قاتناشتى. ھەربىي رايون ئورگىنىدىكى داۋىيدىن يۇقىرى پارتىيىلىك كادىرلار يىغىنغا سىرتتىن قاتناشتى. يىـ

ىمنغا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ شۇجىسى لۇجيەنـ
رېن رىياسەتچىلىك قىلدى، ئاپتونوم رايـون، ھـەربىي
رايون رەھبەرلىرىدىن ۋاڭ ئېنماۋ، سەيپىدىن ئـەزىزى،
شىن يۈەنلىن، ساۋدانوپ زاھىر قاتـارلىقلار قاتناشتى
ھەم يىغىندا سۆز قىلدى.

يىغىندا تۆۋەندىكى بىر نەچچە مەسىلـە ئـايدىڭـ
لاشتۇرۇلدى:

1. ئالدى بىلەن شىنجاڭدا مىنبىـڭ تـەشكىلىي
شەكلى ئارقىلىق، ئومۇمىي خەلق ئەسكەر بولۇشىنى ئىمـ
كان قەدەر بالدۇر ئەمەلگە ئاشۇرۇشنىڭ زۆرۈرلۈكى مۇـ
ئەييەنلەشتۈرۈلدى.

2. ئاپتونوم رايونىمىز تەۋەسىدىكى مىنبىڭ خىزـ
مىتىنىڭ ئاساسىي ۋەزىپىسى: 1960 ـ يىلـى 1 مىلـيون
750 مىڭ مىنبىڭ تەشكىللەپ، مىنبىڭلارنىڭ سانىنىمىنـ
بىڭ يىشىدىكى ئاھالە سانىنىڭ 75% ىگە يەتـكۈزۈش،
يەنى بۇرۇنقىنى قوشقاندا 2 مىليون 100 مىڭغا يـەتكۈـ
كۈزۈش، دەپ بەلگىلەندى. مۇشۇنداق قىلغاندا، ئـومۇـ
مىي خەلق ئەسكەر بولۇشنى سان جـەھەتتىن ئـاسـاسـەن
ئەمەلگە ئاشۇرغىلى بولىدۇ، دەپ قارالدى. 1960 ـيىلىـ
دىن 1962 ـ يىلغىچە تايانچ مىنبىڭلار ۋە مىنبىڭ كـاـ
دىرلىرىدىن 143 مىڭ 750 كىشىنى تەربىيىلـەش قـارار
قىلىندى.

3. ئاپتونوم رايونىمىزدا مىنبىـڭ قـۇرۇلۇشىنىڭ

مۇھىم ئۇقتىسى: شەھەرلەردە، زاۋۇت ـ كانلاردا، قاتناش تۈگۈنلىرىدە، چېگرا مۇداپىئە رايونلىرى (جەنۇبىي شىنجاڭ كۆزدە تۇتۇلىدۇ)دا، ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىدە ۋە ئىچكى ئاھالىنىڭ ساقلاشتا نۇقتىلىق رايون ھېسابلىنىدىغان كۆكتوقاي، بۇرۇلتوقاي، چىڭگىل، باركۆل، شىخو، باي، چەرچەن، كۈنەس، توققۇزتارا ۋە چارقىلىق قاتارلىق جايلاردا تايانچ مىنىبلىك خىزمىتىنى پۇختا ئىشلەشتىن ئىبارەت، دەپ بەلگىلەندى.

4. مىنىبلىك خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇشتا ئۆز جايىنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ ئىش كۆرۈش، مىنىبلىك تەشكىللەش داۋامىدا تەشۋىقات ـ تەربىيىگە ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىش، بۇيرۇقۋازلىقتىن ساقلىنىش لازىم، دەپ كۆرسىتىلدى.

5 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ھەربىي رايون پارتكومىنىڭ «ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ 1960 ـ يىللىق مىنىبلىك تەشكىللىي قۇرۇلۇشى پىلانى»نى تەستىقلاپ تارقاتتى. «پىلان»دا مۇنۇلار تەلەپ قىلىندى: 1960 ـ يىلى مىنىبىگلارنىڭ سانى 2 مىليون 100 مىڭغا، بۇنىڭدىن ئەر تايانچ مىنىبىگلارنىڭ سانىنى 500 مىڭغا يەتكۈزۈش، مىنىبلىك سانى 5000 دىن ئاشقان ئورۇنلاردا مىنىبلىك شىسى قۇرۇش، 5000 غا يەتمەيدىغان ئورۇنلاردا مىنىبلىك تۇەنى

قۇرۇش ئارقىلىق، ئاپتونوم رايونىمىزدا ئومۇمىي خەلق ئەسكەر بولۇشنى ئاساسىي جەھەتتىن ئەمەلگە ئاشۇرۇش لازىم.

ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىدە ۋە يېزا ئىگىلىك رايونلىرىدا 1960 - يىلى مىنبىڭ خىزمىتىنى ئومۇمىيۈزلۈك قانات يايدۇرۇش، يېرىم دېھقانچىلىق، يېرىم چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدىغان رايونلاردا ئالدى بىلەن تايانچ مىنبىڭ تەشكىللەپ، تەجرىبە ھاسىل قىلغاندىن كېيىن، ئاندىن مىنبىڭلارنى ئومۇمىيۈزلۈك تەرەققىي قىلدۇرۇش لازىم.

1960 - يىلى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھەممە ناھىيىلىرىدە خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇش كېرەك.

1960 - يىل 6 - ئايدا بۇخارېست سۆھبىتىدىن كېيىن، سوۋېت ئىتتىپاقى كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىرى جۇڭگو - سوۋېت مۇناسىۋىتىنى يامانلاشتۇرۇپ، جۇڭگوغا بېسىم ئىشلەتتى. شۇ يىلى 9 - ئايدا ماۋجۇشى: ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى ئاز - تولا دېجورنىي قىسىم قۇرۇشى لازىم، دەپ يوليورۇق بەردى. ھەربىي كومىتېت بىڭتۇەنگە 96 ليەنگە يەتكىدەك قورال - جابدۇق بېرىپ، بىڭتۇەننىڭ قوراللىق كۈچ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتتى. 11 - ئايدا شىنجاڭ ھەربىي

رايونى ئامانلىق ساقلاش يىغىنى چاقىرىپ، ئىشلەپچى-
قىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەننىنى مەركەز قىلغان ھالدا
تايانچ مىنبىلىك تەلىم - تەربىيىسىنى كەڭ كۆلەمدە قا-
نات يايدۇرۇشنى ئوتتۇرىغا قويدى. كۆپ قىسىم يېزا
ئىگىلىك شىلىرىنىڭ سىياسىي بۆلىرىدا مىنبىلىك ئىش-
خانىسى قۇرۇلدى، ئۇلار مىنبىگلارنىڭ كەسپىي خىزمىتى-
نى ئىشلىدى.

1960 - يىل 9 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ئاپتونوم را-
يونلۇق پارتكوم شىنجاڭ ھەربىي رايون سىلىكبۇسىنىڭ
«تايانچ مىنبىگلارنى قورالاندۇرۇش مەسىلىسى توغرى-
سىدىكى دوكلات» نى تەستىقلىدى ھەمدە 40 تايانچ
مىنبىلىك يىگىنى قورالاندۇرۇش پىكرىگە قوشۇلدى.
قورالاندۇرۇش پرىنسىپى جەھەتتە: ئالدى بىلەن شە-
ھەرلەر، قاتناش تۈگۈنلىرى ۋە تۆمۈريول لىنىيىلىرىدى-
كى كۆۋرۈكلەرگە جايلاشقان مىنبىگلارنى، ئاندىن يېزىلار-
دىكى مىنبىگلارنى؛ ئالدى بىلەن چوڭ تىپتىكى مۇھىم
زاۋۇت - كان، كارخانىلارغا جايلاشقان مىنبىگلارنى،
ئاندىن ئادەتتىكى زاۋۇت - كانلارغا جايلاشقان مىنبىگ-
لارنى؛ ئالدى بىلەن مۇھىم تارماقلاردىكى مىنبىگلارنى،
ئاندىن ئادەتتىكى تارماقلاردىكى مىنبىگلارنى قورالان-
دۇرۇش قارار قىلىندى. قورالاندۇرۇش قەدەم باسقۇچى
جەھەتتە: بىرىنچى تۈركۈمدە 12 يىلىك، ئۈچ لىيەننى قورال-

لاندۇرۇش، يەنى قاراماي، مايتاغ، 1 ـ ئاۋغۇست پولات زاۋۇتى، ئوكتەبر تىراكتور زاۋۇتىدىن ئىككىدىن يىگى؛ ئۈرۈمچى تۆمۈر يول ئىدارىسى، ۋېيخۇلياڭ ئېلېكتر ئىستانسى، خەربىي رايون پولات زاۋۇتى، خەربىي رايون قۇرۇلۇش ئەترىتىدىن بىردىن يىگى؛ رادىئو ئىستانسى، ئۇلانباي ئېلېكتر ئىستانسى، خەربىي رايون پەرزەنتلەر مەكتىپىدىن بىردىن ليەننى 9 ـ ئايغىچە قورۇللاندۇرۇپبولۇش بەلگىلەندى. ئىككىنچى تۈركۈمدە تۆمۈريول ئىدارىسى، سانجى، ئىلى، ئالتاي، تارباغاتايلار؛ ئۈچىنچى تۈركۈمدە ئۈرۈمچىدىكى باشقا ئورۇنلار ۋە قەشقەر، ئاقسۇ، خوتەن، يەنجى، قۇمۇل، كورلا قاتارلىق جايلار قورۇللاندۇرۇلماقچى بولدى.

1960 ـ يىلى شىنجاڭ مىنبىگىلىرى 88 ناھىيە (شەھەر، رايون) گە كېڭەيدى، ئومۇمىي مىنبىلىك سانى 1 مىليون 741 مىڭدىن ئاشتى. بۇنىڭ ئىچىدە تايانچ مىنبىلىك 689 مىڭدىن ئاشتى. ئومۇمىي مىنبىك سانى ئاپتونوم رايونىمىز ئاھالە سانىنىڭ 27% نى تەشكىل قىلدى. بۇ مىنبىگىلار 95 شى، 532 تۇەن، 2462 يىڭ ۋە 9846 ليەن قىلىپ تەشكىللەندى. 7000 دىن ئارتۇق مىنبىك كادىرى، 101 مىڭدىن ئارتۇق تايانچ مىنبىك، 13 مىڭ 600 دىن ئارتۇق تېخنىك ئەسكەر تەربىيىلەپ يېتىشتۈرۈلدى.

1961 - يىل

1 - ئاينىڭ 12 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق كومىتېتى بىلەن شىنجاڭ ھەربىي رايونى بىرلەشمە بۇيرۇق چىقىرىپ: 1960 - يىلى چاقىرىلغان مەملىكەتلىك مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھىنى ئىزچىللاشتۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مىنبىڭ تەشكىلىنى كەڭ كۆلەمدە قۇرۇش ئېھتىياجىغا ماسلىشىش ئۈچۈن، قەشقەر ۋىلايىتىدە ۋە 38 ناھىيە (رايون) دە خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇشنى، سابىق كورلا ۋىلايەتلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى قارار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە ناھىيىدىن يۇقىرى خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى ئاساسىي جەھەتتىن قۇرۇلۇپ بولدى. ئۇنىڭغا 780 نەپەر رەسمىي ھەربىي كادىر سەپلەپ بېرىلدى.

1 - ئاينىڭ 14 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ «ھەربىي كومىتېتنىڭ ‹ئۆلكىلىك ھەربىي رايون ۋە شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ ئوبدان خىزمەت ئەترىتى بولۇشى توغرىسىدا يوليورۇق› نى يەنىمۇ ئىزچىللاشتۇرۇش توغرىسىدا يوليورۇق» ىدا: ھەربىي كومىتېت ئالدىنقى يېرىم يىلدا مىنبىڭ تەلىم - تەربىيىسى ئېلىپ

بارماسلىقىنى، بۇ يىل ئاساسەن ئەسكەر چاقىرماسلىقىنى، ئاپەت يۈز بەرگەن رايونلاردا تۇرۇشلۇق قىسىملار يېزا ئىگىلىكىگە زور كۈچ بىلەن ياردەم بېرىشىنى؛ ئۆلكىلىك ھەربىي رايون ۋە شۆبە ھەربىي رايونلار كادىرلىرىنىڭ 80% نى ئاجرىتىپ ئوبدان خىزمەت ئەترىتى تەشكىل قىلىشىنى، مىنبىك خىزمىتىنى يېزا ئىگىلىكىنىڭ بىرىنچى سەپىنى كۈچەيتىشكە بىرلەشتۈرۈپ ئوبدان ئىشلەش لازىملىقىنى قارار قىلدى، دەپ كۆرسىتىلدى. ستاتىستىكا قىلىنىشىچە، 2 ـ ئاينىڭ ئاخىرىغا قەدەر، ھەربىي رايون بويىچە 760 نەپەر كادىر يېزىغا چۈشكەن. شۇ كۈنى ھەربىي رايون تېلېفون يىغىنى ئېچىپ، ھەربىي كومىتېت ئىش بېجىرىش يىغىنى 1 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنى چاقىرغان 3 ـ قېتىملىق تېلېفون يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزدى ۋە ئىزچىللاشتۇردى.

يىغىندا نۆۋەتتىكى مىنبىك خىزمىتىدە ئاساسلىقى مۇنداق بەش مەسىلىنى تېزدىن ھەل قىلىش تەلەپ قىلىندى: (1) نۆۋەتتىكى مۇھىم نۇقتا مىنبىكلارنى كۈچەيتىش ئەمەس، بەلكى مۇستەھكەملەش، پاكلاشتۇرۇش ۋە ئۇنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش؛ (2) يېزىلاردىكى ئىستىل تۈزىتىش ـ كوڭشېنى تەرتىپكە سېلىش ھەرىكىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، مىنبىك تەشكىلىنى بىر قېتىم ئۇزۇل ـ كېسىل تەرتىپكە سېلىش؛ (3) مىنبىك قوراللىرىنى بىر قېتىم تولۇق تەكشۈرۈپ چىقىش؛ (4) مىنبىكلارنى ئىشلىـ

تىش دائىرىسىنى قاتتىق كونترول قىلىش؛ (5) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنى زور كۈچ بىلەن تەرتىپكە سېلىش ۋە كۈچەيتىش.

1 - ئاينىڭ 19 - كۈنى باش سەنمۇ بىلەن باش سىياسىي بۇ 1960 - يىل 11 - ئاينىڭ 30 - كۈنى تارقاتقان ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون ۋە ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ شتات پرىنسىپى توغرىسىدىكى ۋاقىتلىق بەلگىلىمىنىڭ روھىغا ئاساسەن، مىنىڭ قۇرۇلۇشىغا ماسلىشىش ئۈچۈن، ھەربىي رايون جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ئىلى ھەربىي رايونى ۋە شۆبە ھەربىي رايون ئورگانلىرىنىڭ كېڭەيتىلگەن تەشكىلىي شتاتىنى ئېلان قىلدى. شىنجاڭ ھەربىي رايوندا توپچى قىسىملار باشقارمىسى، ساپيور قىسىملىرى باشقارمىسى، خىمىيىۋى قوراللاردىن قوغدىنىش باشقارمىسى؛ جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە ئىلى ھەربىي رايوندا ئالاھىدە ئەسكەرلەر بۆلۈمى تەسىس قىلىندى؛ شۆبە ھەربىي رايونلاردا سەنمۇلار بۆلۈمى، سىياسىي خىزمەت بۆلۈمى، ھەربىي خىزمەت بۆلۈمى ۋە ئارقا سەپ بۆلۈمىنىڭ شتاتى كېڭەيتىلىپ سىنكبۇ، سىياسىي بۇۋە ئارقا سەپ بۇسى قۇرۇلدى. سىنكبۇغا ئۇرۇش بۆلۈمى، تەلىم - تەربىيە بۆلۈمى، خەۋەر - ئالاقە، ھەربىي ئىشلار بۆلۈمى، مىنىڭ تەشكىللەش بۆلۈمى، ئالاھىدە

تەسكىرلەر بۆلۈمى، مەخپىي ئىشلار بۆلۈمى ۋە باشقۇرۇش بۆلۈمى قارايدىغان بولدى. لورۇڭخۇەن يۆەنشۇيىنىڭ يولىيورۇقىغا ئاساسەن، مىنبىڭلارغا بولغان تەشۋىقات ـ تەربىيىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، سىياسىي بۆلۈمگە بىردىن كىنو ئاپپاراتى بېرىلدى.

2 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى مەركىزىي ھەربىي كومىتېتىنىڭ 1 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنىدىكى «مىنبىڭ خىزمىتى مەسىلىسى توغرىسىدا دوكلات»نى تەستىقلاپ تارقاتتى. (دوكلاتتا ھەربىي كومىتېت ئىش بېجىرىش يىغىنىنىڭ 1 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنىدىكى بەش تۈرلۈك يوليورۇقى، يەنى نۆۋەتتىكى مىنبىڭ خىزمىتىدە ئاساسلىقى بەش مەسىلىنى تېزدىن ھەل قىلىش توغرىسىدىكى تەلەپ ئوتتۇرىغا قويۇلدى).

ئاپتونوم رايون بىلەن شىنجاڭ ھەربىي رايونى ھەربىي كومىتېتىنىڭ مەركىزىي كومىتېت تەستىقلاپ تارقاتقان نۆۋەتتىكى مىنبىڭ خىزمىتىدىكى بەزى مەسىلەلەرنى تېزدىن ھەل قىلىشقا ئائىت بەش تۈرلۈك يوليورۇقىنى ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇش يۈزىسىدىن، جايلاردىن مىنبىڭ قوشۇنىنى تەرتىپكە سېلىشنى چىڭ تۇتۇشنى تەلەپ قىلدى. ستاتىستىكا قىلىنىشىچە، 1961 ـ يىلى 6 ـ ئايغا قەدەر، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە مىنبىڭ تەشكىلىنى تەرتىپكە سېلىش خىزمىتى ئاساسەن

ئاخىرلاشقان ئورۇنلار 60·8% نى، تەرتىپكە سېلىنىۋاتقان ئورۇنلار 9·7% نى تەشكىل قىلغان. شۇ يىلى 45 مىڭ 834 دانە مىنبىلىك قورالى تەكشۈرۈلۈپ، ناھىيە، تۈمەن ـ مەيداندىن يۇقىرى ئورۇنلارغا يىغىپ ساقلاندى. بۇرۇن جايلارنى قوراللاندۇرۇش ئۈچۈن 40 تايانچ مىنبىلىك يىغىنغا تارقىتىپ بېرىلگەن قوراللار ۋە 1958 ـ يىلى ـ دىكى باندىت تازىلاش ۋاقتىدا قوراللىق ئەترەتكە تار ـ قىتىپ بېرىلگەن قوراللارنىڭ ھەممىسى يىغىۋېلىندى.

2 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايون سىلىگبۇسى تەجرىبە ھاسىل قىلىپ، مىنبىلىك خىزمىتىنى پۇختا ئىشلەش يۈزىسىدىن يىغىن ئاچتى. يىغىندا قۇ ـ تۇبى ناھىيىسى سەكرەپ ئىلگىرىلەش كۆكشىبىسىنىڭ قىزىل نۇر دادۈي مىنبىسىنىڭ لىيەنى سىلىگبۇنىڭ ئۇزۇن مۇددەتلىك ئالاقە نۇقتىسى قىلىپ بېكىتىلدى. سىلىگبۇ ـ نىڭ ھەرقايسى باشقارمىسىدىن ئادەم ئاجرىتىلىپ، ئالاقە نۇقتىسىغا ئەۋەتىلدى، ھەربىر تۇركۈمدە 11 ئادەم باردى، ئۇلار ئايدا بىر قېتىم ئالماشتۇرۇلدى. بۇ ئۇسۇل بىر يىلدىن كۆپرەك داۋاملاشتۇرۇلدى.

3 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايون سىلىگبۇسى پارتكومىنىڭ «ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىدە دىجورنى قىسىم ۋە مىنبىلىك تەشكىلىي قۇرۇش توغرىسىدا دوكلات» ىدا: دىجورنى فېندۇي مەركەزلەش ـ

كەن، ئىشلەپچىقىرىشتىن ئايرىلمايدىغان دائىمىي قورال-لىق كىشى، بىر ۋەقە يۈز بېرىپ قالسا، ئالدى بىلەن شۇلارنى ئىشلىتىش لازىم: ئۇنىڭدىن سىرت، مىنبىڭلىق شەرتىگە ئۇيغۇن كېلىدىغان ياشلارۋە ئوتتۇرا ياشلىقلارنى ئايرىم - ئايرىم ھالدا تايانچ مىنبىڭ ۋە ئادەتتىكى مىنبىڭ قىلىپ تەشكىللەش لازىم، دەپ كۆرسىتىلدى.

10 - ئاينىڭ 10 - كۈنى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ئاپتونوم رايونلۇق تەشۋىقات بۆلۈمى بىلەن شىنجاڭ ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمىنىڭ 1961 - يىل 9 - ئاينىڭ 14 - كۈنىدىكى «مىنبىڭلارغا قارىتىلغان تەشۋىقات - تەربىيە خىزمىتىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا يوليورۇق»نى تەستىقلاپ تارقاتتى.

10 - ئاينىڭ 25 - كۈنى مەركىزىي كومىتېت ھەربىي كومىتېتىنىڭ «خەلق گوڭشىلىرىغا كەسپىي خەلق قورال-لىق كادىرلىرىنى سەپلەپ بېرىش توغرىسىدا بەلگىلىمە»سىنى تەستىقلاپ تارقاتتى. بەلگىلىمىدە: خەلق گوڭشى-لىرىگە ئومۇميۈزلۈك ھالدا كەسپىي خەلق قورال-لىق كادىرلىرىنى سەپلەپ بېرىش ھەمدە بۇ خىزمەتنى يىل ئاخىرىدىن بۇرۇن ئاخىرلاشتۇرۇپ بولۇش ئوتتۇرىغا قويۇلدى، خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىگە سەپلىنىدىغان كەسپىي كادىرلارنى تاللاش پرىنسىپى، ئۇلارنىڭ رەھ-

بەرلەك مۇناسىۋىتى، خىزمەت مەسئۇلىيىتى، ئۇلارغا بولغان مۇئامىلە قاتارلىقلار ئېنىق كۆرسىتىلدى.

12 - ئاينىڭ 1 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى بۇيرۇق ئارقىلىق ئۈرۈمچى شۆبە ھەربىي رايونىنى قۇردى.

12 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمىنىڭ «خەلق كۆكشىبلىڭگە كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرلىرىنى سەپلەپ بېرىش توغرىسىدىكى بەلگىلىمە» سىنى ئەستىقلاپ تارقاتتى. بەلگىلىمىدە: كۆكشىبگە ئادەتتە بىر نەپەردىن، قوراللىق بۆلۈم تەسىس قىلىنمىغان شەھەرگە قاراشلىق رايونلارغا 1 — 2 نەپەردىن، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ سانى 2000 دىن ئارتۇق بولغان 5000 غا يەتمەيدىغان زاۋۇت - كانلارغا ۋە دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق مەيدانلىرىغا بىر نەپەردىن.ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ سانى 5000 دىن ئارتۇق بولغان 10 مىڭغا يەتمەيدىغان ئورۇنلارغا ئىككى نەپەردىن، 10 مىڭدىن ئاشىدىغان ئورۇنلارغا 2 ـ 3 نەپەردىن كەسپىي قوراللىق كادىر سەپلەپ بېرىش؛ بىكتۇەن سىستېمىسىدا كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرلىرىنى ۋەزىپىگە تەيىنلەش ۋە ۋەزىپىدىن قالدۇرۇش ئىشىنى بىكتۇەننىڭ كادىرلارنى تەيىنلەش ۋە قالدۇرۇش چارىسى بويىچە ئىشلەش تەلەپ قىلىندى.

12 - ئاينىڭ 11 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى بىلەن گوۋۇيۈەن «مىنبىڭ خىزمىتى نىزامىنى ئېلان قىلىش ۋە ھەر دەرىجىلىك مىنبىڭ خىزمىتى گۇرۇپپىسىنى خەلق قوراللىق كومىتېتىغا ئۆزگەرتىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى تۆۋەندىكىچە:

1. 1952 - يىلى ئېلان قىلىنغان «مىنبىڭ تەشكىللىنىش ۋاقىتلىق نىزامى» ئاساسىدا ئەمەلىي تەجرىبىلەر يەكۈنلىنىپ، «مىنبىڭ خىزمىتى نىزامى» تۈزۈپ چىقىلدى. نىزام يەتتە باب، 30 ماددا بولۇپ، ئۇنىڭدا مىنبىڭلارنىڭ خاراكتېرى، ۋەزىپىسى، تەشكىللىنىشى، كادىرلىرى، قورال - ياراقلىرى، ھەربىي - سىياسىي تەلىم - تەربىيىسى، شۇنداقلا رەھبەرلىكىنى كۈچەيتىش قاتارلىق جەھەتلەرگە ئالاقىدار مەسىلىلەر خىلى كونكرېت ۋە تولۇق بەلگىلەندى.

2. 7 - ئاينىڭ 8 - كۈنى ھەربىي كومىتېتتا خەلق قوراللىق كومىتېتى قۇرۇلدى. ناھىيىلىك پارتكومدىن يۇقىرى ئورۇنلاردىكى ھەر دەرىجىلىك مىنبىڭ خىزمىتى گۇرۇپپىسىنى خەلق قوراللىق كومىتېتىغا ئۆزگەرتىش، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، گۇڭشې پارتكومى ۋە چوڭ تىپتىكى زاۋۇت، كان دەرىجىلىك پارتكوملارنىڭ ئاستىدا خەلق قوراللىق كومىتېتى قۇرۇش قارار قىلىندى.

ئۇنىڭدىن باشقا، نىزامدا مىنبىڭ تەشكىلىي ھەر-

بىر تەشكىل، تەلىم ـ تەربىيە تەشكىلى، تەنتەربىيە تەشكىلى (ئەمگەك تەشكىلى ئەمەس)، ھەر دەرىجىلىك مىنبىلىق تەشكىللىرىنىڭ رەھبەرلىك ئاپپاراتى ئىشلەپچىقىرىش تەشكىلىدىن ئايرىم بولۇشى لازىم. مىنبىلىق تەشكىلى بىلەن ئىشلەپچىقىرىش تەشكىلىنى بىر ـ بىرىنىڭ ئورنىغا دەسسىتىشكە بولمايدۇ، دەپ كۆرسىتىلدى.

نىزامدا: ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونىدا مىنبىلىق تەشكىلى شۇ جايدىكى ئىجتىمائىي ئىسلاھاتنىڭ ئەھۋالى ۋە ئاممىنىڭ ئويغىنىش دەرىجىسىگە قاراپ، قەدەم باسقۇچلۇق ھالدا قۇرۇلۇشى لازىم، دەپ ئېنىق كۆرسىتىلدى.

1962 - يىل

1 - ئاينىڭ 23 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايون سىـ لىقىبۇ پارتكومى باش سەنمۇ بۆلىمىڭ يوليورۇقى ۋە ھەربىي رايونىنىڭ «1961 — 1963 - يىللىق مىنبىڭ خىزمىتىپىـ لانى» غا ئاساسەن، تاسادىپى ۋەقەلەردىن ساقلىنىش، ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە قىسىمنى كېڭەيتىپ تەشـ كىللەش ۋە يېڭىدىن تەشكىللەش ئېھتىياجىغا ئۇيغۇنلاـ شىش ئۈچۈن، جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ئىلى ھەربىي رايونى ۋە بىۋاسىتە قاراشلىق شۆبە ھەربىي راـ يونلاردىن مۇنۇلارنى تەلەپ قىلدى: تايانچ مىنبىگلارنىڭ خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئاساسىدا، ھەربىي سەپتىن بوشىغان ۋە چېكىنگەن ھەربىيلەرنى تايانچ قىلىپ، 1963- يىلى ئىككى تايانچ مىنبىڭ شىسىنىڭ 14 يىلىڭ، ئون تۆەنىنى تەشكىللەش خىزمىتىنى، يەنى پىيادە ئەسكەرـ لەر تۆەنىدىن سەككىزنى، توپچىلار تۆەنىدىن ئىككىنى، توپچىلار يىڭىدىن بىرنى، خىمىيۋى قوراللاردىن قوغـ دىنىش يىڭىدىن بىرنى،سەھىيە يىڭىدىن تۆتنى،خەۋەرـ ئالاقە يىڭىدىن ئۈچنى، قۇرۇلۇش يىڭىدىن ئىككىنى،پىياـ دە ئەسكەرلەر يىڭىدىن ئۈچنى تەشكىللەش خىزمىتىنى

ئورۇنلاپ بولۇش كېرەك. تايانچ مەنبەلىك شىسىنىڭ ئەسكەرلىرى 16 ياشتىن 25 ياشقىچە بولغان ئەر تايانچ مەنبەلەر ئاساس قىلىنغان ھالدا تەشكىللىنىشى لازىم. ھەربىر سەپتىن بوشىغان ۋە چېكىنگەن ھەربىيلەرنىڭ يېشى 35 ياشقىچە بولسىمۇ بولىدۇ. سەھىيە، خەۋەر ـ ئالاقە يىڭلىرىغا ئاز ـ تولا ئايال تايانچ مەنبەلەر قوبۇل قىلىنىشى لازىم. بۇ ئىككى شىنىڭ ئومۇمىي شىتاتىدا 42 مىڭ 777 نەپەر مەنبەلىك بولىدۇ. كونكرېت ئۇسۇل جەھەتتە، بۇ ئىككى تايانچ مەنبەلىك شىسى ئادەتتە ئايرىم تەشكىللەنمەيدۇ، ھەربىر رايوننىڭ پىلانىغا ئاساسەن، قايسى شۆبە ھەربىي رايون ۋە قايسى ناھىيە، شەھەرلەرنىڭ قانچىلىك پىيادە ئەسكەر، قانچىلىك تېخنىك ئەسكەر چىقىرىدىغانلىقى بېكىتىپ بېرىلىدۇ، ئادەملەر ئالدىن ئەمەلىيلەشتۈرۈلىدۇ، يىڭ، لىيەن دەرىجىلىك كادىرلارنىڭ ئىسىملىكى ئالدىن بېكىتىلىدۇ، بۇنىڭ بىلەن، پىلانلىق ھالدا تەربىيىلەپ يېتىشتۈرۈش ۋە ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەر قىلىش ئۈچۈن قولايلىق تۇغدۇرۇلىدۇ. بۇ لايىھە ناھىيىدىن يۇقىرى دەرىجىلىك رەھبەرلىك ئورگانلىرى تەرىپىدىن كونترول قىلىنىپ ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە سەپەرۋەر قىلىشنىڭ لايىھەسى قىلىنىدۇ.

ئىككى تايانچ مەنبەلىك شىسى قۇرۇش — شىنجاڭ ھەربىي رايوننىڭ ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدىكى

1 ـ سەپەرۋەرلىك پىلانىدى. شۇ يىلى 4 ـ ئايدا ئىلى، تارباغاتايدىكى چېگرا خەلقى ئارىسىدا چەتكە قېچىش ۋەقەسى يۈز بەرگەنلىكتىن مىنىڭ تەشكىللى ئەمەلىيـ لەشمەي، بۇ پىلان ئىزچىللاشتۇرۇلمىدى.

4 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئۈـ رۈمچى شەھەرلىك خەلق قورالىق بۆلۈمىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، تىيانشان رايونلۇق ۋە سايباغ رايونلۇق خەلق قورالىق بۆلۈمى (شتاتى 5 ـ 6 بولدى) قۇرۇشنى قارار قىلدى. يېڭىشەھەر، تۇدۇڭخابا، شىمىگۇ رايونلىـ رىنىڭ ئاھالىسى ئاز بولغاچقا، خەلق قورالىق بۆلۈمى قۇرماي، ھەربىي رايونغا بىردىن قورالىق خادىم (يېڭىـ شەھەر رايونىغا ئىككى نەپەر) قويۇش قارار قىلىندى.

4 ـ ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرى سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ شىنـ جاڭدا تۇرۇشلۇق ئاپپاراتىدىكى خادىملار تارباغاتاي، چاغانتوقاي ۋە قورغاس قاتارلىق ناھىيىلەردىن نەچچە ئون مىڭ پۇقرانى سوۋېت ئىتتىپاقىغا قېچىشقا قۇتـ راتتى. 26 ـ كۈنى، ھەربىي رايون ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىگە ئۈچ كۈن ئىچىدە 25 دىجورنى لىيەن تەشكىللەپ، ۋەقە يۈز بەرگەن جايغا بېرىپ، پارـ تىيە ـ ھۆكۈمەت ئورگانلىرىنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپاـ لەتلىك قىلىش، چېگرىنى قامال قىلىپ، چېگرا خەلـ

قىنىڭ چەتكە قېچىشىنى توسۇشقا بۇيرۇق بەردى. ئىش-لەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى بۇ ۋەزىپىنى بەلگى-لەنگەن ۋاقىت ئىچىدە ئورۇنلاپ بولدى. ئۇلار كېيىن يەنە 10 ليەن تەشكىللەپ چېگرىغا ئەۋەتىپ، چەتكە ئۆتىدىغان يوللارنى قامال قىلىپ، چېگرا خەلقىنىڭ چەتكە قېچىشىنى ئۈنۈملۈك توسىدى.

5 - ئاينىڭ 29 - كۈنى سوۋېت ئىتتىپاقى ئىلىدا توپىلاڭ پەيدا قىلدى. ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى بۇيرۇققا بىنائەن، قوراللىق مىنبىڭ ليەنلىرى-نى چىقىرىپ، جامائەت خەۋپسىزلىكى خادىملىرىنىڭ تەرتىپ ساقلىشىغا ياردەملەشتى، چەتكە قاچقانلارنى توسۇش خىزمىتىنى ئىشلەۋاتقان ئوبلاستلىق پارتكوم رەھبەرلىرىنىڭ ۋە قاتناش خادىملىرىنىڭ بىخەتەرلى-كىنى قوغدىدى.

6 - ئاينىڭ 5 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋا-راماي شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمىنى ئايرىم - ئايرىم ھالدا قاراماي شەھەرلىك كان ئىشلار ئىدارىسى خەلق قوراللىق بۆلۈمى ۋە مايتاغ كان ئىشلار ئىدارىسى خەلق قوراللىق بۆلۈمىگە ئۆزگەرتىشنى؛ ئۇنىڭدىن باشقا، كۆكتوقاي كان ئىشلار ئىدارىسى خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇشنى قارار قىلدى.

۶ - ئايدا ھەربىي كومىتېت «شىنجاڭ ھەربىي رايون ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى بۇ يىل دۆلەت مۇداپىئە ئارمىيىسىنىڭ شتاتى بويىچە، ئادىمى ۋە قورال - جابدۇقلىرى تولۇق بولغان 150 لىيەن تەشكىللەپ، نەھۋالغا ھەم ئېھتىياجىغا قاراپ، كۆزلۈك يىغىمدىن كېيىن رايونلار بويىچە يىغىلىپ، ۋاقتىنى چىڭ تۇتۇپ تەلىم - تەربىيە ئېلىپ بارغاچ، بۇيرۇق كۈتۈشى لازىم» دەپ بۇيرۇق چۈشۈردى.

٧ - ئاينىڭ 19 - كۈنى يولداش ماۋزېدۇڭ گۇاڭجۇ ھەربىي رايونىنىڭ مەسئۇللىرىغا: «مېنىڭ خىزمىتىمدە تەشكىلنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش، سىياسىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش، ھەربىي ئىشلارنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش لازىم؛ مېنىڭ قوراللىرىنى ئوبدان رېمونت قىلىش كېرەك، ئاسماندىن چۈشكەن، يەر ئاستىدىن چىققان دۈشمەنلەرگە قانداق تاقابىل تۇرۇشتا ئاز - تولا چارە بولۇش كېرەك» دەپ يوليورۇق بەردى.

8 - ئاينىڭ 7 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى بالغۇنتاي خەلق قوراللىق بۆلۈمى (بالغۇنتاي كان رايونى ئەمەلدىن قالدۇرۇلغاندى)نى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، خېجىڭ 5 - رايون (چارۋىچىلىق رايونى) خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇشنى قارار قىلدى.

8 - ئاينىڭ 25 - كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت تېلېگراممىا ئارقىلىق بويرۇق چۈشۈرۈپ، شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىگە 1962 - ۋە 1963 - يىللىرى ئىچىدە 300 مىنىڭ دېجورنى لىيەنى تەشكىللەش ۋەزىپىسىنى تاپشۇردى ھەمدە دېجورنى لىيەنلەر ئىشلەپچىقىرىشنى ئايرىلمايدۇ، ئۇنىڭ ئەسكەرلىرى بەن، پەي، لىيەن بويىچە دائىمىي قوراللار بىلەن قوراللىنىدۇ، ئۇلار ھەر دەرىجىلىك سىنىپلىقلارنىڭ باشقۇرۇشىدا بولىدۇ. ئۇلارنىڭ تەشكىلىي شتاتى ئەڭ يۇقىرى بولغاندا يىگىدىن ئاشمايدۇ. جەڭ ۋەزىپىسى چۈشكەندە ۋاقىتلىق قوماندانلىق شتابى قۇرۇلىدۇ، دەپ بەلگىلەندى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، بىڭتۈەنگە 850 كادىر (بۇنىڭ ئىچىدە يىگىدىن يۇقىرى دەرىجىلىك كادىرلار 350 نەپەر) شتاتى ۋە 30 مىليون يۈەن بېرىپ، قوراللىق كۈچلەر ئاپپاراتى ۋە دېجورنى قىسىملىرىنى كۈچەيتتى.

9 - ئاينىڭ 15 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى قەشقەر ۋىلايىتى، قىزىلسۇ، سانجى ۋە بۆرتالا ئاپتونوم ئوبلاستىدا شۆبە ھەربىي رايون قۇرۇشنى قارار قىلدى.

9 - ئاينىڭ 16 - كۈنى ماۋجۇشى مىنىڭ خىزمىتىدە

«ئۇچنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش» توغرىسىدا يوليورۇق بەردى.

10 - ئايدا شىنجاڭ ھەربىي رايونسىلىكىبۇسى بىلەن ئارقا سەپ بۆلۈمىنىڭ ھەر قايسى باشقارمىلىرى ئارمىيە بويىچە بىرلىككە كەلگەن شتاتقا ئاساسەن بۆغا تۈزگەرتىلدى. باش سىياسىي بۆلۈمنىڭ تەكشۈرۈپ تەستىقلىشى ئارقىسىدا، 44 كىشى بۆجاڭ ۋە مۇئاۋىن بۆجاڭلىققا تەيىنلەندى.

10 - ئاينىڭ 18 - كۈنى باش سەنمۇ بۇ «شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇشى بىكتۇەنىدە دىجورنى ليەنلەرنى تەشكىللەش ۋە قوراللاندۇرۇش قاتارلىق مەسىلىلەر توغرىسىدا بەلگىلىمە» چىقىرىپ، دىجورنى قىسىملارنىڭ خاراكتېرى، ۋەزىپىسى، باشقۇرۇلۇشى، قورال - جابدۇقى، تەلىم - تەربىيىسى ۋە خىراجىتى قاتارلىق بىر تۈتاش مەسىلىلەرنى تېخىمۇ ئايدىڭلاشتۇرۇپ بەردى.

10 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ھىندىستان قوشۇنلىرى ئېلىمىزگە كەڭ كۆلەملىك قوراللىق ھۇجۇم قوزغىدى. شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت مىنبەگلىرى قىسىملارنىڭ جەڭ ھەرىكىتىگە پائال ياردەم بېرىپ يول ياسىدى، ئالدىنقى سەپكە ياردەم بېرىدىغان ماددىي ئەشيالارنى زەربە

داراسق بىلەن توشىدى، ياربدارلارنى قۇتقۇزدى، ئەسىرلەرنى يالاپ ئېلىپ ماڭدى. شۇنداق قىلىپ، غەربىي سەپتىكى ئۆزىمىزنى قوغداپ قايتۇرما زەربە بېرىش جېڭىنىڭ غەلىبىسىنى قولغا كەلتۈرۈش يولىدا زور تۆھپە قوشتى.

10 - ئاينىڭ 30 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئۈرۈمچى يېڭىشەھەر رايونلۇق، تۇدۇڭخابا رايونلۇق، شىمىگو رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈمى (شتاتىدا 2 - 3 ئادەم) قورۇش توغرىسىدا يوليورۇق چۈشۈردى.

11 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 31 - كۈنىگىچە باش سەنمۇ بۆ بىلەن باش سىياسىي بۆ چېگىدۇدا ئاز سانلىق مىللەتلە رايونلىرىنىڭ مىنبىلق خىزمىتى يىغىنىنى چاقىردى. يىغىندا ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونلىرىدا مىنبىلق خىزمىتىنى قانداق قىلىپ تېخىمۇ ياخشى ئىشلەش مەسىلىسى مۇزاكىرە قىلىندى.

1963 - يىل

1 - ئاينىڭ 12 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمى «چېگرا مۇداپىئە رايونلىرىدىكى 1963 - يىللىق سىياسىي خىزمەتنىڭ مۇھىم نۇقتىسى»نى تارقىتىپ، چېگرا مۇداپىئە كۈرىشىنىڭ غەلىبىسىنى قولغا كەلتۈرۈش، چېگرىنى قاتتىق قامال قىلىپ، دۈشمەننىڭ ئاغدۇرمىچىلىقى، بۇزغۇنچىلىق ھەرىكەتلىرىنى تارمار قىلىش ئۈچۈن، بىڭتۇەننىڭ قوراللىق كۈچ قۇرۇلۇشىنى زور كۈچ بىلەن چىڭ تۇتۇپ، چېگرا بىرىنچى سەپكە كەلگەنلەر ئارىسىدىكى سىياسىي بولۇش شەرتىگە ئۇيغۇن كېلىدىغانلارنىڭ ھەممىسىنى مىلىتسىيە تەشكىللىگە قاتناشتۇرۇش ۋە ئۇلارنى قوراللاندۇرۇش؛ چېگرا رايوننىڭ ئالاھىدىلىكىگە ئاساسەن، يەرلىك سىياسىي خادىملارنىڭ خىزمىتىنى پائال ھەم سالماقلىق بىلەن ئىشلەشنى تەلەپ قىلدى.

1 - ئاينىڭ 20 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى چېگرا مۇداپىئە رايونلىرىدىكى چېگرا مۇداپىئە قىسىملىرى، جامائەت خەۋپسىزلىكى قىسىملىرى، بىڭتۇەننىڭ دىجورنى ليەنلىرى ۋە يەرلىك سىياسىي خادىملاردىن ئىبارەت

تۆت خىل قوراللىق كۈچنى تايانچ، ئاممىنى ئاساس قىلىپ، ئارمىيە - خەلق بىرلەشمە مۇداپىئەسىنى يولغا قويۇشنى؛ چېگرا رايوندىكى ئاممىنى كەڭ كۆلەمدە قوزغاپ، خەلق قوراللىق كۈچلىرىنى ئۇيۇشتۇرۇشنى قارار قىلدى. چېگرا مۇداپىئە رايونىدىكى شۆبە ھەربىي رايونلاردىن ئالدى بىلەن ئارمىيە - خەلق بىرلەشمە مۇداپىئەسى بويىچە سىناق نۇقتىسىدىن بىرنى تۇتۇپ، تەجرىبە ھاسىل قىلغاندىن كېيىن، تەدرىجىي كېڭەيتىشنى تەلەپ قىلدى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن، شىنجاڭنىڭ چېگرا مۇداپىئە خىزمىتى كۈچەيتىلدى.

1 - ئاينىڭ 21 - كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت باش سەنمۇبۇ بىلەن باش سىياسىي بۇنىڭ «ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونلىرىنىڭ مىنبىلىك خىزمىتى يېغىنى توغرىسىدا دوكلات»نى تەستىقلاپ تارقاتتى. ئۇنىڭ ئاساسىي روھى تۆۋەندىكىچە:

1. ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونلىرىنىڭ مىنبىلىك قۇرۇلۇشىغا قارىتا توغرا تونۇشتا بولۇش لازىم. ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونى چېگرىغا ۋە ئارقا سەپكە جايلاشقان بولۇپ، ئۇ جايلارنىڭ ئىجتىمائىي ئەھۋالى مۇرەككەپ، ئۇ جايلاردا كۆرەش ئۇزۇن مۇددەت، جاپالىق ۋە چىگىش بولىدۇ. شۇڭلاشقا، بۇ رايونلاردا چېگرىنى قوغداش ۋە ستراتېگىيىلىك ئارقا سەپنى مۇستەھكەملەشتە

مىنبەگلارنىڭ رولى تېخىمۇ مۇھىم. مىللەتلەر ۋە رايون- لارنىڭ ئالاھىدىلىكى ئوخشاش بولمىغاچقا، خىزمەتنىڭ قەدەم باسقۇچى ۋە خىزمەت ئۇسۇلى جەھەتتە بەزى ئوخ- شىماسلىقلار بولۇشى مۇمكىن، بۇنى دەپ، مىنبەگ تۈزۈ- مىدىن ۋە پارتىيىنىڭ ئومۇمىي خەلق ئەسكەر بولۇش فاڭ- جېنىدىن ئىككىلىنىشكە ياكى تەۋرىنىشكە ھەرگىز بولمايدۇ.

2. ئازسانلىق مىللەتلەر رايونلىرىدا مىنبەگ تەش- كىللەش خىزمىتىنى پارتىيىنىڭ سالماقلىق بىلەن ئىل- گىرىلەش فاڭجېنى بويىچە، مىللىي خىزمەتنى ئاساس، چېگرا رايوننى قوغداش ۋە ستراتېگىيىلىك ئارقا سەپنى مۇستەھكەملەشنى مەقسەت قىلغان ھالدا، شۇ جاينىڭ شا- رائىتىغا قاراپ، نۇقتىلىق، سالماقلىق بىلەن تەدرىجىي ئېلىپ بېرىش لازىم. ئوخشىمىغان رايونلارغا پەرقلىق مۇئامىلە قىلىش كېرەك. مىنبەگ خىزمىتىنى ئامىمىنىڭ جانىجان مەنپەئىتىگە زىچ بىرلەشتۈرۈپ ئىشلەش، ئىش- لىگەندىمۇ ئالاھىدە ئېھتىيات قىلىش، ئالدىراقسانلىق- تىن ساقلىنىش لازىم.

3. ئازسانلىق مىللەتلەر رايونلىرىدا مىنبەگ تەرەققىي قىلدۇرۇشتا، ئاساسلىقى، سىياسىي سۈپەتنى تەكىتلەش، ياش - قۇرامى، سالامەتلىك شەرتلىرىنى كەڭرەك قويۇۋېتىش، نوقۇل ھالدا سان قوغلىشىپ، ئا- ھالە نىسبىتى بويىچە تەرەققىي قىلدۇرىمىز دەپ تۇرۇ-

ۋالماي، ۋاقىتنى ئۇزۇنراق ئورۇنلاشتۇرۇپ، بىر تەرەپ-
تىن تەرەققىي قىلدۇرۇپ، بىر تەرەپتىن مۇستەھكەملەش
لازىم. مىنبەرلەرنىڭ تەشكىلىي شتاتىنى ئاددىي قىلىشقا
بولىدۇكى، مۇرەككەپلەشتۇرۇۋېتىشكە بولمايدۇ. مىنبەرلەر-
نى تەرەققىي قىلدۇرۇشتا ئۆز جايىنىڭ ئەمەلىي ئەھۋا-
لىغا قاراپ ئىش كۆرۈش، ئىچكى ئۆلكىلەرنىڭ ئۇسۇل-
لىرىنى ئۆلۈك ھالدا كۆچۈرۈپ كەلمەسلىك لازىم. تايانچ
مىنبەك ۋە ئادەتتىكى مىنبەك دەپ ئايرىش - ئايرى-
ماسلىقنى ئاممىنىڭ ئۆرپ - ئادىتى ۋە كونكرېت ئەھ-
ۋالىغا قاراپ بېكىتىش لازىم. بىردەك بولۇشقا زورۇق-
ماسلىق كېرەك.

4. ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونلىرىدا مىنبەك
تەشكىللەشنى مۇستەھكەملەش ۋە كۈچەيتىش
قايتا - قايتا تەكرارلىنىدىغان جاپالىق تەربى-
يە جەريانىدۇر. شۇڭلاشقا، سىياسىي تەربىيىنى ئاساس
قىلىشنى ئۇزۇن مۇددەتلىك فاڭجېن قىلىش، ھەربىي
تەلىم - تەربىيىنى ئازراق ئېلىپ بېرىش كېرەك.

5. ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى يېتىشتۈرۈش—
ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونىدا مىنبەك خىزمىتىنى قا-
نات يايدۇرۇشنىڭ ئاچقۇچى. شۇڭا، بۇ خىزمەتكە ناھا-
يىتى ئېتىبارلىق قاراپ، ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىر-
نى قىسقا ۋاقىتلىق يىغىپ تەربىيىلەش ياكى يەرلىك
پارتىيە مەكتەپلىرى، مىللەتلەر شۆيۈەنلىرىگە ئەۋەتىپ

تەربىيەش قاتارلىق ئۇسۇللار ئارقىلىق، پائال يېتىشتۈرۈش لازىم. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئەمەلىي خىزمەت داۋامىدىمۇ ئۇلارنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىگە ئېتىبار بېرىپ، خىزمەتتە ئۇلارغا ئىشىنىش، ئۇلارنى دادىل ئىشلەتكىلى قويۇش، سەۋرچانلىق بىلەن تەربىيىلەش، ئۇلارنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىگە غەمخورلۇق قىلىش لازىم. ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونلىرىدا خىزمەت قىلىۋاتقان خەنزۇ كادىرلارمۇ ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونىنى ئۆز ئائىلىسى دەپ قاراپ، ئۇزۇن مۇددەت خىزمەت قىلىش ئىدىيىسىنى تۇرغۇزۇشى، ئاز سانلىق مىللەتلەرگە ياخشى ئىش قىلىپ بېرىشى، شۇ جايدىكى مىللەتلەرنىڭ تىل - يېزىقىنى تىرىشىپ ئۆگىنىشى، ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئۆرپ-ئادەتلىرىگە ھۆرمەت قىلىشى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى ياخشىلىشى لازىم.

6. مىنبىڭلارغا قورال تارقاتقاندا ۋە ئۇلاردىن قورالنى يىغىۋالغاندا ئېھتىياتچانلىق بىلەن ئىش كۆرۈش لازىم.

7. ھەربىي رايونلار، ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلار، بولۇپمۇ ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونىدىكى شۆبە ھەربىي رايونلار مىنبىڭ خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكىنى كۈچەيتىشى، ئاساسىي زېھنىنى مىنبىڭ خىزمىتىگە قارىتىشى لازىم. قىسىم كۆپ ئورۇنلاشقان جايلار مىنبىڭ خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇشتا تازا پايدىلىق شارائىتقا

ئىگە، قىسىملار جەڭ قىلغۇچى ئەترەت ۋە خىزمەت ئەت-
رىتى بولۇشتەك شەرەپلىك ئەنئەنىسىنى تولۇق جارى قىل-
دۇرۇپ، پىلانلىق ھالدا خىزمەت ئەترىتى تەشكىللەپ،
يەرلىكنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇشقا يار-
دەملىشىشى لازىم.

4 - ئاينىڭ 16 - كۈنى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم
رايونلۇق پارتكوم شۇجىچۇسى يىغىن ئېچىپ، ھەربىي را-
يونىنىڭ باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۇ چاقىرغان ئاز
سانلىق مىللەتلەر رايونلىرى مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنى-
نىڭ روھىنى يەتكۈزۈش توغرىسىدىكى دوكلاتىنى ئاڭلى-
دى. يىغىندا ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىگە
ئائىت ئاساسلىق مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىپ بېكىتىل-
دى. شۇ ئاينىڭ 18 - كۈنى، «مىنبىڭ خىزمىتى توغرى-
سىدىكى مۇزاكىرە خاتىرىسى» تارقىتىلدى ۋە جايلاردىن
بۇ «خاتىرە» نى ئەستايىدىل ئىجرا قىلىش تە-
لەپ قىلىندى. ئۇنىڭ قىسقىچە مەزمۇنى مۇنداق:

1. مىنبىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش شىنجاڭدا نا-
ھايىتى مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە، ھەر دەرىجىلىك پارت-
كوملار مىنبىڭ خىزمىتىنى چوقۇم مۇھىم ئورۇنغا قويۇشى
لازىم. شىنجاڭدا مىنبىڭ تەشكىللەش شارائىتى ھازىر-
لاندى، كۆپ ساندىكى خەلق ئاممىسىغا ئىشىنىش
لازىم.

2. ئاپتونوم رايونىمىزدا خېلى كۆپ مىنبىڭ تەشكىلى قۇرۇلدى، بۇندىن كېيىنكى بىر مەزگىل ئىچىدە ئۇنى تەرتىپكە سېلىش، مۇستەھكەملەش ۋە ئۆستۈرۈش لازىم.

3. مىنبىڭلارنىڭ، بولۇپمۇ تايانچ مىنبىڭلارنىڭ تەركىب جەھەتتە پاك بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش لازىم. مىنبىڭلارغا قورال تارقىتىش مەسىلىسىنى ئېھتىياجغا قاراپ بەلگىلەش، تارقاتقاندىمۇ ھەقىقىي ئىشەنچلىك كىشىلەرگە تارقىتىش لازىم. ئىشەنچسىز كىشىلەرگە ھەرگىز قورال تۇتقۇزماسلىق كېرەك. خەلق ئارىسىدا ساقلىنىۋاتقان قوراللارنى يىغىۋالماي، ئۇلارنىڭ ئۆز قوراللىرىنى ئېلىپ مىنبىڭ تەشكىلىگە كىرىشىنى قولغا كەلتۈرۈش لازىم.

4. مىنبىڭ خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىش لازىم.

يىغىندا مۇنۇلار قارار قىلىندى: ھەر دەرىجىلىك پارتكوملار خەلق قوراللىق كومىتېتى قۇرۇشى كېرەك (ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ ۋە ھەر قايسى ۋىلايەتلىك، ئوبلاستلىق، شەھەرلىك، ناھىيىلىك پارتكوملارنىڭ ئەسلىدىكى مىنبىڭ خىزمەت گۇرۇپپىلىرى بىردەك خەلق قوراللىق كومىتېتى قىلىپ ئۆزگەرتىلىدۇ). بۇ كومىتېتلار پارتكومنىڭ رەھبەرلىكىدە، مىنبىڭ خىزمىتىگە مەسئۇل بولىدۇ. ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ خەلق قوراللىق كومىتېتى

سەيپىدىن ئەزىزى، لۇجيەنربن، جاڭ شىچىن قاتارلىق 19 يولداشتىن تەركىب تاپىدۇ. يولداش سەيپىدىن ئە- زىزى مۇدىر، يولداش لۇجيەنربن، جاڭ شىچىن مۇئاۋىن مۇدىر بولىدۇ. كۆكشىي پارتكوملىرىدىمۇ خەلق قوراللىق كومىتېتى قۇرۇلۇشى ھەمدە كۆكشىبلەرگە بىردىن كەسپىي قوراللىق كادىر سەپلەپ بېرىلىپ، مىنبىڭ خىز- مىتىگە مەسئۇل قىلىنىشى لازىم. چېگرا رايونلاردىكى ۋە مۇھىم قاتناش تۈگۈنلىرىدىكى گوكشىبلەرگە كەسپىي قورال- لىق كادىرلار ئالدى بىلەن سەپلەپ بېرىلىشى لازىم، ئۇلارنى تەربىيىلەشكە ھەربىي رايون (شۆبە ھەربىي را- يون) مەسئۇل بولىدۇ.

5. ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ مىنبىڭ خىزمىتى — ئاپتونوم رايونىمىزدىكى مىنبىڭ خىزمىتىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى، ئۇنى كۈچەيتىشكە ئالاھى- دە دىققەت قىلىش كېرەك. بىڭتۇەن 300 مىنبىڭ دى- جورنى ليەنى قۇرۇشنى تەدرىجىي ئىشقا ئاشۇرۇشى ھەمدە بۇ ليەنلەر شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ بىر تۇتاش رەھ- بەرلىكى ۋە قوماندانلىقىنى قوبۇل قىلىشى لازىم.

4 - ئاينىڭ 22 - كۈنىدىن 5 - ئاينىڭ 7 - كۈنىگىچە

شىنجاڭ ھەربىي رايونى مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنىنى چاقىر- دى. يىغىندا، ئاساسلىقى، ھەربىي كومىتېتنىڭ ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونلىرى مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنى-

نىڭ روھى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مىنىڭ خىزمىتى توغرىسىدىكى يوليورۇقى ئىزچىللاشتۇرۇلدى ھەمدە ئۆۋەتتىكى شىنجاڭ مىنىغىلىرى قۇرۇلۇشىغا دائىر ئاساسلىق مەسىلىلەر مۇھاكىمە قىلىندى.

6 - ئاينىڭ 17 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى «ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىگە تەرجىمان سەپلەپ بېرىش مەسىلىسى توغرىسىدا» ئۇقتۇرۇش تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشتا: شىنجاڭدا ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى كېيىنرەك قۇرۇلدى. ئۇنىڭ كادىرلىرى يېڭى، ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ تىل - يېزىقىنى ئۆگىنىش ۋە ئىگىلىۋېلىش مەسىلىسىنى قىسقا ۋاقىت ئىچىدە ھەل قىلىپ كەتكىلى بولمايدۇ. شۇڭا، خىزمەتنى پۇختا ئىشلەش ئۈچۈن، قوراللىق بۆلۈملەرگە تەرجىمان سەپلەپ بېرىش زۆرۈر دەپ كۆرسىتىلدى ھەمدە خەلق قوراللىق كادىرلىرىدىن ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ تىل - يېزىقىنى پائال ئۆگىنىش تەلەپ قىلىندى.

8 - ئاينىڭ 28 - كۈنى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ «سوتسىيالىستىك تەربىيىگە بىرلەشتۈرۈپ مىنىڭ خىزمىتىنى تەرتىپكە سېلىش ۋە كۈچەيتىش توغرىسىدا دوك-

لات»نى تەستىقلاپ تارقىتىپ، جايلاردىن مىنبىلڭ خىزـ
مىتىنى تەرتىپكە سېلىشنى پۈتكۈل سوتسىيالىستىك
تەربىيە ھەرىكىتىنىڭ مۇھىم بىر مەزمۇنى قىلىشنى تەـ
لەپ قىلدى. دوكلاتتا، ئاساسلىقى، مىنبىگلارغا قارىتىلـ
غان سىياسىي ـ ئىدىيىۋى تەربىيىنى كۈچەيتىپ، سىنىپـ
پىي لۇشيەنى ئىزچىللاشتۇرۇپ، مىنبىلڭ قوشۇنىنى پاكـ
لاشتۇرۇش؛ مىنبىلڭ خىزمىتىدە تەشكىلىي، سىياسىي،
ۋە ھەربىي ئىشلارنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى تەدرىجىي ئىشقا
ئاشۇرۇپ، مىنبىگلارنىڭ سىنىپىي كۈرەش، ئىشلەپچىقىرىش
كۈرىشى ۋە ئىلمىي تەجرىبىدىن ئىبارەت ئۈچ چوڭ ئىنـ
قىلابىي ھەرىكەت داۋامىدىكى ئاكتىپلىقىنى تولۇق جارى
قىلدۇرۇش تەلەپ قىلىندى.

بۇ دوكلات تەستىقلاپ تارقىتىلغاندىن كېيىن،
دەرھال ھەربىي رايون (شۆبە ھەربىي رايون)، ناھىيىلىك
(شەھەرلىك) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىدىن بولۇپ 200
دىن ئارتۇق كادىر يېزىلاردا ئىبلىپ بېرىلمىۋاتقان سوتـ
سىيالىستىك تەربىيىگە بىرلەشتۈرۈپ، مىنبىلڭ تەشكىلىـ
نى تەرتىپكە سېلىش ئۈچۈن ئەۋەتىلدى. 1964 ـ يىل
4 ـ ئايغىچە سوتسىيالىستىك تەربىيە نۇقتىلىرىدىن ۋە
1 ـ قاراردا سوتسىيالىستىك تەربىيە ئىبلىپ بارغان جايـ
لاردىن جەمئىي 78 گۇڭشېنىڭ مىنبىلڭ تەشكىلى تەرتىپكە
سېلىندى، بۇ سان ئاپتونوم رايونىمىزدىكى پۈتكۈل
گۇڭشېلەرنىڭ %10.7 نى تەشكىل قىلدى.

1964 - يىل

1 - ئاينىڭ 28 - كۈنىدىن 2 - ئاينىڭ 4 - كۈنىگىچە ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم، خەلق كومىتېتى ۋە ھەربىي رايون بىرلىكتە 1 - نۆۋەتلىك ئاپتونوم رايونلۇق مىنىستىك ۋەكىللىرى يىغىنىنى چاقىردى.

يىغىنغا ھەرمىللەت ۋەكىللىرىدىن 400 دىن ئارتۇق ئادەم قاتناشتى. يىغىندا شىنجاڭ مىنىبىڭلىرى قورۇلۇشىدىكى تەجرىبىلەر يەكۈنلەندى؛ ھەرمىللەت مىنىبىڭلىرىنىڭ چېگرا رايوننى قوغداش، چېگرا رايوننى گۈللەندۈرۈش داۋامىدىكى مۇھىم رولى مۇئەييەنلەشتۈرۈلدى ھەمدە مىنىبىڭ خىزمىتى ساھەسىدە مەيدانغا كەلگەن بىر تۈركۈم ئىلغار ئورۇنلار تەقدىرلەندى؛ شىنجاڭ مىنىبىڭلىرىنىڭ يېڭى جەڭگىۋار ۋەزىپىلىرى ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

2 - ئاينىڭ 4 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى باش سىياسىي بۆلۈمنىڭ «ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون ۋە ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ سوتسىيالىستىك تەربىيە ھەرىكىتىگە پائال قاتنىشىشى توغرىسىدا يوليورۇق» نى ئىزچىللاشتۇردى.

باش سياسي بۆلۈك يولىيورۇقىدا: يېتەرلىك ساندىكى ۋە سۈپەتلىك كادىرلارنى ئاجرىتىپ خىزمەت ئەترىتىگە قاتناشتۇرۇش، يەنى ئۆلكىلىك ھەربىي رايون ۋە شۆبە ھەربىي رايونلاردىن 40 — 50%، ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىدىن 50 — 60% كادىرنى خىزمەت ئەترىتىگە قاتناشتۇرۇش، شۇنىڭ بىلەن، بۇندىن كېيىنكى 2 ـ 3 يىل ئىچىدە مۇتلەق كۆپ ساندىكى خەلق قوراللىق خىزمىتى كادىرلىرىنى سوتسىيالىستىك تەربىيە ھەرىكىتىگە بىر قېتىم ياكى بىرنەچچە قېتىم قاتنىشىش پۇرسىتىگە ئىگە قىلىش ئارقىلىق، خىزمەتكە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىش تەلەپ قىلىندى.

3 ـ ئاينىڭ 8 ـ كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومغا «قوراللىق تايانچ مىنبىلك تەشكىللەش ۋە ئۇلارغا قورال تارقىتىپ بېرىش توغرىسىدا دوكلات» يوللىدى. 5 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ھەربىي رايوننىڭ دوكلاتىنى تەستىقلاپ تارقىتىپ، ھەرقايسى ۋىلايەتلىك، ئوبلاستلىق، شەھەرلىك پارتكوملار ۋە مەركىزىي ناھىيىلىك پارتكوملاردىن بۇ دوكلاتنى ئىجرا قىلىشنى تەلەپ قىلدى. شىنجاڭ ھەربىي رايوننىڭ دوكلاتىدا مۇنۇلار كۆرسىتىلگەندى: ھەربىي كومىتېتنىڭ 1964 ـ يىللىق دۆلەت مۇداپىئە قۇرۇلۇشى پروگراممىسىغا ئاساسەن، ئاپتونوم

رايونىمىزدىكى كۈرەش ۋەزىيىتىنىڭ ئېھتىياجىغا ماس-
لىشىپ، مىنبىڭلارنىڭ رولىنى تېخىمۇ ئۈنۈملۈك جارى
قىلدۇرۇش ئۈچۈن، تەدرىجىي ھالدا بىر تۈركۈم تاپانچ
مىنبىڭلار قوراللاندۇرۇلماقچى. دەسلەپكى قەدەمدە ئۈچ
ئادەمگە بىردىن قورال تارقىتىش ئۆلچىمى بويىچە، 23
مىڭ دانە ھەرخىل قورال تارقىتىلىپ، 60 ـ 80 مىڭ
ئادەم قوراللاندۇرۇلىدۇ. سالماقلىق بىلەن ئىش كۆرۈش
ئۈچۈن، ئالدى بىلەن سوتسىيالىستىك تەربىيە ئېلىپ
بېرىلغان ھەمدە مىنبىڭ خىزمەت ئاساسى ياخشىراق بول-
غان كۆكتېپ ـ دادۈيلەرگە 3000 دانە قورال تارقىتىلىدۇ.
سىناق ئېلىپ بېرىپ، تەجرىبە ھاسىل قىلغاندىن كېيىن،
ئاندىن تەدرىجىي كېڭەيتىلىدۇ.

ستاتىستىكا قىلىنىشىچە، شۇ يىلىنىڭ ئاخىرىغا قە-
دەر، قوراللىق تاپانچ مىنبىڭ لىيەندىن 39 ى، مۇستە-
قىل پەيدىن تۆتى، يەنى 4889 نەپەر تاپانچ مىنبىڭ
تەشكىللەنگەن ۋە ئۇلارغا 1888 دانە ھەرخىل قورال،
3 دانە 82 مم لىق مىناميوت تارقىتىپ بېرىلگەن.

7 ـ ئايدا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم خىزمەت
يىغىنى چاقىرىپ، يولداش ماۋزېدۇڭنىڭ پۈتۈن پارتىيە
ھەربىي ئىشلارنى تۇتۇشى كېرەك دېگەن يوليورۇقىنى
يەتكۈزدى. يوليورۇقتا مۇنداق دېيىلىدۇ: «يەرلىك پارت-
كوملار قەلەمنىلا ياقتۇرۇپ، ئەلەمنى ياقتۇرمىسا، پۇلغىلا

ئېزىقىپ، ھەربىي ئىشلارغا قىزىقمىسا بولمايدۇ، جاھانگىرلىك مەۋجۇتلا بولىدىكەن، ئۇرۇش خەۋپى تۈگىمەيدۇ»، «يەرلىك پارتكوملار ھەربىي ئىشلارنى تۇتۇشۇن دېگەنلىك،مىنىڭ قۇرۇلۇشىنى تۇتۇشۇن،قورال - ياراق زاۋۇتى قۇرۇشۇن دېگەنلىكتۇر»، دېسلەر، ئۆلكىلىك پارتكومنىڭ 1 - شۇجىلىرى جىڭۋېيلىقنى قوشۇمچە ئۈستۈڭلەرگە ئالغان تۇرۇقلۇق، ۋەزىپەڭلەرنى ئادا قىلمىساڭلار ئاقىۋەتكى جىڭۋېي بولۇپ قالىسلەر. ھەربىي ئىشلارنى ئۇتمىساڭلار ۋە ئۇنىڭغا ياردەم بەرمىسەڭلار، بىر ئەرئىش بولغاندا تەمتىرەپ قالىسلەر». شۇنىڭدىن كېيىن، ھەر دەرىجىلىك يەرلىك پارتكوملار مىنىڭ خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتتى. ئاپتونوم رايونىمىز ئادەم ۋە خىراجەت ئاجرىتىپ، كىچىك تىپتىكى 3 - سەپ دۆلەت مۇداپىئە سانائىتى قۇرۇشقا كىرىشتى. شىنجاڭ بويىچە مۇتلەق كۆپ ساندىكى ناھىيىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ رەھبەرلىرى شۇ دەرىجىلىك پارتكوملارغا كىرگۈزۈلدى ياكى پارتكوم يىغىنىغا سىرتتىن قاتنىشىدىغان بولدى.

10 - ئاينىڭ 3 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ 1 - شۇجىسى ۋاڭ ئېنماۋ ھەربىي رايوننىڭ ۋە بىڭتۇەننىڭ مەسئۇللىرىنى يىغىپ، ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ قوراللىق كۈچلەر قۇرۇلۇشى پى-

لاىنىنى مەخسۇس مۇزاكىرە قىلدى. يىغىندا: ئىشلەپچىـ
قىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىدە قۇرۇلۇپ بولغان دىجورـ
نى ليەنلەر ئاساسىدا، 1968 ـ يىلدىن بۇرۇن، مىنبىڭ
دىجورنى شىسىدىن 10 نى تەشكىللەپ بولۇش؛ بىڭتۇەنـ
نىڭ بۇندىن كېيىنكى قوراللىق كۈچلىرى قۇرۇلۇشىغا
بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، بىڭتۇەنىنىڭ
ھەر دەرىجىلىك تەشكىلاتلىرى رەھبىرىي كادىرلارنى
ئاجرىتىپ مەخسۇس ھەربىي خىزمەتكە مەسئۇل قىلىش؛
تۇەن ـ مەيدانلار ياكى تۇەن دەرىجىلىكتىن يۇقىرى
ئورگانلاردا قوراللىق خىزمەت ئاپپاراتى قۇرۇش قارار
قىلىندى. پرىنسىپ جەھەتتە، بىڭتۇەن خەلق قوراللىق
بۆلۈمىدىكى ۋە ھەرقايسى شىلاردىكى قوراللىق خىزمەت
بۆلۈمىنى كېڭەيتىپ قوراللىق خىزمەت باشقارمىسىغا
ئۆزگەرتىش؛ شىدىن يۇقىرى قوراللىق خىزمەت ئاپپاراـ
تىغا ئورۇش قىلىش، ھەربىي تەلىم ـ تەربىيە، ھەربىي
ئىشلار، ئاخبارات، خەۋەر ـ ئالاقە ۋە مەخپىي ئىشلارغا
ئالاقىدار كادىرلارنى سەپلەش ئارقىلىق، بۇ ئاپپاراتنى
ھەقىقىي تۈردە جەڭگىۋار سىلىغبۇلۇق رولىنى ئوينىياـ
لايدىغان ئاپپارات قىلىپ قۇرۇپ چىقىش بەلگىلەندى.
يىغىندا: نۆۋەتتە ئالدى بىلەن قۇرۇلۇپ بولغان دىجورـ
نى ليەنلەرنى تەرتىپكە سېلىش ئارقىلىق ئادەمنى، قوـ
رال ـ جابدۇقنى تولۇقلاش ئاساسىدا، يىڭنىڭ قوماندـ
دانلىق ئاپپاراتىنى تەشكىللەش؛ ئىككىنچى قەدەمدە

تۆەن ۋە شىنىڭ قوراللىق خىزمەت ئاپپاراتىنى تەشكىلـ
لەش كېرەك، دەپ قارالدى.

10 - ئاينىڭ 12 - كۈنىدىن 26 - كۈنىگىچە باش ـ ياسىي بۆ مىنبىڭ سىياسىي خىزمەت يىغىنىنى چاقىردى. يىغىنغا ھەربىي رايونلار، ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلار، ئارمىيە تۈرى ۋە ئەسكىرىي تۈرلەرنىڭ مىنبىڭ خىزمـ ـتىگە مەسئۇل رەھبەرلىرى، ئاممىۋى خىزمەت بۆلۈملىرىنىڭ بۇجاڭلىرى ۋە بىر قىسىم شۆبە ھەربىي رايون، نا ـ ھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ رەھـ ـبەرلىرىدىن بولۇپ 108 كىشى قاتناشتى. يىغىن مەزگىـ ـلىدە ماۋجۇشى يىغىنغا قاتناشقان ۋەكىللەرنى قوبۇل قىلـ ـدى، يېڭىشۆيى خېلۇڭ، شۇشياڭچيەن يولىيورۇق بەردى.

يىغىندا: سوتسىيالىستىك تەربىيە ھەرىكىتى داۋا ـ مىدا يولداش ماۋزېدۇڭنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىدە «ئۈچنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش» توغرىسىدىكى يوليورۇقىنى ئىزچىلـ ـلاشتۇرۇش مەسىلىسى نۇقتىلىق ھالدا مۇزاكىرە قىلىـ ـنىپ، تەدبىرلەر ئوتتۇرىغا قويۇلدى، تەجرىبىلەر ئا ـ ماشتۇرۇلدى.

11 - ئاينىڭ 15 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پار ـ تىيىسى مەركىزىي كومىتېتى «مىنبىڭ سىياسىي خىزمىتى يىغىنىنىڭ خاتىرىسى»نى تەستىقلاپ تارقاتتى. تەستىقتا

مۇنۇلار كۆرسىتىلدى: «يولداش ماۋزېدۇڭنىڭ مىنبىك خىزمىتىنى تەشكىللىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش، سىياسىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش، ھەربىي ئىشلارنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش توغرىسىدىكى يوليورۇقى — مىنبىك قۇرۇلۇشىنىڭ يۆنىلىشى. ئۇ، ناھايىتى زور ستراتېگىيىلىك ئەھمىيەتكە ئىگە مەسىلە. مەملىكەت بويىچە سوتسىيالىستىك تەربىيە ئېلىپ بېرىش داۋامىدا مىنبىك خىزمىتىدە «ئۈچنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش» پۈتۈن پارتىيىنىڭ مۇھىم ۋەزىپىسى. ھەرقايسى ئۆلكە، ئاپتونوم رايون، ۋىلايەت ۋە ناھىيىلەر «خاتىرە»نىڭ روھىغا بىنائەن، مىنبىك قۇرۇلۇشىنى ھەقىقەتەن ياخشى ئىشلەپ، نەتىجە يارىتىش لازىم».

12 - ئاينىڭ 7 - كۈنى ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي رايون مىنبىك خىزمىتى يىغىنى چاقىرىپ، باش سېپى بۇ چاقىرغان مىنبىك سىياسىي خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزدى ۋە ئىزچىللاشتۇردى. بۇ يىغىندا، ئەمەلىيەتتە، مەركىزىي كومىتېتنىڭ 5 - ئايدىكى خىزمەت يىغىنىنىڭ ۋە ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ 7 - ئايدىكى خىزمەت يىغىنىنىڭ مىنبىك خىزمىتىگە مۇناسىۋەتلىك روھى ئىزچىللاشتۇرۇلدى.

«مىنبىك سىياسىي خىزمىتى يىغىنىنىڭ خاتىرىسى» شىنجاڭدا ئىزچىللاشتۇرۇلغاندىن كېيىن، ھەربىي رايون ئىلگىرى - كېيىن بولۇپ، پەي دەرىجىلىكتىن يۇقىرى

7793 نەپەر كادىر ئاجرىتىپ تۆتنى ئېنىقلاش ھەرىكىتىگە قاتناشتۇردى. بۇ، ئومۇمىي كادىرلارنىڭ 49.4% نى تەشكىل قىلدى. بۇ كادىرلار ئىچىدە 19 نەپەر جۇڭدىن يۇقىرى دەرىجىلىك كادىر، 98 نەپەر شى دەرىجىلىك كادىر، 598 نەپەر تۆۋەن دەرىجىلىك كادىر بولۇپ، ئۇلار ھەم تۆتنى ئېنىقلاشقا قاتناشتى، ھەمسىنىڭ خىزمىتىنى ئۆتتى.

1965 - يىل

1 - ئاينىڭ 11 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى «قىسىملارنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىنى دائىرىلەر بويىچە مەسئۇل بولۇپ ياخشى ئىشلەش توغرىسىدا يوليورۇق» چۈشۈردى. يوليورۇقتا: تۆەندىن يۇقىرى ئورۇنلاردا بىر نەپەر رەھبىرىي يولداش مىنبىڭ خىزمىتىگە قوشۇمچە مەسئۇل بولۇش؛ ئالاقىدار كەسپىي تارماقلاردا مىنبىڭ خىزمىتىنى تۇتىدىغان ئادەم بولۇش؛ يېزىلاردا تۇرۇشلۇق تۆەندىن يۇقىرى ئورۇنلار 1 - 2 ئىشلەپچىقىرىش داۋىيىنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش؛ شەھەر - بازارلاردا تۇرۇشلۇق قىسىملار بىر زاۋۇت ياكى بىر مەكتەپنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىگە مەسئۇل بولۇش؛ ئايرىم تۇرۇۋاتقان فېندۇيلەر شۇ جايدىكى 1 - 2 ئىشلەپچىقىرىش دۈيىنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش؛ چېگرا مۇداپىئە پونكىتى (چازىسى) ئۆز مۇداپىئە رايونى تەۋەسىدىكى ئاممىنى تەشكىللەپ، بولۇپمۇ مىنبىڭ خىزمىتىنى ئوبدان ئىشلەپ، ئارمىيە - خەلق بىرلەشمە مۇداپىئەسىنى يولغا قويۇش؛ خەلق قوراللىق كادىرلىرىنىڭ قىسىمغا كىلىپ ئەسكەر بولۇشى، ۋەزىپە ئۆتىشىنى

قارشى ئېلىش؛ قىسمىلار تەلىم ـ تەربىيە كۇرسى ئاچقانـ
دا ئۇلارنى قاتناشتۇرۇش تەلەپ قىلىندى.

4 - ئاينىڭ 21 - كۈنى يولداش ماۋزېدۇڭ جەنۇبىي
جۇڭگو بيۇروسىنىڭ 9 ـ سانلىق ئـومـۇمـىي يىغىنـىغا
قاتناشقان يولداشلارنى قوبۇل قىلغانـدا مۇنـداق دەپ
كۆرسەتتى: «تۈتنى ئېنىقلاش ھەربىكىتىدە، مىنبىلىق خىزـ
مىتىنى ياخشى ئىشلەش لازىم. ئالدى بىلەن تەشكىلنـى
ئەمەلىيلەشتۈرۈش كېرەك. دېيجاڭ، بەنجاڭلار بارمۇ ـ يوق؟
مىنبىلىق تەشكىللەنگەنمۇ ـ يوق؟ ئالدى بىلەن بار ـ يوقلۇقىغا
قاراش، ئاندىن سىياسىي ئۈستىدىن سۈزۈپچىش كېرەك.
مىنبىگىلىققا پومېشىك، باي دېھقان، ئەكسىلئىنقىلابچى،
بۇزۇق ئۇنسۇر ۋە ئۇيغۇچىلارنى قوبۇل قىلماي، كەمبەغەل،
ئوۋەن ئوتتۇرا دېھقانلارنى قوبۇل قىلىش لازىم. ئوتتۇرا
دېـھـقان پـەرزەنـتـلـىرىنىڭ ئـىلـغارلـىرى قـوبۇل
قـىلىنـسا بـولـىدۇ. پـومـېـشـىـك، بـاي دېـھـقـان
پەرزەنـتلىرىنىڭمۇ ئىلغارلىرى قوبـۇل قىلىنسا بولىدۇ.
راسـتىن ئـۆرۈش بـولـۇپ قـالـسا، ئۇلار بۆلۈنـۈپ
چىقىدۇ، بىر قىسمى ۋاقىتلىق قورچاق تـەشكىل قۇرۇپ،
ئاق بايراق كۆتۈرۈپ چىقىپ، كومـمۇنىستلارنى قىرىدۇ،
بىر قىسمى بىزگە ئەگىشـىپ ماڭىدۇ. پومـېشىك، باي
دېھقان، كاپىتالىستلارمۇ بۆلۈنۈپ چىقىشى مۇمكىن، ئۇـ
لارنىڭ ھەممىسى دۈشمەنگە ئەگىشىپ كەتمەيدۇ. دېمەك،

كۆپ ساندىكلەرنى قولغا كەلتۈرۈپ، ئاز ساندىكلەرنى يەتىم قالدۇرۇپ، بىر ـ بىرلەپ تارمار قىلىش كېرەك».
«مىلىك خىزمەتتە، بىرىنچىسى تەشكىل، ئىككىنچىسى سىياسىي، ئۈچىنچىسى ھەربىي ئىشلار».

7 ـ ئاينىڭ بېشىدا شىنجاڭ ھەربىي رايونى مىنبىڭ خىزمىتى سۆھبەت يىغىنى چاقىردى. يىغىندا ئاساسلىقى يېزىلاردىكى سوتسىيالىستىك تەربىيە ھەرىكىتىگە قاتناشقان ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ سىلىگيۇەنى، جىڭگۇيىي ۋە ئاز ساندىكى نامىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ بۇجاڭ، جىڭگۇيىلىرى قاتناشتى.
يىغىندا ھەربىي رايوننىڭ مۇئاۋىن جىڭگۇيىي تەن كەيىزەن، ساۋدانوپ زاھىرلار رىياسەتچىلىك قىلدى. يىغىندا، ئاساسلىقى، ئالدىنقى يېرىم يىللىق مىنبىڭ خىزمىتى ۋە بۇ جەھەتتىكى تەجرىبىلەر يەكۈنلەندى ھەم ئاماشتۇرۇلدى، كېيىنكى يېرىم يىللىق مىنبىڭ خىزمىتى ۋەزىپىسى ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

7 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنىدىن 28 ـ كۈنىگىچە باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۇ مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنى چاقىردى. يىغىندا ھەر قايسى ھەربىي رايون، ئارمىيە تۈرى، ئەسكىرىي تۈرلەرنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىگە مەسئۇل رەھبەر-

لىرى، سەپەرۋەرلىك ۋە ئاممىۋى خىزمەت بۆلۈملىرىنىڭ بۇجاڭلىرى، ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلارنىڭ ھەربىي - سىياسىي رەھبەرلىرى، مەركىزىي كومىتېتنىڭ ئالاقىدار تارماقلىرىنىڭ مەسئۇللىرىدىن بولۇپ 114 كىشى قاتناشتى.

يىغىندا تۆتنى ئىنقىلاش ھەرىكىتى داۋامىدا مىنبىلىق خىزمىتىدە ئۇچىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى داۋاملىق ئىزچىللاشتۇرۇشقا دائىر بىر نەچچە مەسىلە نۇقتىلىق مۇزاكىرە قىلىندى. يىغىندا يۈەنشۈەي شۇشياڭچيەن، باش سەنمۇجاڭ لورۇيچىنلار يولىيورۇق بەردى. يۈەنشۈەي شۇشياڭچيەن: «مىنبىلىق خىزمىتىدە ئۇچىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشتىكى ئاساسلىق مەسىلە تەشكىل مەسىلىسى، تەشكىل ئەمەلىيلەشسە ئاندىن باشقىسى ئەمەلىيلىشىدۇ؛ تەشكىلنى ئەمەلىيەشتۈرۈشتىكى ئاساسلىق مەسىلەكادىرلار مەسىلىسى، كادىرلار ئەمەلىيلەشمىسە، قالغان ئىشلارنىڭ ھەممىسى قۇرۇق گەپ بولۇپ قالىدۇ» دەپ كۆرسەتتى.

8 - ئاينىڭ 17 - كۈنى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم شۇجىچۇسى شىنجاڭ ھەربىي رايون پارتكومى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزالىرىنى قاتناشتۇرغان ھالدا يىغىن چاقىردى. يىغىنداھەربىي رايوننىڭمۇئاۋىن جىڭۋېيى ساۋدانوپ زاھىر ئارمىيە بويىچە چاقىرىلغان مىنبىلىق خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزدى. ئاپتونوم

رايونىمىزدا مىنبىلىك خىزمىتىنى كۈچەيتىش ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ بېرىلىپ، سەككىز ماددىلىق قارار چىقىرىلدى. قارار يىغىن خاتىرىسى شەكلىدە ھەردەرىجىلىك پارتكوم ۋە سوتسىيالىستىك تەربىيە خىزمەت ئۆمەكلىرىنىڭ ئىجرا قىلىشىغا تارقىتىپ بېرىلدى. ئۇنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى مۇنداق:

1. ئارمىيە بويىچە چاقىرىلغان مىنبىلىك خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھىنى ئالدى بىلەن 8 ـ ئاينىڭ ئاخىرىلىرى چاقىرىلىدىغان ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ خىزمەت يىغىنىدا يەتكۈزۈش، ئاندىن ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۈەنگە، ئاپتونوم رايون بويىچە سوتسىيالىستىك تەربىيە ئېلىپ بېرىلىۋاتقان 16 نۇقتىلىق ناھىيە ۋە شەھەردىكى سوتسىيالىستىك تەربىيە خىزمەت ئۆمەكلىرىگە ئايرىم ـ ئايرىم ھالدا يەتكۈزۈش؛ ئومۇميۈزلۈك سوتسىيالىستىك تەربىيە ئېلىپ بېرىلىۋاتقان رايون ۋە ئورۇنلارغىمۇ يەتكۈزۈش لازىم.

2. ئاپتونوم رايون، ھەربىي رايون ۋە ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىنىڭ ھەر دەرىجىلىك پارتكوملىرى ھەم ئىنقىلابنى، قۇرۇلۇشنى تۇتۇشى، ھەمجەڭ ھازىرلىقىنى تۇتۇشى لازىم. جەڭ ھازىرلىقىنى تۇتۇشتا، مۇھىمى، مىنبىلىك خىزمىتىنى تۇتۇش لازىم. شىنجاڭ ھەربىي رايونى بىر قولىدا قىسمىنى، يەنە بىر قولىدا مىنبىلىك خىزمىتىنى تۇتۇشى، ھېچ بولمىغاندا يېرىم

كۈچىنى ئاجرىتىپ، مىنبىڭ خىزمىتىنى تۇتۇشى كېرەك. جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ئىلى ھەربىي رايونى ئاساسىي كۈچىنى مىنبىڭ خىزمىتىنى تۇتۇشقا قارىتىش لازىم.

3. مىنبىڭ خىزمىتىدە مۇھىم نۇقتا بولۇشى كېرەك. بۇنىڭدا مۇھىمى ئىشلەپچىقىرىش — قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى، سوتسىيالىستىك تەربىيە ئېلىپ بېرىلىۋاتقان نۇقتىلىق ناھىيىلەر، چېگرا رايونلار، نۇقتىلىق شەھەرلەر ۋە قاتناش تۈگۈنلىرىنىڭ مىنبىڭ خىزمىتى ئوبدان تۇتۇلۇشى كېرەك.

4. مىنبىڭ خىزمىتىدە پىلان بولۇشى كېرەك. ئىشلەپچىقىرىش — قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى مىنبىڭ قۇرۇلۇشى ھەققىدە پىلان تۈزۈپ چىقتى. يەرلىكمۇ مىنبىڭ قۇرۇلۇشى ھەققىدە پىلان تۈزۈپ چىقىشى لازىم.

5. مىنبىڭ خىزمىتىنى سوتسىيالىستىك تەربىيە ھەرىكىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، مىنبىڭ خىزمىتىدە ھەقىقىي تۈردە «تۆتنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش» لازىم.

6. مىنبىڭ كادىرلىرىنى سەپلەش خىزمىتىنى كۈچەيتىش كېرەك. يەرلىكنىڭ ۋە ئىشلەپچىقىرىش — قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ كەسپىي قوراللىق خىزمەت كادىرلىرىنى سان ۋە سۈپەتتە كاپالەتلىك قىلغان ھالدا شتات بويىچە تېزدىن سەپلەپ بولۇش كېرەك. خەلق گۇڭشېلىرىدە ئالدى بىلەن سوتسىيالىستىك تەربىيە

قىلىپ بىرلىۋاتقان سىناق نۇقتىلىرىغا سەپلەپ بىرىلىشى لازىم.

7. ئاپتونوم رايونىمىزدىكى مىنبەگلارنى بىر قىتىم غەربىي كۆرەككە تەشكىللەپ، ئاپتونوم رايون قۇرۇلغانلىقىنىڭ 10 يىللىقىنى تەبرىكلەش مۇراسىمىدا 10 مىڭ ئايانج مىنبىگىنى نامايىشقا قاتناشتۇرۇپ، مىنبەگلارنىڭ كۈچىنى كۆزدىن كەچۈرۈش ئارقىلىق، مىنبىڭ خىزمىتىنى ئىلگىرى سۈرۈش لازىم.

8. غەربىي شىمال بيۇروسى غەربىي شىمال رايونىنىڭ جەڭ ھازىرلىقى ۋە مىنبىڭ خىزمىتىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، غەربىي شىمال رايونى بويىچە مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنى چاقىرىشنى قارار قىلدى. شىنجاڭ ھەربىي رايونى تەييارلىقنى پۇختا قىلىپ، يىغىنغا قاتنىشىدىغانلارنى ئۆز ۋاقتىدا ئەۋەتىش لازىم.

9 - ئاينىڭ 12 - كۈنى مەركىزىي كومىتېت مەملىكەتلىك مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنىنىڭ خاتىرىسىنى تەستىقلاپ تارقىتىپ، «تۆتنى ئىنقىلاش ھەرىكىتىدە مىنبىڭ خىزمىتىنى ئۇنتۇپ قالماي ھەقىقىي تۇردە ياخشى ئىشلەش لازىم» لىقىنى تەلەپ قىلدى.

9 - ئايدا بىكىتۇەن شىنجاڭ ھەربىي رايون پارتكومى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ يوليورۇقىغا

ئاساسەن، ئىشلەپچىقىرىش - قورۇلۇش بىڭتۈەنىنىڭ قوراللىق كۈچلەر قورۇلۇش پىلانىغا يەنە بىر قېتىم تۈزىتىش كىرگۈزۈپ، ئەسلىدىكى ئاساستا، 1970 - يىلىغىچە 180 مىڭ ئادەمدىن تەركىب تاپقان 10 پىيادە ئەسكەرلەر شىسى، ئۈچ برونى شى، بىر توپچى قىسىملار شىسى، ئىككى زېنىت توپچىلار شىسى، ئىككى قورۇلۇش ئەسكەرلەر شىسى — جەمئىي 18 شى تەشكىللەش ۋەزىپىسىنى ئورۇنلىماقچى بولدى ھەمدە بۇ قوشۇننىڭ تەشكىلىي پىلانى، شتاتى، قورال - جابدۇقى، ئەسكىرى قاتارلىق مەسىلىلەر توغرىسىدا كونكرېت پىكىر ئوتتۇرىغا قويدى.

10 - ئاينىڭ 1- كۈنى شىنجاڭنىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن ئاپتونوم رايوننىڭ مىنبىگە كۆرسىكە قاتنىشىش ئۈچۈن كەلگەن 15 مىڭدىن ئارتۇق ھەر مىللەت مىنبىگىلىرى، پىيادە ئەسكەرلەر، ئاتلىق ئەسكەرلەر، توپچى ئەسكەرلەر، قورۇلۇش ئەسكەرلىرى ۋە خەۋەر - ئالاقە ئەسكەرلىرى قاتارلىق تۈرلەر بويىچە 69 دانە چاسا سەپ بولۇپ تەشكىللىنىپ، ئۈرۈمچىدە مەركىزىي ۋەكىللەر ئۆمىكىنىڭ كۆزدىن كەچۈرۈشىدىن ئۆتتى.

10 - ئاينىڭ 2 - كۈنى ئىشلەپچىقىرىش - قورۇلۇش بىڭتۈەنى، ئۈرۈمچى، قۇمۇل، سانجى، بايىنغولىن قاتارلىق ئورۇنلاردىكى مىنبىگىلار ھەربىي تېخنىكىدىن ماھا-

رەت كۆرسەتتى. مۇئاۋىن زوڭلى خې لۇڭ ۋە مەركەزنى ۋەكىللەر ئۆمىكىدىكى باشقا يولداشلار ماھارەت كۆرسىتىشكە قاتناشقان بارلىق مىنىچىلارنى قوبۇل قىلدى ھەمدە ئۇلار بىلەن بىرگە رەسىمگە چۈشتى.

بۇ پائالىيەتلەر ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مىنىلىك خىزمىتىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە ناھايىتى زور رول ئوينىدى. شۇنىڭ بىلەن، مىنىچىلار ئارىسىدا ھەربىي مەشىق دولقۇنى قوزغىلىپ كەتتى. 1965 - يىلى باش سەنمۇبۇ شىنجاڭغا 100 مىڭ مىنىلىك تەربىيىلەش، 50 مىڭ مىنىچىنى قارىغا ئېتىشقا قاتناشتۇرۇش ۋەزىپىسىنى تاپشۇرغانىدى. پەقەت ھەرقايسى ۋىلايەت، ئوبلاستلاردىلا 170 مىڭدىن ئارتۇق مىنىچىنى تەربىيىلەپ چىقىپ، 72 مىڭ 301 مىنىچىنى قارىغا ئاتقۇزدى، قارىغا ئاتقانلارنىڭ ئومۇمىي نەتىجىسى ئەلا بولدى. 2195 تېخنىك تايانچىسى يېتىشتۈرۈلۈپ، تەلىم - تەربىيە ۋەزىپىسى ئاشۇرۇپ ئورۇنلاندى.

10 - ئاينىڭ 3 - كۈنى مۇئاۋىن زوڭلى خې لۇڭ بىكتۇەن رەھبەرلىرىگە: «ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى مەركىزىي كومىتېت ۋە ھەربىي كومىتېتنىڭ چېگرا رايوننى گۈللەندۈرۈش، چېگرا رايوننى قوغداش توغرىسىدىكى يوليورۇقلىرىنى ۋە فاڭجېن، سىياسەتلىرىنى يۈزدە - يۈز ئىجرا قىلدىڭلار، «ئۈچ ئەترەت بولۇش» ۋە-

زىيىسىنى بىر قەدەر ياخشى ئورۇنلىدىڭلار. چېگرا رايون-
نى قوغداش، چېگرا رايوننى گۈللەندۈرۈشتە سىلەر بۈيۈك
رول ئويىنىغان، ھازىرمۇ رول ئويناۋاتىسىلەر، بۇندىن
كېيىنمۇ داۋاملىق رول ئويىنىشىڭلار لازىم. ئەسلى-
دە جۇزوڭلى سىلەرنىڭ مىنبىڭ دىجورنى شىمىدىن 15
نى تەشكىللىشىڭلارنى ئېيتقان، مەن يەنە تۆتنى قوشۇپ
قويدۇم. ئەگەر زوڭلىنىڭ ئېيتقىنىنى ئەمەلگە ئاشۇرىد-
غان بولساڭلار، بۇندىن كېيىنكى روللار تېخىمۇ زور
بولىدۇ. سىلەر 1968 ـ يىلى پىيادە ئەسكەرلەر شىمىدىن
10 نى تەشكىللەپ بولۇشنى قولغا كەلتۈرۈشىڭلار لازىم»
دېدى.

11 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنىدىن 13 ـ كۈنىگىچە شىنجاڭ
ھەربىي رايونى قىسىملارنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىنى ياخشى
ئىشلەش توغرىسىدا سۆھبەت يىغىنى چاقىردى ھەمدە
يىغىن خاتىرىسى يېزىپ چىقتى.

جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ئىلى ھەربىي
رايونى، ھاۋا ئارمىيە 9 ـ جۈنى، جامائەت خەۋپسىزلى-
كى زۇڭدۇيى، ھەر قايسى شىلار، شۆبە ھەربىي رايونلار
ۋە ھەربىي رايونغا بىۋاسىتە قاراشلىق قىسىملارنىڭ
مەسئۇللىرى يىغىنغا قاتناشتى.

يىغىن مۇنداق دەپ قارىدى: بۇ يىل 1 ـ ئايدا
ھەربىي رايون «قىسىملارنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىنى دائى-

رىلەر بويىچە مەسئۇل بولۇپ ياخشى ئىشلىشى توغرىسىدا يوليورۇق» چۈشۈرگەندىن كېيىن، قىسىملارنىڭ مىنبىلىك خىزمىتى ئىشلىشىدە بۇرۇنقىدىن ناھايىتى زور ئىلگىرىلەش بولدى. تولۇقسىز مەلۇماتلارغا ئاساسلانغاندا، بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، قىسىملار ۋە ئورگانلار 239 يەرلىك ئورۇن بىلەن ئالاقە باغلاپ، 354 كادىر، جەڭچىنى مىنبىلىك خىزمىتى ئىشلەشكە ئەۋەتتى.

يېقىندا تۆۋەندىكى بىر نەچچە مەسىلە ئايدىڭلاشتۇرۇلدى:

1. ماۋجۇشىنىڭ خەلق ئۇرۇشى ئىدىيىسىنى يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا تەشۋىق قىلىش ۋە ئۆگىنىش لازىم.

2. تۆۋەندىن يۇقىرى ئورۇنلار (جامائەت خەۋپسىزلىكى زۆڭدۇيىمۇ شۇنىڭ ئىچىدە) ئۆزى تۇرۇشلۇق ناھىيىنىڭ مىنبىلىك خىزمىتىگە مەسئۇل بولۇپ، شۇ ناھىيىنىڭ مىنبىلىك خىزمىتىدە ئۇچىنى ئەمەلىيلەشتۇرۇشنى ئۆچ يىل ئىچىدە ئىشقا ئاشۇرۇشى لازىم.

3. خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ قۇرۇلۇشىغا كۆڭۈل بۆلۈش لازىم.

4. تۆۋەندىن يۇقىرى پارتكوملاردا(مۇستەقىل يىڭنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) بىر كىشى مىنبىلىك خىزمىتىگە قوشۇمچە مەسئۇل بولۇشى، سىلىڭبۇ، سىياسىي بۇ ۋە ئارقا سەپ بۆلۈمىنىڭ مۇناسىۋەتلىك تارماقلىرىدىمۇ مىنبىلىك

خىزمەتنى باشقۇرىدىغان ئادەم بولۇشى، مىنبىڭ خىزمىتى پارتكومنىڭ كۈن تەرتىپىگە، قىسىمنىڭ خىزمەت پىلانىغا كىرگۈزۈلۈشى لازىم. تۆۋەندىن يۇقىرى ئورۇنلارنىڭ باشلىقلىرى ھەربىي رايونغا نۆۋەتتە تۇرۇپ مىنبىڭ خىزمىتى ئىشلىگەنلىكى توغرىسىدا يىلدا 1 - 2 قېتىم دوكلات يوللىشى كېرەك.

1965 - يىلى شىنجاڭنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىدە، ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ مىنبىڭ قۇرۇلۇشى نۆۋەتلىك كۆچەيتىلگەن، مىنبىڭلار ئارىسىدا جەڭ ھازىرلىقى ۋە ۋەزىيەت تەربىيىسى چىڭ تۇتۇلغان، مىنبىڭلارنىڭ جەڭ ھازىرلىقى قارىشى ئۆستۈرۈلگەن، مىنبىڭلاردا ئارمىيىگە، جەڭگە قاتنىشىشتا ھەر ۋاقىت تەييار تۇرۇش ئىدىيىسى تۇرغۇزۇلغاندىن سىرت، قوراللىق تايانچ مىنبىڭ تەشكىللەش ھەققىدىكى تەجرىبىلەر داۋاملىق كېڭەيتىلدى. يىل ئاخىرىغىچە، جەمئىي 95 تايانچ مىنبىڭ لىيەنى، 46 پەي، 14 مىڭ 619 نەپەر تايانچ مىنبىڭ قوراللاندۇرۇلدى. بۇنىڭ ئىچىدە پارتىيە ئەزالىرى 52·3% نى، ئىشچىلار ۋە كەمبەغەل - تۆۋەن ئوتتۇرا دېھقانلار، ئەمگەكچى چارۋىچىلار 81·6% نى تەشكىل قىلدى. ئۇلارغا 7463 دانە ھەر خىل قورال تارقىتىپ بېرىلدى.

11 - ئاينىڭ 22 - كۈنىدىن 12 - ئاينىڭ 3 - كۈنىگىچە جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ

غەربىي شىمال بيۇروسى لەنجۇ شەھرىدە غەربىي
شىمال رايونىنىڭ تۇنجى قېتىملىق مىنبىلىك
خىزمىتى يىغىنىنى چاقىردى. يىغىندا ئاساسلىقى مىنبىلىك
خىزمىتىگە دائىر تەجرىبىلەر يەكۈنلەندى ۋە ئالماشتۇ-
رۇلدى. مىنبىلىك خىزمىتىدە «ئۇچىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش»
ئىلگىرى سۈرۈلدى، لەنجۇ، شىنجاڭ قىسىملىرى بىلەن
ھەرقايسى ئۆلكە، رايونلارنىڭ ئالاقىسى قويۇقلاشتۇرۇل-
دى. جەڭ ھازىرلىقىنى كۈچەيتىش، چېگرا رايوننى قوغ-
داش، دۆلەت مۇداپىئەسىنى مۇستەھكەملەش توغرىسىدا
مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىلدى. يىغىنغا غەربىي شىمال بيۇرو-
سىنىڭ 1 - شۇجىسى، بيۇرو شۇجىچۇسىنىڭ شۇجىلىرى،
لەنجۇ قىسىملىرى ۋە شىنجاڭ قىسىملىرىدىن گوپىڭ، دىڭ
شېڭ، شىن يۈەنلىن، ساۋدانوپ زاھىر، ئىشلەپچىقىرىش-
قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىدىن جاڭ جۇڭخەن قاتارلىق رەھبەرلەر
ھەمدە خەلق ئازادلىق ئارمىيىسى باش سەنمۇبۇسىنىڭ
مۇناسىۋەتلىك تارماقلىرىنىڭ مەسئۇللىرى ۋە لەنجۇ،
شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ھەرقايسى ئۆلكىلىك ھەربىي
رايون، شۆبە ھەربىي رايون، ناھىيىلىك (شەھەرلىك)
خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ كادىرلىرى، شىنجاڭ ئىش-
لەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ خەلق قوراللىق
كادىرلىرى، «ئۇچىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش» بويىچە ئىلغار
ئورۇنلارنىڭ ۋەكىللىرى، بەشتە ياخشى مىنبىلىك ۋەكىللى-
رى، ھەرقايسى ئۆلكە (رايون) لەرنىڭ تەشۋىقات بۆلۈم،

ياشلار ئىتتىپاقى، ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى، ئاياللار بىرلەشمىسى، تەنتەربىيە كومىتېتى، شۇنداقلا تۆمۈريول سىستېمىسى ۋە يېزا ئىگىلىك شابىرىدىن كەلگەن يولداشلار بولۇپ جەمئىي 617 كىشى قاتناشتى. بۇ، غەربىي ـ شىمال رايونى بويىچە مىنبىلك قوروللۇشى تارىخىدىكى بىر قېتىملىق مىسلىسىز كاتتا يىغىن بولدى.

11 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «ليۇشاۋچى جۇشىنىڭ مىنبىڭ خىزمىتى توغرىسىدىكى يوليورۇقىنى ئىزچىللاشتۇرۇش توغرىسىدا يوليورۇق» چۈشۈردى. ئۇنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى مۇنۇلاردىن ئىبارەت:

زاۋۇتلاردىكى مىنبىڭلار ھەم ئىشچى، ھەم مىنبىڭ بولۇشى كېرەك. ئۇلارنى زېنىت توپ، زېنىت پىلىموتلار بىلەن قوراللاندۇرۇش لازىم. ئۇلار ئادەتتىكى چاغلاردا زاۋۇتتا ئىشلىيەلەيدىغان، دۈشمەن ئايروپىلانى كېلىپ قالسا يۈگۈرۈپ چىقىپ ئاتالايدىغان، ئۆزىنى ئۆزى قوغدىيالايدىغان بولسۇن. جەڭ ھازىرلىقى تىلغا ئېلىنسىلا، ھەممە جايلار بىزگە زېنىت توپچىلار قىسمى كېرەك دەيدۇ، ئۇرۇش بولۇپ قالسا، زېنىت توپلار ھەممە جايغا تەقسىملەشكە يەتمەيدۇ، شۇڭا، ئارقا سەپنى ئۆزىمىزگە تايىنىپ قوغدىشىمىز لازىم. دۈشمەن ئايروپىلانى كېلىپ قالسا، ئازساندىكى ئادەملەرنىڭ ھاۋادىن مۇداپىئە كۆرۈش ئۆگىنىۋېلىشىگە

كىرئۆبلىشى زۆرۈر، لېكىن كۆپ ساندىكى ئادەملەر قولى-
غا قورال ئېلىپ ئايروپىلان ئېتىشى كېرەك. ئېتىش-
نىڭ مەنىۋى رولىمۇ بولىدۇ. يوشۇرۇنۇۋالغانلار زېنىت
توپچىلار قىسىملىرىنى كۆرسە جانلىنىپ قالىدۇ. ئۇلارنىڭ
روھي ھالىتىدە كۆتۈرۈلۈش بولىدۇ.

ئەسكىرىي تۈرلەرنىڭ ھەممىسى مىنىڭ خىزمىتىنى
ئۆز ئالدىغا ئۆتۈشى لازىم. مەسىلەن، بىر يىگىدىن تەر-
كىپ تاپقان مۇھاپىزەتچىلەر قىسمى ئىككى يىلىك مىنىڭ-
نىڭ تەلىم - تەربىيىسىنى ئۆتۈشى لازىم. ئۇلار ئادەت-
تىكى چاغلاردا تەلىم - تەربىيە، ئىشلەپچىقىرىش بىلەن
شۇغۇللانسا، ئۇرۇش بولۇپ قالغاندا ئىستىھكاملارغا
يېتىپ كەلسە، ئۇچاغدا بىر يىگىنىڭ ئەمەس، بىر نەچچە
يىگىنىڭ رولىنى ئوينىيالايدۇ. ئازادلىق ئارمىيىنىڭ
يۆتكىلىپ تۇرىدىغان قىسىملىرى ئادەتتە بىر ئورۇندا
ئۇزۇنراق تۇرىدىغان بولسا، بىر جۈن ئىككى جۈن مىن-
بىگىنى تەربىيىلىشى لازىم، ئۇنداقتا ئۇرۇش بولۇپ قال-
سا، ئۇلار نەچچە جۈننىڭ رولىنى ئوينىيالايدۇ. مۇشۇن-
داق قىلغاندا، ئەسكىرىي تۈرلەر بىلەن مىنبىگىلارنى
ئۆزئارا ماسلاشتۇرۇپ، ئەسكەر كۆپ بولۇپ كەتسە
سېلىق ئېغىرلىشىپ كېتىش؛ ئەسكەر ئاز بولۇپ قالسا
يېتىشمەي قېلىشتەك زىددىيەتنى ھەل قىلغىلى بولىدۇ،
شۇنداقلا، ئادەتتىكى چاغلاردا باقىدىغان ئەسكەر
ئازىيىپ، ئۇرۇش ۋاقتىدا جەڭ قىلىدىغان ئەسكەر
كۆپىيىدۇ.

تۆتنى ئىنقىلاش ھەرىكىتى ئېلىپ بېرىلغان جاي-
لاردا مىنبىڭ خىزمىتىنى ئىشلەش ئاسانغا توختايدۇ.
كىچىك ناھىيىلەر تايانچ مىنبىڭ تۈەنى، چوڭ ناھىيە-
لەر تايانچ مىنبىڭ شىنى تەشكىللىسە بولىدۇ. زاۋۇت-
لارمۇ مۇشۇنداق قىلىشى لازىم. تۆتنى ئىنقىلاش ھەرى-
كىتى ئاخىرلاشقان جايلاردا مىنبىڭ خىزمىتىدىكى سىيا-
سىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش ئىشى ھەل بولۇپ بولغان بو-
لىدۇ، ئۇجايلاردا تەشكىلىنى ۋە ھەربىي ئىشلارنى ئە-
مەلىيلەشتۈرۈش تۇتۇلسىلا كۇپايە. چۈنكى ئۇ جايلار
ئىشەنچلىك، ئۇ يەردىكى ئەسكەرلەرنى قاچان ئىشلى-
تىمەن دېسە شۇچاغدا ئىشلەتكىلى بولىدۇ. بىرنەچچە
تۈەن، بىرنەچچە شىنى سىناق قىلىش ئارقىلىق، مىنبىڭ
خىزمىتىدە «ئۈچنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش» خىزمىتىنى ھە-
قىقىي ياخشى ئىشلەپ، بىر تەجرىبە ھاسىل قىلىش
كېرەك.

1966 - يىل

2 - ئاينىڭ 5 - كۈنى باش سەنمۇ بۇ ھەربىي را-يونغا: ماۋجۇشىنىڭ فېۋرال يولىيورۇقىغا، يەنى شىنجاڭ رايونىدا كىچىك ئۆزگىرىش قىلىشقا سەل قارىماسلىق، چوڭ ئۆزگىرىش قىلىشقا تەييارلىق كۆرۈش، مۇستەقىل ئۆزگىرىش قىلىش توغرىسىدىكى فاڭجېنىغا ۋە شىنجاڭ ئى-شلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىدە ئۇن پىيادە ئەس-كەرلەرشىسى تەشكىللەشكە قوشۇلغانلىق توغرىسىدىكى يولىيورۇقىنىڭ روھىغا ئاساسەن، 1 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ھەربىي كومىتېتىنىڭ ئىش بېجىرىش يىغىنىنى مۇزاكىرە قىلىش ئارقىلىق، بەش يىل ئىچىدە ئون پىيادە ئەس-كەرلەر شىسى تەشكىللىشكە پرىنسىپ جەھەتتىن قوشۇ-لۇشنى؛ئاز - تولا ئالاھىدە قىسىملار تەشكىللەشكىمۇ بو-لىدىغانلىقىنى، لېكىن بۇنىڭدا شى تەشكىللىمەي، مۇس-تەقىل تۇەن، يىلىڭ تەشكىللەشنى قارار قىلغانلىقىنى تىلېفون ئارقىلىق ئۇقتۇردى.

3 - ئاينىڭ 5 - كۈنى بىڭتۇەن پارتكومى دائىمىي كومىتېت ئەزالىرى يىغىنىنى چاقىرىپ، بىڭتۇەننىڭ دىجور-نى قىسىملىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش پىلانىنى مەخسۇس

مۇزاكىرە قىلدى ھەمدە 3 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى ھەرقايـ
ـسىشى، تۇەنلەرنىڭ قورالىق كۈچلەرخىزمىتىگە مەسئۇل
رەھبەرلىرى، كەسپىي قوراللىق كادىرلار، ئىلغار لىيەنلەر-
نىڭ ۋەكىللىرىدىن بولۇپ 400 كىشى قاتناشقان قورال-
لىق كۈچلەر خىزمىتى يىغىنى چاقىردى. يىغىندا، ئا-
ساسلىقى، مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ، جۇزوڭلىنىڭ،
خې لۇڭ مۇئاۋىن زوڭلىنىڭ ۋە ئاپتونوم رايونلۇق
پارتكومنىڭ، ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەننىڭ
قوراللىق كۈچلەر قۇرۇلۇشى خىزمىتىگە قارىتا بەرگەن
يوليورۇقلىرى يەتكۈزۈلدى ۋە ئىزچىللاشتۇرۇلدى. تەج-
رىبىلەر يەكۈنلىنىپ، قوراللىق كۈچلەر قۇرۇلۇشىغا ئائىت
ۋەزىپىلەر ئوتتۇرىغا قويۇلدى، دىڭ شېڭ بىڭتۇەننىڭ
قوراللىق كۈچلىرى خىزمىتىنى كۈچەيتىش ھەققىدە دوك-
لات بەردى. پېي جۇيۇ مەملىكەتلىك سىياسىي خىزمەت
يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزدى. يولداش ۋاڭ ئىنماۋ يىـ
غىندا مۇھىم سۆز قىلدى.

3 ـ ئاينىڭ 22 ـ كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى
«1966 ـ يىللىق مىنبىڭ خىزمىتى توغرىسىدا قوشۇمچە
يوليورۇق» چۈشۈردى. ئۇنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى مۇنداق:
ليۇجۇشىنىڭ ۋە ھەربىي كومىتېتنىڭ يوليورۇقىغا ئاساسەن،
تايانچ مىنبىڭ شەلىرىنى سىناق قىلىش
خىزمىتىنى پۇختا ئىشلەش؛ مىنبىڭ شى،

تۆەنلىرىنىڭ ئاپپاراتىنى قۇرۇش ھەم مۇكەممەللەشتۇرۇش؛ شەھەرلەر، زاۋۇت - كانلار ۋە قاتناش تۈگۈنلىرى ئۆزىنى-ئۆزى قوغداش؛ ئارمىيە تۈرى ۋە ئەسكىرىي تۈرلەر مىنىملىق خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش؛ بىكىتۆەنىڭ مىنىملىق خىزمىتىنى گەۋدىلىك ھالدا ئوبدان تۇتۇش؛ مىنىكىلارنىڭ جەڭ ھازىرلىقى خىزمىتىنى ئوبدان ئىشلەش.

3 - ئاينىڭ 22 - كۈنى ھەربىي رايون ئۇرۇش ۋاقىتىدىكى سەپەرۋەرلىك پىلانىغا ئاساسەن، 1968 - يىلى سوتسىيالىستىك تەربىيە ھەرىكىتى ئاخىرلىشىشتىن بۇرۇن 70 مىڭ ئادەمنى قوراللاندۇرۇپ بولغاندىن باشقا، سوتسىيالىستىك تەربىيە ئاخىرلاشقاندىن كېيىن قوراللاندۇرۇلغان مىنىملىق سانىنى تېزدىن 180 مىڭغا يەتكۈزۈش، ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەر قىلىنىدىغان ئوبيېكتى سۈپىتىدە، ھەر بىر شى ۋە تۆەندە بىردىن قوراللىق تايانچلار تۆەنى-ياكى يىگى بولۇشنى تەدرىجىي ئەمەلگە ئاشۇرۇش ھەمدە ئۇلارنى دۈشمەنگە قارشى جەڭ قىلالايدىغان، پارتىزانلىق ئۇرۇشى قىلالايدىغان ۋە ئارمىيەگە قاتنىشىش، ئالدىنقى سەپكە ياردەم بېرىش ۋەزىپىسىنى ئورۇنلىيالايدىغان بولۇش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىشنى قارار قىلدى. 1966 - يىلى 9 - ئايغىچە، تايانچ مىنىملىق لىيەندىن 254ى، مۇستەقىل پەيدىن ئۈچى

بولۇپ، جەمئىي 27 مىڭ 848 مىنبىڭ قورالللاندۇرۇلدى، ئۇلارغا 14 مىڭ 679 دانە ھەر خىل قورال تارقىتىپ بېرىلدى. چېكرا مۇداپىئە رايونى ۋە مۇھىم ئورۇنلاردا ئىككى ئادەمگە بىردىن قورال بېرىش ئۆلچىمى بويىچە قورال تارقىتىپ بېرىلدى.

3 - ئايدا ئۈرۈمچى، قەشقەر، غۇلجا، قاراماي شەھىرى ۋە قۇمۇل ناھىيىسى ھەربىي رايونىنىڭ جەڭ ھازىرلىقى توغرىسىدىكى يوليورۇقىغا ئاساسەن، مىنبىگلارنىڭ ھاۋا مۇداپىئە زېنىت توپچىلار لېيەندىن 20 نى تەشكىللىدى، ھەر بىر لېيەندە تەخمىنەن 100 ئادەم بولدى. ھەربىر لېيەنگە توققۇز دانە ئېغىر پىلىموت، 18 تال مىلتىق تارقىتىپ بېرىلدى.

3 - ئاينىڭ 25 كۈنى ھەربىي رايون پارتكومى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومغا «تايانچ مىنبىڭ شىسى قۇرۇشنى سىناق قىلىش خىزمىتى پىلانى توغرىسىدا دوكلات» يوللىدى. دوكلاتتا تەشكىللەش پرىنسىپى، سىناق قىلىنىدىغان ئورۇن، تەشكىلىي رەھبەرلىك، سىناق قىلىش ئۇسۇلى، قەدەم باسقۇچ قاتارلىق مەسىلىلەرگە قارىتا كونكرېت پىكىر ئوتتۇرىغا قويۇلدى ۋە ئورۇنلاشتۇرۇش ئېلىپ بېرىلدى.

4 - ئاينىڭ 16 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايون سى-

لىگەنبۇسى «1966 ـ يىلى مىنبەگلار ئارىسىدا تېخنىك ئەسكەرلەر تەشكىللەش پىلانى»نى چۈشۈرۈپ، مىنبەگلار ئارىسىدا تېخنىك ئەسكەرلەر تەشكىللەشنىڭ مۇھىم نۇقتىسى، تەشكىللەش ۋەزىپىسى، قىسىملارنىڭ مىنبەگلار ئارىسىدا تېخنىك ئەسكەرلەرنى تەربىيىلەپ بېرىشى قاتارلىق مەسىلىلەر ئۈستىدە ئېنىق تەلەپ ئوتتۇرىغا قويدى.

6 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى «خەلق گېزىتى»دە «بارلىق جىن ـ شەيتانلارنى تازىلايلى» سەرلەۋھىلىك باش ماقالە ئېلان قىلىندى. «ئازادلىق ئارمىيە گېزىتى» بۇ ماقالىنى 6 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنىدىكى مىنبەگلار بېتىگە تەھرىر ئىلاۋىسى قوشۇپ باستى. تەھرىر ئىلاۋىسىدا: پۈتۈن مەملىكەتتىكى خەلق قوراللىق كادىرلىرى ۋە مىنبەگلار «ئاگلىق ھالدا سوتسىيالىستىك مەدەنىيەت زور ئىنقىلابىغا ئاتلىنىش، ھەر دەرىجىلىك خەلق قوراللىق تارماقلىرى يەرلىك پارتكومنىڭ بىر تۇتاش رەھبەرلىكىدە، مىنبەگ كادىرلىرى ۋە كەڭ مىنبەگلارنى تەشكىللەپ ...... مەدەنىيەت زور ئىنقىلابىي ھەرىكىتىنى قوغداشقا پائال قاتنىشىش»قا چاقىرىلدى.

6-ئاينىڭ 16-كۈنى باش سەنمۇبۇ«شەھەرلەردىكى مىنبەگ قوراللىرىنى چىڭ باشقۇرۇش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تار-

قاتتى. ئۇقتۇرۇشتا: پۈتۈن مەملىكەت بويىچە مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى چوڭقۇر قانات يېيىۋاتقان، سىنىپىي كۆرەش كەسكىن، مۇرەككەپ بولۇۋاتقان ئەھۋال ئاستىدا، شەھەرلەردىكى مىنبىلىڭ قوراللىرىنى ھەر قايسى ئورۇنلار يىغىپ ساقلاپ، قورال بىلەن ئوق ـ دورىلارنى ئايرىپ قويۇش، قورال ئىسكىلاتلىرىغا ئىشەنچلىك ئادەملەرنى بەلگىلەپ مەخسۇس قارىتىش؛ كاپرول، پارتلاتقۇچ دورىغا ئوخشاش پارتلايدىغان بۇيۇملارنى شەھەرلىك، رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى بىر تۇتاش ساقلاش ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

7 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى باش سەنمۇ بۇ بىلەن باش سىياسىي بۇ «مىنبىلىڭ خىزمىتىگە دائىر بىر نەچچە مەسىلە توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقاردى. ئۇقتۇرۇشتا: «باش سەنمۇ بۇ 1964 ـ يىلى تارقاتقان مىنبىڭلارنىڭ ھەربىي تەلىم ـ تەربىيە پروگراممىسى (سىناق نۇسخىسى) غا تۈزىتىش كىرگۈزۈشكە توغرا كەلدى، شۇڭا، ئۇنى ۋاقىتىنچە ئىشلەتمەسلىك قارار قىلىندى؛ بۇ يىللىق مىنبىلىڭ تەلىم ـ تەربىيىسىدە ماۋجۇشى ئەسەرلىرىنى كەڭ كۆلەمدە ئۆگىنىش ئاساس قىلىنىدۇ» دەپ كۆرسىتىلدى.

7 . ئايدا ھەربىي كومىتېت باش بۇنىڭ رەھبەرلى

رنى شنجاڭدا تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىشقا ئەۋەتتى، ئۇلار ئىشلەپچىقىرىش – قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىدە 10 شى تەشكىللەش مەسىلىسى ئۈستىدە مەخسۇس تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىپ، 10 شى تەشكىللەش مەسىلىسى تېخى ئەمەلىيلەشمەپتۇ، گەرچە 610 دېجورنى ليەن (بۇنىڭ ئىچىدە 314 ى قوراللىق ليەن) تەشكىللەنگەن بولسىمۇ، لېكىن بۇ دېجورنى ليەنلەر تارقاق ئىكەن، ئۇلارنىڭ كۆپ قىسمى بىرىنچى سەپتە ئىشلەۋېتىپتۇ، ئادەملىرى يۆتكىلىپ تۇرىدىكەن، كۆپلىرى ئۆي – ئوچاقلىق بولۇپ كېتىپتۇ، دۈشمەن ئۇشتۇمتۇت ھۇجۇم قىلىپ قالسا، ئۇلارنى تېزدىن يىغىپ جەڭگە ئاتلاندۇرۇش ناھايىتى قىيىنغا چۈشكىدەك؛ بولۇپمۇ يىلىڭ، تۇەن ۋە شىنىڭ قوماندانلىق ئاپپاراتى ھەم ئۇرۇشقا كاپالەتلىك قىلغۇچى فىندۇيلەر يوق ئىكەن، ناۋادا بىرەر ئەھۋال بولۇپ قالسا، ئۇرۇشقا قوماندانلىق قىلىش تەس بولغىدەك، دەپ قارىدى. شۇڭا، 1966 يىل 8-ئاينىڭ16-كۈنى،ھەربىي كومىتېتدائىمي كومىتېتىنىڭ كېڭەيتىلگەن يىغىنىدا بۇ ئەھۋاللار مۇزاكىرە قىلىنىپ مۇنداق دەپ قارالدى: ئىشلەپچىقىرىش – قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىدە 10پىيادە ئەسكەرلەر شىسى تەشكىللەش مەسىلىسى – شىنجاڭدا جەڭ ھازىرلىقىنى كۈچەيتىش، سوۋېت شيۇجېڭجۇيىچىلىرىنىڭ تۇيۇقسىز ھۇجۇمىنىڭ ئالدىنى ئېلىشتىكى مۇھىم تەدبىر، شۇڭا، ئۇنى ئىمكان

قەدەر تېز ئەمەلىيلەشتۈرۈش زۆرۈر. يىغىندا يەنە مۇنۇلار قارار قىلىندى: دۆلەتلىك ئاساسىي قۇرۇلۇش قوشۇنىنى ئازادلىق ئارمىيىنىڭ ئاساسىي قۇرۇلۇش قىسىملىرى قىلىپ ئۆزگەرتكەنگە ئوخشاش، ئىشلەپچىقى- رىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىنىڭ ھەربىر يېزا ئىگىلىك شىدا بىردىن كىچىك تىپتىكى جەڭ ھازىرلىقى شى قۇرۇش ئۇسۇلىنى قوللىنىپ، 10 پىيادە ئەسكەرلەر شىنى تەدرىجىي تەشكىللەپ بولۇش لازىم. ھەر بىرشى 7000 — 8000 كىشىدىن تەركىب تاپسا، 10 شىدا جەمئىي 70 — 80 مىڭ ئادەم بولسا بولىدۇ. بۇ 10 شىدا مەجبۇرىيەت ئۆتىگۈچى ئەسكەرلىك تۈزۈمى يولغا قويۇلىدۇ ھەمدە ئۇ ئازادلىق ئارمىيە دەپ ئاتى- لىدۇ (ئەمما ئازادلىق ئارمىيىنىڭ سانىغا كىرگۈزۈل- مەيدۇ). ھازىرقى پىيادە ئەسكەرلەر شىسىنىڭ شتاتىغا ئاساسەن، شى، تۇەن ئورگىنى تەشكىللىنىدۇ ھەمدە ئۇ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىنىڭ شتاتىدا بولىدۇ. بۇ 10 پىيادە ئەسكەرلەر شىسىنى يۈرۈشلەش- تۈرۈش ئۈچۈن، بىر يەر ئۈستى توپچى قىسىملار شىسى، بىر زېنىت توپچىلار شىسى ۋە ئۈچ تانكا تۇەنى تەش- كىللىنىدۇ. ئۇلار ئادەتتىكى چاغلاردا ئىشلەپچىقىرىش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. ئۇلارغا بولغان سىياسىي تەربىيە زور كۈچ بىلەن كۈچەيتىلىدۇ. ئۇلار دېھقانچىلىقنىڭ بوش ۋاقىتلىرىدىن پايدىلىنىپ مەلۇم ۋاقىت ھەربىي

تەلىم ـ تەربىيە ئېلىپ بارىدۇ. سانائەتنى ئۆگىنىش بىلەن ھەربىي ئىشلارنى ئۆگىنىشكە تەڭ ئېتىبار بېرىش لازىم. ئۇرۇش ۋاقتىدا ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ چوڭراق يېزا ئىگىلىك شىلىرى ئۆزىدىن ئەسكەر تولۇقلاپ چوڭ شى تەشكىللەيدۇ. ئۇنىڭغا شىنجاڭ ھەربىي رايونى بىر تۇتاش قوماندانلىق قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئۇرۇش ۋاقتىدا دۈشمەن ئارقا سېپىدە پارتىزانلىق ئۇرۇشنى قانات يايدۇرۇش ھەمدە ئاساسىي كۈچلەرنى تولۇقلايدىغان زاپاس قوشۇن بولۇشقا قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن، ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ دىجورنى لىيەنلىرىنى داۋاملىق تەرەققىي قىلدۇرۇش ۋە ئۇلارنىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش لازىم. 10 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنى، مەركىزىي كومىتېت ھەربىي كومىتېتىنىڭ 1966 ـ يىل 9 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنىدىكى «شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىدە 10پىيادە ئەسكەرلەر شىسى تەشكىللەش توغرىسىدا دوكلات»نىغا قوشۇلدى ھەمدە دوكلاتقا «تەشكىللەش خىزمىتىنى دەرھال باشلاپ، كېلەر يىلى ئاۋۋال تۆت ياكى بەش شى قۇرۇپ چىقىش، تەجرىبە ھاسىل قىلغاندىن كېيىن، ئاندىن قالغان شىلارنى تەشكىللەش لازىم» دەپ تەستىق سالدى.

«مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى» تۇپەيلىدىن بۇ پىلان ئەمەلگە ئاشماي قالدى.

8 - ئايدا ھەربىي رايون يەرلىكتىكى ئاساسىي قاتلام مىنبىلىك تەشكىلاتلىرىدا ساقلىنىۋاتقان قوراللارنى ناھىيىدىن يۇقىرى خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىگە يىغىپ يىچەتلەپ ساقلاشنى قارار قىلدى.

9 - ئاينىڭ 25 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى باش سەنمۇ بۇ، باش سىياسىي بۆلۈمنىڭ «يېزىلار، زاۋۇتلار، كان - كارخانىلار، كەسپىي ئورۇنلار، پارتىيە - ھۆكۈمەت ئورگانلىرى ۋە خەلق تەشكىلاتلىرىدا قىزىل قوغدىغۇچىلار دېگەندەك تەشكىلاتلارنى قۇرماي، ئاساسلىقى، مىنبىلىك خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش توغرىسىدا پىكىر» نى قوشۇلۇپ، ئۇنى پۈتۈن مەملىكەتكە تارقاتتى.

11 - ئاينىڭ 2 - كۈنى بىڭتۇەن پارتكومى ئومۇمىي ھەيئەتلەر كېڭەيتىلگەن يىغىنىنى چاقىردى. يىغىنغا ھەر قايسى شىلارنىڭ قوراللىق خىزمەتكە مەسئۇل رەھبەرلىرى ۋە بىڭتۇەن ئورگىنىدىكى ئالاقىدار تارماقلارنىڭ رەھبەرلىرىدىن بولۇپ جەمئىي 56 كىشى قاتناشتى. ھەربىي رايوندىن يولداش خې جياچەنمۇ يىغىنغا قاتناشتى. يىغىندا بىڭتۇەندە رەسمىي ھەربىي قىسىمقۇرۇش مەسىلىسى مەخسۇس مۇزاكىرە قىلىندى. دېڭ شيىڭ ماۋ- جۇشى، پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى ۋە مەركىزىي ھەر-

بىي كومىتېتىنىڭ رەسمىي ھەربىي قىسىم قۇرۇش توغرى-
سىدا بەرگەن يولىيورۇقلىرىنى يەتكۈزدى. مەركىزىي كو-
مىتېتىنىڭ يولىيورۇقىدا: بىڭتۇەن 1970 - يىلىدىن بۇرۇن
12 رەسمىي ھەربىيلەر شىسى، ئۈچ مۇستەقىل تانكا تۇە-
نى تەشكىللىشى لازىم. قورال - جابدۇقنى ھېسابقا ئال-
مىغاندا، ئۇلارنىڭ بارلىق خىراجىتىنى بىڭتۇەن ئۆزى
كۆتۈرىدۇ، دەپ كۆرسىتىلدى.

1967 - يىل

1 - ئايدا جاڭ چۈنچياۋ، ياۋۋېنيۈەنلەرنىڭ كۈش-
كۈرتىشى بىلەن شاڭخەيدىكى «ئىسيانچى» لار ئۆزلۈك-
سىز، ئومۇمىيۈزلۈك ھوقۇق تارتىۋېلىش ھەرىكىتى —
«يانۋار ئىنقىلابىي بورىنى» نى قوزغىدى.

«قىزىل بايراق» ژۇرنىلى «پرولېتارىيات ئىنقى-
لابچىلىرى بىرلىشەيلى» سەرلەۋھىلىك ئوبزورچى ماقا-
لىسى ئېلان قىلىپ، «پارتىيە ئىچىدىكى كاپىتالىزم يو-
لىغا ماڭغان بىر ئوچۇم ھوقۇقدارلاردىن ھوقۇق تارتىۋې-
لىش» نى ئوتتۇرىغا قويدى. شۇنىڭ بىلەن، مەملىكەتنىڭ
ھەر قايسى جايلىرىدا يۇقىرىدىن تۆۋەنگە قەدەر ھوقۇق
تارتىۋېلىش ھەرىكىتى قوزغىلىپ كەتتى.

1 - ئايدا «جەڭ غەلىبىسى» گېزىتىنىڭ يېرىم
ئايدا بىر سان چىقىدىغان قوشۇمچە بېتى — «مىنبىڭ
بېتى» خەنزۇچە، ئۇيغۇرچە يېزىقتا ئايدا بىر سان چى-
قىدىغان «شىنجاڭ مىنبىڭلىرى» ژۇرنىلىغا ئۆزگەرتىلىپ،
مىنبىڭ لىيەنلىرىگىچە تارقىتىلىدىغان بولدى.

1 - ئاينىڭ 26 - كۈنى بىڭتۇەننىڭ دىجورنى

لیەنلىرى شىخەنزىدە يۈز بەرگەن «26 ـ يانۋار ۋەقەسى» گە قاتناشتى، ئۇلاردىن 100 دىن ئارتۇق ئادەم ئۆلدى ۋە يارىدار بولدى.

مەركىزىي كومىتېت بىكتۇەننى جۇمادىن شىنجاڭ نى ئوراقلاشتۇرۇش ئۈچۈن، 2 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى «شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىكتۇەنىنىڭ مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى ئېلىپ بېرىشى توغرىسىدا 12 ماددىلىق بەلگىلىمە» چىقىرىپ، بىكتۇەندە ھەربىي ئىدارە قىلىشنى يولغا قويدى.

2 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت ئۇقتۇرۇش چىقىرىپ، گوڭشې، زاۋۇت ـ كان، ئالىي مەكتەپ قاتارلىق ئورۇنلاردىكى كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرلىرىدىن ئۆز ئورنى ۋە ئۆز رايونىدا پرولېتارىيات مەدەنىيەت زور ئىنقىلابىغا ئاكتىپ قاتنىشىشنى تەلەپ قىلدى. ئۇقتۇرۇشتا، كەسپىي قوراللىق كادىرلار ھىنبىڭلارنى تەشكىللەپ مەدەنىيەت زور ئىنقىلابىنى قوغداشتىن ئىبارەت جەڭ ھازىرلىقى ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغان، شۇڭا، ئۇلار خىزمەت ئورنىدىن خالىغانچە ئايرىلىپ كەتمەسلىكى كېرەك، دەپ تەكىتلەندى.

2 ـ ئاينىڭ 22 ـ كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «ئۆلكىلىك ھەربىي رايون ۋە شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىش توغرىسىدا

يوليوروۋق» چۇشۇرۇپ، ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون ۋە ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى خىزمىتىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى — يەرلىكتىكى ھەقىقىي پرولېتارىيات ئىنقىلابچىلىرىنىڭ ھوقۇق تار-تىۋېلىش كۈرىشىنى قوللاش ۋە ئىنقىلابنى تۇتۇپ، ئىش-لەپچىقىرىشنى ئىلگىرى سۈرۈشتىن ئىبارەت، دەپ كۆر-سەتتى ھەمدە چېگرا مۇداپىئە رايونىدىكى شۆبە ھەربىي رايون ۋە خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى جەڭ ھازىرلىقى خىزمىتىنى ھەم چېگرا — دېڭىز مۇداپىئەسىدىكى دۈش-مەنگە قارشى كۈرەشنى كۈچەيتىشى كېرەك، دەپ ئوتتۇ-رىغا قويدى.

7 - ئاينىڭ 22 - كۈنى جىياڭ چىڭ «قەلەم بىلەن ھۇجۇم قىلىپ، ئەلەم بىلەن قوغدىنىش» دېگەن شۇئارنى كۆتۈرۈپ چىقتى. شۇنىڭ بىلەن، ئاممىۋى تەشكىلاتلار ئوتتۇرىسىدا ئەلەم كۈرىشى قوزغىلىپ، قىسمەن رايون-لاردا قورال - ياراق بۇلاش ۋەقەسى يۈز بەردى.

7 - ئاينىڭ 31 - كۈنى «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» «مىنبەگلارنى ئۆزگەرتىش» ئارقىلىق، ئىسيانچىلار ئاساس قىلىنغان 2 - قوراللىق كۈچ ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۇلارنى ئۆز-لىرىنىڭ پارتىيىنى چاڭگىلىغا كىرگۈزۈۋېلىپ ھوقۇق تار-تىۋېلىش، فاشىستىك دېكتاتورا يۈرگۈزۈش قورالىغا ئاي-لاندۇرۇش كويىدا بولدى.

1968 - يىل

12 - ئاينىڭ 28 - كۈنى «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» مىنبىڭلارغا رەھبەرلىك قىلىش ھوقۇقىنى تارتىۋېلىشقا جېنىنىڭ بېرىچە ئۇرۇندى. ۋاڭ خۇڭۋېن شاڭخەي ئىشچىلار باش قوماندانلىق شتابىنىڭ كاتىباشلىرىغا ئاپئاشكارا ھالدا: «قوشۇنىمىزنى كۈچەيتىشتىكى ئاچقۇچلۇق مەسىلە رەھبەرلىك ھوقۇقى مەسىلىسى، يەنى رەھبەرلىك ھوقۇقى كىمنىڭ قولىدا بولۇش مەسىلىسى» دېدى.

12 - ئايدىن 1969 - يىل 3 - ئايغىچە سوۋېت زومىگەرلىرى ئىلگىرى - كېيىن بولۇپ 740 ئادەم (قېتىم) قوراللىق ئەسكەر، 130 دانە (قېتىم)دىن كۆپرەك بروнېۋىك، 25 دانە (قېتىم) تىك ئۇچار ئايروپىلان چىقىرىپ، تالاش - تارتىشتا تۇرۇۋاتقان بىركىپ رايونىمىزنى ئىگىلىۋېلىش كويىدا بولدى. ھەرمىللەت مىنبىڭلىرى زوراۋانلىقتىن قورقماي، دىپلوماتىيە كۈرىشىگە دائىر فاڭجېنلارغا ئەمەل قىلىپ، سوۋېت قوشۇنلىرىغا قارشى نەچچە ئون قېتىم كۈرەش قىلىپ، چارۋا بېقىپ يۈرۈپ چېگرا رايونىنى قوغداش كۈرىشىنىڭ غەلبىسىنى قولغا كەلتۈردى.

1969 - يىل

3 - ئاينىڭ 2 - كۈنى سوۋېت زومىگەرلىرى جېنباۋداۋ ۋەقەسىنى قوزغىغاندىن كېيىن، يەنە جۇڭگو- سوۋېت چېگرىسىغا نۇرغۇن ئەسكەر توپلاپ، ئېلىمىزنى دۈشمەن قىلغان ھالدا بىر قاتار مانېۋرلارنى ئۆتكۈزۈپ، ئۇرۇش تەھدىتى پەيدا قىلدى. بۇ چاغدا، ماۋجۇشى «ئۇرۇشقا تەييارلىق قىلىش كېرەك» دېگەن چاقىرىقنى چىقىرىپ، «شيۇجېڭجۇيىچىلارنىڭ تۇيۇقسىز ھۇجۇمىدىن مۇداپىئە كۆرۈپ، جەڭ ھازىرلىقىنى كۈچەيتىش»نى تەلەپ قىلدى.

3 - ئاينىڭ 23 - كۈنى ۋاڭ خۇڭۋېن شاڭخەيدىكى «ئىشچىلار ئىسيان گېزىتى» دە شاڭخەينىڭ قەلەم بىلەن ھۇجۇم قىلىپ، ئەلەم بىلەن قوغدىنىش قوشۇنى قۇرۇلۇشىغا دائىر خۇلاسە دوكلاتى — «ئىشچىلار سىنىپىنى قورالاندۇرۇپ، شەھەر سىنىپلىرىنى ئۆزگەرتەيلى»نى ئېلان قىلىپ، «2 - قوراللىق كۈچ»نىڭ رولىنى ھەدەپ كۆككە كۆتۈردى ۋە گۈزەللەشتۈردى.

6 - ئاينىڭ 10 - كۈنى سوۋېت قوشۇنلىرى چا-

غانتوقاي ناھىيىسى بارلىق تېغىنىڭ غەربىي قىسمىغا تاجاۋۇز قىلىپ كىردى. 161 - تۈەن - مەيدانىنىڭ چارۋىچىلىق دۆيىدىكى مىنبىگلار ئۆزىنى قوغداش يۈزىسىدىن چېگرا مۇداپىئە قىسىملىرىغا ماسلىشىپ قايتۇرما ھۇجۇمغا ئۆتتى، مەزكۇر دۆيىنىڭ ئايال چارۋىچىسى سۇن لۇگېن شۇ قېتىمقى كۈرەشتە باتۇرلارچە قۇربان بولدى. ئاپتونوم رايونلۇق ئىنقىلابىي كومىتېت ئۇنىڭغا ئىنقىلابىي قۇربان دەپ شەرەپلىك نام بەردى ھەمدە يولداش سۇن لۇگېندىن ئۆگىنىش توغرىسىدا قارار چىقاردى.

6 - ئايدا «شىنجاڭ مىنبىگلىرى» ژورنىلى مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى تۈپەيلىدىن نەشر قىلىنماي، شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ تەستىقى بىلەن توختىتىلدى.

7 - ئاينىڭ 25 - كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ يولىيورۇقى بويىچە ئۈرۈمچى جىگىبىيچۈيى قۇرۇلدى. ئۇنىڭغا ئۈرۈمچى ناھىيىلىك ۋە شەھەر تەۋەسىدىكى ھەر قايسى رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى قارايدىغان بولدى.

8 - ئاينىڭ 20 - كۈنى بىڭتۈەن پارتكومى كۈيتۇڭدە چېگرا مۇداپىئە رايونىدىكى يېزا ئىگىلىك شىلىرىنىڭ جەڭ ھازىرلىقى خىزمىتى سۆھبەت يىغىنى

چاقىردى. يىغىندا بىڭتۇەننىڭ ئەمەلىيىتىگە بىرلەش-
تۈرۈلگەن هالدا، جەڭ هازىرلىقى خىزمىتىنى ۋە ئىدىي-
يىۋى تەربىيىنى كۈچەيتىش، مىنبىڭلارنىڭ سىياسەت سە-
ۋىيىسىنى ئۆستۈرۈش، بىڭتۇەننىڭ قوراللىق كۈچلەر قۇر-
رۇلۇشىنى كۈچەيتىش، شۇنداقلا جەڭ هازىرلىقى ماددىي
ئەشيالىرىنى تەييارلاش خىزمىتىنى نۆۋەتتە جىددىي جەڭ
هازىرلىقى سەپەرۋەرلىكى دەپ قاراش ئوتتۇرىغا قويۇلدى.
9 - ئايدا «ئۇرۇش ۋاقتىدا ئەسكەرلىككە سەپەر-
ۋەر قىلىش پىلانى» تۈزۈپ چىقىلدى. پىلاندا، ئۇرۇش
ۋاقتىدا بىڭتۇەن سىستېمىسىدىن 130 مىڭ ئەسكەرنى سە-
پەرۋەر قىلغىلى بولىدىغانلىقى، ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى
مەزگىلىدە 3 — 4 پىيادە ئەسكەرلەر شىسىنى تەشكىل-
لىگى ۋە قوراللاندۇرغىلى بولىدىغانلىقى مۆلچەرلەندى.
9 - ئاينىڭ 11 - كۈنى بىڭتۇەن ئورگىنىنىڭ جەڭ هازىر-
لىقى لايىھىسى تۈزۈپ چىقىلدى. ئۇنىڭدا، ئۇرۇش ۋاق-
تىدىكى قوماندانلىق ئاپپاراتى، قوماندانلىق شتابىنىڭ
ئورنى، ئارقا سەپ بازىسىنىڭ تەشكىللىنىشى ۋە ئورنى،
ئۇرۇش ۋاقتىدا خادىملارنى ئارقا قالاشتۇرۇش پىلانى قا-
تارلىقلار ئېنىق بەلگىلەندى.

10 - ئاينىڭ ئوتتۇرىسىدا شىنجاڭ هەربىي رايونى
جەنۇبىي شىنجاڭ هەربىي رايونى، شىمالىي شىنجاڭ هەر-
بىي رايونى، ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى،

ھاۋا ئارمىيە 9 ـ جۈزنىڭ ۋە شىددىن يۇقىرى قىسىملار ـ
نىڭ ئاساسلىق رەھبەرلىرى قاتناشقان جەڭ ھازىرلىقى
خىزمىتى يىغىنىنى ئاچتى. يىغىندا ئارمىيە بويىچە چاقى ـ
رىلغان جەڭ ھازىرلىقى خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھى يەت ـ
كۈزۈلدى. شىنجاڭنىڭ جەڭ ھازىرلىقى خىزمىتى مۇزاكىرە
قىلىندى ۋە ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

يىغىندا مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ مۇستەقىل
ئۇرۇش قىلىش، ئۇزۇن مۇددەت ئۇرۇش قىلىشقا تەييار
تۇرۇش توغرىسىدىكى يوليورۇقى ۋە باش سەنمۇ بۇنىڭ
تەلىپىگە ئاساسەن، جايلارنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىنى ياخ ـ
شى ئىشلەپ، ماۋجۇشىنىڭ: «ئۇرۇش پارتلاپ قالسا،
كىچىك ناھىيىلەردە بىر يىڭ، ئوتتۇرا ھال ناھىيىلەردە
ئىككى يىڭ، چوڭراق ناھىيىلەردە بىر تۇەن يەرلىك قو ـ
شۇن تەشكىللەش كېرەك» دېگەن يوليورۇقىنى تېزدىن
ئەمەلىيلەشتۈرۈش تەلەپ قىلىندى. خېيلۇڭجياڭ ئۆلكى ـ
لىك ھەربىي رايوننىڭ يەرلىك قوراللىق كۈچلەرنى تەش ـ
كىللەش تەجرىبىلىرىنى ئەستايىدىل ئۆگىنىپ، يەرلىك
قوشۇن قۇرۇشنى پائال سىناق قىلىش ھەمدە ئۇرۇش بو ـ
لۇپ قالسا ئۆز ئورنىدا كۈرەشنى، ئىشلەپچىقىرىشنى
داۋاملاشتۇرۇشقا قولايلىق يارىتىش ئۈچۈن، دادۇيلەردە
تايانچ مىنبىڭ بولۇش، ئىشلەپچىقىرىش دۇيلىرىدە پار ـ
تىزانلىق گۇرۇپپىلىرى بولۇشنى ئىشقا ئاشۇرۇش ئوتتۇ ـ
رىغا قويۇلدى. خەلق قوراللىق كۈچلىرى خىزمىتىنى كۈچەي ـ

تىش ئۈچۈن، ھەربىي رايون ئورگىنىدىن ۋە دالا ئارمىيە قىسىملىرىدىن بىر تۈركۈم كادىر ئاجرىتىپ، شۆبە ھەربىي رايون ۋە ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ خىزمىتىنى كۈچەيتىش قارار قىلىندى. ھەرقايسى ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون ۋە ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى كۈچىنىڭ يېرىمىنى ئاجرىتىپ جەڭ ھازىرلىقى بەنزىسى تەشكىللەپ، مىنبىلىك خىزمىتىنى ئوبدان تۇتۇش تەلەپ قىلىندى.

10 - ئايدا ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي رايون ئومۇمىي ئۇقتۇرۇش چىقىرىپ، ئارشاڭ، بۇرتالا ناھىيىلىرىدىكى چىلقىق، قابۇسمەت قاتارلىق يەتتە مىنبىگىنىڭ ۋەتەنگە ئاسىيلىق قىلىپ چەتكە قاچقان ئۈنسۇرلارنى قوغلاپ تۇتقانلىقىنى تەقدىرلىدى. بۇرتالا شۆبە ھەربىي رايونى ئۇلارنى خىزمەت كۆرسەتتى، دەپ خاتىرىگە ئالدى.

10 - ئاينىڭ 30 - كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت شىنجاڭ ھەربىي رايون ئورگىنىنىڭ ئاپپاراتلارنى ئىخچاملاش لايىھىسىنى تەستىقلىدى. ھەربىي رايوننىڭ ھەربىي ئىشلار بۆلۈمى بىلەن سەپەرۋەرلىك بۆلۈمى بىرلەشتۈرۈلۈپ، ھەربىي ئىشلار — سەپەرۋەرلىك بۆلۈمى دەپ ئاتالدى. ئۇنىڭ قارمىقىدا تۆت بۆلۈم تەشكىللەندى. مىنبىلىك خىزمىتى ۋە ئەسكەر چاقىرىش خىزمىتىنى سەپەر-

ۋەرلىك بۆلۈمى بېجىرىدىغان بولدى. جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە ھەرقايسى شۆبە ھەربىي رايونلارمۇ يۇقىرىقى بۆلۈملەرنى ھەربىي رايونىڭكىگە مۇناسىپ ھالدا ئۆزگەرتتى.

11 - ئاينىڭ 15 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ 1969 - يىل 9 - ئاينىڭ 16 - كۈنىدىكى تەستىقى — «ئاھالىسى كۆپرەك ناھىيە، شەھەرلەرنىڭ خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنى مۇۋاپىق تولۇقلاش» توغرىسىدىكى تەستىقنىڭ روھى بويىچە، خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنى كۈچەيتىپ، مىنبىڭ خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن، ھەرقايسى ناھىيە، شەھەرلەرنىڭ ئاھالىسى، يەر كۆلىمى، جۇغراپىيىلىك ئورنى، جەمئىيەت ئەھۋالى ۋە مىنبىڭ خىزمىتى ئەھۋالىغا قاراپ، ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ شتاتىنى تەكشەپ، بۇرۇنقى شتات ئاساسىدا بىرقانچە يۈز ئادەمنى كۆپەيتتى.

11 - ئاينىڭ 22 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى «ناھىيە، شەھەرلەردە قوراللىق تايانچ مىنبىڭ تۈەنى (يىڭى) قۇرۇش توغرىسىدا يوليورۇق» تارقاتتى. يوليورۇقتا تەشكىللەش ۋەزىپىسى ۋە پرىنسىپى مۇنداق بەلگىلەندى: مىنبىڭ سانى 1500 دىن ئارتۇق بولغان ئو-

رونلاردا مىنبىلك توەنى، 1000 دەك مىنبىلك بار ئورۇن-
لاردا ئىككى ياكى بىر يىلك قۇرۇش، يىگىنى ئادەم سا-
نىغا قاراپ چوڭ يىلك. كىچىك يىلك قىلىپ ئايرىش؛
ئۇنىڭ ئادىمى 300 — 700 بولۇش؛ قوراللىق
تاياناچ مىنبىگىلارنىڭ يېشى 16 ياشتىن 30 ياشقىچە،
(ھەربىي سەپتىن قايتۇرۇلغان، بوشىتىلغان ھەربىيلەر-
نىڭ 35 ياشقا قەدەر) بولۇش؛ سىياسىي ۋە سالامەتلىك
شەرتى يېڭى ئەسكەرلەرنىڭكىگە ئوخشاش بولۇش؛ يىلك،
توەنلەرنىڭ كادىرلىقىنى پرىنسىپ جەھەتتە كەسپىي
قوراللىق كادىرلار ياكى خەلق قوراللىق بۆلۈم كادىر-
لىرى قوشۇمچە ئۆتەش؛ كۆڭشىلەردە خەلق قوراللىق بۆ-
لۈمى قۇرۇش، چوڭراق ناھىيە ۋە چېگرا مۇداپىئە ناھى-
يىلىرىدىكى گۆڭشې (چارۋىچىلىق مەيدان) لەرگە كەسپىي
قوراللىق كادىردىن ئىككىنى سەپلەپ بېرىش، كەسپىي
قوراللىق كادىرلار ئىنقىلابىي كومىتېتقا مۇدىر بولۇپ
كەتكەن بولسا، يەنە بىر كەسپىي قوراللىق كادىرنى
سەپلەپ بېرىش.

12 - ئاينىڭ 16 - كۈنى گوۋۇيۈەن بىلەن مەركىزىي
ھەربىي كومىتېت: چېگرا رايون قۇرۇلۇشىنىڭ ۋە جەڭ
ھازىرلىقىنىڭ تەلىپىگە ئۇيغۇنلىشىش ھەم رەھبەرلىكنى
كۈچەيتىپ، قوماندانلىقنى بىرلىككە كەلتۈرۈش ئۈچۈن،
شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى يەنىلا

شنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ رەھبەرلىكىدە بولىدۇ، دەپ يوليورۇق بەردى.
بىڭتۇەنىڭ تىنچلىق مەزگىلىدە ئىشلەپچىقىرىش ھالىدا ئىبتىدائىي ۋە ئۇرۇش ۋاقتىدا كېڭەيتىپ دالا ئارمىيە قىسمىغا ئايلىنىشى ئۈچۈن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ تەستىقى بىلەن، 1969 - يىل 10 - ئايدىن 1971 - يىل 3 - ئايغا قەدەر، بىڭتۇەن دائىرىسىدە ئىككى تۈركۈمدە رەسمىي ھەربىيلەردىن تەركىب تاپقان 12 پىيادە ئەسكەرلەر تۈەنى، بىر يول ياساش تۈەنى، ئىككى مۇستەقىل يىلىڭ، بىر خەۋەر - ئالاقە لىيەنى، بىر ترانسپورت لىيەنى قۇرۇلدى ۋە قوراللاندۇرۇلدى. ئۇلارنىڭ ئادەم سانى 19 مىڭ كىشىگە يەتتى. بۇ رەسمىي قىسىملارنىڭ ھەربىي كادىرلىرى مەملىكەتتىكى ھەر قايسى چوڭ ھەربىي رايونلاردىن، جەڭچىلىرى ھەر قايسى ئۆلكە، ئاپتونوم رايونلاردىن كەلدى. بۇ خادىملارغا ھەر بىيلەرنىڭ تەمىناتى بويىچە مۇئامىلە قىلىندى. ئۇلار ھەربىي رايوننىڭ تۈرلۈك قائىدە - تۈزۈملىرىنى ئىجرا قىلىدىغان، لېكىن ئارمىيە شتاتىغا كىرگۈزۈلمەيدىغان بولدى. قورال - جابدۇقلاردىن باشقا، ئۇلارنىڭ تۈرلۈك ھەربىي خىراجىتىگە ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى ئۆزى مەسئۇل بولىدىغان بولدى. ئەسكەر تولۇقلاش خىزمىتى ھەربىي رايوننىڭ ئەسكەر چاقىرىش پىلانىغا كىرگۈزۈلدى.

1970 - يىل

1 - ئايدا شىنجاڭ ھەربىي رايون پارتكومى «1970-يىللىق خىزمەت پروگراممىسى» نى تۈزۈپ چىقتى. ئۇنىڭدا «مىنبىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، مىنبىڭلارنىڭ ھاۋا مۇداپىئەسىنى كەڭ يولغا قويۇپ، خەلق ئۇرۇشى ئىلىپ بىرىشنىڭ تەييارلىق خىزمەتلىرىنى ياخشى ئىشلەش» تىن ئىبارەت مىنبىڭ خىزمىتىنىڭ ئومۇمىي تەلىپى ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

1 - ئايدا «ئارمىيە بويىچە چاقىرىلغان جەڭ ھازىرلىقى خىزمىتى يىغىنىنىڭ خاتىرىسى»دە، مىنبىڭ تەشكىلاتلىرىدىن «ماۋزېدۇڭ ئىدىيىسىنى جانلىق ئۆگىنىپ، جانلىق ئىشلىتىشتىن ئىبارەت ئاممىۋى ھەرىكەتنى ۋە تۆتتە ياخشى بولۇش ھەرىكىتىنى زور كۈچ بىلەن قانات يايدۇرۇش» تەلەپ قىلىندى.

1 - ئايدىن 4 - ئايغىچە بايىنغولىن شۆبە ھەربىي رايونى ۋە ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەننىڭ يېزا ئىگىلىك 2 - شىسى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ يوليورۇقىغا ئا-

ساسەن، ئىلگىرى - كېيىن ئىككى قېتىم 30 نەچچە مىڭ-
ىلىق ليەنىنى چىقىرىپ، قىسىملارنىڭ باغراش كۆلى را-
يونىنى تەكشۈرۈشىگە ماسلاشتى. ئۇلار مەسىلىسى بار بىر
تۈركۈم ئادەملەرنى تېپىپ چىقىپ، جەمئىيەت تەرتىپىنى
تىنجىتتى. باغراش كۆلىنى تەكشۈرۈشكە قاتناشقان مىلى-
ىىلار داللىدا يېتىپ-قوپۇپ، قەھرىتان سوغۇققا چىداپ،
ۋەزىپىنى تولۇق ئورۇنداپ، خەلق ئاممىسىنىڭ ماختىشىغا
ۋە يۇقىرىنىڭ تەقدىرلىشىگە سازاۋەر بولدى، بۇ جەريان-
دا، بىر تۈركۈم ئىلغار مىلىنىڭ كوللېكتىپى ۋە بەشتە
ياخشى مىلىلار مەيدانغا كەلدى.

2 - ئايدا شىنجاڭ ھەربىي رايونى «1970 - يىللىق
مىلىنىڭ خىزمىتىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى»نى تارقاتتى. ئو-
مىلىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشتا مۇنۇلار ئوتتۇرىغا قويۇلدى: مىلىنىڭ قورۇ-
شىنى كۈچەيتىپ، خەلق ئۇرۇشى ئېلىپ بېرىشنىڭ تەي-
يارلىق خىزمەتلىرىنى پائال ئىشلەش؛ شۆبە ھەربىي را-
يون ۋە خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ كادىرلىرىنى تېز-
دىن شتات بويىچە تولۇق سەپلەش؛ مىلىنىڭ تەشكىلىنى
تەرتىپكە سېلىش، ئەمەلىيلەشتۈرۈش خىزمىتىنى ئوبدان
ئىشلەپ، مىلىنىڭ قوشۇنىنى كېڭەيتىش؛ خەلق ھاۋا مۇ-
داپىئەسىنى كەڭ يولغا قويۇش، قوراللىق تايانچ مىلىنىڭ
تۈەن (يىلىڭ)لىرىنى پائال تۈردە ئېھتىياتچانلىق بىلەن
قورۇپ چىقىش ۋە قوراللاندۇرۇش، بۇنىڭدا چېگرا مۇدا-

پىشە بىرىنچى سەپتىكىلەرگە ئادەتتە بىر ئادەمگە بىر
تال مىلتىق؛ ئىككىنچى سەپتىكى ستراتېگىيىلىك مۇھىم
جايلاردا،قاتناش تۈگۈنلىرىدە ۋە ھاۋادىن چۈشۈشكە قار-
شى تۇرىدىغان رايونلاردا ئادەتتە ئىككى ئادەمگە بىر
تال مىلتىق؛ ئۈچىنچى سەپتىكىلەرگە ئۈچ ئادەمگە بىر
تال مىلتىق تارقىتىپ بېرىش بەلگىلەندى. دالا ئارمىيە
قىسىملىرى ۋە ھەربىي رايون قىسىملىرىنىڭ تۆۋەندىن
يۇقىرى ئورۇنلىرى يەرلىكنىڭ مىلىتسىيە خىزمىتىنى ھەم
ئارمىيە - خەلق بىرلەشمە مۇداپىئەسىنى ياخشى ئىشلەپ
بېرىشىغا تەشەببۇسكارلىق بىلەن ياردەم بېرىش؛مىلىتسىيە-
لارنىڭ ھەربىي تەلىم-تەربىيىسىدە، جەڭ ھازىرلىقىنىڭ
ئېھتىياجىنى كۆزدە تۇتۇپ، جايلارنىڭ ئەمەلىيىتىگە يا-
رىشا ئىش كۆرۈش، جىددىي ئېھتىياجلىق بولغان مەز-
مۇنلارنى ئالدى بىلەن ئۆگىنىش كېرەك. 1970 - يىل 4-
ئاينىڭ ئاخىرىغا قەدەر، شىنجاڭ بويىچە جەڭگىۋار كەنت
ئىستىھكامى قۇرۇپ بولغان ئورۇن 127 گە، قۇرۇۋاتقان
ئورۇن 1282 گە يەتتى.8 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە 177 مىڭ-
دىن ئارتۇق مىلىتسىيە تەربىيىلەندى، بۇنىڭ ئىچىدە ئوق
ئېتىشقا قاتناشقانلار 75 مىڭدىن ئاشتى.

مىلىتسىيەلارنىڭ سىياسىي تەربىيىسى، ئاساسەن، «ئۈچ
ئەسەر»نى جانلىق ئۆگىنىپ، جانلىق ئىشلىتىپ، ئىدى-
يىدە ئىنقىلابىيلىشىشنى ياخشى يولغا قويۇشتىن ئىبارەت
بولدى.

5 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنىدىن 12 ـ كۈنىگىچە شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئۇرۇمچىدە، مىنبىڭ خىزمىتى سۆھبەت يىغىنى چاقىردى. يىغىنغا جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ، شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ، بىڭتۈەنىنىڭ ھەم ھەر قايسى شىلارنىڭ رەھبەرلىرى ۋە كەسپىي تارماقلاردىكى يولداشلار قاتناشتى. يىغىندا ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە مىنبىڭ خىزمىتىنىڭ ئەمەلىيلىشىش ئەھۋالى تەكشۈرۈلدى. مىنبىڭ تەشكىلىنى تەرتىپكە سېلىش ۋە مىنبىڭ قۇرۇلۇشى جەھەتتىكى تەجرىبىلەر ئالماشتۇرۇلدى. مىنبىڭ خىزمىتىدە ساقلانغان ئاساسلىق مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىندى.

5 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى جاڭ چۈنچياۋ، ۋاڭ خۇڭۋېنلار ۋەزىيەتنىڭ تەقەززاسى بىلەن شاڭخەيدىكى «قەلەم بىلەن ھۇجۇم قىلىپ، ئەلەم بىلەن قوغدىنىش» تەشكىلىنى «شاڭخەي مىنبىڭلىرى»غا ئۆزگەرتتى. لېكىن، شەھەر، رايونلاردىكى «قەلەم بىلەن ھۇجۇم قىلىپ، ئەلەم بىلەن قوغدىنىش قوماندانلىق شتابى» دېگەن نام يەنىلا ئۆزگەرتىلمىدى. 1972 ـ يىل 9 ـ ئايغا كەلگەندە، «شاڭخەي مىنبىڭلىرى» «مىنبىڭ قوماندانلىق شتابى»غا ئۆزگەرتىلدى ھەمدە مىنبىڭ، ئامانلىقنى ساقلاش ۋە ئوت ئۆچۈرۈشتىن ئىبارەت ئۈچ ئورۇن بىر گەۋدە قىلىنغان تەش-

كىلات قۇرۇش شاڭخەي شەھىرى بويىچە ئومۇملاشتۇرۇلدى.

7 - ئاينىڭ 1 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھا-
ۋا مۇداپىئە رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى «خەلق ھاۋا مۇداپى-
ئە خىزمىتىنى داۋاملىق كۈچەيتىش توغرىسىدا يوليورۇق»
چۈشۈرۈپ، جايلاردىن ھەر خىل ھاۋا مۇداپىئە كەسپىي
قوشۇنلىرىنى تېزدىن تەشكىللەپ چىنىقىشنى تەلەپ قىل-
دى. ھاۋا مۇداپىئە كەسپىي قوشۇنى شەھەرلەردىكى مىن-
بىڭ قوشۇنىدىن ئىبارەت بولدى.

8 - ئاينىڭ 23 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئۈ-
رۈمچى رايونىدا ھاۋا مۇداپىئە مانېۋىرى ئۆتكۈزدى. ئۇ-
نىڭغا تۆت تۈمەن، 37 يىلىك — جەمئىي 34 مىڭ مىنبىڭ قات-
ناشتى. بۇنىڭ ئىچىدە كەسپىي فېندۇيلەردىن 14 مىڭ
500 دىن ئارتۇق مىنبىڭ بار ئىدى.

8 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 9 - ئاينىڭ 2 - كۈنىگىچە
باش سەنمۇبۇ بىلەن باش سىياسىي بۇ بېيجىڭدا ئارمى-
يە بويىچە مىنبىڭ خىزمىتى سۆھبەت يىغىنى چاقىردى.
يىغىندا ماۋجۇشىنىڭ مىنبىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش
توغرىسىدىكى بىر قاتار يوليورۇقلىرى ئۆگىنىلدى، مىن-
بىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشكە دائىر مەسىلىلەر قارار
قىلىندى، مىنبىڭ خىزمىتىدە «ئۈچنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش»

جەھەتتىكى تەجرىبىلەر ئالماشتۇرۇلدى. شۇ يىلى 9 ـ
ئاينىڭ 15 ـ كۈنىدىن 10 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنىگە قەدەر،
شىنجاڭدا ئايرىم ـ ئايرىم ھالدا جەنۇبىي شىنجاڭ
ھەربىي رايونى، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە
شىنجاڭ ھەربىي رايونىغا بىۋاسىتە قاراشلىق شۆبە ھەر-
بىي رايونلار بولۇپ ئۈچ ئورۇندا يىغىن ئېچىلىپ، ئار-
مىيە بويىچە ئېچىلغان مىنبەلىك خىزمىتى سۆھبەت يىغىنى-
نىڭ روھى يەتكۈزۈلدى ۋە ئىزچىللاشتۇرۇلدى.

1970 - يىل قىشتا ئۈرۈمچى، بايىنغولىن،
قۇمۇل رايونلىرىدىن 30 مىڭ 780 مىنبەلىك ۋە بىڭتۇەن-
نىڭ دىجورنى لىيەنلىرىدىن 4600 دىن ئارتۇق مىنبەلىك
چىقىرىلىپ، جەڭ ھازىرلىقى سىم يولىنى ئاسراش خىز-
مىتىگە قاتناشتۇرۇلدى، ھەر مىللەت مىنبەلىرى بىرقانـ
چە ئون كۈن قاقاسلىقتا يېتىپ ـ قوپۇپ، قار ـ شىۋىرغان-
غا قارىماي، ۋەزىپىنى غەلىبىلىك ئورونداپ، دۆلىتىمىز-
نىڭ ئىلمىي تەجرىبە خىزمىتى ئۈچۈن تۆھپە
قوشتى.

شىنجاڭدىكى كەڭ ھەر مىللەت خەلقى نۇرغۇن قېـ
تىم سىم يوللىرىنى ئاسراش ۋەزىپىسىنى ئىجرا قىلدى.
قەشقەر رايونىدىنلا ئۈچ يىل ئىچىدە ئىلگىرى ـ كېيىن
120 لىيەن (قېتىم) مىنبەلىك ئاجرىتىلدى، بۇنىڭغا قاتناش-
قان مىنبەلەر 13 مىڭ 355 ئادەم (قېتىم)گە يەتتى.

12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى مالىيە مىنىستىرلىقى، باش سىياسىي بۆ، باش ئارقاسەپ بۆسىنىڭ «يېزا خەلق كۆممۇنىلىرى، زاۋۇت، كان، ئالىي مەكتەپلەرگە سەپلەپ بېرىلگەن كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ مائاشى ۋە پاراۋانلىق پۇلىنى يەرلىكتىن چىقىم قىلىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش»ىدا: ئاپتونوم رايونىمىزدىكى يېزا خەلق كۆممۇنىلىرىگە بەلگىلىمە بويىچە سەپلەنگەن كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ مائاشى ۋە پاراۋانلىق پۇلى 1971 - يىلدىن باشلاپ يەرلىكتىن چىقىم قىلىنىدۇ؛ زاۋۇت - كان، دېھقانچىلىق مەيدانى ۋە ئالىي مەكتەپ قاتارلىق كارخانا، كەسپىي ئورۇنلاردىكى كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ مائاشى ۋە پاراۋانلىق پۇلى 1971 - يىلدىن باشلاپ خىزمەت خىراجىتى بىلەن بىرگىلا كارخانا باشقۇرۇش خىراجىتى ۋە كەسپىي ئىشلار خىراجىتى خام چوتىغا كىرگۈزۈلىدۇ. كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ رەھبەرلىك مۇناسىۋىتى، خىزمەت ۋەزىپىسى، باشقۇرۇلۇش - تەربىيىلىنىش، تەربىيىلەش قاتارلىق ئىشلىرى يەنىلا بۇرۇنقى بەلگىلىمىلەر بويىچە ئىجرا قىلىنىۋېرىدۇ، دەپ بەلگىلەندى.

12- ئاينىڭ 21 - كۈنى ئاپتونوم رايون شىخو ناھىيىسىدە جەڭ ھازىرلىقى خىزمىتى يىغىنى ئاچتى. يىغىندا: مىنبىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، تايانچ مىنبىڭ

لار ئـارىـسىدا مۇستەقىل يىلىق، تۇەنلەرنى قۇرۇش؛ تۆت- تە ياخشى، بەشتە ياخشى بولۇش ھەرىكىتىنى قانات يايـ- دۇرۇش؛ مىنىسىگلارنىڭ ئۇرۇش ۋاقتىدا ئـۆتەشكە تىگىش- لىـك ۋەزىپىلىرى مەسىلىـسىدە، مىنىـىڭ تەشكىلىنى ئاساس قىلىپ، ئەمگەك بىلەن ھەربىي ئىشلارنى بىرلەشـ- تۈرۈش پرىنسىپى بويىـچە، ۋەزىپـىلەرنى مىنىسىگلارنىڭ كەسپىگە ئـۇدۇل كەلتۈرۈپ تەقسـىملەش ۋە شۇئاسـاستا تەلىم ـ تەربىيە ئېلىپ بېرىش، ئايرىم تەشكىل قۇرماسـ- لىـق تەلەپ قىلىندى.

1970 - يىلى بىگتۇەننىڭ خىزمەت پىروگرامىسـ- دا، جەڭ ھازىرلىقى خىز مىتىگە نىسبەتـەن «تاغـلىق رايونلارغا تايىنىش، تۈزلەڭلىكنى كۆللەنـدۈرۈش، جەڭ مەيدانى تەييارلىقىنى تېزلىتىش»قائىدىنى ئوتتۇرىغا قويـ- ۇلدى. بىگتۇەن دائىرىسىدە يەر ئاستى يول، ھاۋامۇدا پىنە ئاكوپلىرىنى قېزىش، جەڭگىۋار كەنتلەرنى قۇرۇپ چىقىش بويىچە ئاممىۋى دولقۇن قوزغالدى. يەتتە يىزا ئىگىلىك شىمىدىن ستاتىستىكا قىلىنىشىچە، 453 مىـلىق 200 مېتىردىن ئارتۇق يەر ئاستى يولـى، 254 مىڭ مېـ- تىردىـن ئارتۇق ھـاۋامۇداپىـنە ئاكوبى، 180 مىڭ 400 دىن ئارتۇق ھاۋا مۇداپىئە ئۆڭكۈرى قېزىلغان، 53 جەڭـ- گىۋار كەنت قۇرۇلغان. بىر يىلدىن ئارتۇق ۋاقىت قۇرۇـ- لـۇش قىلىش ئارقىلىق، 1971 ـ يىلى ئـۇرۇش ۋاقتىدا

ئىشلىتىش ئۈچۈن ئۇزۇن مۇددەتلىك ئاساسىي قوماندان-
لىق شتابى قۇرۇپ چىقىلغان.

چېگرا مۇداپىئەسىنى مۇستەھكەملەپ، چېگرا مۇ-
داپىئە كۈرىشىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، بىڭتۇەننىڭ چېگرى-
غا جايلاشقان دېھقانچىلىق مەيدانلىرىدىكى 78 لىيەن
قىسىمنىڭ 12 چېگرا مۇداپىئە پونكىتى بىلەن ئارمىيە-
خەلق بىرلەشمە مۇداپىئە ئالاقىسى ئورنىتىپ، قەرەل-
لىك تۈردە بىرلەشمە مۇداپىئە يىغىنلىرىنى ئېچىپ،
ئۆزئارا ئاخبارات ئالماشتۇرۇپ تۇردى. مىنبىڭلار قىسىم-
لارغا ماسلىشىپ، مۈرىنى - مۈرىگە تىرەپ كۈرەش
قىلىپ، ۋەتىنىمىزنىڭ مۇقەددەس زېمىنىنى قوغداش
يولىدا باتۇر، قەيسەر بولۇشتەك جەڭگىۋار روھنى جارى
قىلدۇردى.

1970 - يىلى بىڭتۇەن ھەربىي كومىتېتىنىڭ **1976** -
يىلى 300 دېجورنىي لىيەن قۇرۇش توغرىسىدىكى يولىيو-
رۇقىنىڭ روھىغا ئاساسەن، ئەسلىدىكى 640 دېجورنىي لىيەن-
نى 280 گە قىسقارتتى، ھەر بىر لىيەننىڭ شتاتى 70 —
100 ئادەمدىن تەركىب تاپتى، بىڭتۇەندە قوراللىق كۈچ-
لەر قۇرۇلۇشى كۈچەيتىلىش ۋە جەڭ ھازىرلىقى تەربى-
يىسى چوڭقۇر ئېلىپ بېرىلىش بىلەن بىرۋاقىتتا، مىن-
بىڭ تۈزۈمى ئومۇملاشتۇرۇلۇشقا باشلىدى.

1971 - يىل

3 - ئاينىڭ 4 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق ئىنقىلابىي كومىتېت بىلەن شىنجاڭ ھەربىي رايونى كوۋۇيۇەن ۋە مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ «ئاز سانلىق مىللەتلەردىن 25 مىڭ نەپەر ئەسكەر چاقىرىش توغرىسىدا بۇيرۇق» ىغا ئاساسەن، تاياقچىلارنى تەربىيىلەپ، ئاز سانلىق مىللەت رايونىنىڭ خىزمىتىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، رايونىمىزدىكى ئەسكەر ئېلىنمىغان ياكى ئازراق ئېلىنغان ئاز سانلىق مىللەتلەر ئارىسىدىن 500 نەپەر يىگىت ئەسكەر چاقىرىلدى، تاياقچىلار تەربىيىلەندى.

7 - ئاينىڭ 20 - كۈنى باش سەنمۇ بۇ، باش سىياسىي بۇ، باش ئارقا سەپ بۇسى «كەسپىي قوراللىق كادىرلار مەسىلىسى توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقاردى. ئۇقتۇرۇشتا: كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ ھاشى، پاراۋانلىقى يەرلىكتىن چىقىم قىلىنىدىغان بولغاندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ رەھبەرلىك مۇناسىۋىتى ئۆزگەرمەيدۇ. ئۇلار يەنىلا شۇ دەرىجىلىك پارتكومنىڭ ۋە ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قورالىق بۆلۈمىنىڭ رەھبەرلىكىدە،

مەركىزىي خىزمەتلەرگە قاتنىشىپ، مىنبىلىك خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەيدۇ، دەپ كۆرسىتىلدى.

10 - ئايدا شىنجاڭ ھەربىي رايون پارتكومى ئاممىۋى خىزمەت بۆلۈمى «مىنبىلىك ژۇرنىلى» تەھرىر بۆلۈمى قۇرۇشنى قارار قىلدى. بۇنىڭ بىلەن، ئىككى يىل ئۈچ ئاي توختاپ قالغان «شىنجاڭ مىنبەگلىرى» ژۇرنىلى ئەسلىگە كېلىپ، ھەربىر سانى ئىككى خىل يېزىقتا 46 مىڭ نۇسخا نەشر قىلىنىدىغان بولدى.

11 - ئاينىڭ 2 - كۈنىدىن 15 - كۈنىگىچە شىنجاڭ ھەربىي رايونى قورغاس ناھىيىسىدە مىنبىلىك خىزمىتى نەق مەيدان يىغىنى ئاچتى. يىغىنغا ھەربىي رايون ئورگىنى، جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ھاۋا ئارمىيە 9 - جۈنى، ھەرقايسى شۆبە ھەربىي رايونلار، دالا ئارمىيە شىلىرى، ناھىيىلىك، شەھەرلىك (رايونلۇق) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى، بىڭتۇەن ئورگىنى، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ ھەرقايسى شىلىرى، ئاپتونوم رايونلۇق جەڭ ھازىرلىقى ئىشخانىسى قاتارلىق ئورۇنلاردىن بولۇپ، 178 كىشى قاتناشتى. يىغىندا تەجرىبە - ساۋاقلار يەكۈنلەندى ۋە ئالماشتۇرۇلدى. قانداق قىلغاندا چېگرىدىكى ئاز سانلىق مىللەتلەر رايونلىرىدا مىنبىلىك خىزمىتىنى پائال ياخشى ئىشلەپ، ئومۇ-

مي خەلق ئەسكەر بولۇشنى ئىشقا ئاشۇرغىلى بولىدۇ دېگەن-
دەك مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىندى. مىنبىڭ تەشكىلىي قۇ-
رۇلۇشى جەھەتتە، «خاراكتېرى ئوخشاش بولمىغان ئىككى
خىل زىددىيەتنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش، دۈشمەن بىلەن
ئۆز ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەت خاراكتېرىگە يا تمايدىغان-
لارغا ئىشىنىش، ئۇلارنى تەربىيىلەش، ئۇلار بىلەن ئىتتى-
پاقلىشىش، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى سىياسىي ھەرىكەت-
لەردە ئىپادىسى ئىزچىل ياخشى بولۇپ كەلگەن ھەمدە
مىنبىڭلىق شەرتىگە ئۇيغۇن كېلىدىغانلارنى مىنبىڭ تەش-
كىلىگە قوبۇل قىلىش»، مىنبىڭلارنىڭ سانى ئومۇمىي
ئاھالىنىڭ %20نى ئىگىلەش ياكى %20 تىن يۇقىرى
بولۇش تەلەپ قىلىندى. يىغىندا «ئاز سانلىق مىللەت-
لەرگە ئىشەنگىلى بولمايدۇ»، «ئۇلار ئىشەنچلىك ئە-
مەس» دەپ قارايدىغان خاتا ئىدىيە تەنقىد قىلىندى،
كۆپ ساندىكى ئاممىۋە كادىرلارغا ئىشىنىش ھەم تايى-
نىش، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ %90 تىن كۆپرەكى بىلەن
ئىتتىپاقلىشىپ، خەلق ئۇرۇشى ئېلىپ بېرىش ئىدىيىسى
تۇرغۇزۇلدى.

يىغىندا، نوپۇسى 50 مىڭغا يەتمەيدىغان كىچىك
ناھىيىلەردە بىرىنىڭ؛ 50 مىڭدىن 100 مىڭغىچە بولغان
ئوتتۇرا ھال ناھىيىلەردە ئىككى يىلڭ؛ 100 مىڭدىن ئا-
شىدىغان چوڭ ناھىيىلەردە بىر تۇەن قۇرۇش، مۇستەقىل
يىلڭ، تۇەنلەرنىڭ مىنبىڭ سانىنى ۋاقتىنچە ئومۇمىي
ئاھالىنىڭ %2 ى بويىچە تەشكىللەش ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

1972 - يىل

2 - ئاينىڭ 1 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى «1972 - يىللىق مىنىلىق خىزمىتىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى»نى تارقاتتى. ئۇنىڭدا مىنىلىق تەشكىلىنى ياخشى ئەمەلىيلەشتۇرۇپ، مىنىلىق قوشۇنىنى زورايتىش ئوتتۇرىغا قويۇلدى، جايلاردىن مىنىگىلارنىڭ ئومۇمىي سانىنى ئاھالىنىڭ 30% دىن ئاشۇرۇش تەلەپ قىلىندى. جايلارنىڭ مۇستەقىل يىلىڭ، تۆەنلەرنى قورغاشتا ئىچىلغان مىنىلىق خىزمىتى سۆھبەت يىغىنىنىڭ خاتىرىسىدە ئوتتۇرىغا قويۇلغان چوڭ،ئوتتۇراھال، كىچىك ناھىيىلەردە مىنىلىق تەشكىللەش پرىنسىپى بويىچە تەشكىللىشى لازىملىقى ئېنىق تەكىتلەندى.

ئورۇنلاشتۇرۇشتا: مىنىگىلارنىڭ جەڭ ھازىرلىقى تەلىم - تەربىيىسىنى كۈچەيتىش، ئەمەلىي ئۇرۇشنى كۆزدە تۇتۇپ، مىنىگىلارنىڭ ئېتىش، نەيزىۋازلىق، گرانات تاشلاش تېخنىكىسىنى ئۆستۈرۈش، ئالدىن بېكىتىلگەن جەڭ ۋەزىپىسىگە بىرلەشتۈرگەن ھالدا مىنىگىلارنىڭ كىچىك تىپتىكى ئەنئەنىۋى ئۇرۇش ئۇسۇللىرى ۋە «ئۈچنى يوقىتىش»، «ئۈچتىن قوغدىنىش» مانېۋىرلىرىنى ئېلىپ بېرىش، مىنىلىق كادىرلىرىنى ۋە تايانچ مىنىگ-

لارنى تەلىم ـ تەربىيىدە مۇھىم نۇقتا قىلىش، بولۇپمۇ مۇستەقىل يىلى، تۆەنلەرنىڭ تەلىم ـ تەربىيىسىنى ياخشى تۇتۇش، مىنبىگلارنى قىسقا مۇساپىلىق دالا مەشقلىرىگە ئۇيۇشتۇرۇش لازىم، دەپ كۆرسىتىلدى.

2 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى«خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىگە ئاشپەز شتاتى بېرىش» توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش تارقاتتى. «ئۇقتۇرۇش» تا: مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ 1972 ـ يىل 1 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈندىكى يولىيورۇقىغا ئاساسەن، خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىگە بىر نەپەر ئاشپەز شتاتى بېرىلىدۇ، خەلق قوراللىقبۆلۈملىرى ئۆز ئالدىغا ئاشخانا ئاچسا بولىدۇ،دەپكۆرسىتىلدى.

4 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون بىرلىكتە «ماۋجۇشىنىڭ مىنبىگ خىزمىتىدە ئۇچىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش ھەققىدىكى يوليورۇقى ئېلان قىلىنغانلىقىنىڭ 10 يىللىقىنى خاتىرىلەش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى.

6 ـ ئاينىڭ 24 ـ كۈنى ھەربىي رايون باشلىقلىرىنىڭ تەستىقى بىلەن، 200 مىڭ يۈەن خىراجەت ئاجرىتىلىپ، ھەربىي رايون ئارقاسەپ بۆلۈمىغا قاراشلىق 360 ـ ئىسكىلاتنىڭ قورۇسى ئىچىگە 2300 كۋادرات مېتىر كۆ ـ

لەمدە تۆت كورپۇس مىنبىڭ قورال ـ ياراق، ئوق ـ دورا ئىسكىلاتى سېلىندى.

8 ـ ئاينىڭ 8 ـ كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۆ ۋە باش ئارقاسەپ بۆسىغا «كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ شتاتىنى كۆپەيتىپ بېرىش توغرىسىدا دوكلات» يوللىدى. دوكلاتتا ئاپتونوم رايونىمىزغا 555 نەپەر كەسپىي قوراللىق كادىرنى كۆ- پەيتىپ بېرىش ئىلتىماس قىلىندى.

بۇرۇن باش سەنمۇ بۇ بىلەن باش سىياسىي بۇ 1964 ـ يىلى ئاپتونوم رايونىمىزغا 1600 نەپەر كەسپىي قوراللىق كادىر شتاتى (ئالىي رايونغا بېرىلگەن 35 نەپەر بۇنىڭ سىرتىدا) بەرگەنىدى.

10 ـ ئاينىڭ 6 ـ كۈنى باش سەنمۇ بۇ بىلەن باش ئارقاسەپ بۆسى «چېگرا مۇداپىئە بېرىنچى سېپىدىكى ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملى- رىگە پىكاپ بېرىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى، شۇ مۇناسىۋەت بىلەن ئاپتونوم رايونىمىزغا 70 دانە پىكاپ، ھەر بىر پىكاپقا بىردىن شوپۇر شتاتى بېرىلدى.

11 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنىدىن 16 ـ كۈنىگىچە ھەربىي

رايون بىگتۇەنىنىڭ، جەنوبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ ۋە شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ مىنىبىڭ خىزمىتىگە مەسئۇل رەھبەرلىرى، شۇنداقلا ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمىنىڭ ۋە سىياسىي بۆسى ئۆرگىنىدىكى مەسئۇل يولداشلاردىن بولۇپ 49 كىشى قاتناشقان مىنىبىڭ خىزمىتى سۆھبەت يىغىنىنى چاقىردى.

يىغىن مەزگىلىدە، ھەربىي رايونىنىڭ مۇئاۋىن سىياسىي كومىسسارى ... بويىچە، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى قورغاس ناھىيىلىك كومىتېتى 1971 - يىل 11 - ئاينىڭ 22 - كۈنى ھەربىي رايونىڭ جىڭخۇيىي ساۋسىمىنغا يوللىغان «گۇڭشې ئەزالىرى ئارىسىدىكى سوۋېت ئىستىپاقىدا ئورۇق - تۇغقانلىرى بار كىشىلەرنىڭ ئەھۋالى توغرىسىدا دوكلات» ۋە ساۋسىمىڭنىڭ پىكرى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومىڭ ھەم ھەربىي رايون پارتكومىنىڭ ئەزالىرىغا تارقىتىپ بېرىلدى. دوكلاتتا ئىلى، تارباغاتاي، بۆرتالا قاتارلىق رايونلارغا ئالاقىدار مەسىلىلەر ئىنكاس قىلىنغانىدى، ساۋسىمىڭ ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومىنىڭ بۇ مەسىلىنى بىر قېتىم مۇزاكىرە قىلىپ كۆرۈشىنى تەكلىپ قىلغانىدى.

قورغاس ناھىيىسىنىڭ دوكلاتىدا: مەزكۇر ناھىيىدىكى سوۋېت ئىستىپاقىدا ئورۇق-تۇغقانلىرى بار كىشىلەرنىڭ ئەھۋالى، مەزكۇر ناھىيىنىڭ پارتىيىنىڭ سىياسىتىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش، خاراكتېرى ئوخشاش بولمىغان ئىككى

خىل زىددىيەتنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش، 95 پىرسەنتـ
تىن يۇقىرى خەلق ئاممىسىغا ئىشىنىش، تايىنىش ۋە
ئۇلار بىلەن ئىتتىپاقلىشىش، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مىنـ
بىڭلىق شەرتىگە ئويغۇن كېلىدىغانلارنى مىنبىلىق تەشكىلىـ
گە قوبۇل قىلىش جەھەتتىكى ئۇسۇللىرى، شۇنداقلا مۇنـ
داق قىلىشنىڭ ئەجايىپ تەسىرى قاتارلىق مەسىلىلەر
ئوتتۇرىغا قويۇلغانىدى.

12 - ئاينىڭ 6 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم
بىلەن خەربىي رايون پارتكومى «مىنبىلىق خىزمىتى يىغىنـ
نىڭ خاتىرىسى»نى تەستىقلاپ تارقاتتى. «خاتىرە»دە: جايـ
لاردىن پارتىيە قوراللىق كۈچلەرنى باشقۇرۇشتىن ئىباـ
رەت شەرەپلىك ئەنئەنىنى جارى قىلدۇرۇپ، ھەربىي قايسى
مەزگىلدىكى مەركىزىي ۋەزىپىگە بىرلەشتۈرۈپ، مىنبىلىق
خىزمىتىنى پارتكوملارنىڭ كۈنتەرتىپىگە كىرگۈزۈش، مىنـ
بىلىق خىزمىتىنى پارتىيىنىڭ بىر تۇتاش رەھبەرلىكىدە،
بىرىنچى قول رەھبەرلەر بىۋاسىتە تۇتۇش، بۇ خىزمەتكە
مەسئۇل كادىرلار پۈتۈن كۈچى بىلەن تۇتۇش، مىنبىلىق
خىزمىتىنى بىر تۇتاش ئورۇنلاشتۇرۇش، ئۇنىڭغا بىر تۇـ
تاش رەھبەرلىك قىلىش. جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنـ
جاڭ ھەربىي رايون پارتكومى ۋە شۆبە ھەربىي رايون
پارتكوملىرى پارتكومنىڭ كوللېكتىپ رەھبەرلىكىدە،
مىنبىلىق خىزمىتىنى باشقۇرىدىغان مەخسۇس بىر رەھبەرـ
لىك بەنزىسى تەشكىللەش تەلەپ قىلىندى.

1973 - يىل

باھار بايرىمىدا ۋاڭخۇڭۋېن «خەلق گېزىتى» مۇخبىرىغا سۆھبەت بايان قىلىپ، مىنبىڭ قوماندانلىق شتابىنىڭ ئاتالمىش رولىنى كۆككە كۆتۈرۈپ، «مىنبىڭ قوماندانلىق شتابلىرىنى قۇرۇش ــ ستراتېگىيىلىك ئەھمىيەتكە ئىگە بىر ئىش» دېدى.

2 - ئاينىڭ 16 - كۈنى ھەربىي رايون «تۆمۈر يول سىستېمىسىنىڭ مىنبىڭ خىزمىتى مەسىلىسى توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقىتىپ، شىنجاڭ تەۋەسىدىكى تۆمۈريول سىستېمىسىنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىنى (ئەسكەر چاقىرىش خىزمىتىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) يەرلىك پارتكوملارنىڭ بىر تۇتاش رەھبەرلىكىدە، شۇ جايدىكى شۆبە ھەربىي رايون ۋە خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى باشقۇرىدىغانلىقىنى، مىنبىڭلارنىڭ قورال - جابدۇق، تەلىم - تەربىيە سايمانلىرى ۋە قوللانمىلىرىنى شۆبە ھەربىي رايون ھەم خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى ھەل قىلىدىغانلىقىنى قايتا تەكىتلىدى.

3 - ئاينىڭ 21 - كۈنى ھەربىي رايون «باش سەنـ

مۇ بۇنىڭ (1973) 8 ـ نومۇرلۇق ھۆججىتىنى ئىزچىللاشتۇ-
رۇش توغرىسىدا يوليورۇق» چۈشۈرۈپ، كەسپىي قوراللىق
كادىرلارنى نۆۋەت بىلەن تەربىيىلەش خىزمىتىنى ياخشى
تۇتۇشقا ئائىت تەلەپلەرنى ئوتتۇرىغا قويدى.

3 ـ ئاينىڭ كۈنىدىن 4 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنىگىچە
باش سەنمۇ بۇ بىلەن باش ئارقا سەپ بۇسى جېڭجۇدا
مىنبىڭ قورال ـ ياراقلىرىنى ئۆزگەرتىپ ياساش بويىچە
نەق مەيدان يىغىنى ئېچىپ، ۋۇخەن ھەربىي رايونىنىڭ
كونا مىنبىڭ قورال ـ ياراقلىرىنى ئۆزگەرتىپ ياساشقا
دائىر تەجرىبىلىرىنى كېڭەيتتى.

5 ـ ئايدا باش سەنمۇ بۇنىڭ ھەربىي ئىشلار ـــ سە-
پەرۋەرلىك بۇسى ھەرقايسى ھەربىي رايونلارنىڭ ھەربىي
ئىشلار ـــ سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىدىكى مىنبىڭ ھەربىي
تەلىم ـ تەربىيىسىگە مەسئۇل بۆلۈم باشلىقلىرى، مۇئا-
ۋىن بۆلۈم باشلىقلىرىنى يىغىپ يىغىن ئاچتى. يىغىندا
«مىنبىڭلارنىڭ 1973 ـــ 1975 ـ يىللىق ھەربىي تەلىم ـ
تەربىيە پروگراممىسى» ۋە كەسپكە ئالاقىدار مەسىلىلەر
مۇزاكىرە قىلىندى. 7 ـ ئاينىڭ 21 ـ كۈنى باش سەن-
مۇبۇ ھەربىي ئىشلار ـــ سەپەرۋەرلىك بۇسىنىڭ «مىنبىڭ-
لارنىڭ ھەربىي تەلىم ـ تەربىيە خىزمىتى توغرىسىدا
يوليورۇقسوراش دوكلاتى»نى تەستىقلاپ تارقاتتى. «دوك-

لات»تا مۇنداق بىرقانچە ئاساسلىق مەسىلە ئوتتۇرىغا قويۇلدى:

1. نۆۋەتتىكى مىنبىلىك تەلىم ـ تەربىيىسىدەكۆچ-نى مەركەزلەشتۈرۈپ، مۇھىم نوقتىنى گەۋدىلەندۈرۈش كېرەك. يېقىنقى بىرقانچە يىللىق تەلىم ـ تەربىيىنىڭ موھىم نوقتىسى: كەسپىي قوراللىق كادىرلار، مىنا ئارقى-لىق پارتلىتىشنى ئاساس قىلغان تانكا يوقىتىش بەن (پەي)لىرى، مىنبىگىلارنىڭ پەيدىن يوقىرى كادىرلىرى، قوراللىق تايانچ مىنبىلىق لىيەنلىرى ۋە توپچى فېندۈيـ-لەردىن ئىبارەت بولىدۇ.

2. «مىنبىگىلارنىڭ 1973 — 1975 ـ يىللىق ھەربىي تەلىم ـ تەربىيە پىروگراممىسى» توغرىسىدا ئىزاھات؛

3. مىنبىگىلارنىڭ ھەربىي تەلىم ـ تەربىيە يىلىنى ئۆزگەرتىش توغرىسىدا؛

4. «مىنبىلىك پىيادە ئەسكەرلەر قوراللىرى ئار-قىلىق راست ئوق ئېتىش بەلگىلىمىسى» تۈزۈپ چىقىلدى.

5 - ئايدا ھەربىي رايوندا قورال ـ ياراقلارنى ئۆزگەرتىپ ياساش خىزمىتىگە رەھبەرلىك قىلىش گۇ-رۇپپىسى ۋە ئىشخانىسى قۇرۇلدى. ھەربىي رايوننىڭ مۇئاۋىن سىلىڭيۈەنى ليۇ فاشيۇ رەھبەرلىك گۇرۇپپىسىنىڭ باشلىقى بولدى، ئىشخانا ھەربىي رايون سىلىڭبۇسىنىڭ ھەربىي ئىشلار — سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىدە تەسىس قىلىندى.

5 - ئاينىڭ 10 - كۈنى ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمى بىلەن ئارقا سەپ بۆلۈمى ھەربىي رايون باشلىقلىرىغا سۇنغان دوكلات — «رايونىمىزدا مىنبىگىلارنىڭ كونا قورال - ياراقلىرىنى ئۆزگەرتىپ ياساش توغرىسىدا دەسلەپكى پىكىر»دە، رايونىمىز بويىچە تەخمىنەن 5000 تال قورال ئۆزگەرتىپ ياسىلىدىغانلىقى، بۇنىڭ ئۈچۈن ئىككى يىلدەك ۋاقىت كېتىدىغانلىقى ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

8 - ئاينىڭ 29 - كۈنى ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمى «1973 - يىللىق مىنبىڭ ھەربىي تەلىم - تەربىيە پىلانى»نى تارقاتتى. پىلاندا تەلىم - تەربىيە ئوبيېكتى، مەزمۇنى، تەلىم - تەربىيىگە قويۇلىدىغان تەلەپلەر ئېنىق بەلگىلەندى.

9 - ئاينىڭ 22 - كۈنى ۋاڭ خۇيۈەن خەلق گېزىتى، شىنخۇا ئاگېنتلىقى ۋە ئازادلىق ئارمىيە گېزىتىنىڭ مەسئۇللىرىنى يىغىپ ئىككى قېتىم يىغىن ئېچىپ، شاڭخەينىڭ «مىنبىگىنى ئۆزگەرتىش» جەھەتتىكى «يېڭى تەجرىبە»سىنى كېڭەيتىشنى ئورۇنلاشتۇردى. 9 - ئاينىڭ 27 - كۈنى «ئازادلىق ئارمىيە گېزىتى» نىڭ 1 - بېتىدە «شاڭخەي شەھىرىنىڭ مىنبىڭ خىزمىتى ئەھۋالىنى تەكشۈرۈشتىن دوكلات» ناملىق ماقالە ئېلان قىلىندى. 9 - ئاينىڭ

29 – كۈنى «خەلق گېزىتى»، «ئازادلىق ئارمىيە گېزىتى»دە «مىنبىنىڭ تەشكىلىنى كۆپلەپ قۇرايلى، ياخشى قۇرايلى» سەرلەۋھىلىك باش ماقالە ئېلان قىلىندى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا «شاڭخەي شەھىرىنىڭ مىنبىنىڭ قۇرۇلۇشى» توغرىسىدا ئۇنىۋېرسال خەۋەر بېرىلدى.

10 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 15 - كۈنىگىچە ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن ھەربىي رايون ئورۇمچىدە مىنبىنىڭلارنىڭ كونا قورال – ياراقلىرىنى ئۆزگەرتىپ ياساش بويىچە نەق مەيدان يىغىنى ئاچتى. يىغىندا ئۆزگەرتىپ ياسالغان قوراللار ئېكسكۇرسىيە قىلىندى، جېڭجۇ يىغىنىنىڭ روھى يەتكۈزۈلدى، قورال – ياراقلارنى ئۆزگەرتىپ ياساش خىزمىتىدىكى مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىندى، يىغىنغا ھەر قايسى ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون، ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ رەھبەرلىرى ۋە كەسپىي تارماقلارنىڭ مەسئۇللىرى، شۇنداقلا بىر قىسىم تېخنىك خادىملاردىن بولۇپ جەمئىي 91 كىشى قاتناشتى.

11- ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 1974 - يىل 5 - ئاينىڭ 8 - كۈنىگىچە گوۋۇيۈەن ۋە مەركىزىي ھەربىي كومىتېتىنىڭ يولييورۇقىغا ئاساسەن، ئاز سانلىق مىللەتلەر ئارىسىدىن 70 نەپەر ئۇچقۇچى قوبۇل قىلىندى.

1973 ـ، 1979 ـ يىللىق ئەسكەر چاقىرىشتا، تېخنىك تايانچلارنى يېتىشتۈرۈش ئۈچۈن، ۋۇخەن ھەربىي رايونىغا 310 نەپەر ئاز سانلىق مىللەت پارا-شوتچىسى قوبۇل قىلىندى.

11 ئاينىڭ 7 - كۈنى باش سەنمۇبۇ بىلەن باش ئارقا سەپ بۇسى «مىنبىگلارغا قورال - ياراق ئاجرىتىپ بېرىش توغرىسىدا» ئۇقتۇرۇش تارقىتىپ، شىنجاڭغا 20 مىڭ تال 56 ـ يىل تىپتىكى يېرىم ئاپتوماتىك مىلتىق ۋە ئاپتومات، 1100 تال 53 ـ يىل تىپتىكى ئاپتوماتىك مىلتىق، 71 دانە زېنىت پىلىموت ۋە زېنىت توپ تەقسىم قىلىپ بەردى. بۇ ھال شىنجاڭ مىنبىگلىرىنىڭ قورال - ياراقلىرى يېڭىلىنىشقا باشلىغانلىقىدىن دېرەك بەردى. بۇ قورال ـ ياراقلار نۇقتىلىق ھالدا چېگرا مۇداپىئە رايونلىرى ۋە ھاۋادىن تاشلاشقا قارشى تۇرۇش ۋەزىپىسى بار رايونلارغا تارقىتىپ بېرىلدى، زېنىت پىلىموت ۋە زېنىت توپلار شەھەرلەر، قاتناش تۈگۈنلىرى ۋە مۇھىم نىشانلارنىڭ ئەتراپىدىكى رايونلارغا ئىمكان قەدەر تۈەن، يىلڭ، لىيەن شتاتى بويىچە تارقىتىپ بېرىلدى. بۇ قورال ـ ياراقلارغا لازىملىق ئوق ـ دورىلارنى ھەربىي رايون تارقىتىپ بەردى، زېنىت توپقا يېرىم توپ سان بويىچە تارقىتىپ بېرىلگەندىن سىرت، قالغان قوراللارغا بىر توپ سان بويىچە تارقىتىپ بېرىلدى.

11 - ئاينىڭ 19 - كۈنى كوۋۇيۇەن بىلەن مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «شاڭخەي شەھىرىنىڭ مىنبىڭ خىزمەت ئەھۋالىنى تەكشۈرۈشتىن دوكلات» (يەنى 162 - نومۇرلۇق ھۆججەت)نى تارقاتتى. ئۇنىڭدا ھەر دەرىجىلىك پارتكومدىن «پۈتۈن پارتىيە ھەربىي ئىشلارنى تۇتۇش، پارتىيە قوراللىق كۈچلەرنى باشقۇرۇشتىن ئىبارەت شەرەپلىك ئەنئەنىنى جارى قىلدۇرۇپ، شاڭخەي شەھىرىنىڭ ئۇسۇلىنى ئۆگىنىپ، مىنبىڭ خىزمىتىنى ئەستايىدىل مۇھاكىمە قىلىش ۋە ئەمەلىيلەشتۈرۈش» تەلەپ قىلىندى.

1973 - يىلىنىڭ ئاخىرىدىن 1974 - يىلىنىڭ بېشىغىچە ئاپتونوم رايون، ھەربىي رايوندىكى ۋە ئۈرۈمچى، غۇلجا، قاراماي، قەشقەر قاتارلىق شەھەرلەردىكى پارتىيە ھۆكۈمەت، ئارمىيە كادىرلىرىدىن 20 دەك كىشى ھەربىي رايونىنىڭ مۇئاۋىن سىلىڭيۇەنى ليۇ فاشيۇنىڭ باشچىلىقىدا، مىنبىڭلارنىڭ جەمئىيەتتىكى سىنىپىي كۈرەشكە قاتناشقانلىقىدىن ئىبارەت «يېڭى تەجرىبە»نى ئۆگىنىش ئۈچۈن شاڭخەيگە باردى. بۇلار قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ھەربىي رايونغا بۇ ھەقتە دوكلات يازدى. ھەربىي رايون پارتكومى مىنبىڭ قوماندانلىق شتابىنى ئومۇمىيۈزلۈك قۇرماي، ئۈرۈمچى، غۇلجا، قەشقەر، قاراماي قاتارلىق تۆت شەھەردىلا سىناق تەرىقىسىدە قۇرۇشنى بېكىتتى. شۇڭا، شىنجاڭدا مىنبىڭ قوماندانلىق شتابى ۋە مىنبىڭ كىچىك فىندۇيلىرى كېيىنرەك قۇرۇلدى،

بەزى ئورۇنلاردا قۇرۇلغان تەقدىردىمۇ رەسمىيەت ئۈچۈنلا قۇ-
رۇلۇپ، ناھايىتى ئاز پائالىيەت ئېلىپ باردى.

11 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارت-
كوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى ھەربىي رايون سى-
لىگبۇسى ۋە ئارقا سەپ بۆلۈمىنىڭ «مىنبىگلارنىڭ كونا
قورال - ياراقلىرىنى ئۆزگەرتىپ ياساش بويىچە چاقىرى-
غان نەق مەيدان يىغىنىنىڭ روھىنى ئىزچىللاشتۇرۇش
ئەھۋالى توغرىسىدا دوكلات»نى تەستىقلاپ تارقاتتى.
تەستىقتا: «كونا قورال - ياراقلارنى ئۆزگەرتىپ ياساش
ۋەزىپىسىنى ئاساسلىقى ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش
بىڭتۈەنىنىڭ، جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي
رايونىنىڭ ۋە شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ رېمونتخانىلىرى
ئۈستىگە ئالىدۇ، يەرلىكتىكى ئالاقىدار ئورۇنلار ئۇلارنى
زور كۈچ بىلەن قوللىشى كېرەك» دەپ كۆرسىتىلدى
ھەممە جايلاردىن بۇ خىزمەتنى مۇھىم بىر ستراتېگىيە-
لىك تەدبىر قاتارىدا تۇتۇپ، سۈپەتكە كاپالەتلىك قىلى-
غان ھالدا، 1975 - يىلىنىڭ ئاخىرىدىن بۇرۇن، رايو-
نىمىز بويىچە كونا قورال-ياراقلارنى ئۆزگەرتىپ ياساش
ۋەزىپىسىنى ئورۇنداپ بولۇش تەلەپ قىلىندى.

ستاتىستىكا قىلىنىشىچە، 1975-يىل 11-ئاينىڭ ئاخى-
رىغا قەدەر، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە 753 دانە ئاپتومات،

660 دانە يېڭىنىڭ پىلىموت، 259 دانە ئېغىر پىلىموت ئۆزگەرتىپ ياسالغان.

1973 ـ يىلىدىن باشلاپ ئىلغارلارنى تەقدىرلەپ، مىنبەلىك خىزمىتىدىكى ئائىت تەجرىبىلەرنى يەكۈنلەش ۋە ئالماشتۇرۇش ئۈچۈن، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە نۇرغۇن ناھىيىلەردە مىنبەلىك ۋەكىللىرى يىغىنى ئېچىلدى. 1974 ـ يىلىنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدا، ئالتاي، قەشقەر، ئىلى رايونلىرى (قىسمەن ناھىيىلەر)دا مىنبەلىك ۋەكىللىرى يىغىنى ئېچىلدى. كېيىنكى يېرىمىدا ئاقسۇ ۋىلايىتى، بۆرتالا ئوبلاستى ۋە جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئىلگىرى- كېيىن بولۇپ مىنبەلىك ۋەكىللىرى يىغىنى ئاچتى. ھەر دەرىجىلىك مىنبەلىك ۋەكىللىرى يىغىنى ئارقىلىق مىنبەلىك خىزمىتى بويىچە بىر تۈركۈم ئىلغار كوللېكتىپ ۋە ئىلغار شەخسلەر تەقدىرلەندى، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مىنبەلىك خىزمىتى كۈچلۈك ئىلگىرى سۈرۈلدى.

1973 ـ يىلى چاقىرىلغان مەملىكەتلىك قۇرۇقلۇق چېگرا مۇداپىئە يىغىنىنىڭ روھى ئىزچىللاشتۇرۇلغاندىن كېيىن، چېگرا رايونلارنىڭ ئارمىيە ـ خەلق بىرلەشمە مۇداپىئەسى تەدرىجىي كۈچەيتىلدى، جايلاردا يەرلىك پارتكومنىڭ رەھبەرلىكىدە، ئارمىيە تايانچ، ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى ۋە يەرلىكتىكى

ھەر مىللەت مىنبەگلىرى شۇنىڭدەك خەلق ئاممىسى ئاساس قىلىنغان بىرلەشمە مۇداپىئە سىستېمىسى شەكىللەندى، كۆزىتىش، چارلاش، يوشۇرۇنۇش، سۇرۇشتۇرۇش قاتارلىق ئىشلارنى قىلىدىغان قاراۋۇلخانىلار بەرپا قىلىندى. چېگرا لىنىيىسىدىكى رايونلاردا 54 مەخسۇس چېگرا مۇداپىئە پەيچۇسى قۇرۇلدى.

1974 - يىلى

3 - ئاينىڭ 14 - كۈنى سوۋېت ئىنتىپاقىنىڭ بىر دانە قوراللىق رازۋېتكا تىك ئۇچار ئايروپىلانى رايونىمىز تەۋەلىكىگە ئۇچۇپ كىرىپ، قابا ناھىيىسىنىڭ چېگرىسىغا قوندى. مىنبىڭ پەيجاڭى زىيادىبېك قوراللىق مىنبىڭلارنى نەق مەيدانغا باشلاپ بېرىپ ئېگىزلىكنى ئىگىلەپ، ئۇلارنىڭ قېچىپ كېتىشىنى توستى ۋە سوۋېت تەرەپتىن ياردەم بېرىشىنىڭ ئالدىنى ئالدى. ھەمدەرھال مىنبىڭلارنى ۋە خەلق ئاممىسىنى ئۇيۇشتۇرۇپ، دۈشمەن ئايروپىلانىغا يامىشىپ چىقىپ ۋارقىراپ، ئايروپىلاننىڭ ئىشىكىنى مەجبۇر ئاچقۇزۇپ، قورال - ياراقلارنى غەنىمەت ئالدى، ئايروپىلان خادىملىرىدىن ئۈچ كىشىنى تۇتۇپ قېلىپ، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورۇنلىرىنىڭ تەكشۈرۈشىگە تاپشۇرۇپ بەردى. ئىلغارلارنى تەقدىرلەش ئۈچۈن، ناھىيىدە تۆھپىكارلارنى تەبرىكلەش يىغىنى ئېچىلدى. يىغىندا مىنبىڭ ھەم خەلق ئاممىسىدىن 24 كىشى خىزمەت كۆرسەتتى، دەپ خاتىرىگە ئېلىندى ۋە مۇكاپاتلاندى، 60 كىشى تەقدىرلەندى.

6 - ئاينىڭ 1 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى ئورۇمچى شەھەرلىك پارت-

كوم بىلەن ئۈرۈمچى جىگجىيچۈيى پارتكومىنىڭ «ئۈرۈمچى شەھەرلىك مىنبىلىڭ قوماندانلىق شتابى قۇرۇش توغرىسىدا دوكلات»ىغا تەستىق بىلىپ، ئۈرۈمچى شەھەرلىك مىنبىلىڭ قوماندانلىق شتابى قۇرۇشقا قوشۇلدى.

9 - ئاينىڭ 2 - كۈنىدىن 25 - كۈنىگىچە گوۋۇيۈەن ۋە مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ تەستىقى بىلەن، باش سەنمۇبۇ بىيجىڭدا مىنبىڭ تەلىم - تەربىيە سۆھبەت يىغىنى ئاچتى.

يىغىنغا ھەرقايسى ھەربىي رايون، ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، ھەرقايسى باش بۇ، ئارمىيە تۈرى، ئەسكىرىي تۈرلەرنىڭ كەسپىي ئارماقلىرىدىكى يولداشلار ۋە ئاساسىي قاتلام مىنبىڭ ۋەكىللىرىدىن بولۇپ 152 كىشى قاتناشتى. بىيجىڭ، تيەنجىن، شاڭخەي مىنبىڭ قوماندانلىق شتابلىرىمۇ يىغىنغا ئادەم ئەۋەتتى.

ئەسلىدە يىغىننىڭ ئاساسىي مەزمۇنى قانداق قىلغاندا مىنبىڭلارنىڭ تەشكىلىي قۇرۇلۇشى، ھەربىي تەلىم - تەربىيىسى ۋە جەڭگىۋار تايانچ قوشۇن قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتكىلى بولىدۇ، دېگەن مەسىلىنى مۇزاكىرە قىلىش ئىدى. لېكىن، جاڭچۈنچياۋ، ۋاڭخۇڭۋېنلار مىنبىڭلارنىڭ رەھبەرلىك ھوقۇقىنى تارتىۋېلىش مەقسىتىگە يېتىش ئۈچۈن، يىغىننى شاڭخەينىڭ تەجرىبىلىرىنى ئىزچىللاشتۇرىدى، دەپ ئەيىبلىدى. يىغىن ئاخىرلىشىدىغان چاغ-

دا، ئۇلار «قوبۇل قىلىش» پۇرسىتىدىن پايدىلىنىپ، ئۆكتەملىك قىلىپ، ھەربىي كومىتېتنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى يېڭجيەنيىڭغا ۋە ئۈچ باش بۆلۈمنىڭ مەسئۇللىرىغا ھۇجۇم قىلدى، يىغىننىڭ لوشيەنى توغرا ئەمەس،دەپ كاپىشىپ، ھەربىي كومىتېتنىڭ ۋە باش سەنمۇبۇنىڭ رەھبەرلىرىگە بېسىم ئىشلەتتى، يىغىن ۋاقتىنى ئۈچكۈن ئۇزارتقۇزۇپ، ۋاڭخوڭۋېننىڭ سۆزىنى مەخسۇس مۇزاكىرە قىلدۇردى. «يىغىن خاتىرىسى» قايتىدىن يېزىپ چىقىلدى، ئۇنىڭدا 162 - نومۇرلۇق ھۆججەتنى قەتئىي ئىزچىللاشتۇرۇش ئۇقتىلىق تەكىتلەندى. 10 - ئاينىڭ 30 - كۈنى، گوۋۇ-يۈەن بىلەن مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «باش سەنمۇبۇ چاقىرغان مىنبىنىڭ تەلىم - تەربىيە خىزمىتى سۆھبەت يىغىنىنىڭ خاتىرىسى» (يەنى 104 - نومۇرلۇق ھۆججەت)نى تەستىقلاپ تارقاتتى.

10 - ئاينىڭ 26 - كۈنىدىن 11 - ئاينىڭ 2 - كۈنىگىچە
ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومىنىڭ تەستىقى ئارقىلىق، ھەربىي رايون مىنبىنىڭ خىزمىتى يىغىنى ئاچتى. يىغىنغا 71 كىشى قاتناشتى. يىغىندا ئاساسلىقى باش سەنمۇبۇ ئاچقان مىنبىنىڭ تەلىم - تەربىيە سۆھبەت يىغىنىنىڭ روھى ۋە 162 - نومۇرلۇق ھۆججەت ئىزچىللاشتۇرۇلدى.

يىغىندا: زاۋۇت - كان، كارخانا، كەسپىي ئورۇن-

لاردا «ئۆچنى بىر كەۋدە قىلىش» جەھەتتىكى تەجرىبە-
لەرنى ئومۇملاشتۇرۇشتا، ئالدى بىلەن جايلاردا سىناق
قىلىش، سىنىپىڭ قوماندانلىق شتابى قۇرۇش مەسىلىسىدە،
بۇ مەسىلىنى يۇقىرى بىر تۇتاش مۇھاكىمە قىلىپ ھەل
قىلىشتىن ئىلگىرى، قۇرۇپ بولغان ئورۇنلار ئۇنى تې-
خىمۇ مۇكەممەللەشتۈرۈش، تەجرىبىلەرنى يەكۈنلەش، ئۆز
جايىنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا بىرلەشتۈرۈپ، ئالدى بىلەن
بىرەر ئورۇندا سىناق قىلىش لازىملىقى بەلگىلەندى.

1975 - يىل

2 - ئاينىڭ 18 - كۈنى ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمى بىلەن ئارقا سەپ بۆلۈمى «مىنبىگلارنى قوراللاندۇرۇش سىنىقى ئېلىپ بېرىش ۋە مىنبىگلارنىڭ زىنىت توپ فىنى-دۆيلىرىگە خەۋەر - ئالاقە سايمانلىرىنى تارقىتىپ بې-رىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقىتىپ،جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە بىۋاستە قاراشلىق شۆبە ھەربىي رايونلاردىن ھەرقايسى ئورۇنلىرىدىن ناھى-يىدە سىناق قىلىپ، تەجرىبىلەرنى يەكۈنلەشنى تەلەپ قىلدى. شۇندىن كېيىن، جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايو-نى بىلەن شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئايرىم - ئايرىم ھالدا يېڭىسار ۋە شىخو ناھىيىلىرىدە سىناق قىلدى.

3 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ھەربىي رايون «مىنبىگلارنى قوراللاندۇرۇشنىڭ بەش يىللىق پىلانى قاتارلىق ئالاقى-دار مەسىلىلەر توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. ئۇقتۇ-رۇشتا ھەرقايسى ناھىيە، شەھەرلەردىن شۆبە ھەربىي را-يونلارنىڭ پىلانىدىن پايدىلىنىپ، ئۆز ئەمەلىيىتىگە يا-رىشا ئىش كۆرۈش ئاساسىدا، ئۆز ئورۇنلىرىنىڭ كونكرېت

پىلاننى ئورۇنلاشقا قويۇش ھەمدە پىلاننى شۇ يىلى 8 ـ ئايدىن بۇرۇن ئومۇملاشتۇرۇپ ھەربىي رايونغا يوللاش تەلەپ قىلىندى. ئىلى، تارباغاتاي، ئاقسۇ، ئالتاي، قەشقەر، قىزىلسۇ شۆبە ھەربىي رايونلىرى ۋە ئۈرۈمچى جىڭخېيچۈيى 1976 ـ يىلى بىردىن ناھىيىدە قورال ـ ياراق تارقىتىپ بېرىشنى سىناق قىلدى.

4 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى ھەربىي رايون سىلىڭبۇسى «مىلىشىيلارنىڭ 1975 ـ يىللىق ھەربىي تەلىم ـ تەربىيىسى توغرىسىدا يوليورۇق» چۈشۈردى. يوليورۇقتا: جايلاردىن باش سەنمۇ بۇ تۈزۈپ بەرگەن مىلىشىيلارنىڭ ئۈچ يىللىق ھەربىي تەلىم ـ تەربىيە پروگراممىسىنى ئىزچىللاشتۇرۇشنىڭ ئاخىرقى بىر يىلىدا، «ئۈچ يىللىق پروگرامما» ۋە «قوشۇمچە پىكىر»دە ئوتتۇرىغا قويۇلغان ۋەزىپىلەرنى ئومۇميۈزلۈك ئورۇنداش؛ مۇھىم نۇقتىنى گەۋدىلەندۈرگەن ھالدا، ئاساسلىقى، چېگرا مۇداپىئەسىدىكى، چەت ئەلگە ئۆتىدىغان مۇھىم يوللاردىكى، ئىچكى مۇداپىئە شەھەرلىرىدىكى ۋە نۇقتىلىق شەھەر ـ بازارلاردىكى، قاتناش تۈگۈنلىرىدىكى ھەمدە تانكىغا، ھاۋادىن چۈشۈشكە قارشى تۇرىدىغان ئوپېراتسىيىلىك ۋە ستراتېگىيىلىك رايونلاردىكى مىلىشىيە كادىرلىرىنىڭ، مىلىشىيە جەڭگىۋار تايانچ قوشۇنلىرىنىڭ، شۇنداقلا باشقا كەسپىي قىسىمدىكىلەرنىڭ تەلىم ـ تەربىيىسىنى چىڭ تۇتۇش، بولۇپمۇ مۇھىم

ئۇقتىنى تانكا، ئايروپىلان يوقىتىش تەلىم - تەربىيە-سىگە قارىتىش تەلەپ قىلىندى.

4 - ئاينىڭ 20 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومىنىڭ «پارتىيىنىڭ بىر تۇتاش رەھبەرلىكىنى كۈچەيتىپ، ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ تۈزۈلمىسىنى ئۆزگەرتىش توغرىسىدا يولىيورۇق سوراش دوكلاتى»غا قوشۇلدى ھەمدە ئۇنى تەستىقلاپ تارقاتتى.

5 - ئاينىڭ 23 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى «شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ تۈزۈلمىسىنى ئۆزگەرتىش جەريانىدىكى ئۆتكۈزۈپ بېرىش - ئۆتكۈزۈۋېلىش خىزمىتىگە ئالاقىدار كونكرېت لايىھە توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش»تارقاتتى. شۇندىن باشلاپ، بىڭتۇەنىنىڭ رەسمىي ھەربىي قىسىملىرى ئازادلىق ئارمىيە قاتارىغا ئۆتۈپ، شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ رەھبەرلىكىگە بىۋاستە قارايدىغان بولدى. ھەر قايسى دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق تۈەن - مەيدانلىرىدىكى كەسپىي قوراللىق تارماقلار (يەنى ئۇرۇش تەلىم - تەربىيە تارماقلىرى)خەلق قوراللىق بۆلۈمىگە ئۆزگەرتىلىپ، ئۆز رايونىدىكى قوراللىق خىزمەت سىستې-

ىسى قاتارىغا كىرگۈزۈلۈپ، شۇ يەردىكى شۆبە ھەربىي رايوننىڭ رەھبەرلىكىگە قارايدىغان بولدى.

6 - ئاينىڭ 23 - كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ تەستىقى بىلەن، ھەربىي رايون 8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى شىخەنزە ۋە تۇرپان شۆبە ھەربىي رايونىنى قۇرۇش بۇيرۇقىنى چۈشۈردى. بۇ شۆبە ھەربىي رايونلارغا شىنجاڭ ھەربىي رايونى بىۋاسىتە رەھبەرلىك قىلىدىغان بولدى.

7 - ئايدا ھەربىي رايوننىڭ سىلىڭيۈەنى ياڭيۇڭ ھەربىي كومىتېت يىغىنىغا قاتنىشىۋېتىپ، بېيجىڭدىن ھەربىي رايون گېزىتخانىسىغا تېلېفون بەردى، تېلېفوندا دەرھال شۆبە ھەربىي رايونلار ۋە خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى مىنبىڭلارنىڭ قوماندانلىق شتابى، دەپ خەۋەر بېرىشنى تەلەپ قىلدى. گېزىتخانا «ساۋەن ناھىيىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمى — مىنبىڭلارنىڭ قوماندانلىق شتابى» دېگەن خەۋەرنى گېزىتتە تېزدىن ئېلان قىلدى. شۇنىڭ بىلەن، «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ»نىڭ ھەر دەرىجىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنى چەتكە قايرىپ قويۇپ، قەلەم بىلەن ھۇجۇم قىلىپ، ئەلەم بىلەن قوغدىنىشتىن ئىبارەت تەرەپبازلىق ئەترەتلىرىنى ئاساس قىلىپ، ئۆز ئالدىغا سىستېما بولۇۋېلىپ، ئارمىيە ھوقۇ-

قىنى چاڭگىلىغا كىرگۈزۈۋېلىش مەقسىتىدە مىنبىڭ قو-
ماندانلىق شتابى قۇرۇش سۈيىقەستىگە تاقابىل تۇرۇلدى.

9 - ئاينىڭ 1 - كۈنى جامائەت خەۋپسىزلىكى مە-
نىستىرلىقى بىلەن ئۈچ باش بۇ «چېگرا (دېڭىز) مۇدا-
پىئە رايونلىرىدىكى مىنبىڭلارنى تەكشۈرۈش - تەربىيە-
لەش خىزمىتىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا پىكىر» تارقات-
تى. 9 - ئاينىڭ 15 - كۈنى، ئاپتونوم رايونلۇق ئىنقى-
لابىي كومىتېت بىلەن ھەربىي رايون بۇ «پىكىر»نى
شىنجاڭنىڭ ھەر قايسى جايلىرىغا تارقاتتى. «پىكىر»دە:
چېگرا رايونلاردىن مىنبىڭلارنى بولۇپمۇ تايانچ مىنبىڭ-
لارنى ۋە مىنبىڭ كادىرلىرىنى سىياسىي جەھەتتىن تەك-
شۈرۈش خىزمىتىنى ئەستايىدىل چىڭ تۇتۇش، مەسىلە
سېزىلسە ۋاقتىدا بىر تەرەپ قىلىش، مىنبىڭلارغا قارى-
تىلغان سىياسىي - ئىدىيەۋى تەربىيىنى كۈچەيتىپ، ئۇ-
لارنىڭ ئىدىيەۋى ھالىتىنى دائىم ئىگىلەپ تۇرۇش، ئى-
دىيەۋى خىزمەتنى سەۋرچانلىق بىلەن ياخشى ئىشلەش،
پارتىيىنىڭ تۈرلۈك سىياسەتلىرىنى ئەستايىدىل ئەمەلىي-
لەشتۈرۈپ، خاراكتېرى ئوخشاش بولمىغان ئىككى خىل
زىددىيەتنى قاتتىق پەرقلەندۈرۈش ۋە توغرا بىر تەرەپ
قىلىش، خەلق ئىچىدىكى زىددىيەتنى ئۆتكۈرلەشتۈرۈۋې-
تىشتىن ساقلىنىش، دۈشمەن ئىشپىيونلىرىنىڭ بۇزغۇنچى-
لىق ھەرىكىتىگە قاتتىق زەربە بېرىش تەلەپ قىلىندى.

9 - ئاينىڭ 8 - كۈنى ھەربىي رايون ستابىۋسى «شىنجاڭ مىنبىڭلىرى جەڭگىۋار تايانچلار قوشۇنىنىڭ 1975 - يىللىق تەرەققىيات پىلانى»نى تارقاتتى. ئۇنىڭدا باش سەنمۇبۇنىڭ «5 - بەش يىللىق پىلان» مەزگىلىدە مىنبىڭلارنى قوراللاندۇرۇش توغرىسىدىكى پىكرى ۋە شىنجاڭدىكى مىنبىڭ قوراللىرىنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا ئاساسەن، 1975 - يىلى شىنجاڭ مىنبىڭلىرى جەڭگىۋار تايانچلار قوشۇنىنى (1975 - يىل 3 - ئايدىن 1976 - يىل 3 - ئايغىچە) 110 — 147 مىڭغا (ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى بۇنىڭ سىرتىدا) يەتكۈزۈش، ئۇلار تايانچ مىنبىڭلارنىڭ 35 — 38 نى ئىگىلىگەن بولۇش؛ 37 م م لىق زېنىت توپچىلار يىڭىدىن تۆتنى، زېنىت توپچىلار لىيەنىدىن ئىككىنى، زېنىت پىلىموت لىيەنىدىن 20 نى، تانكىغا قارشى ئوت قوراللىرى پەيىدىن 327 نى، 57 م م لىق جەڭ مۇداپىئە زەمبىرەكى يىڭىدىن ئىككىنى، 37 م م لىق زېنىت توپچىلار يىڭىنىڭ خەۋەر - ئالاقە — قوماندانلىق فېندۇيىدىن 21 نى، مىنبىڭلارنىڭ خىمىيەۋى قوراللاردىن قوغدىنىش لىيەنىدىن ئالتىنى تەشكىللەش ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈش ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

10 - ئاينىڭ 13 - كۈنى ھەربىي رايون ستابىۋسى «شىنجاڭ مىنبىڭلىرى جەڭگىۋار تايانچلار قوشۇنىنىڭ 1975 - يىللىق تەرەققىيات پىلانى توغرىسىدا قوشۇمچە

ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشتا: يۇقىرىدىن بىر تۈركۈم زىيانكەشلىك ئۇيۇشمىسى بېرىلىدۇ، زىيانكەشلىكتىن ساقلىنىش كىرىزىسى تەشكىللەش، ئالدىنقىسى بىلەن قوشۇلغاندا جەمئىي 31 لىيەن قوشۇن چىقىش ئۇتتۇرىغا قويۇلدى.

10 - ئاينىڭ 12 - كۈنىدىن 20 - كۈنىگىچە باش سەنمۇ بۇ بىلەن باش ئارقا سەپ بۆلۈمى مىنىلىك قورال - جابدۇقلىرى يىغىنى ئاچتى. يىغىنغا ھەربىي رايون، ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلارنىڭ رەھبەرلىرى ۋە كەسپىي تارماقلارنىڭ مەسئۇللىرى، شۇنداقلا پىلان كومىتېتى، مالىيە مىنىستىرلىقى، دۆلەت مۇداپىئە سانائىتى ئىشخانىسى، باش سەنمۇ بۇ، باش ئارقا سەپ بۆلۈمى قاتارلىق ئورۇنلاردىن بولۇپ 144 كىشى قاتناشتى.

يىغىندا مىنىلىك قورال - جابدۇقلىرىنى رېمونت قىلىش، باشقۇرۇش جەھەتتىكى تەجرىبىلەر ئالماشتۇرۇلدى، مىنىلىك قورال - جابدۇقلىرى خىزمىتىدە ساقلانغان مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش ئۇستىدە مۇھاكىمە يۈرگۈزۈلدى. مۇئاۋىن باش سەنمۇجاڭ جاڭسەيچيەن، پېڭشاۋخۇي، باش ئارقا سەپ بۆلۈمىنىڭ مۇئاۋىن بۇجاڭى فېڭيۈچۈنلەر يىغىنغا قاتناشتى ھەمدە يىغىندا سۆز قىلدى. يىغىندىن كېيىن، يىغىن ئەھۋالى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت ۋە گوۋۇيۈەنگە يوللاندى.

10 - ئاينىڭ 27 - كۈنىدىن 11 - ئاينىڭ 8 - كۈنىگىچە باش سەنئۇ بۇ خىبېي ئۆلكىسىنىڭ تاڭشەن شەھرىدە مىنبىڭنىڭ خەۋەر - ئالاقە قىسىملىرى تەلىم - تەربىيە-سى جەھەتتىكى تەجرىبىلىرىنى ئالماشتۇرۇش بويىچە يىغىن چاقىردى. يىغىندا بۇنىڭدىن كېيىنكى خىزمەتلەر مۇزاكىرە قىلىندى. فېڭرۇن ناھىيىسى ۋە ۋۇجى ناھىيە-سى خەۋەر - ئالاقە قىسىملىرىنىڭ كۆرسەتكەن ماھارىتى ئېكىسكۇرسىيە قىلىندى.

11 - ئاينىڭ 7 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى يۇقىرىنىڭ يوليورۇقىغا ئاساسەن، ھەربىي رايون سىلىڭبۇسىنىڭ ھەربىي ئىشلار - سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىنى ئايرىۋېتىش، 11 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن باشلاپ بۇ ئىككى بۆلۈمگە تامغا ئىشلىتىش ھەققىدە بۇيرۇق چۈشۈردى. سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىنىڭ قارمىقىدا تەشكىلات-پىلان بۆلۈمى، مىنبىڭ ھەربىي تەلىم - تەربىيە بۆلۈمى، ئەسكەر چاقىرىش ۋە ئەسكەر قايتۇرۇش بۆلۈمى، مىنبىڭ قورال - ياراقلىرىنى باشقۇرۇش بۆلۈمى قۇرۇلدى. شتاتى 22 ئادەم بولدى.

11 - ئاينىڭ 21 - كۈنى گوۋۇيۈەن بىلەن مەركىزىي ھەربىي كومىتېت دۆلەتلىك پىلان كومىتېتى، مالىيە مىنىستىرلىقى، دۆلەت مۇداپىئە سانائىتى ئىشخانىسى،

باش سەنمۇبۇ ۋە باش ئارقا سەپ بۇسىنىڭ مىنبىلىك قو-
رال - جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇشنى كۆچەيتىش توغرىسى-
دىكى دوكلاتى [يەنى (1975) 186 - نومۇرلۇق ھۆججەت]نى
تەستىقلاپ تارقاتتى.

دوكلاتتا مىنبىلىك قورال - جابدۇقلىرى جەھەتتى-
كى بەزى مەسىلىلەر توغرىسىدا تۆۋەندىكىدەك ئېنىق تە-
لەپلەر ئوتتۇرىغا قويۇلدى:

1. رەھبەرلىكنى كۆچەيتىپ، باشقۇرۇش تۈزۈلمى-
سىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش.

2. ئاپپاراتلارنى تولۇقلاش، ئېنىق ئىش تەقسىم
قىلىش. يېزىلاردىكى قورال - جابدۇقلارنى ئاھىيىلىك
يېزا ئىگىلىك سايمانلىرى زاۋۇتى ۋە كۆكشى يېزا ئى-
گىلىك سايمانلىرى پونكىتىدا بەش كىشىلىك رېمونت
گۇرۇپپىسى قۇرۇپ رېمونت قىلىش. شەھەرلەردىكى مىنى-
بىلىك قورال - جابدۇقلىرىنى ئادەتتە قورال - ياراق
سەپلەپ بېرىلگەن ئورۇنلار ئۆزلىرى رېمونت قىلىش.

ئۆلكىلىك ھەربىي رايون ۋە شۆبە ھەربىي رايونى-
لاردا قورال - ياراق رېمونتخانىسى قۇرۇش. ئۆلكىلىك
ھەربىي رايوننىڭ رېمونتخانىسىغا 30 — 40 ئىشچى -
خىزمەتچى، شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ رېمونتخانىسىغا
10 — 12 ئىشچى - خىزمەتچى قويۇش.

3. ئىسكىلاتلارنى كۆپەيتىش، زۆرۈر بولغان خا-
دىملارنى كۆپەيتىپ سەپلەش.

1975 ـ يىلىدىن ئىلگىرى، شىنجاڭدا مىنبىڭ قورال ـ جابدۇقلىرى ساقلىنىدىغان ئۈچ دەرىجىلىك ئىسكىلاتلارنىڭ كۆلىمى 8000 كۋادرات مېتىرلا ئىدى، كۆپ ساندىكى ئورۇنلار قورال ـ ياراق، ئوق ـ دورىلارنى ئىشخانا ياكى ياتاقلاردا ساقلايتتى. بۇ خىل ھالەتنى تۈپتىن ئۆزگەرتىش ئۈچۈن، ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي رايون گوۋۇيۈەن ۋە مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ (1975) 186 ـ نومۇرلۇق ھۆججىتىدىكى ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون ۋە ناھىيىلىك (شەھەرلىك) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى زۆرۈر بولغان مىنبىڭ قورال ـ جابدۇق ئىسكىلاتلىرىنى سېلىش، ئىسكىلاتنىڭ كۆلىمى جەھەتتە، ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلارنىڭ 10—20 مىڭ كۋادرات مېتىر، شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ 1000—2000 كۋادرات مېتىر، ناھىيىلىك (شەھەرلىك) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ 100 — 200 كۋادرات مېتىر بولۇشى كېرەك، دېگەن تەلەپكە ئاساسەن، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مىنبىڭ قورال ـ جابدۇق ئىسكىلاتى قۇرۇلۇشىنى چىڭ تۇتتى. 1976 ـ يىلىدىن باشلاپ، ئۈچ دەرىجىلىك مىنبىڭ قورال ـ جابدۇق ئىسكىلاتلىرى تەدرىجىي سېلىندى.

12 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى باش سەنمۇبۇ، باش سى-

ياسىي بۇ ۋە باش ئارقا سەپ بۇسىنىڭ 1975 - يىل 10-ئاينىڭ 23 - كۈنىدىكى «بۇ يىل قىش ۋە كېلەر يىل ئەتىياز پەسىللىك مىنىبىڭ خىزمىتى توغرىسىدا پىكىر»نى تۈۋەنگە تارقاتتى. «پىكىر» دە: جايلاردىن يېزا ئىگىلىكىدە داجەيدىن ئۆگىنىش ھەرىكىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، مىنىبىڭ خىزمىتىنى بىر تۇتاش ئورۇنلاشتۇرۇش؛ 1975 - يىللىق مىنىبىڭ جەڭگىۋار تايانچىلار قوشۇنىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش پىلانىنىڭ ئەمەلىيلىشىشىنى ۋە تەلىم - تەربىيىسىنى چىڭ تۇتۇش؛ قىسىملار مىنىبىڭ خىزمىتىنى بۆلەكلەر بويىچە ھۆددىگە ئېلىپ ياخشى ئىشلەش، بىر تۈەن بىر مىنىبىڭ تۈەنىنى يېتەكلەشنى تەدرىجىي ئىشقا ئاشۇرۇش تەلەپ قىلىندى.

1976 - يىل

1 - ئاينىڭ 7 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى «شىنجاڭ ھەربىي رايون ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىنىڭ تۈزۈلمىسى ئۆزگەرتىلگەندىن كېيىنكى ھەر قايسى دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق تۈەن - مەيدانى، زاۋۇت، كان، كارخانا، كەسىپىي ئورۇنلارنىڭ مىنبىڭ خىزمىتىگە ئائىت بەزى مەسىلىلەر توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشتا: ھەر قايسى دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق تۈەن - مەيدانلىرىنىڭ ليەنلىرىدە قوراللىق تايانچ مىنبىڭ پەيى، تۈەنلىرىدە قوراللىق تايانچ مىنبىڭ ليەنى (يىڭى) قۇرۇش؛ 10 مىڭدىن ئوشۇق ئادىمى بار چوڭ تۈەن - مەيدانلاردا قوراللىق تايانچ مىنبىڭ تۈەنى قۇرۇش كېرەك؛ بۇرۇنقى دىجورنى لىيەنلەرنى قوراللىق تايانچ مىنبىڭ لىيەنىگە ئۆزگەرتىش، ئۇنىڭ تەشكىلىي شەكلىنى تەدرىجىي ھالدا تەرەققىي قىلدۇرۇپ ئەمەلىي ئەھۋالغا ئۇيغۇنلاشتۇرۇش لازىم، دەپ ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

1 - ئاينىڭ 12 - كۈنىدىن 20 كۈنىگىچە ئاپتونوم را-يون بىلەن ھەربىي رايون ئۈرۈمچىدە مىنبەلىك خىزمىتى يىغىنىنى ئاچتى. يىغىنغا ئاپتونوم رايون بويىچە ھەرقايسى ۋىلايەت، ئوبلاست (شەھەر)لەرنىڭ، ھەر قايسى ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ ۋە ئاپتونوم رايون، ھەربىي رايوننىڭ ئالاقىدار كەسپىي تارماقلىرىنىڭ مەسئۇللىرىدىن بولۇپ 82 كىشى قاتناشتى. يىغىندا ھەربىي كومىتېت كېڭەيتىلگەن يىغىنىنىڭ روھى ۋە مەملىكەت بويىچە داجەيدىن ئۆگىنىشكە ئائىت ئالاقىدار ھۆججەتلەر ئۆگىنىلدى، جايلارنىڭ باش سەنمۇبۇنىڭ «بۇ يىل قىش ۋە كېلەر يىل ئەتىياز پەسىللىك مىنبەلىك خىزمىتى توغرىسىدا پىكىر»نى ئىزچىللاشتۇرۇش ئەھۋالى تەكشۈرۈلدى، باش سەنمۇبۇ، باش ئارقا سەپ بۆلۈمى 1975 - يىلى ئاچقان مىنبەلىك قورال - جابدۇقلىرى خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھى ۋە باش سەنمۇبۇ ئاچقان مىنبەلىك خەۋەر - ئالاقە قىبندۇيلىرى تەلىم - تەربىيە خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھى يەتكۈزۈلدى، شىنجاڭدىكى مىنبەلىك خىزمىتىنىڭ ۋەزىيىتى نۇقتىلىق تەھلىل قىلىندى، 1976 - يىللىق ۋەزىپىلەر مۇزاكىرە قىلىندى.

1 - ئاينىڭ 21 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پىلان كومىتېتى، مالىيە ئىدارىسى، ھەربىي سانائەت ئىدارىسى، ماشىنىسازلىق ئىدارىسى، ھەربىي رايون سىلىكبۆلۈمى

ۋە ئارقا سەپ بۆسى بىرلىكتە «گوۋۇيۇەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت تەستىقلاپ تارقاتقان دۆلەتلىك پىلان كومىتېتى، مالىيە مىنىستىرلىقى، دۆلەت مۇداپىئە سانائىتى ئىشخانىسى، باش سەنمۇبۇ ۋە باش ئارقا سەپ بۆسىنىڭ «مىنىبەك قورال - جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش توغرىسىدا دوكلات»نى ئىزچىللاشتۇرۇش توغرىسىدا پىكىر»نى تارقاتتى. «پىكىر»دە: ھەر قايسى ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ سىلىكبۇلىرى قورال - جابدۇقلارنى ئىلتىماس قىلىپ ئېلىپ، تەقسىملەش پىلانىنى تۈزۈپ چىقىش، ئەمەلىي كۈچنى ستاتىستىكا قىلىش ۋە ئىشلىتىش - باشقۇرۇش قاتارلىق كەسپىي خىزمەتلەرنى ئىشلەيدۇ؛ ئارقا سەپ تارماقلىرى قورال - جابدۇقلارنى زاكاس قىلىش، تاپشۇرۇۋېلىش، زاپاس ساقلاش، ستاتىستىكا قىلىش - يۆتكەش، رېمونت قىلىش - باشقۇرۇش ۋە زاپچاسلارنى تەييارلاش قاتارلىق كەسپىي خىزمەتلەرنى ئىشلەيدۇ، دەپ ئېنىق كۆرسىتىلدى. ھەر دەرىجىلىك سىلىكبۇ ۋە ئارقا سەپ بۆلۈمىدىن ئۆتكۈزۈپ بېرىش - ئۆتكۈزۈۋېلىش خىزمىتىنى شۇ يىلى 6 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن بۇرۇن تۈگىتىپ بولۇش تەلەپ قىلىندى. مىنىبەكلارنىڭ قورال - جابدۇقلىرىنى ئارمىيە بىلەن خەلقنى بىرلەشتۈرۈش، تىنچلىق ۋاقىت بىلەن ئۇرۇش ۋاقتىنى بىرلەشتۈرۈش فاكچىنى بويىچە، ئاسا-

لىقى، يەرلىك زاۋۇتلارغا تايىنىپ، ئۆز جايىدا ۋە يې-
قىن ئەتراپتا رېمونت قىلىش؛ يېزىلاردا يەرلىك
ئورۇنلار رېمونت قىلىش، دۆلەت ئىگىلىكىدىكى
دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق مەيدانلىرىدا ئۆزلىرى رې-
مونت قىلىش، شەھەرلەردە قورال - ياراق سەپلەپ بې-
رىلگەن ئورۇنلار ئۆزلىرى رېمونت قىلىش كېرەك، دەپ
ئوتتۇرىغا قويۇلدى. ناھىيىلىك (شەھەرلىك) مىنبىڭ
قورال - جابدۇقلىرىنى رېمونت قىلىش تەشكىلىنى شۇ
يىلى 9 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن بۇرۇن قۇرۇپ بولۇش
تەلەپ قىلىندى. شۆبە ھەربىي رايون (جېڭبېيجۇ)-
نىڭ قورال - ياراق رېمونتخانىلىرى ئاساسلىقى ھەر
قايسى ناھىيە (شەھەر) لەر رېمونت قىلالمىغان يېنىك
قوراللار ۋە توپ - زەمبىرەكلەرنىڭ قىسمەن جايلىرىنى
رېمونت قىلىشقا؛ جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ
ھەربىي رايونى ۋە شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ قورال -
ياراق رېمونتخانىسى ئايرىم - ئايرىم ھالدا توپ - زەم-
بىرەكلەر ۋە ئوپتىكىلىق ئەسۋابلارنى كىچىك، ئوتتۇرا
ھال ۋە چوڭ رېمونت قىلىشقا مەسئۇل بولىدۇ؛ مىنبىڭ-
لار ئىچىدىكى خەۋەر - ئالاقە، قۇرۇلۇش ئەسكەرلىرىنىڭ
قورال - جابدۇقلىرىنى ھەر دەرىجىلىك خەۋەر - ئالاقە
قىسىملىرى ۋە ئالاھىدە قىسىملارنىڭ ئورۇش، تەلىم -
تەربىيە تارماقلىرى باشقۇرىدۇ، دەپ بەلگىلەندى. تۆر-
لۈك رېمونتخانا، قورال - جابدۇق ئىسكىلاتلىرىنىڭ

شتاتى، ئىسكىلات كۆلىمى ۋە ھەر خىل ئىشچى ـ خىز-
مەتچىلەرنىڭ كېلىش مەنبەئى، ماشىنى چىقىم قىلىش
ئۇسۇلى قاتارلىق مەسىلىلەر ئايدىڭلاشتۇرۇلدى (يەنى
شۆبە ھەربىي رايوندىن يۇقىرى مىنىڭ قورال ـ جابدۇق
ئىسكىلاتىدا 123 نەپەر رەسمىي ھەربىي، 57 نەپەر خىز-
مەتچى، 21 دانە ئاپتوموبىل بولىدۇ؛ ناھىيە دەرىجىلىك
95 ئىسكىلاتتا 171 ئىشچى ـ خىزمەتچى بولىدۇ؛ بۇ ئىس-
كىلاتلارنىڭ ئومۇمىي كۆلىمى 75 مىڭ كۋادرات مېتر
بولىدۇ، 1976 ـ يىلى 16 مىڭ كۋادرات مېتر،
1977 ـ يىلى 20 مىڭ كۋادرات مېتر ئىسكىلات
سېلىپ بولىنىدۇ؛ قورال ـ ياراق رېمونتخانىسىنىڭ
شتاتىدا 360 ئىشچى ـ خىزمەتچى، خەۋەرـئالاقە سايمان-
لىرى رېمونتخانىسىنىڭ شتاتىدا 58 ئىشچى ـ خىزمەت-
چى بولىدۇ، دەپ بەلگىلەندى.

3 ـ ئايدا ئۈرۈمچى شەھەرلىك پارتكوم بىلەن ئۈ-
رۈمچى جېڭگبىيچۇيى ئاپتونوم رايون ۋە ھەربىي رايونغا
مىنىڭ قوماندانلىق شتابىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش
ھەققىدە دوكلات يوللاپ، مىنىڭ خىزمىتىنى خەلق قو-
راللىق بۆلۈملىرىنىڭ باشقۇرۇشى توغرىسىدا تەكلىپ
بەردى، ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي رايون مىنىڭ
قوماندانلىق شتابىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى دەرھال
تەستىقلىدى.

4 ـ ئاينىڭ 7 ـ كۈنى ياڭ يوڭ سىلىڭيۈەن شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونىدا خىزمەت تەكشۈرۈش داۋامىدا مىنىبلىڭ خىزمىتى ھەققىدە مۇھىم يوليورۇق بېرىپ مۇنداق دېدى: «مىنىبلىڭ قوماندانلىق شتابىنى خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ، خىزمەتلەرنى يەرلىك پارتكومنىڭ بىر تۇتاش رەھبەرلىكىدە قانات يايدۇرۇش كېرەك. تەرەپبازلىق مەۋجۇت جايلاردا مىنىبلىڭ قوماندانلىق شتابىنى قۇرماسلىق لازىم. مىنىبلىڭ خىزمىتىنى تەرەپبازلىق قارشى ئارقىلىق باشقۇرۇشقا بولمايدۇ. مىنىبىڭلار تەرەپبازلىق قىلما، ئۆلارنىڭ قورالىنى يىغىۋېلىش كېرەك. ھەر دەرىجىلىك پارتكوملار مىنىبىڭلارنىڭ ئىشلىتىلىش ئەھۋالىنى ئىگىلەپ تۇرۇشى، تەشكىلىي ئىنتىزامنى تەكىتلىشى لازىم. مىنىبلىڭ كىچىك قىبندۇيلىرى پارتىيە رەھبەرلىكىدىن، ئامىمىدىن، ئىشلەپچىقىرىشتىن ئايرىلماسلىقى كېرەك».

5 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايون سىلىڭبۇسى تۆۋەنگە «مىنىبلىڭ خەۋەر ـ ئالاقە قىبندۇيىلىرىنى قۇرۇش توغرىسىدا پىكىر» تارقاتتى. ئۇنىڭدا جايلاردىن 1976 ـ يىلى ئالدى بىلەن ئۆچتىن بىرقىسىم خەۋەر ـ ئالاقە قىبندۇيلىرىنى قۇرۇش خىزمىتىنى پىلانلىق، قەدەم ـ باسقۇچلۇق ھالدا چىڭ تۇتۇش، مۇھىم نۇقتىنى

جۇڭگو ــ سوۋېت، جۇڭگو ــ موڭغۇلىيە چېگرىسىدىكى رايونلارغا ۋە يېڭىسار، شىخو ناھىيىلىرىگە قارىتىش؛ ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە ناھىيىلىك، شەھەرلىك قوراللىق تايانچ تۈەنلىرىدە 63 خەۋەر ــ ئالاقە لىيەنى، قوراللىق تايانچ يىڭلىرىدا 110خەۋەر ــ ئالاقە پەيى، قوراللىق تايانچ خەۋەر ــ ئالاقە لىيەنلىرىدە 220خەۋەر ــ ئالاقە بەنى، زېنىت توپ قوماندانلىق فېندۇيلىرىدە 21 خەۋەر ــ ئالاقە فېندۇيى قۇرۇپ چىقىش تەلەپ قىلىندى.

5 ــ ئاينىڭ 5 ــ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى «ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي رايون ئاچقان مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھىنى ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇشقا دائىر بەزى مەسىلىلەر توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشتا: جايلاردىكى پارتكوملاردىن ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي رايون 1976 ــ يىل 1 ــ ئاينىڭ 12 ــ كۈنىدىن 20 ــ كۈنىگىچە ئاچقان مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھىغا ئاساسەن، مىنبىڭلارغا بولغان سىياسىي ئىدىيەۋى تەربىيىسىنى چىڭ تۇتۇپ، مىنبىڭ تەشكىلىنى ئوبدان تەرتىپكە سېلىش، مىنبىڭلارنىڭ ھەربىي تەلىم ــ تەربىيىسىنى، بولۇپمۇ مىنبىڭ كەسپىي فېندۇيلىرىنىڭ تەلىم ــ تەربىيىسىنى كۈچەيتىش؛ مىنبىڭلارنى جەمئىيەت

تنكى سىنىپىي كۆرەشكە ۋە ئارمىيە ـ خەلق بىرلەشمە مۇداپىئەسىگە پائال قاتناشتۇرۇش؛ مىنبىلىك قورال ـ جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇش ۋە رېمونت قىلىش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش تەلەپ قىلىندى. ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى ئاپتونوم رايون ۋە ھەربىي رايوندىكى ئالاقىدار تارماقلارنىڭ «گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت تەستىقلاپ تارقاتقان دۆلەتلىك پىلان كومىتېتى، مالىيەمىنىستىرلىقى، دۆلەت مۇداپىئە سانائىتى ئىشخانىسى، باش سەنمۇبۇ، باش ئارقاسەپ بۆلۈمىنىڭ ‹مىنبىلىك قورال ـ جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش توغرىسىدا دوكلات› نى ئىزچىللاشتۇرۇش توغرىسىدا يىكىر»گە، ھەربىي رايون سىلىگبۇسىنىڭ «مىنبىلىك خەۋەر ـ ئالاقە ئەسلىھەلىرىنى قوغداش توغرىسىدا يىكىر»گە قوشۇلدى ھەمدە جايلارنىڭ بۇ خىزمەتنى ئوبدان ئورۇنلاشتۇرۇپ، تەدرىجىي قانات يايدۇرۇشنى تەلەپ قىلدى. «ئۇقتۇرۇش»تا: جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ھەرقايسى شۆبە ھەربىي رايون ۋە جىڭبېيچۇنىڭ ئاساسلىق ۋەزىپىسى مىنبىلىك خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئىكەنلىكى؛ ھەردەرىجىلىك يەرلىك پارتكوملار چوقۇم پارتىيە قوراللىق كۈچلەرنى باشقۇرۇش پرىنسىپى بويىچە، مىنبىلىك خىزمىتىنى كۈندىلىك ئىشلار تەرتىپىگە كىرگۈزۈپ، يىلدا بىرقانچە قېتىم چىلىك تۇتۇشى لازىملىقى؛ پارت-

كوملارنىڭ مىنبىڭخىزمىتىگە ئائىت مەسىلىلەرنى ۋاقتىدا مۇزاكىرە قىلىشى ۋە ھەل قىلىشى كېرەكلىكى قايتا تەكىتلەندى.

6 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق ئىنقىلابىي كومىتېت بىلەن ھەربىي رايون «مىنبىڭ قورال-جابدۇقلىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقىتىپ، جايلاردىن مىنبىڭ قورال - جابدۇقلىرىنى شۇ يىلى 10 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن بۇرۇن بىر قېتىم ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈپ، بارلىق قورال - جابدۇقلارنىڭ ئەھۋالىنى ئۆزۈل - كېسىل ئېنىقلاپ چىقىشنى تەلەپ قىلدى.

6 - ئاينىڭ 24 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن شىنجاڭ ھەربىي رايون پارتكومى «كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرلىرىنى تەيىنلەشكە دائىر بەزى مەسىلىلەر توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقىتىپ، شىنجاڭنىڭ خەلق ئىگىلىكى تەرەققىي قىلغانلىقى، شىنجاڭدا زاۋۇت - كان ئورۇنلىرىنىڭ كۆپەيگەنلىكى ۋە شۇنداقلا ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەننىڭ يەرلىك پارتكومىنىڭ بىر تۇتاش رەھبەرلىكىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىلگەنلىكىگە ئوخشاش يېڭى ئەھۋاللارغا ئاساسەن، كەسپىي قوراللىق كادىرلارنى ۋەزىپىگە تەيىنلەش - ۋەزىپىسىدىن قال-

دۇرۇش، ئۇلارنىڭ تەمىناتى، مەجبۇرىيىتى قاتارلىق مەسىلىلەر توغرىسىدا ئېنىق بەلگىلىمە چىقاردى. بەلگىلىمىدە: ئاھالىسى 10 مىڭدىن ئاشىدىغان گۇڭشې، دۆلەت ئىگىلىكىدىكى دېھقانچىلىق ـ چارۋىچىلىق تۈەن ـ مەيدانلىرى ۋە چېگرىدىكى گۇڭشېلەرگە ئۈچ نەپەر، باشقا ئورۇنلارغا 1 — 2 نەپەر كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرى سەپلەپ بېرىش؛ زاۋۇت ـ كان، ئالىي مەكتەپ ۋە كارخانا، كەسپىي ئورۇنلاردىن ئىشچى-خىزمەتچى (ئوقۇغۇچى) سانى 1000 دىن ئوشۇق ئەمما 5000 غا يەتمەيدىغانلىرىغا ئىككى نەپەر، 5000 دىن ئارتۇقلىرىغا ئۈچ نەپەر كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرلىرى سەپلەپ بېرىش؛ ئادىمى 1000 غا يەتمەيدىغان ئورۇن، مەھەللىلەرگە قوشۇمچە ۋەزىپە ئۆتەيدىغان خەلق قوراللىق كادىرى قويۇش؛ 10 مىڭدىن ئارتۇق ئادىمى بار گۇڭشې ياكى چېگرا گۇڭشېلىرىدە، ئىشچى ـ خىزمەتچى، ئوقۇغۇچى سانى 1000 دىن ئاشىدىغان زاۋۇت ـ كان، كارخانا، كەسپىي ئورۇنلاردا، دۆلەت ئىگىلىكىدىكى دېھقانچىلىق ـ چارۋىچىلىق تۈەن ـ مەيدانلىرىدا ۋە ئالىي مەكتەپلەردە خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇش، ئۇنىڭ بوجالىقىنى شۇ ئورۇننىڭ رەھبەرلىرى قوشۇمچە ئۈستىگە ئېلىش، ئۇنىڭدىن باشقا، يەنە مۇئاۋىن بوجاڭ ۋە سەنمۇ ياكى گەنسى قويۇش بەلگىلەندى.

10 - ئاينىڭ 6 - كۈنى پارتىيە مەركىزىي كومىتېت سىياسىي بيۇروسى پارتىيە ۋە خەلقنىڭ ئىرادىسىگە ۋەكالىتەن قىلىپ، كەسكىن تەدبىر قوللىنىپ، جياڭچىڭ ئەكسىلئىنقىلابىي گۇرۇھىنى بىر يولىلا تارمار قىلىپ، «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»دىن ئىبارەت زور بالايىي ئاپەتكە خاتىمە بەردى، «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» نىڭ مىنبەرلىرىدىن پايدىلىنىپ «ئىككىنچى قوراللىق كۈچ» تەشكىللەپ، پارتىيىدىن ھوقۇق تارتىۋالماقچى بولغان سۇيىقەستىمۇ شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئۇزۇل - كېسىل بەربات بولدى.

10 - ئاينىڭ 9 - كۈنىدىن 15 - كۈنىگىچە ھەربىي رايون كۈچلۈك ناھىيىسىدە بىۋاسىتە قاراشلىق شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ مىنبەر خىزمىتى بويىچە تەجرىبە ئالماشتۇرۇش نەق مەيدان يىغىنى ئاچتى. يىغىنغا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ شۇجىسى خې لىنجاۋ، ھەربىي رايوننىڭ مۇئاۋىن سىياسىي كومىسسارى لەي گۇاڭشۈن، ئەزىزوپ قاسىملار رىياسەتچىلىك قىلدى. يىغىنغا بىۋاسىتە قاراشلىق شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ، ئۇلارغا قاراشلىق ناھىيىلەرنىڭ، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ ۋە تۈەن - مەيدان خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ رەھبەرلىرىدىن باشقا، يەنە جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى شۇنداقلا ئۇلارغا قاراشلىق

شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ رەھبەرلىرىمۇ قاتناشتى. يى-
غىندا ئاساسلىقى تەجرىبىلەر يەكۈنلەندى ۋە ئالماشتۇ-
رۇلدى، نەق مەيدان ئېكسكورسىيە قىلىندى، شۇنىڭ بى-
لەن بىر ۋاقىتتا، مىنبىلىك خىزمىتىدە «تۆتنى ئەمەلىي-
لەشتۈرۈش» مەسىلىسى مۇزاكىرە قىلىندى.

1976 - يىلى ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي را-
يون شىنجاڭدىكى 86 ناھىيە (شەھەر)دىكى ۋە 145 دۆلەت
ئىگىلىكىدىكى دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق مەيدانلىرىدى-
كى 2781 قوراللىق تايانچ مىنبىلىك لىيەنىنىڭ قورال -
جابدۇقلىرىنى، شۇنداقلا سابىق بىكتۇەننىڭ يېزا ئىگى-
لىكىشى، تۈەن ئورگىنىدىكى بارلىق قورال - جابدۇق-
لارنى بىر قېتىم ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈشنى ئۇيۇشتۇردى.

1976 - يىلى چېگرا رايونلارنىڭ ئارمىيە - خەلق
بىرلەشمە مۇداپىئەسى كۈچەيتىلدى. ئالدىنقى يېرىم
يىللىق ستاتىستىكىغا ئاساسلانغاندا، شىنجاڭ بويىچە
جەمئىي 187 مىنبىلىك ليەنى چېگرا مۇداپىئە قىسىملىرى
بىلەن ئارمىيە بىلەن خەلق بىرلەشمە مۇداپىئەسىنى
يولغا قويغان، ئۇنىڭغا 195 مىڭ 400 دىن ئارتۇق مىنى-
بىلىك قاتناشقان، بۇنىڭ ئىچىدە قوراللىق مىنبىلىك 16
مىڭ 700 دىن ئاشىدۇ. مىنبىگلارنىڭ دائىملىق مۇقىم
قاراۋۇلخانىسى 226 گە يەتكەن، ھەر كۈنى 800 دىن

ئارتۇق مىنبىلىك ۋەزىپە ئىجرا قىلغان؛ پەسىللىك قارا-ۋۇلخانا 200 گە، ھاۋانى كۆزىتىش قاراۋۇلخانىسى توققۇزغا يەتكەن، ئۇنىڭدا ھەر كۈنى 46 مىنبىلىك ۋەزىپە ئىجرا قىلغان.

1968 - يىلىدىن 1976 - يىلىغىچە سوۋېت، موڭغۇلىيە ۋە ھىندىستانىڭ 81 نەپەر ئىشپىيونى چېگرا رايونىدىكى مىنبىلار تەرىپىدىن تۇتۇۋېلىندى. بۇنىڭ ئىچىدە سوۋېت، موڭغۇلىيە ئىشپىيونى 43 نەپەر، ھىندىستان ئىشپىيونى 38 نەپەر. ئۇنىڭدىن باشقا، يان قورال، ئىشپىيونلۇق خىراجىتى ۋە ئىشپىيونلۇق قوراللىرى غەنىمەت ئېلىندى. چەتكە قاچقان 80 دىن ئارتۇق جىنايەتچى قولغا چۈشۈرۈلدى. يەتتە قېتىمدا چەتكە قاچماقچى بولغان ئادەمدىن 88 كىشى، 7000 تۇياقتىن ئوشۇق قوي - كالا توسۇۋېلىندى.

1977 - يىل

2 - ئايدا ھەربىي رايون ھەربىي كومىتېت شىنـ
جاڭغا بەرگەن ئۇرۇش ۋەزىپىسى ۋە قىسىملارنى كېڭەيـ
تىپ تەشكىللەش لايىھىسىگە ئاساسەن، «قىسىملار بىلەن
مىنبىڭلار ئالاقە ئورنىتىپ، ئۇرۇش ۋاقتىدا ئەسكەرلىكـ
كە سەپەرۋەر قىلىشنىڭ تەييارلىق خىزمىتىنى كۈچەيـ
تىش توغرىسىدا يوليورۇق» تارقىتىپ: جەنۇبىي شىنجاڭ،
شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ، بىۋاسىتە قاراشلىق
شۆبە ھەربىي رايونلارنىڭ ۋە قىسىملارنىڭ ئەسكەرلىككە
سەپەرۋەر قىلىش ۋەزىپىسىنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ بەردى.

4 - ئاينىڭ 25 - كۈنى شىنجاڭ ھەربىي رايونى
«باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۇ، باش ئارقا سەپ
بۇسىنىڭ 1977 - يىللىق مىنبىڭ خىزمىتىنىڭ مۇھىم
نۇقتىلىرى توغرىسىدىكى يوليورۇقىنى ئىزچىللاشتۇرۇش
توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتقاندىن كېيىن،
شىنجاڭ بويىچە مىنبىڭلار ئارىسىدا «تۆت كىشىلىك گۇ-
رۇھ»نىڭ مىنبىڭ قۇرۇلۇشىغا توسقۇنلۇق ۋە بۇزغۇنچىلىق
قىلىشتەك جىنايەتلىرىنى پاش قىلىش، تەنقىد قىلىش
ھەرىكىتى كەڭ قانات يېيىپ كەتتى، يىلدا بىر قېتىم

ئېلىپ بېرىلىدىغان مىنبەلىك تەشكىلىنى تەرتىپكە سېلىش-قا بىرلەشتۈرۈپ، «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» بىلەن چېتىش-لىق ئادەم ۋە ئىشلار ئېنىقلاندى.

5 - ئاينىڭ 20 - كۈنىدىن 28 - كۈنىگىچە باش سەنۇبۇ سەپەرۋەرلىك بۆلۈمى ھەر قايسى ھەربىي رايون سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىنىڭ بۇجاخلىرىنى يىغىپ باش قوشۇش يىغىنى ئاچتى. يىغىننىڭ ئاساسىي ۋەزى-پىسى: ھەربىي كومىتېت كېڭەيتىلگەن يىغىنىنىڭ روھىنى ئىزچىللاشتۇرۇپ، كېلەر يىلى ئېچىلىدىغان مىنبەلىك خىز-مىتى يىغىنىغا تەييارلىق كۆرۈش؛ قانداق قىلىپ ئۆلكى-لىك ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون ۋە ناھىيىلىك (شەھەرلىك) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ مىنبەلىك خىز-مىتىگە بولغان رەھبەرلىكىنى كۈچەيتىش قاتارلىق مەسى-لىلەرنى مۇزاكىرە قىلىشتىن ئىبارەت بولدى.

6 - ئاينىڭ 18 - كۈنى گوۋۇيۈەن بىلەن مەركىزىي ھەربىي كومىتېت باش سەنۇبۇنىڭ «مىنبەلىلارنىڭ 1977-1980 - يىللىق ھەربىي تەلىم - تەربىيە پروگراممىسى»نى تەستىقلاپ تارقاتتى. «پروگرامما»دا: تەلىم - تەربى-يە فاڭجېنى، پرىنسىپى، ۋەزىپىسى، مەزمۇنى، تەلىپى، ۋاقتى ۋە تەشكىلىي رەھبەرلىك قاتارلىق مەسىلىلەرگە قارىتا كونكرېت بەلگىلىمە ئوتتۇرىغا قويۇلدى. ئۇنىڭدا: قوراللىق تايانچ مىنبەلىك تۆەن (يىلىك)لىرىگە قاراشلىق

قبىندۇيلەرنىڭ تەلىم ـ تەربىيە ۋاقتى يىلىغا 15 ـ 20 كۈن بولۇش؛ زىيىنى توپ يىلىك، تۆۋەنلىرىگە قاراشلىق قىبىندۇيلەرنىڭ 20 كۈندىن كەم بولماسلىق؛ دېڭىز، ھاۋا ئارمىيە كەسپىگە ئائىت قىبىندۇيلەر تەلىم تەربىيىنى كونكرېت ئەھۋالغا قاراپ ئوقتىلىق ئېلىپ بېرىش؛ باشقا تايانچ مىنبىڭلار تەلىم ـ تەربىيىسىدە، كىچىك تىپتە، ئۆز جايىدا، تارقاق ئېلىپ بېرىش ئۇسۇلىنى قوللىنىش تەلەپ قىلىندى.

8 ـ ئاينىڭ 12 ـ كۈنىدىن 18 ـ كۈنىگىچە پارتىيىنىڭ مەملىكەتلىك 11 ـ قۇرۇلتىيى بېيجىڭدا ئېچىلدى. قۇرۇلتاينىڭ سىياسىي دوكلاتىدا مۇنداق كۆرسىتىلدى: «ماۋجۇشىنىڭ خەلق ئۇرۇشى ئىدىيىسىدە چىڭ تۇرۇشىمىز لازىم. دۈشمەن مەيلى بالدۇر ئۇرۇش قوزغىسۇن ياكى كېيىن ئۇرۇش قوزغىسۇن، كىچىك ئۇرۇش قوزغىسۇن ياكى چوڭ ئۇرۇش قوزغىسۇن، دائىمىي ئۇرۇش قوزغىسۇن، ياكى يادرو ئۇرۇشى قوزغىسۇن، ئارمىيىمىز جەزمەن خەلق ئۇرۇشىدىن ئىبارەت بۇ ئەڭگۈشتەرگە قەتئىي تايىنىپ، تاجاۋۇز قىلىپ كىرگەن دۈشمەنلەرنى تارمار قىلىشقا ھەر ۋاقىت تەييار تۇرۇشى كېرەك.»

«مىنبىڭ خىزمىتى ناھايىتى مۇھىم. شۇڭا، دالا ئارمىيە، يەرلىك قوشۇن ۋە مىنبىڭدىن ئىبارەت ئۈچ تەرەپ بىرلەشتۈرۈلگەن قورallıq كۈچلەر تۈزۈلمىسى بويىچە،

مىنبەك قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، تەشكىلنى، سىياسىنى ۋە ھەربىي ئىشلارنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، پرولېتارىيات دىكتاتۇرىسىنى مۇستەھكەملەش ئۈچۈن تۆھپە قوشۇشىمىز لازىم.»

10 - ئايدا شىنجاڭ ھەربىي رايونى بىلەن جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئايرىم - ئايرىم ھالدا ساۋەن ۋە يېڭىسار ناھىيىلىرىدە مىنبەك قورال - جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇش خىزمىتى بويىچە تەجرىبە ئالماشتۇرۇش نەق مەيدان يىغىنى ئاچتى. يىغىندا تەجرىبىلەر يەكۈنلەندى، ئىلغارلار تەقدىرلەندى، مىنبەك قورال - جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇش خىزمىتىنىڭ ئەمەلىيلىشىشى ئىلگىرى سۈرۈلدى.

1977 - يىلى چېگرىمىزغا ئەۋەتىلگەن سوۋېت ئىشپىيونىدىن توققۇز كىشىدا 12سى (قوغلاپ تۇتۇش جەريانىدا بىرى ئېتىۋېتىلدى، بىرى ئۆلۈۋالدى) قولغا چۈشۈرۈلۈپ، دۈشمەننىڭ بۇزغۇنچىلىق ھەرىكەتلىرىگە قاتتىق زەربە بېرىلىپ، چېگرا رايونىمىزنىڭ بىخەتەرلىكى قوغدالدى.

1978 - يىل

1 - ئاينىڭ 7 - كۈنى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ئۈرۈمچى ھەربىي رايون پارتكومى جىددىي جەڭ ھازىرلىقى ۋەزىيىتىنى كۆزدە تۇتۇپ، «رايونىمىزدىكى قوراللىق تايانچ مىنبەگلەر ئەتىيازلىق تېرىلغۇدىن بۇرۇن 20 كۈن جىددىي تەلىم - تەربىيە ئېلىپ بېرىش» توغرىسىدا جىددىي يوليورۇق چۈشۈردى. ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە 95% تىن يۇقىرى ناھىيە، (شەھەر،رايون)لەر ئۆز ئەمەلىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ،تەلىم-تەربىيە پىلانىنى تۈزۈپ چىقتى.

1 - ئاينىڭ 29 - كۈنىدىن 2 - ئاينىڭ 3 - كۈنگىچە باش سىياسىي بۆ بېيجىڭدا مىنبەگ سىياسىي خىزمىتى سۆھبەت يىغىنى ئاچتى. يىغىنغا ھەرقايسى ھەربىي رايون، دېڭىز ئارمىيىسى، ھاۋا ئارمىيىسى سىياسىي بۆ، ئاممىۋى خىزمەت بۆلۈمىنىڭ ۋە مىنبەگ بۆلۈمى (باشقارمىسى)نىڭ مەسئۇللىرى ۋە ئۆلكىلىك ھەربىي رايون، جېگبېيجۇ، گارنىزون رايونى سىياسىي بۆسىنىڭ رەھبەرلىرىدىن بولۇپ 82 كىشى قاتناشتى.

يىغىنىنىڭ مەركىزىي مەزمۇنى: قانداق قىلىپ «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ»نى چوڭقۇر پاش قىلىش ۋە تەنقىد قىلىش بويىچە ئۈچىنچى جەنىمنى ياخشى ئېلىپ بېرىش؛ مىنىبىڭ خىزمىتىدە «ئۈچنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش»تىكى ئىلغار ئورۇنلارنى بەرپا قىلىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش؛ مىنبىڭ سىياسىي خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىش قاتارلىق مەسىلىلەردىن ئىبارەت بولدى.

3 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 7 - كۈنىگىچە ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمى بىۋاسىتە قاراشلىق شۆبە ھەربىي رايونلار يىغىنىنى ئېچىپ، ئارمىيە بويىچە ئېچىلغان مىنبىڭ سىياسىي خىزمىتى سۆھبەت يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزدى ۋە ئىزچىللاشتۇردى.

3 - ئاينىڭ 7 - كۈنى 5 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 1 - يىغىنى «ھەربىي خىزمەت تۈزۈمى مەسىلىسى توغرىسىدا قارار»نى ماقۇللىدى. «قارار»دا مۇنۇلار ئوتتۇرىغا قويۇلدى:

1 . 1978 - يىلدىن باشلاپ، مەجبۇرىيەت ئۆتىگۈچى ئەسكەرلەرنىڭ مۇددىتى ئايرىم - ئايرىم ھالدا: قۇرۇقلۇق ئارمىيىنىڭ ئۈچ يىل؛ ھاۋا ئارمىيىسى ۋە دېڭىز ئارمىيىسىدىكى قۇرۇقلۇقتا ۋەزىپە ئۆتەيدىغانلار-

نىڭ ھەمدە قۇرۇقلۇق ئارمىيە ئالاھىدە تېخنىك قىسىملىرىنىڭ ئۆت يىل؛ دېڭىز ئارمىيە فلوتىدىكىلەرنىڭ بەش يىل بولىدۇ. 1977 - يىلدىن بۇرۇن قوبۇل قىلىنغان ئەسكەرلەرنىڭ مەجبۇرىيەت ئۆتەش مۇددىتى يەنىلا بۇرۇنقى بەلگىلىمە بويىچە بولىدۇ.

2. مەجبۇرىيەت ئۆتەش مۇددىتى توشقان ئەسكەرلەرنىڭ مەجبورىيەت ئۆتەش ۋاقتىنى ئېھتىياجغا ۋە ئۆزىنىڭ ئىختىيارىغا ئاساسەن، قۇرۇقلۇق ئارمىيىدە 1 — 3 يىل؛ ھاۋا ئارمىيىسى ۋە دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ قۇرۇقلۇقتا ۋەزىپە ئۆتەيدىغان قىسىملىرى، قۇرۇقلۇق ئارمىيىنىڭ ئالاھىدە تېخنىك قىسىملىرىدا 1 — 2 يىل؛ دېڭىز فلوتىدا بىر يىل ئۇزارتىشقا بولىدۇ.

3. قىسىملاردىكى تېخنىك تايانچىلار قوشۇنىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، مۇددىتىنى ئاشۇرۇپ ئىشلەۋاتقان قىسمەن ئەسكەرلەرنى پىدائىي ئەسكەرلىككە ئۆزگەرتىپ، قىسىمدا داۋاملىق ئىشلىتىشكە بولىدۇ. پىدائىي ئەسكەرلەرنىڭ ھەربىي خىزمەت مۇددىتى ئادەتتە 15 — 20 يىل بولىدۇ، يېشى 40 تىن ئېشىپ كەتمەسلىكى كېرەك؛ ئەگەر ئېھتىياجلىق بولسا، ئۆز ئىختىيارىغا ئاساسەن، ھەربىي خىزمەت مۇددىتىنى مۇۋاپىق ئۇزارتىشقا بولىدۇ.

7 - ئاينىڭ 20 - كۈنىدىن 8 - ئاينىڭ 6 - كۈنىگىچە

مەركىزىي ھەربىي كومىتېت ئومۇمىي ئىشتابىنىڭ قارا-

رىغا ئاساسەن، باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۇ ۋە باش ئارقا سەپ بۇسى بېيجىڭدا مەملىكەتلىك مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنى ئاچتى.

يىغىن ئېچىلىشتىن بۇرۇن، رەئىس دېڭ شياۋپىڭ يىغىننىڭ تەييارلىق ئەھۋالى توغرىسىدىكى دوكلاتنى ئاڭلىدى ھەمدە مۇھىم يوليورۇق بەردى. ئۇ تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: «قالايمىقانچىلىقلارنى ئوڭشاپ، مىنبىڭلار-نىڭ ئەنئەنىسىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش كېرەك»، «مىنبىڭ-لار ئىشلەپچىقىرىشنىڭ تايانچىلىرىدىن بولۇشى لازىم»، «ئۈچ تەرەپ بىرلەشتۈرۈلگەن قوراللىق كۈچلەر تۈزۈلمى-سى، يەنى دالا ئارمىيە، يەرلىك قوشۇن ۋە مىنبىڭ بىرلەشتۈرۈلۈپ ئېلىپ بېرىلغان ئۇرۇش — خەلق ئۇرۇشى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ، مىنبىڭ خىزمىتىنى ستراتېگىيىلىك ئورۇنغا قويۇش كېرەك».

يىغىندا ئاساسلىقى «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» نىڭ «ئىككىنچى قوراللىق كۈچ» نى كەڭ يولغا قويۇش جى-نايىتى پاش قىلىندى ۋە تەنقىد قىلىندى، مىنبىڭ خىز-مىتىنىڭ ئېسىل ئەنئەنىلىرى ئەسلىگە كەلتۈرۈلدى ۋە جارى قىلدۇرۇلدى، مىنبىڭ قۇرۇلۇشىغا ئائىت تارىخىي تەجرىبىلەر يەكۈنلەندى، يېڭى تارىخىي شارائىتتا مىنبىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش مەسىلىسى ھەل قىلىندى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، «مىنبىڭ خىزمىتى نىزامى (تۈزىتىش

كىرگۈزۈلىدىغان لايىھە)» ۋە «مىنبىنىڭ قورال ـ جابدۇق-
لىرىنى باشقۇرۇش بەلگىلىمىسى (لايىھە)» مۇزاكىرە
قىلىندى.

يىغىندا مۇئاۋىن باش سەنمۇجاڭ ياڭ يوڭ مىنبىنىڭ
قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش ھەققىدە دوكلات بەردى. مۇ-
ئاۋىن رەئىس نىې رۇڭجېن موھىم سۆز قىلدى، مۇئاۋىن
باش سەنمۇجاڭ جاڭ سەيچيەن، باش سىياسىي بۆلۈمنىڭ
مۇئاۋىن مۇدىرى شۈلىچىڭ، باش ئارقا سەپ بۆلۈمىنىڭ
مۇئاۋىن بۇجاڭى لى يۈەن ۋە تارلىق يولداشلارمۇ سۆز
قىلدى.

مۇئاۋىن رەئىس يې جيەنيىڭ، شۈشياڭچيەنلەر
يىغىنغا بېغىشلىما يېزىپ بەردى.

ھەرقايسى چوڭ ھەربىي رايون، ئۆلكىلىك ھەربىي
رايون، ئارمىيە تۈرى، ئەسكىرىي تۈرلەرنىڭ رەھبەرلى-
رى، شۇنداقلا بىر قىسىم شۆبە ھەربىي رايون ۋە ناھى-
يىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ باشلىقلىرى، ئۆلكى-
لىك (شەھەرلىك)، ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومىنىڭ مەس-
ئۇللىرى بولۇپ جەمئىي 413 كىشى يىغىنغا قاتناشتى.
بۇ قېتىمقى يىغىن «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» تارمار قىلىنى-
غاندىن كېيىنكى قالايمىقانچىلىقلارنى ئوڭشاپ، ئالدىنى-
قىلارغا ۋارىسلىق قىلىپ كېيىنكىلەرگە يول ئاچىدىغان،
كەڭ مىنبىڭلارنى يېڭى دەۋردىكى باش ۋەزىپىنى ئەمەل-
گە ئاشۇرۇش ئۈچۈن تۆھپە قوشۇشقا چاقىرغان سەپەرۋەر-
لىك يىغىنى بولدى.

يىغىنىدىن كېيىن تۈۋەندىكى مۇھىم ھۆججەتلەر تارقىتىلدى:

1. جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى يولداش نىې روڭجېننىڭ سۆزىنى ۋە يولداش ياڭ يوڭنىڭ دوكلاتىنى تەستىقلاپ تارقاتتى (10 - ئاي- نىڭ 14 - كۈنى).

2. جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كو- مىتېتى «مىنبىلىك خىزمىتى نىزامى» نى قايتىدىن ئېلان قىلدى(10 - ئاينىڭ 14 - كۈنى).

3. جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى «خەلق گۇڭشېسى، كارخانا، كەسپىي ئورۇنلار- غا كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرلىرىنى سەپلەپ بېرىش پرىنسىپى ۋە ئالاقىدار مەسىلىلەر توغرىسىدا ئۇق- تۇرۇش» تارقاتتى [10 - ئاينىڭ 14 - كۈنى، يەنى مەر- كەزنىڭ (1978) 64 - نومۇرلۇق ھۆججىتى].

4. جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى «مەركىزىي ھەربىي كومىتېت ۋە ھەر دەرىجىلىك يەرلىك پارتكوملارنىڭ خەلق قوراللىق كومىتېتىنى ئەس- لىگە كەلتۈرۈش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى (11 - ئاينىڭ 7 - كۈنى).

5. باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۇ، باش ئارقا سەپ بۇسى جاڭ سەيچيەن، شۆلىچىڭ، لى يۈەن قاتار- لىق يولداشلارنىڭ مەملىكەتلىك مىنبىلىك خىزمىتى يىغى-

ىدا قىلغان سۆزىنى تەستىقلاپ تارقاتتى (10 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى).

6. باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۇ، باش ئارقا سەپ بۇسى «مىنىڭ خىزمىتىدە ‹ئۈچنى ئەمەلىيلەشتۈ رۈش› بويىچە ئىلغار ئورۇن بەرپا قىلىش ھەرىكىتىنى قانات يايدۇرۇش داۋامىدا سىناق تەرىقىسىدە يولغا قويۇلىدىغان لايىھە» نى تارقاتتى (9 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى).

7. باش سەنمۇبۇ، باش ئارقا سەپ بۇسى «مىنىڭ قورال ـ جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇش بەلگىلىمىسى»نى ئېلان قىلدى (8 ـ ئاينىڭ 24 ـ كۈنى).

8. باش سەنمۇبۇ «مەملىكەت بويىچە قوراللىق مىنبىڭلارنىڭ 1978 — 1982 ـ يىللىق تەرەققىيات پىلانى» نى چۈشۈردى (8 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى).

8 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى سودا مىنىستىرلىقى، باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۇ، باش ئارقا سەپ بۇسى «خەلق كوممۇنىلىرى ۋە كارخانا، كەسپىي ئورۇنلاردىكى كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرلىرىغا قوشۇمچە ئاشلىق ۋە خىزمەت كىيىمى تارقىتىپ بېرىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. «ئۇقتۇرۇش»تا: «كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ مىنبىڭلارنى ھەربىي ـ تەلىم تەربىيىگە تەشكىللەش، مىنبىڭلارنى باشلاپ ۋەزىپە ئىجرا قىلىش ۋە چارلاشقا قاتنىشىش

ئېھتىياجىغا ئۇيغۇنلىشىش ئۈچۈن، ھەر يىلى ئۇلارغا بىر يۈرۈشتىن خىزمەت كىيىمى، بىرجۈپتىن ئا-دەتتىكى رېزىنكە ئاياغ تارقىتىپ بېرىش قارار قىلىن-دى» دەپ كۆرسىتىلدى.

9 - ئايدا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ۋە شەرقىي شىنجاڭدىن ئىبارەت ئۈچ رايوندا مىنىبلىك خىزمىتى يىغىنى ئېچىشنى قارار قىلدى. قاراردا يىغىن-نىڭ ئاساسلىق ۋەزىپىسى: مەملىكەتلىك مىنىبلىك خىز-مىتى يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزۈش ۋە ئىزچىللاشتۇ-رۇش، شىنجاڭنىڭ ئەمەلىيىتىگە بىرلەشتۈرگەن ھالدا «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» نىڭ شۇنداقلا لوڭ شۈجىنىڭ مىنىبلىك قۇرۇلۇشىغا بۇزغۇنچىلىق قىلغان جىنايىتىنى چوڭقۇر پاش قىلىش ۋە تەنقىد قىلىش، مىنىبلىك خىزمىتىنىڭ ئىپىل ئەنئەنىلىرىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ۋە جارى قىلدۇرۇش، پىلانلارنى مۇزاكىرە قىلىش، تەد-بىر تۈزۈپ چىقىش، رايونىمىزنىڭ مىنىبلىك قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشتىن ئىبارەت بولىدۇ، دەپ كۆرسىتىلدى.

شەرقىي شىنجاڭ رايونىنىڭ مىنىبلىكخىزمىتى يىغى-نى 9 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 10 - كۈنىگىچە داۋام قىلدى. يىغىنغا شەرقىي شىنجاڭ رايونىدىكى ھەرقايسى ۋىلايەت، ئوبلاست (شەھەر)، ناھىيىلەرنىڭ، شۇنداقلا

شۆبە ھەربىي رايون، جېڭبىيچۈ، خەلق قوراللىق بۆلۈم-
لىرىنىڭ، دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق تۈەن- مەيدانلى-
رىنىڭ مەسئۇللىرى ۋە ئاپتونوم رايون، ھەربىي رايون-
دىكى ئالاقىدار كەسپىي تارماقلارنىڭ مەسئۇللىرى
ھەممە كەسپىي كادىرلاردىن بولۇپ جەمئىي 214 كىشى
قاتناشتى. يىغىن ئېچىلىشتىن ئىلگىرى، ئىككى پارتكوم
يىغىنىنىڭ تەييارلىق ئەھۋالى توغرىسىدىكى دوكلاتنى
ئاڭلىدى، سىلىڭيۈەن ليۇ جېن، جىڭۋېي گو لىنشياڭلار
يوليورۇق بەردى. شۆجى تۆمۈر داۋامەت، جىڭۋېي گو
لىنشياڭ، مۇئاۋىن سىلىڭيۈن ليۇ فاشيۇ، مۇئاۋىن جېڭ-
ۋېي كاڭ لىزبلار يىغىندا سۆز قىلدى.

ئاپتونوم رايونىمىزدا مەملىكەتلىك مىنبىڭ خىز-
مىتى يىغىنىنىڭ روھى ئىزچىللاشتۇرۇلغاندىن كېيىن،
مىنبىڭ خىزمىتىگە قوش رەھبەرلىك قىلىش ئەنئەنىۋى
تۈزۈلمىسى ئەسلىگە كەلتۈرۈلدى، خەلق قورالىق كا-
دىرلىرى ۋە ھەر مىللەت مىنبىڭلىرىنىڭ ئىدىيە جەھەت-
تىكى مۇجمەل تونۇشلىرى تەدرىجىي تۈگىتىلدى، مىنبىڭ
خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىك كۈچەيتىلدى.

شىنجاڭنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا ھەر دەرىجىلىك
مىنبىڭ تەشكىللىرى مەملىكەتلىك مىنبىڭ خىزمىتى
يىغىنىنىڭ روھى يېتەكچى قىلىنغان ھالدا تەرتىپكە
سېلىندى. تەشكىلنى تەرتىپكە سېلىش جەريانىدا، جاي-
لار ئۇرۇش ۋاقتىدا ئەسكەرلىككە سەپەرۋەر قىلىش پىلا-

نىنى ئاساسلىق ۋەزىپە قاتارىدا چىڭ تۇتۇپ، دالا ئار-مىيىنى تولۇقلايدىغان، يەرلىك قىسملارنى تەشكىللەيدىغان ئەسكەرلەرنىڭ ئەھۋالىنى ئىگىلەش خىزمىتىنى ئەستايىدىل ئىشلىدى.

10 - ئايدا ھەربىي رايون ھەرقايسى جايلارغا «بىر-نى تەنقىد قىلىش، ئىككىگە زەربە بېرىش» ھەرىكىتى داۋامىدا يىغىۋېلىنىپ، پىچەتلەپ ساقلىنىۋاتقان 200 نەچچە مىڭ تال مىنىڭ قورالىنى تارقىتىپ بېرىشتىن سىرت، يەنە 15 مىڭ تالدىن ئوشۇق ھەرخىل قورال-جابدۇق، 3157 تونना ئوق - دورا تارقىتىپ بېرىپ، ئۇقتىلىق ھالدا يېڭىدىن قۇرۇلغان قورالىق تايانچ مىنىڭ لىيەنلىرىنى قوراللاندۇردى.

11 - ئاينىڭ 8 - كۈنى باش سەنمۇ بۇنىڭ سەپەر-ۋەرلىك بۇسى بىلەن باش ئارقا سەپ بۇسىنىڭ قورال - ياراق بۇسى گۇاڭشىنىڭ ليۇجۇشەھرىدە مىنىڭ قورال-جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇش بويىچە تەجرىبە ئالماشتۇرۇش نەق مەيدان يىغىنى ئاچتى.

يىغىنغا ھەرقايسى ھەربىي رايوننىڭ سەپەرۋەر-لىك بۇسى ۋە قورال - ياراق بۇسىدىكى ئالاقىدار مەسئۇل يولداشلار، ئۆلكىلىك ھەربىي رايوننىڭ سىلىڭبۇ، ئارقا-سەپ بۇسىنىڭ رەھبەرلىرى ۋە سەپەرۋەرلىك باشقارمى-

سى، قورال - ياراق باشقارمىسىنىڭ باشلىقلىرى، ئىلـ
غار ئورۇنلارنىڭ ۋەكىللىرىدىن بولۇپ جەمئىي 182 كىشى
قاتناشتى.

يىغىندا مەملىكەتلىك مىنبىلىك خىزمىتى يىغىنىنىڭ
ۋە (186) - نومۇرلۇق ھۆججەتنىڭ روھى ئىزچىللاشتۇ-
رۇلدى، تەجرىبىلەر ئالماشتۇرۇلدى، تەدبىرلەر تۈزۈپ
چىقىلدى.

11 - ئايدا باش سەنۇبۇ «ھەربىي سەپتىن بوشـ
غان، كەسىپ ئالماشتۇرغان، چېكىنگەن ھەربىيلەرنى
زاپاس ھەربىيلىك رويخىتىگە ئېلىش، ستاتىستىكـ
لاش خىزمىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش توغرىسىدا ئۇقتۇ-
رۇش» تارقاتتى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، «ھەربىي سەپـ
تىن چېكىنگەن جەڭچىلەرنى رويخەتكە ئېلىش جەدـ
ۋىلى»، «ھەربىي سەپتىن چېكىنگەن ھەربىيلەرنى زاپاس
ھەربىيلىك رويخىتىگە ئېلىش، ستاتىستىكىلاش جەدـ
ۋىلى» نىمۇ تارقاتتى ھەمدە جايلاردىن رويخەتكە
ئېلىش خىزمىتىنى ھەر يىلى ھەربىي سەپتىن چېكىنگەن
جەڭچىلەرنى ئورۇنلاشتۇرۇشقا بىرلەشتۈرۈپ ئىشلەش،
بۇ جەھەتتىكى مەلۇماتلارنى قەرەللىك ھالدا ستاتىسـ
تىكىلاپ يۇقىرىغا يوللاشنى تەلەپ قىلدى. شۇ يىلى
كۈزدە، ھەربىي رايون چاقىرغان ئەسكىرىي خىزمەت
يىغىنىدا بۇ ئۇقتۇرۇش ئۆگىنىلدى، مۇزاكىرە قىلىندى

ۋە بۇ ھەقتە ئورۇنلاشتۇرۇش ئېلىپ بېرىلدى. 1979 ـ يىلى ئەتىيازدىن 6 ـ ئاينىڭ ئاخىرىغىچە، شىنجاڭنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا رويخەتكە ئېلىش خىزمىتى سىناق تەرىقىسىدە ئىشلىنىپ، ئاپتونوم رايونىمىز تەۋەسىدىكى چېگىنىگەن ھەربىيلەرنىڭ ئەھۋالى دەسلەپكى قەدەمدە ئىگىلەندى.

10 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى جامائەت خەۋپسىزلىكى مىنىسترلىقى، باش سەنمۇ بۇ، باش سىياسىي بۇ «ئەسكەرلىككە چاقىرىلىدىغانلارنىڭ سىياسىي شەرتى توغرىسىدا بەلگىلىمە» تارقىتىپ، ۋ... سلىقى، «پارتىيىنىڭ تەركىبىگە قاراش، ئەمما تەركىبىبازلىق قىلماسلىق، مۇھىمى سىياسىي ئىپادىسىگە قاراش پرىنسىپىنى ئىزچىللاشتۇرۇش» نى تەكىتلىدى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، 1971 ـ يىل 12 ـ ئايدا تارقىتىلغان «ئەسكەرلىككە چاقىرىلىدىغانلارنىڭ سىياسىي شەرتى توغرىسىدا بەلگىلىمە» نى ئەمەلدىن قالدۇردى.

12 ـ ئاينىڭ 14 ـ كۈنى ئاپتونوم رايون ۋە ھەربىي رايون جىددىي جەڭ ھازىرلىقى يىغىنى ئاچقاندىن تارتىپ، 1979 ـ يىل 3 ـ ئاينىڭ 21 ـ كۈنىگە قەدەر، يەنى كۆاڭشى ۋە يۈننەندىكى چېگرا مۇداپىئە قىسىملىرىمىز ئۆزىنى قوغداش يۈزىسىدىن ۋيېتنام تاجاۋۇزچىلىرىغا قاي-

تۇرمۇش دەۋرى سەۋىيىسى تەرەققىي قىلىپ بارغانسېرى ئىلگى-
رىكىگە قەدەر، مەرقايسى جايلاردا ئارقا - ئارقىدىن
جەنۇبتا ئۇرۇش قىلىش - شىمالدا مۇداپىئە كۆرۈشتىن
ئىبارەت جەڭ ھازىرلىقى سەپەرۋەرلىكى ئېلىپ بېرىلدى،
ئومۇميۈزلۈك ھالدا پارتىيە، ئىتتىپاق ئەزالىرى، بوشى-
غان، كەسپ ئالماشتۇرغان ھەربىيلەر ۋە مىنبىلىك كادىر-
لىرى قاتناشقان ھەرخىل سۆھبەت يىغىنلىرى
ھەم دوكلات يىغىنلىرى ئېچىلدى، قاتلاملار
بويىچە يىرىم ئاشكارا ھالدا تەشۋىقات،
سەپەرۋەرلىك ئېلىپ بېرىلدى. شۇ ئارقىلىق، ھەر مىل-
لەت خەلق ئاممىسى ۋە كەڭ مىنبىگىلار بىر قېتىملىق
چوڭقۇر جەڭ ھازىرلىقى تەربىيىسىگە ئىگە قىلىندى،
ئۇلارنىڭ ۋەتەنپەرۋەرلىك قىزغىنلىقى ئۇرغۇتۇلدى. نەتى-
جىدە، ئاتا - ئانىلار پەرزەنتلىرىنى، ئاياللار ئەرلىرىنى
ئۆزۈتۈپ قويۇش، ھەر مىللەت مىنبىگىلىرى جىددىي جەڭ
ھازىرلىقى كۆرسىغا ئاكتىپ قاتنىشىشتەك جانلىق ۋەزى-
يەت بارلىققا كەلدى.

بۇ مەزگىلدە، قوراللىق تايانچلار تۇەنىدىن
77 سى، يىگىدىن 209 ى، لىيەنىدىن 3045 تەگشەلدى،
تەگشەلگەن مىنبىلىك تەشكىللىنىك ئادەم سانى 470 مىگ-
دىن ئاشتى. بۇنىڭ ئىچىدە، زىبىت توپچىلار يىگىدىن
توققۇزى، لىيەنىدىن 71 ى بولۇپ، جەمئىي 8000 دىن ئار-
تۇق مىنبىلىك تەگشەلدى؛ ناھىيىلەردە دادۇيلەر قۇرۇل-

دى، ئۇلار سوغۇقتىن مۇداپىئە كۆرىدىغان جەڭ ھازىرلى-
قى ماددىي ئەشيالىرى مەسىلىسىنى ئۆزلىرى ھەل قىلىپ،
قىشتا پارتىزانلىق ئۇرۇشى ئېلىپ بېرىش ئىمكانىيىتى-
گە ئىگە بولدى، بۇنىڭغا قاتناشقان ئادەم سانى 600
مىڭدىن ئاشتى. شىخەنزە، يىقىلغان تاش، لوڭكۇدۇ قا-
تارلىق ئالتە مۇھىم نۇقتىدا ئالتە مىنبىڭ مۇھاپىزەت
يىڭى، 30 لىيەندۈي تەشكىللەندى، بۇنىڭغا قاتناشقان
ئادەم سانى 4000 دىن ئاشتى.

12 - ئاينىڭ 26 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارت-
كوم ۋە ھەربىي رايون پارتكومىنىڭ يوليورۇقىغا ئاسا-
سەن، بىڭتۈەننىڭ تۈەن - مەيدانلىرىدىكى سابىق دى-
جورنى لىيەنلەر ئەسلىگە كەلتۈرۈلدى (ئۇلار يەنىلا قو-
راللىق تايانچ مىنبىڭ لىيەنى دەپ ئاتالدى). بىرىنچى
قەدەمدە 12 - ئاينىڭ ئاخىرىغا قەدەر 110 لىيەن قۇرۇل-
دى. ئارقىدىن، سابىق ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش
بىڭتۈەننىڭ چېگرا تۈەن - مەيدانلىرىدىكى 139 قو-
راللىق دىجورنى لىيەن تېزدىن ئەسلىگە كەلتۈرۈلدى.
دىجورنى لىيەنلەرنىڭ ھەرخىل جەڭ ھازىرلىقى خىزمىتى-
گە دەرھال ئاتلىنالايدىغان بولۇشىنى كاپالەتلەندۈرۈش
ئۈچۈن، كۆپ ساندىكى تۈەن - مەيدانلار دىجورنى لىيەن-
لەرگە شىڭلى تانىسى، سومكا، سۇدان، ئوزۇق - تۈلۈك
خالتىسى، ناسىلكا، قازان - قومۇچ ئېلىپ بەردى، ئۇ-

زۇق ـ تۈلۈك، يەم ـ خەشەك، دورا ـ دەرمەك، ئاپتومو-
بىل ۋە ئات ـ ئۇلاق تەييارلاپ بەردى. 1979 ـ يىل ا-
ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرىغا كەلگەندە دىجورنى لىيەنلەر تولۇق
جابدۇنۇپ، جىددىي جەڭ ھازىرلىقى مەشقى ئېلىپ بېرىش
ئارقىلىق، بۇيرۇق چۈشكەن ھامان جەڭگە ئاتلىنالايدى-
غان دەرىجىگە يەتتى.

1978 ـ يىلى بىر يىل ئىچىدە ئاپتونوم رايونىمىز
بويىچە جەمئىي 479 مىڭ 430 نەپەر مىلىسىنىڭ تەربىيىلەن-
دى، بۇنىڭ ئىچىدە قوراللىق تايانچ مىلىسنىڭ 338 مىڭ
217 نەپەر بولۇپ، قوراللىق تايانچ مىلىسنىڭ ئومۇمىي سا-
نىنىڭ 70% نى ئىگىلەيدۇ. كۆرسىتا ئۆيۈشتۇرۇلغان كە-
پىي قوراللىق كادىرلار ۋە مىلىسىلارنىڭ يىغجاڭ، لىيەن-
جاڭلىرى 16 مىڭ 741 نەپەر بولۇپ، كادىرلار ئومۇمىي
سانىنىڭ 69% نى ئىگىلەيدۇ. بۇنىڭدىن باشقا، يەنە
تايانچ مىلىسىلاردىن 120 مىڭ 269 نەپىرى تەربىيىلەن-
دى، جەمئىي 363 مىڭ 592 مىلىسنىڭ جەڭگىۋار ئېتىشقا،
115 مىڭ 758 مىلىسنىڭ جەڭگىۋار گراناتا تاشلاشقا قاتـ-
ناشتى، ھەرخىل كەسپىي تېخنىك پىندۇيلەرگىمۇ ئوخشاش
بولمىغان دەرىجىدە تەلىم ـ تەربىيە ئېلىپ بېرىلدى.
ھەربىي رايون 6 ـ، 7 ـ ئايلاردا بىۋاسىتە قاراشلىق
توپچىلار تۇەنىدە 45 كۈن ۋاقىت بىلەن بىر قارار مىلى-
سىنىڭ توپچىلار قوماندانلىق پىندۇيلىرى تايانچلىرى

كـۇرسى ئىچىپ، 34 نەپەر خـەرىتە سىزغـۇچى، 22 نەپەر ئارىلىق ئۆلچىگۈچى خادىمنى تەربىيىلىدى. ھەربىي راـ يون يەنە بەش مىنبىلىق توپچىلار ليەنىنى شىنجاڭ بويىـ چە يىلدا بىر قېتىم ئـۆتكۈزۈلىدىغان تـوپچىلار بىلەن ئاۋئاتسىيە قىسىملىرىنىڭ بىرلەشمە مانېۋىرىغا قـاتناشـ تۇرۇپ، مىنبىگىلارنى ئەمەلىي جەڭدە چېنىقتۇرۇش ئىمكانىـ يىتىگە ئىـگە قىلدى. ستاتىـستىكا قىـلىنىشىچە، 1978ـ يىلى ھەرقايىسى ھەربىي رايون ۋە شـۆبە ھەربىي رايونلار 22 قارار ھەربىي كۇرس ئېچىپ، 81% كەسپىي قورال لىق كـادىرنى ۋە 102 نەپەر رەسمىي ھـەربىي خىزمەت كادىـ رىنى نۆۋەت بىلەن تەربىيىلىگەن. نـاھىيە، شەھەر دەـ رىجىلىك ئورۇنلار 391 قـارار ھـەربىي كـۇرس ئېـچىپ، يىلىق، ليەن دەرىجىلىك مىنبىلىق كادىرلىرىنىڭ 67.9% نى نۆۋەت بىلەن تەربىيىلىگەن.

1979 - يىل

1 - ئاينىڭ 14 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى «ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ مەنبەلىك زىننەت توپچىلار يىڭى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقىتىپ، ئۈرۈمچىدە مەنبەلەردىن تەركىب تاپقان ئۈچ زىننەت توپچىلار يىڭى، 23 زىننەت پىلىموت لىيەنى، بەش خەۋەر - ئالاقە لىيەنى، تۆت خىمىيىۋى قورااللاردىن قوغدىنىش لىيەنى (جەمئىي 3744 كىشى)نى يىڭىدىن قۇردى، ئۇلارغا 37 مم لىق قوش ئىتىشۇوللۇق زىننەت توپىسىن 54 ى، 12.7 مم لىق زىننەت پىلىموتىنى 207 سى، ھەرخىل يىنىك قورااللاردىن 562 سى تولۇقلاپ بىرىلدى. ئۇندىن باشقا، توققۇز مەنبەلىك زىننەت توپچىلار يىڭى ئايرىم - ئايرد ھالدا ئۈرۈمچى شەھىرىدىكى دۆڭسەن، «1 - ئىيول توقۇمىچىلىق فابرىكىسى»نىڭ جەنۇبى، جىرجۇسەن، باۋتاسەن، يىڭىدىڭسەن، ئۈرۈمچى پولات زاۋۇتىنىڭ شەرقى، شۇنداقلا جىجىساۋزا قاتارلىق جايلارغا ئورۇنلاشتۇرۇلدى، شۇنىڭ بىلەن، ئازادلىق ئارمىيىسىنىڭ زىننەت توپچى قىسىملىرى، ئاۋئاتسىيە قىسىملىرى بىلەن مەنبەلەرنىڭ ماسلىشىشى ئارقىسىدا، ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ ھاۋا مۇداپىئە سىستېمىسى

شەكىللەندۈرۈلدى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، ئۈرۈمچى رايونىنىڭ غەربىي شىمال يۆنىلىشىدىكى تانكىدىن مۇداپىئە كۆرۈش خەندەكلىرىنىڭ ئورنى بېكىتىلدى ھەمدە ئۇ تەدرىجىي ھالدا ئاساسىي قاتلاملارغىچە ئەمەلىيلەشتۈرۈلدى. ئېتىش، پارتلىتىش، توسۇشنى ئورگانىك ھالدا بىرلەشتۈرۈپ، تانكىغا قارشى تۇرۇش ئىقتىدارىنى ئاشۇرۇش ئۈچۈن، يېڭى شەھەر رايونىنىڭ تانكىدىن مۇداپىئە كۆرۈش بەلبېغىدا يېڭىدىن تانكىغا قارشى ئوت قورال-لىرى فېندۇيىدىن 23 ى، خوجيەنتۇڭ بەنىدىن 41 ى قۇرۇلۇپ، تانكىغا قارشى تۇرۇش نۇقتىلىرى دەسلەپكى قەدەمدە شەكىللەندۈرۈلدى. جەنۇبىي ۋە شىمالىي شەھەر رايونى ئايرودورومىدىكى ھاۋادىن چۈشۈشكە قارشى تۇرۇش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغان گۇڭشېلەردە يېڭىدىن زېنىت پىلىموت فېندۇيلىرى قۇرۇلۇپ، ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ ھاۋادىن چۈشۈشكە، ھاۋا ھۇجۇمىغا، تانكىغا قارشى تۇرۇش ئىقتىدارى ئۆستۈرۈلدى.

2 - ئاينىڭ 1 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى «ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ ۋە ھەرقايسى ۋىلايەتلىك، شەھەرلىك، ئوبلاستلىق، ناھىيىلىك پارتكوملارنىڭ خەلق قوراللىق كومىتېتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈردى.

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرالىق كومىتېتىغا يولداش تۆمۈر داۋامەت مۇدىر، يولداش لىيۇفاشىيۇ، لىيۇيىسۇن، جولىنۇڭ، شۆكۈرئاخۇنلار مۇئاۋىن مۇدىر بولدى.

قۇراللىق كومىتېتنىڭ ئىشخانىسى ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمىنىڭ سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىدە تەسىس قىلىندى.

2 - ئاينىڭ 6 - كۈنى گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «مىنبىڭ خىزمىتىگە ئائىت ئىككى ھۆججەتنى بىكار قىلىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى.

«ئۇقتۇرۇش»تا: «گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت 1973 - يىلى تارقاتقان 162 - نومۇرلۇق ھۆججەت ۋە 1974 - يىلى تارقاتقان 104 - نومۇرلۇق ھۆججەت خاتا بولغانلىقى ئۈچۈن، بىكار قىلىندى» دەپ كۆرسىتىلدى.

(ئىزاھات: 162 - نومۇرلۇق ھۆججەت دېيىلگەندە، «شاڭخەي شەھىرىنىڭ مىنبىڭ خىزمەت ئەھۋالىنى تەكشۈرۈشتىن دوكلات»، 104 - نومۇرلۇق ھۆججەت دېيىلگەندە، باش سەنمۇ بۇ ئاچقان «مىنبىڭ تەلىم - تەربىيە خىزمىتى يىغىنىنىڭ خاتىرىسى» كۆزدە تۇتۇلىدۇ).

3 - ئاينىڭ 8 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق ئىنقىلابىي كومىتېت بىلەن شىنجاڭ ھەربىي رايونى «گوۋۇيۈەن ۋە

مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ مىنبىلىك خىزمىتىگە ئائىت ئىككى ھۆججەتنى بىكار قىلىش توغرىسىدىكى «ئۇقتۇرۇشى»نى تارقىتىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش تارقاتتى.

«ئۇقتۇرۇش»تا: بۇرۇن ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مىنبىلىك خىزمىتىدە بۇ ئىككى ھۆججەت ئۇختىشىش بولمىغان دەرىجىدە ئىزچىللاشتۇرۇلغانىدى، شۇڭا بۇ ئىككى ھۆججەتنى ئىزچىللاشتۇرۇش يۈزىسىدىن تارقىتىلغان ھۆججەتلەر، شۇنداقلا باشقا ھۆججەتلەردىكى بۇ ئىككى ھۆججەت بىلەن ئالاقىدار مەزمۇنلار بىردەك بىكار قىلىنىدۇ، دەپ كۆرسىتىلدى.

4 - ئاينىڭ 9 - كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت تېلېگراممىا ئارقىلىق 1979 - يىل 5 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن ئېتىبارەن شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئۈرۈمچى ھەربىي رايونىغا ئۆزگەرتىلىدۇ، دەپ بۇيرۇق چۈشۈردى.

7 - ئاينىڭ 10 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پىلان كومىتېتى، كادىرلار ئىدارىسى، ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمى «كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ كەم شتاتىنى تولۇقلاش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى.

«ئۇقتۇرۇش»تا مۇنداق كۆرسىتىلدى: «جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ (1978)

64 ـ نومۇرلۇق ھۆججىتى يەنى «خەلق كوممۇنالىرى ۋە كارخانا، كەسپىي ئورۇنلارغا كەسپىي قوراللىق كادىرلارنى سەپلەپ بېرىش پرىنسىپى ۋە ئالاقىدار مەسىلىلەر توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» نىڭ روھىغا ئاساسەن، نۆۋەتتە شىنجاڭدا كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ خېلى كۆپ كەم ئىكەنلىكىنى كۆزدە تۇتۇپ، بۇ يىل يېڭىدىن قوشۇپ بېرىلگەن ئىشچى ـ خىزمەتچىلەر كۆرسەتكۈچىدىن 300 سان ئاجرىتىپ، ئاساسلىقى چېگرا 1 ـ سېپىدىكى خەلق كوممۇنالىرى ۋە نۇقتىلىق خەلق كوممۇنالىرىدىكى كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ كەم سانىنى تولۇقلاش، يېتىشمىگەن قىسمىنى ئىمكان قەدەر خىزمەتتىكى كادىرلار ئارىسىدىن تەڭشەش قارار قىلىندى.

8 ـ ئاينىڭ ئاخىرىدىن 9 ـ ئاينىڭ بېشىغىچە باش سەنمۇ بۇ چاقىرغان ئەسكىرىي خىزمەت سۆھبەت يىغىنىدا ئەسكەر چاقىرىش ئۇسۇلىنى ئىسلاھ قىلىش مەسىلىسى ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

يىغىندىن كېيىن، باش سەنمۇ بۇ «دېڭىز ئاراللىرىغا ۋە چېگرا ناھىيىلەرگە جايلاشقان قىسىملاردىكى كادىرلار پەرزەنتلىرىنىڭ ئەسكەر بولۇش مەسىلىسىنى ھەل قىلىش توغرىسىدا تېلېفون ئۇقتۇرۇشى» تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشتا بۇندىن كېيىن ئەسكەرچاقىرغاندا، يۇقىرىقىدەك قىسىملار تۇرۇشلۇق جايلارغا ئەسكەر چاقىرىش

ۋەزىپىسىنى مۇۋاپىق كۆپەيتىپ بېرىش ئارقىلىق، قىسىملاردىكى كادىرلار پەرزەنتلىرىنىڭ ئەسكەر بولۇش مەسىلىسىنى ھەل قىلىش تەلەپ قىلىندى.

شۇ يىلى قىش پەسىللىك ئەسكەر چاقىرىش مەزگىلىدە، جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ۋە شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونلىرى بىردىن نۇقتىدا ئەسكەر چاقىرىش ئۇسۇلىنى ئىسلاھ قىلىش سىنىقى ئېلىپ باردى. ھەر قايسى جايلار قىسىملار تۇرۇشلۇق ئورۇنلارغا ئەسكەر چاقىرىش ۋەزىپىسىنى تەقسىملىگەندە ئەر ئەسكەرلەرنى ئېلىشتا ئېھتىياجنى قاندۇرۇش، ئايال ئەسكەرلەرنى ئېلىشتا ئېتىبار بېرىشنى ئاساسىي جەھەتتىن ئىشقا ئاشۇردى. شۇ يىلى چاقىرىلغان ئەسكەرلەر سانى تۇنجى قېتىم 10 مىڭدىن ئاشتىلا ئەمەس، بەلكى 15 مىڭ 189 غا يەتتى.

شىنجاڭدا مىنبىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، زاپاس ئەسكەرلەرنى ھازىرلاش ۋە ئادەم كۈچى، ماددىي كۈچ، مالىيە كۈچىنى تېجەپ قىلىش ئۈچۈن، 11 ـ نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېت 3 ـ ئومۇمىي يىغىنىدىن كېيىن، ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي رايون ھەر يىلى شىنجاڭلىق ئەسكەرلەرنى ئىمكان قەدەر كۆپرەك قوبۇل قىلىشقا ئەھمىيەت بەردى.

1979 - يىلى قىش پەسىللىك ئەسكەر چاقىرىشتا

تۈنجى قېتىم 2000 نەپەر شىنجاڭلىق خەنزۇ ئەسكەر ئىچكىرى ئۆلكىگە قوبۇل قىلىنىپ، لەنجۇ ھەربىي رايونى ۋە 20 ـ بازىغا تەقسىم قىلىندى.

11 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى ئاپتونوم رايونلۇق پىلان كومىتېتى، كادىرلار ئىدارىسى، ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمنىڭ «كەم كەسپىي قوراللىق كادىرلارنى تولۇقلاش مەسىلىسى توغرىسىدا دوكلات»نى تەستىقلاپ تارقاتتى.

دوكلاتتا مۇنداق كۆرسىتىلىدى: بۇ يىل 7 ـ ئايدا پۈتۈن شىنجاڭدىكى خەلق گوۋگۇشېلىرىغا 300 نەپەر كەسپىي قوراللىق كادىر تولۇقلاپ بېرىلدى. لېكىن، پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ بەلگىلىمىسىگە ۋە ئۆتكەن يىل 10 ـ ئايدىكى ئاپتونوم رايونلۇق مىنبىلىڭ خىزمەتى يىغىنىدا بېكىتىلگەن شىنجاڭ رايونىدا كەسپىي قوراللىق كادىرلارنى سەپلەش تەلىپىگە ئاساسلانغاندا، يەنە 1287 نەپەر كەسپىي قوراللىق كادىر كەم (بۇنىڭ ئىچىدە خەلق گوۋگۇشېلىرى، ناھىيىگە بىۋاستە قاراشلىق رايون، بازارلاردا 800 نەپەر، كارخانا، كەسپىي ئورۇن، دېھقانچىلىق ـ چارۋىچىلىق تۈەن ـ مەيدانلىرىدا 487 نەپەر كەم). شۇڭا، بۇ يىل يېڭىدىن قوشۇپ بېرىلگەن ئىشچى ـ خىزمەتچىلەر

كۆرسەتكۈچىدىن يەنە 800 سان ئاجرىتىلىپ، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى خەلق گوگشىپلىرى ۋە ناھىيىگە بىۋاسىتە قاراشلىق رايون، بازارلارنىڭ كەم كەسپىي قوراللىق كادىرلىرى تولۇقلاپ بېرىلىدۇ. كارخانا، كەسپىي ئورۇنلار ۋە دۆلەت ئىگىلىكىدىكى دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق تۈەن - مەيدانلىرى كەسپىي قوراللىق كادىرلارنىڭ كەم قىسمىنى ئۆز ئورۇنلىرىدىن تەكشۈرۈپ تولۇقلىشى، يەنى ھەربىي سەپتىن كەسىپ ئالماشتۇرغان كادىرلار ۋە مىنبىڭ خىزمىتى ئىشلەشكە مۇۋاپىق كېلىدىغان باشقا كادىرلار ئىچىدىن تاللاپ تولۇقلىشى، شۇ ئارقىلىق، 1980 - يىل ئىچىدە ھەممىسىنى تولۇقلاپ بولۇشى كېرەك.

12 - ئاينىڭ 10 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «مىنبىڭلارنىڭ 1980 — 1982 - يىللىق ھەربىي تەلىم - تەربىيە خىزمىتى توغرىسىدا يوليورۇق» تارقاتتى. يوليورۇقنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى تۆۋەندىكىچە:

باش سەنمۇبۇنىڭ 1979 - يىل 8 - ئاينىڭ 22 - كۈنىدىكى «مىنبىڭلارنىڭ ھەربىي تەلىم - تەربىيىسىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا يوليورۇق»ىنىڭ روھىغا ۋە ئاپتونوم رايونىمىزدا «تەلىم - تەربىيە پروگراممىسى»نىڭ ئىزچىللاشتۇرۇلۇش ئەھۋالىغا ئاساسەن، تۆۋەندىكىدەك يوليورۇق بېرىمىز:

1. «تەلىم ـ تەربىيە پروگراممىسى»نى ئورۇنداش مۇددىتى تەگشەلدى.

باش سەنمۇبۇنىڭ گوۋۇيۈەن بىلەن مەركەزىي ھەربىي كومىتېت تەرىپىدىن تەستىقلاپ تارقىتىلغان «مىنىبىڭلارنىڭ 1977 — 1980 ـ يىللىق ھەربىي تەلىم ـ تەربىيە پروگراممىسى»نى ئورۇنداپ بولۇش ۋاقتى 1982 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە ئۇزارتىلدى.

2. تەلىم ـ تەربىيىنىڭ مۇھىم نۇقتىسىنى چىڭ تۇتۇش كېرەك. مىنبىڭ لىيەنجاڭ، يىڭجاڭلىرى ۋە قورالىق تايانچ مىنبىڭلارنىڭ تەلىم ـ تەربىيىسىنى نۇقتىلىق تۇتۇش بىلەن بىر ۋاقىتتا، قىسمەن تايانچ مىنبىڭلار ۋە باشقا مىنبىڭ كادىرلىرىنىڭ تەلىم ـ تەربىيىسىنمۇ مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇش كېرەك.

3. كادىرلار ۋە كىچىك ئوقۇتقۇچىلارنى تەربىيىلەشنى چىڭ تۇتۇش كېرەك.

4. ھەر قايسى ۋىلايەت ۋە ناھىيىلەر تەلىم ـ تەربىيە مەزمۇنىنى ئۆزلىرى بېكىتسە بولىدۇ.

5. گوۋۇيۈەن بىلەن مەركەزىي ھەربىي كومىتېت قوراللىق تايانچ مىنبىڭلارنىڭ تەلىم ـ تەربىيە ۋاقتى 15 — 20 كۈن بولۇشى؛ مىنبىڭ زىيىنت توپ يىلى، تۆەنلىرىنىڭ تەلىم ـ تەربىيە ۋاقتى 20 كۈندىن كەم بولماسلىقى كېرەك، دەپ بەلگىلىدى.

6. تەلىم ـ تەربىيە ماددىي ئەشيالىرىنى چىڭ باشقۇرۇش كېرەك.

7. زۆرۈر بولغان تۈزۈملەرنى داۋاملىق ئورنىتىش ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈش كېرەك.

1980 - يىل

2 - ئاينىڭ 21 - كۈنى ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «1980 — 1982 - يىللىق مىنبىڭلىق كەسپىي تېخنىكا ئەسكەرلىرى تەلىم - تەربىيە پىلانى توغرىسىدا يوليورۇق» چۈشۈردى. جايلار ھەر خىل كەسپىي تېخنىكا فېندۇيلەرنىڭ تېخنىكا - تاكتىكا تەلىم - تەربىيىسىنى كۈچەيتتى.

3 - ئاينىڭ 8 - كۈنى باش سەنمۇبۇ سەپەرۋەرلىك بۆلۈمى بېيجىڭدا ھەربىي رايون سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىنىڭ بۇجاڭلىرى قاتناشقان سۆھبەت يىغىنى ئاچتى. سۆھبەت يىغىنىدا مىنبىڭ تەشكىلىنى تەڭشەش، ئىسلاھ قىلىش، ھەربىي خىزمەت قانۇنىغا تۈزىتىش كىرگۈزۈش ۋە ئۇرۇش ۋاقتىدا ئەسكەرلىككە سەپەرۋەر قىلىش قاتارلىق مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىندى. يىغىنغا ھەر قايسى ھەربىي رايون سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىنىڭ بۇجاڭلىرى، ئارمىيە تۈرى، ئەسكىرىي تۈرلەر ۋە ئۈچ باش بۆلۈمدىكى ئالاقىدار كەسپىي تارماقلارنىڭ كادىرلىرىدىن بولۇپ جەمئىي 60 تىن ئارتۇق كىشى قاتناشتى.

4 - ئاينىڭ 21 - كۈنى باش سەنمۇبۇ بىلەن باش سىياسىي بۆ «مىنبىڭ تەشكىلىنى تەكشۈرۈپ - تەتقىق قىلىش مەسىلىسى توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشتا تەكشۈرۈپ، ئىسلاھ قىلىشقا ئائىت تۆۋەندىكىدەك تەسەۋۋۇرلار ئوتتۇرىغا قويۇلدى: (1) مىنبىڭ تەشكىللەش دائىرىسىنى تارايتىش؛ (2) مىنبىڭ تەشكىلىگە قاتنىشىدىغانلارنىڭ ياش چەكلىمىسىنى كىچىكلىتىش؛ (3) مىنبىڭلارنىڭ تەشكىلىي قاتلىمىنى ئاددىيلاشتۇرۇش؛ (4) مىنبىڭلارنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش؛ (5) مىنبىڭ تۈزۈمى بىلەن زاپاس ھەربىيلىك تۈزۈمىنى بىرلەشتۈرۈش. ئۇقتۇرۇشتا يەنە ھەر قايسى ھەربىي رايونلاردىن بۇ ھەقتە تەكشۈرۈپ - تەتقىق قىلىش ۋە سىناق ئېلىپ بېرىش ھەمدە باش سەنمۇبۇغا يازما دوكلات يوللاش تەلەپ قىلىندى.

4 - ئاينىڭ 25 - كۈنى گوۋۇيۈەن بىلەن مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «مىنبىڭ قورال - ياراقلىرىنى چىڭ باشقۇرۇپ، قورال - ياراق، ئوق - دورىلار ئوغرىلىنىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى.

ئۇقتۇرۇشتا مۇنۇلار تەلەپ قىلىندى:

1. مىنبىڭ قورال - ياراقلىرىنى باشقۇرۇش خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى ھەقىقىي تۈردە كۈچەيـ

تىش، قورال ـ ياراق باشقۇرۇش جەريانىدا كۆرۈلگەن مەسىلىلەرنى ئەستايىدىل ھەل قىلىش كېرەك.

2. قانۇنچىلىق تەربىيىسىنى كۈچەيتىپ، قورال ـ ياراق ئوغرىلىغان جىنايەتچىلەرنى قاتتىق جازالاش كېرەك.

3. ئوق ـ دورىلارنى تارقىتىش دائىرىسىنى تېزگىنلەپ، ئوق ـ دورىلارنى چىڭ باشقۇرۇش كېرەك. تىنچلىق مەزگىلىدە، چېگرا مۇداپىئەسى، دېڭىز ئاراللىرى، جەڭ ھازىرلىقىدىكى نۇقتىلىق رايونلاردىن سىرت، مىنبىڭ لىيەنلىرىگە ئومۇمەن ئوق ـ دورا تارقىتىپ بەرمەسلىك لازىم.

4. ئاساسىي قاتلام ئورۇنلىرىنىڭ قورال ـ ياراق باشقۇرۇش شارائىتىنى ياخشىلاش كېرەك.

5. قورال ـ ياراق ئىسكىلاتلىرىغا بولغان مۇھاپىزەتنى كۈچەيتىش كېرەك. قورال ـ ياراق، ئوق ـ دورىلار مەسئۇلىيەتسىزلىك سەۋەبىدىن ئوغرىلىنىپ كەتكەن بولسا، جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈش لازىم.

5 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى «مىنبىڭ تەشكىلىنى تەكشۈرۈش، ئىسلاھ قىلىش سىنىقى ئېلىپ بېرىش مەسىلىسى توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقىتىپ، جەنۇبىي شىنجاڭدىن بىر ناھىيىدە، شىمالىي شىنجاڭدىن بىر چېگرا

مۇداپىئە ناھىيىسىدە ۋە بىر يېزا ئىگىلىك تۈەن - مەيدا-
نىدا، شەرقىي شىنجاڭدىن ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ بىر رايو-
نىدا، ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى فۇكاڭ ناھىيىسىدە
مىنبىلىك تەشكىلىنى تەڭشەش، ئىسلاھ قىلىش
بويىچە سىناق ئېلىپ بېرىشنى بېكىتتى. سىناق
خىزمىتى 5 - ئاينىڭ ئاخىرى باشلاندى. ھەر دەرىجىلىك
يەرلىك پارتكوملارنىڭ بىرتۇتاش رەھبەرلىكىدە، ناھى-
يىلىك، رايونلۇق پارتكومنىڭ ئاساسلىق رەھبەرلىرى،
قوراللىق كومىتېتنىڭ مۇدىرلىرى، خەلق قوراللىق بۆ-
لۈمىنىڭ رەھبەرلىرى، يۇقىرىدىن ئەۋەتىلگەن خىزمەت
گۇرۇپپىسى ۋە ئالاقىدار كەسپىي تارماقلارنىڭ مەسئۇل-
لىرىدىن تەركىب تاپقان رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى تەشكىل-
لەندى. سىناق خىزمىتى يەرلىكنىڭ مەركىزىي خىزمىتىنى زىچ
چۆرىدىگەن ھالدا، كۈچ ئۇيۇشتۇرۇش، تايانچلارنى تەربىيە-
لەش، تەشۋىقات - تەربىيە ئېلىپ بېرىش، تەشكىلنى
تەڭشەش، كادىرلارنى تەيىنلەش، خىزمەتلەرنى يەكۈن-
لەش، تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش قاتارلىق باسقۇچلارنى
باشتىن كەچۈرۈپ، ئىككى ئايدىن كۆپرەك داۋام قىلدى.
سىناق ئارقىلىق، يېڭى ۋەزىيەتتە مىنبىلىك قۇرۇلۇشنى
قانداق كۈچەيتىش مەسىلىسى تەكشۈرۈپ - تەتقىق
قىلىندى، مىنبىلىك تەشكىلىنى تەڭشەشكە ئائىت تەج-
رىبىلەر يەكۈنلەندى.

5 - ئاينىڭ 26 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى گوۋۇيۈەن بىلەن مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ «مىنبىڭ قورال-ياراقلىرىنى چىڭ باشقۇرۇپ، قورال - ياراق، ئوق - دورىلار ئوغرىلىنىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش»نى تۆۋەنگە تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشتا: ھەر قايسى ھەربىي رايون، ھەر دەرىجىلىك ئىنقىلابىي كومىتېت، شۆبە ھەربىي رايون ۋەخەلق قوراللىق بۆلۈملىرىدىن ئالدىنقى يېرىم يىلدا مىنبىڭ قورال - ياراق، ئوق - دورىلىرىنىڭ باشقۇرۇلۇش ئەھۋالىنى بىر قېتىم تەكشۈرۈپ چىقىش ۋە تەرتىپكە سېلىش، جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ، شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونلىرى 7 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن بۇرۇن تەكشۈرۈش ئەھۋالىنى ئاپتونوم رايونۋە ھەربىي رايونغا ئايرىم - ئايرىم ھالدا يوللاش تەلەپ قىلىندى.

7 - ئاينىڭ 29 - كۈنى ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «باش سەنمۇبۇنىڭ بېيجىڭ ھەربىي رايونىنىڭ ‹مىنبىڭ پارتىزانلىق ئۇرۇشى، خالتىنىڭ ئاغزىنى بوغۇۋېلىش تەلىم - تەربىيىسى بويىچە چاقىرىلغان مۇھاكىمە نەق مەيدان يىغىنىنىڭ ئەھۋالى توغرىسىدىكى دوكلات›نى ئىزچىللاشتۇرۇش ھەققىدىكى ئۇقتۇرۇشى»نى تارقاتتى.

ئۇقتۇرۇشتا: رايونىمىزدا مىنبىڭ پارتىزان ئەترە-

تى قۇرۇلۇشىنى ياخشى ئېلىپ بېرىشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتى ئوتتۇرىغا قويۇلدى ھەمدە مىنبىلنىڭ پارتىزان ئەترىتىنى قۇرۇش پىلانى، پارتىزان ئەترىتىنىڭ شتاتى، ئۇلارغا قورال - ياراق تارقىتىپ بېرىش، تېخنىكا، تاكتىكا جەھەتتىن تەلىم - تەربىيە ئېلىپ بېرىش قاتارلىق خىزمەتلەرنى ياخشى ئىشلەش، پارتىزان ئەترىتىگە بولغان تەشكىلىي رەھبەرلىكنى كۈچەيتىشكە ئوخشاش مەسىلىلەر ھەققىدە ئېنىق بەلگىلىمە ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

8 - ئاينىڭ 25 - كۈنى گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «باش سەنمۇ بۆلۈمىنىڭ ‹بوشىغان ھەربىيلەرنى زاپاس ھەربىيلىك رويخەتكە ئېلىش، ستاتىستىكا قىلىش توغرىسىدا ۋاقىتلىق بەلگىلىمە›سىنى تارقىتىش توغرىسىدىكى ئۇقتۇرۇش»نى تارقاتتى. شۇ يىلى 11 - ئايدا، باش سەنمۇبۇ بوشىغان ھەربىيلەرنى زاپاس ھەربىيلىك رويخەتكە ئېلىش، ستاتىستىكا قىلىش كەسپىي بويىچە سەنمۇ خادىملارنى تەربىيىلەش كۇرسى ئاچتى، كۇرسقا ھەربىي رايوندىن ۋە جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ، شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونلىرىدىن بىردىن ئادەم قاتناشتى.

8 - ئايدا ھەربىي رايون «مىنبىلنىڭ پارتىزان ئەترىتىنىڭ 1981 — 1985 - يىللىق تەلىم - تەربىيە پىلانى»نى چۈشۈردى.

9 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 14 - كۈنىگىچە شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى كەلگۈسىدىكى تاجاۋۇزچىلىققا قارشى ئۇرۇشتا قاندا قىلغاندا تاغلىق رايونلارغا تايىنىپ، تۇزلەڭلىكتە چىڭ تۇرۇپ، تانكا يوقىتىش ئاساس قىلىنغان پارتىزانلىق ئۇرۇش تېخنىكا- تاكتىكا تەلىم - تەربىيىسىنى ياخشى ئېلىپ بارغىلى بولىدىغانلىقى ھەققىدە مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىش ۋە بۇ ھەقتە ئىزدىنىش ئۈچۈن، شىخەنزە شەھىرىدە مىنبىڭ پارتىزان ئەترىتىنىڭ تانكا يوقىتىش تەلىم - تەربىيىسى بويىچە مۇھاكىمە نەق مەيدان يىغىنىنى چاقىردى. يىغىن جەريانىدا، 143 - تۈەن - مەيدانىنىڭ مىنبىڭ پارتىزان ئەترىتى مىنبىڭ پارتىزان ئەترىتىنىڭ تۈزلەڭلىكتە تانكا يوقىتىشى، مۇداپىئەچى قىسىملارنىڭ ھۇجۇم قىلىپ كىرگەن دۈشمەن تانكىسىنى يوقىتىشقا ماسلىشىشى، كېچىسى دۈشمەنىنىڭ چارلىغۇچى تانكىسى ۋە برونېلىق ئاپتوموبىللىرىغا يوشۇرۇنۇپ تۇرۇپ زەربە بېرىشى؛ دۈشمەنىنىڭ ماي تورۇبىسى ۋە ماي پونكىتلىرىغا بۇزغۇنچىلىق قىلىشى قاتارلىق بەش تۈر بويىچە ئەمەلىي ماھارەت كۆرسىتىپ بەردى.

12 - ئاينىڭ 2 - كۈنى باش سىياسىي بۆلۈم: بىڭتۇەندە مىنبىڭ تەشكىلىنى تەڭشەش ۋە ئىسلاھ قىلىش مەسىلىسى ھەققىدە سۆھبەت يىغىنى ئاچتى.

يىغىنىدا «مىنبىڭ تەشكىلىنى تەڭشەش ۋە ئىسلاھ قىلىش توغرىسىدىكى يولىيورۇق سوراش دوكلات»ى مۇزاكىرە قىلىندى. يىغىنغا ھەرقايسى ھەربىي رايونلارنىڭ سەپەرۋەرلىك بۆلۈمى ۋە ئاممىۋى خىزمەت بۆلۈمىنىڭ بۇجاڭلىرى ھەم تەشكىلىي سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىنىڭ مەسئۇللىرى، ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلارنىڭ سىناق ئەھۋالىنى بىلىدىغان تارماقلارنىڭ رەھبەرلىرى ياكى كەسپىي باشقارمىلىرىنىڭ باشلىقلىرى قاتناشتى. مۇئاۋىن باش سەنۇجاڭ خې جېڭۋېن يىغىندا مۇھىم سۆز قىلدى. بۇجاڭ ساۋ يۇڭ‌ۋاڭ يىغىندىن خۇلاسە چىقاردى. 12 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى باش سەنمۇبۇ مەركىزىي ھەربىي كومىتېتقا «مىنبىڭ تەشكىلىنى تەڭشەش ۋە ئىسلاھ قىلىش توغرىسىدا يولىيورۇق سوراش دوكلاتى» نى رەسمىي يوللىدى.

12 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى باش سەنمۇبۇ 1980 ـ يىل 9 ـ ئاينىڭ 9 ـ كۈنى تارقاتقان «مىنبىڭلارنىڭ ھەربىي تەلىم ـ تەربىيىسىنى تەڭشەش ۋە ئىسلاھ قىلىشنى سىناق قىلىش توغرىسىدا پىكىر» نىڭ روھى بويىچە، شىنجاڭنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش تەرەققىياتى ۋە دۈشمەنگە قارشى كۈرەشنىڭ ئېھتىياجىغا بىرلەشتۈرگەن ھالدا، «مىنبىڭلارنىڭ 1981 — 1982 ـ يىللىق ھەربىي تەلىم تەربىيىسى توغرىسىدا ئورۇنلاشتۇرۇش»

تارقاتتى. جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ، شەرقىي شىنجاڭ غەربىي رايونلىرى، غەرقايسى شۆبەغەربىي رايونلار ۋە ناھىيىلىك (شەھەرلىك، رايونلۇق) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى ھەر دەرىجىلىك يەرلىك پارتكوم ۋە ھۆكۈمەتلەرنىڭ رەھبەرلىكى، قوللىشى ئارقىسىدا، ئەمەلىيەتكە چوڭقۇر چۆكۈپ، ئىدىيىنى ئازاد قىلىپ، دادىل ئىسلاھ قىلىپ ۋە يېڭىلىق يارىتىپ، يېڭى ۋەزىيەتتىكى مىنبىڭ غەربىي تەلىم - تەربىيىسىنىڭ ئۇسۇلى، تەجرىبىلىرىنى مۇھاكىمە قىلدى ۋە بۇ ھەقتە ئىزدەندى.

1980 - يىلى ئاپتونوم رايون بىلەن ئۈرۈمچى غەربىي رايونى «مىنبىڭ پارتىزان ئەترىتىنىڭ 1981—1985- يىللىق تەلىم - تەربىيە پىلانى» ۋە مىنبىڭ پارتىزان ئەترىتىنىڭ بەش يىللىق تەلىم - تەربىيە دەرسلىك جەدۋىلى (يەنى: 1 - يىلى قولىدىكى قورال- جابدۇقلارنى پىششىق بىلىشنى ئاساس قىلىش؛ 2 - يىلى باشقا قورال - جابدۇقلارنى ئۆگىنىش؛ 3 - يىلى كەسپىي تېخنىكا تەلىم - تەربىيىسى ئېلىپ بېرىپ، تېخنىكا جەھەتتە بىر ئەسكەر كۆپ خىل ماھارەتكە ئىگە بولۇش بويىچە ئاساس سېلىپ بولغاندىن كېيىن، تەدرىجىي ھالدا تاكتىكا بويىچە ئاساس سېلىش تەلىم - تەربىيىسى ۋە ھەرخىل ئەنئەنىۋى ئۇرۇش ئۇسۇلى قوللىنىلغان ئەمەلىي مانېۋىر ئېلىپ بېرىش) نى تارقاتتى.

1980 - يىلى ھەربىي كومىتېت سۆھبەت يىغىنىدىن كېيىن، ھەربىي رايون ئۇرۇش لايىھىسىگە ئاساسەن، ئۇرۇش ۋاقتىدا ئەسكەرلىككە سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش پىلانىغا قايتىدىن تۈزىتىش كىرگۈزدى.

1981 - يىل

2 - ئاينىڭ 3 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى بەنگۇڭتىڭى باش سىياسىي بۆلۈمنىڭ 1980 - يىل 12 - ئاينىڭ 30 - كۈنىدىكى «مىنبىگلارنىڭ سىياسىي تەربىيىسىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا يىكىر»ى [يەنى مەركىزىي كومىتېت بەنگۇڭتىڭىنىڭ (1981) 8 - نومۇرلۇق ھۆججىتى]نى تەستىقلاپ تارقاتتى.

ئۇنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى مۇنۇلاردىن ئىبارەت:

1. تەربىيە مەزمۇنى جەھەتتە، ئاساسلىقى، ئىككى تەرەپنى تۇتۇش: بىرى مىنبىگلارنىڭ ئاساسىي بىلىم تەربىيىسىنى تۇتۇش؛ يەنە بىرى ئىقىم مەسىلىسىرگە ئائىت سىياسەت تەربىيىسىنى تۇتۇش.

2. تەربىيە ئېلىپ بېرىش ۋاقتىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش: بىرىنچىدىن، سىياسىي دەرس ۋاقتى يىللىقھەربىي تەلىم - تەربىيە ۋاقتىنىڭ ئون پىرسەنتىدىن كەم بولماسلىق؛ ئىككىنچىدىن، تايانچ مىنبىگلارغا ئايدا بىر قېتىم سىياسىي دەرس ئۆتۈش تۈزۈمى ئورنىتىش؛ ئۈچىنچىدىن، تەشكىللىنى تەرتىپكە سېلىش، ئەسكەر قوبۇل قىلىش ۋە ھېيت - بايرام قاتارلىق پائالىيەتلەرگە بىرلەشتۈرۈپ،

بارلىق مىنبەگلارغا يىلدا 4 ـ 5 قېتىم سىياسىي تەربىيە بېرىش.

3. مىنبەگلارغا قارىتىلغان سىياسىي تەربىيىنى ئەمەلىيەتكە بىرلەشتۈرۈپ، ئەمەلىي ئۈنۈمگە ئەھمىيەت بەرگەن ھالدا جانلىق ئېلىپ بېرىش؛ زۆرۈر سىناق ـ لارنى ئېلىش ئارقىلىق، تەربىيىنىڭ ئەـ ەمەلىيلىشىشىنى ئۈزلۈكسىز ئىلگىرى سۈرۈش.

4. كەسپىي قوراللىق كادىرلار ۋە مىنبەگ كادىر ـ لىرى ھەم ھەربىي تەلىم ـ تەربىيىنى ئۆتالايدىغان، ھەم سىياسىي دەرس ئۆتەلەيدىغان بولۇش.

5. مىنبەگلارغا قارىتىلغان سىياسىي تەربىيىنى يەر ـ لىك پارتكوم، ھۆكۈمەتنىڭ رەھبەرلىكىدە، تەشۋىقات ـ تەربىيە خىزمەت پىلانىغا كىرگۈزۈپ، بىر تۇتاش ئورۇن ـ لاشتۇرۇش.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ۋە ھەربىي رايون پارتكومى مەركىزىي كومىتېت بەنگۇڭتىڭى تارقاتقان (1981) 8 ـ نومۇرلۇق ھۆججەتنى ئەستايىدىل ئىزچىللاش ـ تۇردى ھەمدە شىنجاڭ مىنبەگ سىياسىي خىزمىتىنىڭ ئەـ مەلىي ئەھۋالىغا بىرلەشتۈرۈپ، ئۇنى ئىزچىللاشتۇرۇش ۋە ئىجرا قىلىش توغرىسىدا يوليورۇق بەردى. يوليورۇقتا مۇنۇلار كۆرسىتىلدى: شىنجاڭ كۆپ مىللەتلىك رايون، كەڭ مىنبەگلارغا قارىتا جەڭ ھازىرلىقى ئىدىيىسى تەر ـ بىيىسى، ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسى ۋە مىللەتلەر ئىتـ

تىپاقلىقى تەربىيىسىنى كەڭ دائىرىدە ئېلىپ بېرىش لازىم. جايلار ھەر دەرىجىلىك پارتكوملارنىڭ بىر تۇتاش رەھ‍بەرلىكىدە، مىللەتلەرنىڭ ھەم خەلق، ھەم ئەسكەر بولۇش‍تەك ئالاھىدىلىكىنى نەزەردە تۇتۇپ، مىللەتلەرگە قارى‍تىلغان سىياسىي ئىدىيىۋى تەربىيىنى ئومۇمىي خەلق تەربىيىسى، پارتىيە تەربىيىسى، ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى تەربىيىسى، ياشلار تەربىيىسى، ئاياللار تەربىيىسىگە زىچ بىرلەشتۈرگەن ھالدا ئېلىپ بېرىش لازىم. ھەر دەرىجى‍لىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىدىكىلەرمۇ ئاساسىي قاتلام‍غا چۆكۈپ، تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىش ئارقىلىق، خىزمەت ئۇسۇلىنى ئۈزلۈكسىز ياخشىلىشى لازىم.

3 - ئاينىڭ 9 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيە‍سى مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت باش سىياسىي بۆلۈمى بىلەن باش سىياسىي بۆلۈمى بىلەن باش سەنمۇ بۇ بىلەن باش سىياسىي بۇنىڭ 1980 - يىل 12 - ئاينىڭ 20 - كۈنىدىكى «مىللىي تەشكىلىنى تەك‍شەش مەسىلىسى توغرىسىدا دوكلات»ى (يەنى مەركىزىي كومىتېتنىڭ (1981) 11 - نومۇرلۇق ھۆججىتى)نى تە‍ستىقلاپ تارقاتتى. ئۇنىڭدا پارتىيىنىڭ 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېت 3 - ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيانقى لۇ‍شيەن، فاڭجېن، سىياسەتلىرىگە ئاساسەن، ھەقىقەتنى ئە‍مەلىيەتتىن ئىزدەش روھى بويىچە، ئېلىمىزنىڭ مىللىي قۇرۇلۇشىدىكى تارىخىي تەجرىبىلەر يەكۈنلەندى. مىللىي

خىزمىتىنىڭ ئەمەلىيىتى ۋە كەلگۈسىدىكى تاجاۋۇزچىلىققا قارشى ئۇرۇشنىڭ ئېھتىياجى نەزەردە تۇتۇلۇپ، ئورگان، مەكتەپ ۋە پەن - تەتقىقات ئورۇنلىرىدا مىلىك تەشكىللىمەسلىك، مىلىگلارنىڭ يېشىنى بۇرۇنقى16 — 45 ياشتىن 18 — 35 ياشقا چۈشۈرۈش، مىلىگلارنى ئاھالە سانىنىڭ ئون پىرسەنتى ئىچىدە كونترول قىلىش قاتارلىق روھلار بەلگىلەندى. بۇ سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ يېڭى مەزگىلىدە مىلىك قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشنىڭ ناھايىتى زور تەدبىرى بولدى.

3 - ئاينىڭ 18 - **كۈنى** باش سىياسىي بۇ «مىلىك تەشكىللىنى تەڭشەش جەريانىدىكى سىياسىي خىزمەت توغرىسىدا يوليورۇق» ۋە «مىلىك تەشكىللىنى تەڭشەشكە دائىر تەشۋىقات نۇقتىلىرى»نى تارقاتتى.

4 - ئاينىڭ 6 - **كۈنى** باش سەنمۇبۇنىڭ ئەسكەر چاقىرىش خىزمەت ئۇسۇلىنى ياخشىلاش، چاقىرىلىدىغان ئوبيېكتلارنى ئالدىن بېكىتىش سىنىقى ئېلىپ بېرىش توغرىسىدىكى يوليورۇقىنى ئىزچىللاشتۇرۇش ئۈچۈن، ھەربىي رايون جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونغا ئايرىم - ئايرىم ھالدا قەشقەر يېڭىشەھەر ناھىيىسى، شىخو ناھىيىسى ۋە ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەننىڭ 128 - تۇەنىدە چاقىرىلىدىغان ئوبيېكتلارنى

ئالدىن بېكىتىش سىنىقى ئېلىپ بېرىش ھەققىدە يوليو-
رۇق بەردى.

5 - ئاينىڭ 4 - كۈنىدىن 9 - كۈنىگىچە ئاپتونوم را-
يونلۇق پارتكوم، ھەربىي رايون پارتكومى ھەر قايسى
ۋىلايەت، ئوبلاست، جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ،
شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە شۆبە ھەربىي رايون-
لارنىڭ مەسئۇللىرى قاتناشقان مىنبىڭ خىزمىتى يىغىنى
چاقىردى. يىغىندا مەركىزىي كومىتېتنىڭ 11 - نو-
مۇرلۇق ھۆججىتىنى يەتكۈزۈش، ئۆگىنىش ئاساسىدا،
مىنبىڭ تەشكىلىنى تەڭشەش، سىياسىي - ئىدىيىۋى تەربى-
يىنى كۈچەيتىش ۋە مىنبىڭ قورال - جابدۇقلىرىنى باش-
قۇرۇش قاتارلىق خىزمەتلەر نۇقتىلىق مۇھاكىمە قىلىن-
دى ۋە ئورۇنلاشتۇرۇلدى. مەركىزىي كومىتېت بەلگىلەپ
بەرگەن پرىنسىپ بويىچە، شىنجاڭنىڭ ئەسكەرلىككە سە-
پەرۋەر قىلىش ۋەزىپىسى بىر قەدەر ئېغىر بولۇشتەك ئە-
مەلىي ئەھۋالىغا بىرلەشتۈرۈلۈپ، ئاپتونوم رايونلۇق
پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى تەڭشەلگەندىن
كېيىنكى شىنجاڭ مىنبىڭلىرىنىڭ ئومۇمىي سانى ئاپتونوم
رايونىمىزدىكى ئومۇمىي ئاھالە سانىنىڭ ئون پىرسەنتىنى
(يەنى 1 مىليون 200 مىڭ ئەتراپىدا)، ئۇنىڭ ئىچىدە
تايانچ مىنبىڭلار ئومۇمىي ئاھالە سانىنىڭ 4% نى (يەنى
480 مىڭ ئەتراپىدا) تەشكىل قىلسا مۇۋاپىق بولىدۇ، دەپ
قارىدى.

شىنجاڭ بويىچە مىنبىلىك تەكشۈرۈش تەشكىللىنىپ خىزمىتى 1981 - يىل 5 - ئايدا ئېچىلغان مىنبىلىك خىزمىتى يىغىنىدىن كېيىن ئومۇميۈزلۈك قانات يايدۇرۇلۇپ، 1982 - يىل 9 - ئاينىڭ ئاخىرىدا ئاساسەن ئاخىرلىشىپ بولدى.

6 - ئاينىڭ 16 - كۈنى جامائەت خەۋپسىزلىكى مىنىستىرلىقى باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۇ، باش ئارقا سەپ بۆلۈمى بىرلىكتە «يەرلىك قىسىملارنى ئۆتكۈزۈپ بېرىش - ئۆتكۈزۈۋېلىشتىكى بىر نەچچە مەسىلە توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈردى.

ئۇقتۇرۇشتا: «پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى ئازادلىق ئارمىيىنىڭ ئىچكى قوغداش ۋەزىپىسىنى ئۆتەيدىغان يەرلىك قىسىملىرىنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئارماقلىرىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىشنى قارار قىلدى»، «مىنىستىرلارنىڭ تۆمۈر يوللاردىكى كۆۋرۈك، تونېل قاتارلىقلارنى مۇھاپىزەت قىلىش ۋەزىپىسى قوراللىق ساقچى قىسىملارغا تەدرىجىي ئۆتكۈزۈپ بېرىلىدۇ» دەپ كۆرسىتىلدى.

7 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن 30 - كۈنىگىچە باش سەنمۇبۇ ھەربىي سەپتىن چېكىنگەن ھەربىيلەرنى زاپاس ھەربىيلىك رويخەتكە ئېلىش خىزمىتى يىغىنىنى چاقىرىپ، بۇ خىزمەت داۋامىدىكى تەجرىبىلەرنى يەكۈنلىدى ۋە ئالماشتۇردى. ھەربىي رايوننىڭ ئىلغار ئورنى بولغان

قۇرۇقلۇق ئارمىيە 5 - شىسى ۋە فۇكاڭ ناھىيىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ ۋەكىللىرىمۇ يىغىنغا قاتناشتى. فۇكاڭ ناھىيىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ ۋەكىلى يىغىندا سۆز قىلدى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن بۇ خىزمەت تېخىمۇ كۈچەيتىلدى. قىسىم، شۆبە ھەربىي رايون ۋە خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ ھەممىسى بۇ خىزمەتنى بىجىرىشكە مەخسۇس ئادەم بەلگىلىدى.

9 - ئاينىڭ 23 - كۈنى باش سەنمۇبۇ بىلەن باش سىياسىي بۇ «مىنبىڭ تەشكىلىنى تەڭشەشكە دائىر بىر قانچە كونكرېت مەسىلە توغرىسىدا ئىزاھات» (30 ماددا دەپمۇ ئاتىلىدۇ)نى تارقىتىپ، مىنبىڭلارنىڭ سانى ۋە نىسبىتى، تەشكىللىنىش دائىرىسى، ياش ئۆلچىمى، تايانچ ۋە ئادەتتىكى مىنبىڭلارنىڭ تەشكىللىنىشى، تەلىم - تەربىيە ۋاقتى، «ئىككىنى بىرلەشتۈرۈش»، ئالىي مەكتەپلەر ۋە ئۇنىڭدىن باشقا مىنبىڭ تەشكىل-لەنمەيدىغان ئورۇنلاردىكى خەلق قوراللىق بۆلۈمى ۋە كەسپىي قوراللىق كادىرلار قاتارلىق توققۇز مەسىلە ھەققىدە ئايرىم - ئايرىم ئىزاھات بەردى.

9 - ئاينىڭ 24 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق سەھىيە نازارىتى بىلەن ھەربىي رايون سەھىيە بۆلۈمى «ئەسكەر-لىككە چاقىرىلىدىغان ياشلار ئارىسىدا 2 - نومۇرلۇق

كىـﻪللىك باكتېرىيىسىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئالدىنى ئېلىش دورىلىرىنى ئىچكۈزۈش خىزمىتىنى ئوبدان ئىشلەش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى.

12 - ئاينىڭ 3 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت«شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش توغرىسىدا قارار» چىقاردى. قاراردا مۇنداق كۆرسىتىلدى: «ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەننىڭ بوزيەر ئېچىپ، چېگرا رايوننى گۈللەندۈرۈشى — رايونىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئىقتىسادى ۋە مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈش، زومىگەرلەرنىڭ تاجاۋۇزچىلىقىدىن مۇداپىئە كۆرۈش، ۋەتىنىمىزنىڭ چېگرا رايونىنى قوغداش قاتارلىق جەھەتلەردە ناھايىتى مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە».

«مىنبىڭ قوراللىق دېجورنى لىيەنلىرىنىڭ ھەربىي قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، چېگرا مۇداپىئە ئىشلىرىنى پۇختىلاش لازىم». «چېگرا رايوننى گۈللەندۈرۈش ۋە قوغداش ئۈچۈن يېڭى تۆھپە قوشۇش كېرەك».

«ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى ئاپتونوم رايون بىلەن بوز يەر ئۆزلەشتۈرۈش مىنىستىرلىقىنىڭ قوش رەھبەرلىكىدە بولىدۇ». «ھەربىي ئىشلار جەھەتتە جۇملىدىن ھەربىي قوماندانلىق، چېگرىنى مۇھاپىزەت

قىلىش، تايانچ مىنبىك تەلىم ـ تەربىيىسى، مىنبىك قوراللىق دىجورنى لىيەنلىرىنىڭ قورال ـ ياراق ۋە ئوق ـ دورا تەمىناتى قاتارلىقلاردا ئۈرۈمچى ھەربىي رايونىنىڭ رەھبەرلىكىدە بولىدۇ.»

12 - ئاينىڭ 4 - كۈنى خەلق ئىشلار مىنىستىرلىقى، مالىيە مىنىستىرلىقى ۋە ئاشلىق مىنىستىرلىقى بىرلىكتە «ئۇرۇشتا مېيىپ بولغان مىنبىك ۋە خەلق ئىشچىلىرىغا قىلىنىدىغان مۇئامىلە مەسىلىسى توغرىسىدا بىرلەشمە ئۇقتۇرۇش» چۈشۈرۈپ، 1982 ـ يىل 1 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنىدىن باشلاپ ئىجرا قىلىنىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

12 - ئاينىڭ 21 - كۈنىدىن 28 - كۈنىگىچە باش سەنۇبۇ بىلەن باش ئارقا سەپ بۆلۈمى مەملىكەت بويىچە مىنبىك قورال ـ جابدۇق خىزمىتى يىغىنى چاقىرىپ، گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت 1975 ـ يىلى ۋە 1980 ـ يىلى تەستىقلاپ تارقاتقان مىنبىك قورال ـ جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇشقا ئائىت ئىككى ھۆججەتنىڭ ئىزچىللىشىش ۋە ئىجرا قىلىنىش ئەھۋالىنى تەكشۈردى ھەم خۇلاسىلىدى، مىنبىك قورال ـ جابدۇقلىرىنىڭ بۇندىن كېيىنكى تەرەققىيات فاڭجېنىنى ئېنىق بەلگىلىدى. «مىنبىك قورال ـ جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇش توغرىسىدىكى بەلگىلىمە»نى مۇزاكىرە قىلدى.

1981 - يىلىدىن باشلاپ مىنبىگلارنىڭ ھەربىي تە-
لىم ـ تەربىيە شارائىتىنى تەدرىجىي ياخشىلاپ، مۇنتىزىم
تەلىم ـ تەربىيە تەرتىپى تۇرغۇزۇش ۋە ئۇنى ئىلگىرى
سۈرۈش ئۈچۈن، ھەر قايسى ئورۇنلار تەلىم ـ تەربىيە
بازىسى قۇرۇشقا كىرىشىپ كەتتى.

1982 - يىل

1 - ئاينىڭ 20 - كۈنى باش سەنمۇبۇ، باش سىياسىي بۇ ۋە باش ئارقا سەپ بۆسى بىرلىكتە «كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرلىرىنىڭ ئىش كىيىمىنى ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلار ئۆزى سېتىۋېلىپ تەمىنلەشكە ئۆزگەرتىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقاردى. ئۇقتۇرۇشتا: «1982 - يىلىدىن باشلاپ، كەسپىي خەلق قوراللىق كادىرلىرىنىڭ ئىش كىيىمىنى ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلار بازارلاردىن سېتىۋېلىپ (شەكلى بۇنىڭ ئىچىدە)ئىككى يىلدا بىر يۈرۈش تەمىنلەيدۇ، ئۇنىڭ راسخوتى يەنىلا مىنبەك كەسپىي خىراجىتىدىن چىقىم قىلىنىدۇ» دەپ بەلگىلەندى.

2 - ئاينىڭ 7 - كۈنى باش سەنمۇبۇ بىلەن باش ئارقا سەپ بۆسى «مىنبەك قورال - جابدۇقلىرىنى باشقۇرۇش توغرىسىدا بەلگىلىمە» ئېلان قىلدى. بەلگىلىمىدە مىنبەك قوراللىرىنى باشقۇرۇش دائىرىسى، ۋەزىپىسى، تولۇقلاش ۋە تارقىتىپ بېرىش، ساقلاش ۋە ئىشلىتىش، رېمونت قىلىش ۋە كاردىن چىققان قوراللارنى بىر تەرەپ قىلىش، ئوق - دورىلارنى ئىشلىتىش ۋە ساقلاش،

شۇنداقلا باشقۇرۇش خىزمىتىگە رەھبەرلىك قىلىش قاتار-لىق مەسىلىلەر ئېنىق كۆرسىتىلدى.

4 - ئاينىڭ 6 - كۈنى باش سەنمۇبۇ، دۆلەتلىك پىلان كومىتېتى، مالىيە مىنىستىرلىقى، تۆمۈريول مىنىستىرلىقى، قاتناش مىنىستىرلىقى بىرلىكتە «مۇھىم نىشانلارنى مۇھاپىزەت قىلىشقا تۈزۈلگەن مىنبەگلەرگە بېرىلىدىغان ئىستېتۇت ئۆلچىمىنى ئۆستۈرۈش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. ئۇقتۇرۇشتا: ئىشلەپچىقىرىشقا قاتناشماي نۇقتىلاردا يېتىپ - قوپۇپ مۇھاپىزەتچىلىك قىلىدىغان مىنبەگلەرگە بېرىلىدىغان قوشۇمچە راسخوت ئۆلچىمىنى بۇرۇنقى ھەر بىر ئادەمگە يىلدا بېرىلىدىغان 550 يۈەندىن 670 يۈەنگە ئۆستۈرۈش؛ ئىشلەپچىقىرىشتىن ئايرىلمای مۇھاپىزەتچىلىك قىلىدىغانلارغا بېرىلىدىغان 150 يۈەننى 180 يۈەنگە ئۆستۈرۈش ھەمدە ئۇنى 1982 - يىل 5 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ ئىجرا قىلىش بەلگىلەندى.

4 - ئاينىڭ 17 - كۈنى گوۋۇيۈەن بىلەن مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «مەملىكەتلىك مىنبەگ قورال - جابدۇق خىزمىتى يىغىنى توغرىسىدا دوكلات» [يەنى (1982) 11 - نومۇرلۇق ھۆججەت]نى تەستىقلاپ تارقاتتى.

5 - ئاينىڭ 6 - كۈنى يولداش خۇياۋباڭ مىنبىڭ تەلىم - تەربىيىسى توغرىسىدا يوليورۇق بېرىپ مۇنداق دېدى: «مىنبىڭ تەلىم - تەربىيىسىنى ئانچە كۆپ ئېلىپ بارماسلىق كېرەك، شۇنداقلا ئەھۋالغا قاراپ ئىش كۆ-رۈش لازىم، سوۋېت ئىتتىپاقى،ۋيېتنام بىلەن چېگرىداش رايونلاردا سەل كۆپرەك ئېلىپ بېرىلسا بولىدۇ، ئۇنىڭ-دىن باشقا جايلار تېخىمۇ ئاز ئېلىپ بېرىشى لازىم.كۆچ-نى مەركەزلەشتۈرۈپ، دېھقانلارنىڭ ئىقتىسادىي جەھەتتە قەد كۆتۈرۈشىگە رەھبەرلىك قىلىش لازىم. ئۇنىڭدىن قالسا، ئامانلىقنى ساقلاش خىزمىتىگە ئەھمىيەت بېرىش كېرەك، ئەمما، خەلق كۈچىنى ھەددىدىن زىيادە ئىسراپ قىلماسلىق كېرەك. رادىئو- تېلېۋىزورلاردا مىنبىڭ تە-لىم - تەربىيىسىنى كۆپخەۋەر قىلىپ كېتىشنىڭمۇ ئانچە زۆرۈرىيىتى يوق.»

5 - ئاينىڭ 14 - كۈنىدىن 26 - كۈنىگىچە ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي رايون ھەر قايسى ۋىلايەت، ئوب-لاست، شەھەر، ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايون ۋە دالا ئارمىيە شىلىرىنىڭ مەسئۇللىرى قاتناشقان سەپەر-ۋەرلىك خىزمىتى يىغىنىنى چاقىردى. يىغىندا سەپەرۋەر قىلىش ۋەزىپىسى تېخىمۇ ئايدىڭلاشتۇرۇلدى. ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش خىز-مىتىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشنىڭ كونكرېت تەدبىرلىرى تۈ-

زۆپ چىقىلدى. باش سەنمۇبۇ شىنجاڭغا 1986 - يىلىغىچە تايانچ مىنىبىڭلاردىن 420 مىڭدىن ئارتۇق ئادەمنى ھەر خىل كەسىپ بويىچە لاياقەتلىك قىلىپ تەربىيىلەپ چىقىش ۋەزىپىسىنى تاپشۇرغاندى. بۇنىڭغا ئاساسەن، تەلىم - تەربىيىگە قاتنىشىدىغان مىنىبىڭلارنىڭ ۋەزىپىسى يېڭىدىن تەڭشەلدى. ھەر يىلى 23 ياشتىن تۆۋەن 70 مىڭ ئەر تايانچ مىنىبىڭنى نۇقتىلىق تەربىيىلەش ئارقىلىق، ئادەم سانىنى بۇرۇنقىغا قارىغاندا ئۈچتىن ئىككى قىسىم ئازايتىش تەكىتلەندى.

يىغىندا ھەر يىلى ئەسكەر چاقىرغاندا، ئۇرۇش ۋاقتىدا ئالاھىدە قىسىم تەشكىللەش ۋە كېڭەيتىپ تەشكىللەش ۋەزىپىسى بار رايونلاردىن چاقىرىلغان ئەسكەرلەرنى پىلانلىق ھالدا مۇناسىپ كەسپىي تېخنىكا قىسىم (فېندۇي)لارغا تولۇقلاپ بېرىش، ئۇلارنى ھەربىي سەپتىن چېكىنىپ ئۆز يۇرتىغا قايتقاندىن كېيىن، ئۇرۇش ۋاقتىدا كېڭەيتىپ تەشكىللىنىدىغان قىسىم پىلانىغا كىرگۈزۈپ زاپاس ساقلاش؛ شىنجاڭ بويىچە زاپاس ھەربىيلەرنىڭ كەسپىي تېخنىك بازىسىدىن 38نى، يەنى سەككىز تانكا قىسىم بازىسى، توققۇز زېنىت توپچى قىسىم بازىسى، بەش زەمبىرەكچى قىسىم بازىسى، ئالتە خەۋەر - ئالاقىچى قىسىم بازىسى، تۆت خىمىيىدىن مۇداپىئە كۆرۈش قىسىملىرى بازىسى، ئالتە قورۇلۇش قىسىم بازىسى قۇرۇش بەلگىلەندى.

يىغىندا يەنە مۇنۇلار بەلگىلەندى: ھەر دەرىجىلىك ئارقاسەپ تارماقلىرى، بىرىنچىدىن، ئۆزىگە قاراشلىق ئىسكىلاتلارغا بولغان سىياسىي رەھبەرلىك ۋە كەسپىي باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ھەر دەرىجىلىك ئىسكىلات خادىملىرىنى ئوبدان تەربىيلەش ۋە باشقۇرۇش ئارقىلىق، ئۇلارنى لاياقەتلىك ھەربىي ئىسكىلات باشقۇرغۇچى قىلىپ چىقىشى لازىم. ئىككىنچىدىن، ئىسكىلاتلارنى مۇھاپىزەت قىلىش تەدبىرلىرىنى كۈچەيتىپ، گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېتنىڭ (1982) 11 ـ نومۇرلۇق ھۆججىتىنىڭ روھى بويىچە، شۆبە ھەربىي رايوندىن يۇقىرى ئورۇنلاردىكى ئىسكىلاتلارنىڭ مۇھاپىزەتچىلىكىنى شۇ ئورۇن قارىمىقىدىكى قىسىملار ئۈستىگە ئېلىشى، مۇھاپىزەت قىلىش كۈچى يېتىشمىگەنلەر مۇۋاپىق ھالدا كۈچەيتىشى لازىم. تاھىيىلىك (شەھەرلىك) خەلق قوراللىق بۆلۈم ئىسكىلاتلىرىنىڭ مۇھاپىزەتچىلىكىنى ئاساسلىقى ئىككى نەپەر ئىسكىلات ساقلىغۇچى ئۈستىگە ئالىدۇ، ئىككى ئادەم يېتىشمىسە، سىياسىي جەھەتتە ئىشەنچلىك، مەسئۇلىيەتچانلىقى كۈچلۈك 1 ـ 2 نەپەر توختاملىق ئىشچى ياللاپ ئىشلىتىشكە بولىدۇ. ئىسكىلات ئەتراپىدىكى مىنبىگلارنى مۇھاپىزەت قىلىشقا تەشكىللەشكىمۇ بولىدۇ. ئۈچىنچىدىن، كېيىن تىمدىغان خىراجەت مىنبىگلارنىڭ قورال ـ جابدۇق خىراجىتىدىن چىقىم قىلىنىدۇ. بۇندىن كېيىن، ئىسكىلاتلارغا رەسمىي ئىشچى قوبۇل قىلمايدۇ، دېھقانچىلىق، چارۋىچىـ

لىق تۈەن ـ مەيدانلىرى، خەلق گۇڭشېسى، كارخانا ۋە كەسپىي ئورۇنلارنىڭ مىنبىڭ قورال ـ ياراق ئىسكىلاتىنى كېچە ـ كۈندۈز دىجورنىلىق قىلىپ مۇھاپىزەت قىلىشنى قەتئىي داۋاملاشتۇرۇش، بارلىق ئىسكىلاتلارنىڭ ھەممىسىگە ئىمكان قەدەر ئېلېكترونلۇق سىگنال ئەسۋابى ئورنىتىش لازىم. ئۈچىنچىدىن، شەھەر ـ بازارلاردىكى ئىسكىلاتلاردا ساقلىنىۋاتقان ئوق ـ دورا ۋە پارتلاتقۇچ بۇيۇملارنى شەرتسىز بىخەتەر جايغا يۆتكىۋېتىش لازىم. بىخەتەر بولسۇن ئۈچۈن، شەھەر ـ بازارلاردىكى ئىسكىلاتلاردا پەقەت قورال ـ جابدۇقلارلا ساقلىنىدۇ. تۆتىنچىدىن، «قىزىل بايراقدار ئىسكىلات» ۋە «مۇنەۋۋەر مۇھاپىزەتچى» لەرنى باھالاش پائالىيىتىنى چوڭقۇر قانات يايدۇرۇپ، يىلدا بىرقېتىم باھالاش ھەمدە ئۇنى تۈزۈمگە ئايلاندۇرۇش لازىم.

9 ـ ئاينىڭ 9 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق جامائەت خەۋپسىزلىكى نازارىتى، ھەربىي رايون سىلىڭبۇسى ۋە سىياسىي بۇسى بىرلىكتە «بۇ يىللىق ئەسكەر چاقىرىش خىزمىتىدىكى سىياسىي تەكشۈرۈش مەسىلىسى توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈرۈپ، مەركىزىي كومىتېتنىڭ (1981) 44 ـ نومۇرلۇق ھۆججىتى (يەنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ «تەيۋەنگە كەتكەنلەرنىڭ ۋەتەندە قالغان ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرىغا

قارىتىلغان سىياسەتنى تېخىمۇ ئەمەلىيلەشتۈرۈش توغرى-
سىدا ئۇقتۇرۇش» نىڭ روھىنى يەتكۈزدى ھەمدە ئەس-
كەرلىككە چاقىرىلمىدىغان ياشلارنىڭ تەيۋەندە ئۇرۇق-
تۇغقىنى باردەپ، ھەربىي سەپكە قاتنىشىشىغا تەسىر
يەتكۈزسە بولمايدىغانلىقىنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ بەردى.

9 - ئاينىڭ 10 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق
ئىشلار نازارىتى «ئەسكەر چاقىرىش خىزمىتىگە بىرلەش-
تۈرۈپ، ھەربىي مەجبۇرىيەتتىكى يېزىلىق ئەسكەرلەرنىڭ
ئائىلە تەۋەلىرىگە ئېتىبار بېرىشنى تېخىمۇ ئوبدان
يولغا قويۇش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈردى. ئۇقتۇرۇش-
تا: ھەربىي سەپكە كىرگەنلەرگە ئۆزى بۇرۇن تۇرغان
ئىشلەپچىقىرىش دۈيىدىكى بىر ئەمگەك كۈچىنىڭ ئوتت-
تۇرىچە كىرىمىنىڭ ئۈچتە ئىككى قىسمى بويىچە ئېتى-
بار بېرىش بەلگىلەندى.

9 - ئاينىڭ 27 - كۈنى سەھىيە نازارىتى «بۇ-
يىل قىش پەسىللىك ئەسكەر چاقىرىشتا سالامەتلىك تەك-
شۈرگەندە جىگەر ئىقتىدارىنى قوشۇپ تەكشۈرۈش توغرى-
سىدا ئۇقتۇرۇش» چىقاردى. ئۇقتۇرۇشتا: شەھەرلەردە
ئەسكەرلىككە تەستىقلىنىش ئالدىدا تۇرغان ياشلارنىڭ
جىگەر ئىقتىدارى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈلۈشى؛ ۋىلايەت،
ئوبلاستلار ۋە بىڭتۇەننىڭ يېزا ئىگىلىك شىلىرى تۇ-

روشلۇق شەھەرلەرمۇ شارائىت يار بەرسە، جىگەر ئىققىدانىنى تەكشۈرۈشى لازىم، دەپ بەلگىلەندى.

9 - ئايدا ھەربىي رايون «زاپاس ھەربىي خىزمەتتىكى كەسپىي تېخنىك ئەسكەرلەرنى ھازىرلاش بازىسى قۇرۇش قاتارلىق مەسىلەر توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈرۈپ، شىنجاڭ بويىچە قۇرۇلىدىغان تانكا، زەمبىرەك، توپ ۋە خەۋەر - ئالاقە قاتارلىق كەسپىي تېخنىك ئەسكەرلەر بازىسىدىن 38 نى جايلارغا تەقسىم قىلدى ھەمدە قىسىملارنىڭ ھەر يىلى شىنجاڭدىن چاقىرىلغان يېڭى ئەسكەرلەرنى ئىمكان قەدەر تېخنىك قىسىملەرگە تولۇقلىشىنى؛ ئادەتتىكى ئەسكەر چاقىرىش بىلەن ئۇرۇش ۋاقتىدىكى سەپەرۋەر قىلىشنى زىچ بىرلەشتۈرۈش ئارقىلىق، ئۇرۇش ۋاقتىدا تېز سەپەرۋەر قىلىشنى، راۋان ئىشقا ئاشۇرۇش ۋە ئالاھىدە قىسىم تەشكىللەش ئۈچۈن تېخنىك ئەسكەر يېتىلدۈرۈپ بېرىش ئېھتىياجىدىن چىقىشنى تەلەپ قىلدى.

9 - ئايدا ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى ئۇيۇشتۇرغان «ئۈچ ئۇرۇش» مانېۋىرىدا، شىمالىي شىنجاڭ، شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى مىنبىڭلارنى ئۇيۇشتۇرۇپ، ئايرىم - ئايرىم ھالدا «پارتىزانلار چوڭ ئەترەتنىڭ دۈشمەن ئارقا سېپىدە پارتىزان ئۇرۇشى قىلىش سىناق مانېۋىرى» ۋە «قۇرۇقلۇق ئارمىيە شىنىڭ پوزىتسىيىنى مۇس-

ئەگەشمەي، مۇداپىئەنى كۈچەيتىش سىناق مانېۋىردا
مىنبىڭ پارتىزانلار ئەترىتىنىڭ پوزىتسىيە ئالدىدا پار-
تىزانلىق ئورۇشى قىلىش مانېۋىرى» دىن ماھارەت
كۆرسەتتى.

11 - ئايدا ھەربىي رايون سىلىكىبۇسى «ھەربىي
سەپتىن چېكىنگەن خادىملارنىڭ ھەربىي سەپتىن چېكىنگەن-
لەرنى ئىززەتلەش ئىلىش جەدۋىلىنى تولدۇرۇشى توغرى-
سىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈردى.

12 - ئاينىڭ 1 - كۈنى ئورۇمچى ھەربىي رايونى-
نىڭ «مەركىزىي كومىتېتنىڭ (1981) 11 - نومۇرلۇق
ھۆججىتىنى ئىزچىللاشتۇرۇپ، مىنبىڭ تەشكىللىنى تەڭ-
شەش خىزمىتى توغرىسىدا خۇلاسە» ناملىق دوكلاتىدا
مۇنۇلار كۆرسىتىلدى: رايونىمىزدا مەركىزىي كومىتېتنىڭ
(1981) 11 - نومۇرلۇق ھۆججىتى ئىزچىللاشتۇرۇلۇپ،
1981 - يىل 5 - ئايدىن بۇ يىل 9 - ئاينىڭ ئاخىرىغى-
چە مىنبىڭ تەشكىللىنى تەڭشەش خىزمىتى ئاياغلاشتۇ-
رۇلدى. تەڭشەلگەندىن كېيىن، رايونىمىز بويىچە مى-
بىڭلانىڭ ئومۇمىي سانى 1 مىليون 117 مىڭ 226 نەپەر
بولۇپ، شىنجاڭنىڭ ئومۇمىي ئاھالە سانىنىڭ 8.54%ىنى
تەشكىل قىلدى، تەڭشەشتىن بۇرۇنقىدىن 49.8% ئازاي-
دى. ئۇنىڭ ئىچىدە، ھەرقايسى قېرىنداش مىللەتلەر

مىنبىڭلىرى 649 مىڭ 658 نەپەر بولۇپ،
مىنبىڭ ئومۇمىي سانىنىڭ %58.2 نى
تەشكىل قىلدى. پەيدىن يۇقىرى دەرىجىلىك كادى-
رلار ئىچىدە قېرىنداش مىللەت كادىرلىرى 37 مىڭ
642 نەپەر بولۇپ، مىنبىڭ كادىرلىرى ئومۇمىي سانىنىڭ
%58.6 نى تەشكىل قىلدى. تايانچ مىنبىڭ 564 مىڭ
897 نەپەر بولۇپ، ئومۇمىي ئاھالە سانىنىڭ %4.32 نى
تەشكىل قىلدى، تەشكىلىنىشتىن بۇرۇنقىدىن %54.3
ئازايدى، بۇرۇنقى قورال-لىق تايانچ مىنبىڭلاردىن
103 مىڭ 715 نەپەر كۆپەيتىلىپ، %22.5
ئاشتى. تايانچ مىنبىڭلار ئارىسىدا ئايال مىنبىڭلارنىڭ
نىسبىتى %14 تۆۋەنلىدى. چېگرىدىكى ئۈچ ناھىيە، 21
دۆلەت ئىگىلىكىدىكى دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق تۈەن-
مەيدانىدا 15 مىڭ 190 نەپەر مىنبىڭ تەشكىللەندى.
كەلگۈسىدىكى ئۇرۇشتا ئاسانلىق يۆنىلىش قىلىپ بېكى-
تىلگەن ھاۋا دېسانتلىرىغا قارشى تۇرىدىغان ۋە پارتى-
زان ئۇرۇشى ئېلىپ بېرىلىدىغان رايونلاردا 699 مىنبىڭ
پارتىزان ئەترىتى قۇرۇلدى، ئۇنىڭغا جەمئىي 26 مىڭ
305 ئادەم تەشكىللەندى. چارۋىچىلىق رايونلىرىدا ئات-
لىق ئەسكەرلەر ليەنىدىن 11 ى تەشكىللىنىپ، ئادەم
سانى 1530 غا يەتتى. مىنبىڭ تەشكىلى تەڭشەلگەندىن
كېيىن، مىنبىڭلارنىڭ سانى ھەم ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى
مەزگىلىدە ئەسكەرلىككە سەپەرۋەر قىلىش ۋەزىپىسىنىڭ

ئېھتىياجىنى ئاساسەن قاندۇرالايدىغان بولدى، ھەم خەلقنىڭ سىياسىي يەكسىللىتىلىپ، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشقا پايدىلىق بولدى.

تەڭشەشتە سۈپەتكە ھەقىقىي تۇردە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، جايلار ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى چۈشۈرگەن تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش ئۆلچىمى ۋە تەلىپى بويىچە، تەڭشەش ئاخىرلىشىش ئالدىدا مىنىبلىق تەشكىلىنى تەڭشەش خىزمىتىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋالدى. 1982 - يىلى باھار بايرىمىنىڭ ئالدى - كەينىدە، ھەربىي رايون ئۈچ خىزمەت گۇرۇپپىسى تەشكىللەپ، ھەربىي رايون رەھبەرلىرىنىڭ باشچىلىقى بىلەن، ئايرىم - ئايرىم ھالدا جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ۋە شەرقىي شىنجاڭدىكى 11 ۋىلايەت، 33 ناھىيە، 67 گۇڭشې، 59 دادۈي، 29 دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق تۈەن- مەيدانى ۋە بىر گېئولوگىيە ئەترىتىنىڭ مىنىبلىق تەشكىلىنى تەڭشەش خىزمىتىنى تەكشۈردى. ھەر قايسى ھەربىي رايون، شۆبە ھەربىي رايونلارمۇ ئايرىم - ئايرىم ھالدا خىزمەت گورۇپپىسى تەشكىللەپ، ئاساسىي قاتلاملارغا چوڭقۇر چۆكۈپ تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋالدى. ستاتىستىكا قىلىنىشىچە، رايونىمىز بويىچە 398 خىزمەت گورۇپپىسى تەشكىللىنىپ، 98 ناھىيە، شەھەر (رايون)، 413 گۇڭشې، 779 دادۈي، 96 دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق تۈەن - مەيدانى تەكشۈرۈشتىن ئۆتكۈزۈلگەن. ئۇنىڭ

نىجىدە لاياقەتلىك ئۆلچىمىگە يەتكەن گوڭشې دەرىجى- لىك ئورۇنلار 373 بولۇپ، لاياقەتلىك نىسبىتى 90% تىن ئاشقان. تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش داۋامىدا ساقلانغان مەسىلىلەر ئۆز ۋاقتىدا تۈزىتىلدى. ئۆلچەمگە يەتمىگەن ئورۇنلار تولۇقلاپ تەڭشىدى. كۆپ ئورۇنلار تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىشقا بىرلەشتۈرۈپ، يوقلىما قىلىش، كىچىك تىپتىكى ھەربىي ماھارەت كۆرسىتىش قاتارلىق پائالى- يەتلەرنى قانات يايدۇرۇش ئارقىلىق، تەڭشەش خىزمى- تىنىڭ نەتىجىلىرىنى ئۇنۇملۇك مۇستەھكەملىدى.

12 - ئاينىڭ 12 - كۈنى باش سەنمۇبۇ «مىنبىڭ ھەربىي تەلىم - تەربىيە پروگراممىسى» (سىناق نۇسخى- سى)نى تارقاتتى. پروگرامما جەمئىي ئالتە قىسىمدىن: يەنى 1 - قىسىمى پىيادە ئەسكەرلەر؛ 2 - قىسىمى خە- ۋەر - ئالاقىچى قىسىم؛ 3 - قىسىمى زېنىت توپچى قى- سىم؛ 4 - قىسىمى زەمبىرەكچىلەر قىسىمى؛ 5 - قىسىمى دېڭىز ئارمىيىسى؛ 6 - قىسىمى ھاۋا ئارمىيە تەلىم - تەربىيىسىدىن تەركىب تاپتى.

12 - ئاينىڭ 29 - كۈنى گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت «شەھەرلەردە مىنبىڭ قوراللىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقاردى.

ئۆقتۇرۇشتا مۇنۇلار بەلگىلەندى:

1. شەھەر مىنبەگلىرىغا تارقىتىلىدىغان قوراللارنىڭ سانىنى ئازايتىش؛

2. قوراللارنىڭ تارقىلىش دائىرىسىنى تارايتىش؛

3. ئوق- دورىلارنى باشقۇرۇشنى چىڭىتىش؛

4. قورال ئىسكىلاتىنى ساقلاشنى كۈچەيتىش.

1983 - يىل

3 - ئاينىڭ 7 - كۈنى بىڭتۈەن پارتكومى ھەربىي رايون پارتكومىغا بىڭتۈەن سىستېمىسىدىكى قوراللىق ئاپپاراتلارنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش، بىڭتۈەن ۋە شى (ئىدارە) دەرىجىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىدە رەسمىي ھەربىي كادىرلار بىلەن يەرلىك كادىرلارنى ئارىلاشتۇرۇپ ئىشلىتىشنى يولغا قويۇش توغرىسىدا پىكىر يوللىدى.

4 - ئاينىڭ 5 - كۈنىدىن 9 - كۈنىگىچە ھەربىي رايون سەپەرۋەرلىك خىزمىتى يىغىنى ئاچتى. يىغىندا مەركىزىي ھەربىي كومىتېت باشلىقلىرىنىڭ زاپاس كۈچلەر قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش، زاپاس ھەربىيلەر تۈزۈمىنى تۇرغۇزۇش ۋە ئۇنى مۇكەممەللەشتۈرۈشكە ئائىت يوليورۇقلىرى يەتكۈزۈلدى ۋە ئۆگىنىلدى. قېرىنداش ئۆلكە ۋە رايونلارنىڭ سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش جەھەتتىكى تەجرىبىلىرى ئۆگىنىلدى. رايونىمىزدا سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش سىنىقى ئېلىپ بېرىش ۋەزىپىسى ئورۇنلاشتۇرۇلدى، ھەر قايسى ھەربىي رايونلار 2 - ، 3 - پەسىلدە، ئۇرۇش ۋاقتىدىكى سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش سىنىقىنى

قانات يايدۇردى. جەنۇبىي شىنجاڭ قەشقەر شەھىرى بىلەن يېڭىشەر ناھىيىسىدە، شىمالىي شىنجاڭ يېزا ئىگىلىك 7 - شى بىلەن مايتاغ كان رايونىدا، شەرقىي شىنجاڭ ئۈرۈمچى تيانشان رايونى، سايباغ رايونى ۋە تۇدۇڭخابا رايونىدا سىناق قىلدى. سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش سىنىقى ئېلىپ بارغان رايونلاردا جەمئىي 17 مىڭ 677 نەپەر زاپاس ھەربىي ئالدىنئالا تەشكىللەندى. بۇلار 1480 نەپەر كادىر، 16 مىڭ 197نەپەر جەڭچىدىن تەركىب تاپتى. سىناق تەشكىلىي تەييارلىق، تەكشۈرۈپ ئەھۋال ئىگىلەش، ئالدىن بېكىتىش، ئالدىن ۋەزىپىگە تەيىنلەش، ئالدىن تەشكىللەش، ئەمەلىي ئەسكەرلەرنى مەشق قىلدۇرۇش ۋە خۇلاسىلاش - باھالاش قاتارلىق باسقۇچ بويىچە ئېلىپ بېرىلدى، ئاساسىي تەجرىبىلەر مۇنۇلاردىن ئىبارەت: پارتكوملار ئېتىبار بەردى، ئىدىيىۋى خىزمەت ئوبدان ئىشلەندى، ئەھۋال ئېنىق ئىگىلەندى، كېڭەيتىپ تەشكىللەشنىڭ ئاساسىي بولىدىغان ئورۇنلار جايىدا تاللاندى، كادىرلارنى ئالدىن ۋەزىپىگە تەيىنلەش ۋە كەسپىي تېخنىك ئەسكەرلەرنى سەپلەش پۇختا ئىشلەندى.

5 - ئاينىڭ 3 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «ئۇرۇش ۋاقتىدا كېڭەيتىپ تەشكىللەش، سەپەرۋەر قىلىش سىنىقى

ئېلىپ بېرىش ۋە زاپاس ھەربىيلەرنى رويخەتكە ئې-
لىش - ستاتىستىكا قىلىش خىزمىتىنى ئىشلەش توغ-
رىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈردى.

ئۇقتۇرۇشتا تۆۋەندىكى مەسىلىلەر ئېنىق
بەلگىلەندى:

1. سىناق خىزمىتى

(1) سىناق ۋەزىپىسى: شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي
رايونى زېنىت توپچىلار زاپاس شىسىنىڭ ئورگىنى ۋە بىر
زېنىت توپچىلار تۇەنىنى تەشكىللەش سىنىقى ئېلىپ بېرىشقا
مەسئۇل بولىدۇ، ئۇنىڭغا ئۈرۈمچى شەھەرلىك خەلق ھۆ-
كۈمىتى بىلەن توپچىلار 73 - شىسى قاتنىشىدۇ؛ شىما-
لىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى مۇھاپىزەتچىلەر × شىسىنىڭ
شتاتىنى تولۇقلاپ، ئادەتتىكى شتاتىنى ئۇرۇش ۋاقتىدى-
كى شتاتقا كېڭەيتىش سىنىقى ئېلىپ بېرىشقا مەسئۇل
بولىدۇ، ئۇنىڭغا يېزا ئىگىلىك 7 - شىسى، كۈيتۇڭ
شەھىرى، مايتاغ كان رايونى ۋە مۇھاپىزەتچىلەر ×
شىسى قاتنىشىدۇ؛ جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ×
شى × تۇەننىڭ شتاتىنى تولۇقلاپ، ئادەتتىكى شتاتىنى
ئۇرۇش ۋاقتىدىكى شتاتقا كېڭەيتىش سىنىقى ئېلىپ بې-
رىشقا مەسئۇل بولىدۇ، ئۇنىڭغا قەشقەر ۋىلايەتلىك مە-
مۇرىي مەھكىمە، يېزا ئىگىلىك 3 - شىسى ۋە × شى
قاتنىشىدۇ. سىناق خىزمىتى 4 - ئاينىڭ ئاخىرى باشلى-
نىپ، 7 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن بۇرۇن ئاخىرلاشتۇرۇلىدۇ.

(2) كېڭەيتىپ تەشكىللەش، سەپەرۋەر قىلىش سىنىقىدا، زاپاس ھەربىيلەرنىڭ ئەھۋالى، تىزىمغا ئېلىش، ستاتىستىكا قىلىش، ئالدىن تەشكىللەش ئۇسۇلى، ئادەتتىكى چاغلاردا قىسملار بىلەن ئالاقە ئورنىتىش، تەلىم - تەربىيە ئېلىپ بېرىش، تېز سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش ئۇسۇلى ۋە قەدەممۇ باسقۇچ قاتارلىق مەسىلىلەر ئۇقتۇرۇلۇپ تەكشۈرۈپ مۇھاكىمە قىلىنىدۇ.

(3) سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش مەشىقىگە قاتنىشىدىغان مۇناسىۋەتلىك خادىملارنىڭ ۋاقتى ۋە قوشۇمچە راسخوتى، قورال - جابدۇق، تەلىم - تەربىيە تۈرى، كىيىم - كېچەك قاتارلىق كونكرېت مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش چارىسى.

(4) بىخەتەرلىككە دىققەت قىلىپ، ھادىسە كۆرۈلۈشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش.

(5) ئالدىن تەشكىللەش خىزمىتىنىڭ ئۆتكۈزۈلۈشىنىش ئۆلچىمى.

2. تەكشۈرۈپ ئەھۋال ئىگىلەش، زاپاس ھەربىيلەرنى رويخەتكە ئېلىش، ستاتىستىكا قىلىش.

3. ئەستايىدىل خۇلاسە قىلىش.

5 - ئاينىڭ 7 - كۈنى مەركىزىي ھەربىي كومىتېت بەنگۇڭتىڭى باش سىياسىي بۆلۈمنىڭ «زامانىمىزدىكى

جۇڭگو»ناملىق توپلامنىڭ ھەربىي ئىشلار، دۆلەت مۇداپىئە قىسمىنى يېزىش مەسىلىسى توغرىسىدىكى دوكلاتىنى تارقاتتى.

دوكلاتتا مۇنۇلار كۆرسىتىلدى: «ئىبلىمىزنىڭ 30 يىلدىن كۆپرەك ۋاقتىن بۇيانقى ھەربىي ئىشلىرى، دۆلەت مۇداپىئە قۇرۇلۇشىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى ۋە ھەرقايسى نۇقتىلىق تەرەپلىرىنى ئومۇميۈزلۈك ھەم سىستېمىلىق ئەكس ئەتتۈرۈش ئۈچۈن، دەسلەپكى قەدەمدە ئون ماۋزۇ تۈزۈپ چىقىلدى»، «زامانىمىزدىكى جۇڭگو مىنىبىنىڭ قۇرۇلۇشى» ئۇنىڭ بىر ماۋزۇسى قىلىندى. ئۇنىڭغا «باش سەنۇبۇ مەسئۇل بولۇش، باش سەنۇبۇ سەپەر ۋەرلىك بۆسى ئاساس قىلىنغان هالدا، باش سىياسىي بۇ ئامىتۇى خىزمەت بۆسى قاتنىشىش» قارار قىلىندى.

5 - ئاينىڭ 9 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى «ئاپتونوم رايون، ھەربىي رايوننىڭ ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسىنى قۇرۇش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈردى.

ئۇقتۇرۇشتا مۇنۇلار كۆرسىتىلدى: ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، ئاپتونوم رايون-

لىق پارتكوم بىلەن ھەربىي رايون پارتكومى سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى قۇرۇشنى قارار قىلدى.

رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى قارمىقىدا ئىشخانا تەسىس قىلىندۇ، ئىشخانا تەركىبىدە ھەربىي ئىشلار تەشكىلات گۇرۇپپىسى، سىياسىي خىزمەت گۇرۇپپىسى ۋە ئارقا سەپ گۇرۇپپىسى قۇرۇلىدۇ. ئىشخانا ئورنى ھەربىي رايوننىڭ سەپەرۋەرلىك بۆلۈمىدە بولىدۇ.

جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ۋە شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ھەر قايسى ۋىلايەت، ئوبلاست ۋە شۆبە ھەربىي رايونلار، ناھىيە (شەھەر)لەر ۋە شۇ ئورۇنلاردىكى خەلق قوراللىق بۆلۈمى شۇ جايدا تۇرۇشلۇق قىسىم، يېزا ئىگىلىك شىمى ۋە تۈەن - مەيدانلاردىن ئادەم قاتناشتۇرغان ھالدا مۇناسىپ رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى ۋە ئىشخانا قۇرۇپ، بۇ خىزمەتكە مەسئۇل قىلىنىشى لازىم.

5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمى «شىنجاڭ مىنبىگىلىرى» ژۇرنىلى (جەمئىي 150 سان نەشر قىلىنغان)نى نەشردىن توختىتىشنى، ئۇنى «جەڭ غەلىبىسى» كېزىتىخانىسىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىپ، «شىنجاڭ مىنبىگىلىرى»-غا ئۆزگەرتىپ، خەنزۇچە، ئۇيغۇرچە يېزىقتا بېسىپ تارقىتىشنى قارار قىلدى. «شىنجاڭ مىنبىگىلىرى»خەنزۇچە

گېزىتى 1985 ـ يىل 8 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنىگىچە جەمئىي 56 سان چىقىرىلدى، ئۇيغۇرچىسى داۋاملىق چىقىرىلماقتا.

5 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنى ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىدە رەسمىي ھەربىي شتاتلىق خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇش مەسىلىسى توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈردى. ئۇقتۇرۇشتا: بىڭتۈەن ۋە ئۇنىڭ شى (ئىدارە)لىرىدا رەسمىي ھەربىي شتاتلىق خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇلىدۇ؛ ئۇنى تەشكىللەشكە ھەربىي رايون، جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ۋە شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونلىرى مەسئۇل بولىدۇ، 10 ـ ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرىغىچە قۇرۇلۇپ خىزمەتكە كىرىشىش لازىم، دەپ بەلگىلەندى.

5 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «ئەسكەر چاقىرىش خىزمىتىدە مۇكاپاتلاش ـ جازالاشنى سىناق تەرىقىسىدە يولغا قويۇش چارىسى»نى تارقىتىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش چۈشۈردى.

«سىناق چارىسى» جەمئىي ئالتە ماددىدىن تەركىب تاپقان بولۇپ، ئۇنىڭدا ئەسكەر چاقىرىش خىزمىتىدە نەتىجىسى كۆرۈنەرلىك بولغان ياكى قانۇن ـ ئىنتىزامغا

خىلاپلىق قىلغان بىرلىك ۋە شەخسلەرنى مۇشۇ چارە بويىچە مۇكاپاتلاش ياكى جازالاش تەلەپ قىلىندى.

5 - ئاينىڭ 31 - كۈنى **باش سەنمۇبۇ** «زاپاس ھەربىيلەر شى - تۈەنلىرىنىڭ نامى، ئارمىيە بايرىقى، تامغىسى ۋە بەلگىسى توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈردى.

ئۇقتۇرۇشتا: زاپاس ھەربىيلەر شى - تۈەنلىرىنىڭ نامى، ئارمىيە بايرىقى، تامغىسى ۋە بەلگىلىرى كونكرېت بەلگىلەندى.

7 - ئايدا «جۇڭگو مىنبىڭلىرى» ناملىق كىتاب نەشىردىن چىقىپ تارقىتىلدى. فۇجيۇتاۋ باشچىلىقىدا تۈزۈلگەن بۇ كىتابقا ھەربىي كومىتېتنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى، ھەربىي كومىتېت خەلق قوراللىق كومىتېتىنىڭ مۇدىرى شۈشياڭچيەن بېغىشلىما يېزىپ بەردى.

7 - ئاينىڭ 5 - **كۈنى** باش سەنمۇبۇ «تايانچ مىنبىڭ تەشكىلىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش پىلانىنى تەڭشەش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقاردى.

ئۇقتۇرۇشتا مۇنۇلار كۆرسىتىلدى: «خەلق ئامىسىنىڭ سىياسىي ئاڭلىقلىقىنى يەڭگىللىتىپ، ئىلىمىزنىڭ نۆۋەتتىكى

تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ ئېھتىياجىغا ئويغۇنلىشىش ئۈچۈن، گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېتىنىڭ تەستىقى بىلەن، بۇرۇن بېكىتىلگەن 1985- يىلغىچە 30 مىليون تايانچ مىنبىلىق تەشكىللەش ۋەزىپىسى 1990 - يىلغىچە ئورۇنداپ بولۇشقا كېچىكتۈرۈلدى».

7 - ئاينىڭ 15 - كۈنى ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «زاپاس ھەربىيلەر شىسى — تۆەنلىرىنىڭخىزمەت مەسئۇلىيىتى توغرىسىدا ۋاقىتلىق بەلگىلىمە» تارقىتىش ھەققىدە ئۇقتۇرۇش چۈشۈردى.

بەلگىلىمىدە: زاپاسھەربىيلەر شى - تۆەنلىرىنىڭ تىنچلىق چاغلاردىكى ئاساسىي ۋەزىپىسى، مەسئۇلىيىتى ئېنىق بەلگىلەندى.

8 - ئاينىڭ 8 - كۈنى سەھىيە مىنىستىرلىقى، باش سەنمۇبۇۋە باش ئارقا سەپ بۆلۈمى «ئەسكەرلىككە چاقىرىلىدىغان ياشلارنىڭ جىگەر ئىقتىدارىنى تەكشۈرۈش ۋە ئۇلارنىڭ بوي ئېگىزلىكى ئۆلچىمىنى ئۆستۈرۈش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقاردى.

ئۇقتۇرۇشتا: جىگەر ئىقتىدارىنى تەكشۈرۈشنىڭ تەلىپى، ئۆلچىمى، قىسىملار قايتا تەكشۈرۈش قاتارلىق مەسىلىلەر ئۈستىدە ئېنىق تەلەپلەر قويۇلدى. ئەسكەرلىككە چاقىرىلىدىغان ياشلارنىڭ بوي ئېگىزلىكى:

ئەرلەرنىڭ 1 مېتر 60 سانتىمېتردىن يۇقىرى بولۇش؛ ئا-
ياللارنىڭ 1 مېتر 55 سانتىمېتردىن يۇقىرى بولۇش؛
ئەر - ئايال ياشلارنىڭ ئېگىزلىكى بىلەن ئېغىرلىقى
توغرا تاناسىپ بولۇش تەلەپ قىلىندى.

8 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن 15 - كۈنىگىچە باش سەن-
مۇبۇ توپچى قىسىملار بۆسى بىلەن سەپەرۋەرلىك بۆسى-
نىڭ رىياسەتچىلىكىدە، خېيلۇڭجياڭ ئۆلكىسىنىڭ نېنجاڭ
رايونىدا مەملىكەتلىك مىنىلىق زەمبىرەكچىلىرىنىڭ تەج-
رىبە ئالماشتۇرۇش نەق مەيدان يىغىنى ئېچىلدى. يى-
ﻐﯩﻨﻐﺎ ھەرقايسى ھەربىي رايونلارنىڭ سەپەرۋەرلىك بۆ-
سى، توپچى قىسىم بۆسىدىكى يولداشلار، ھەر قايسى
ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلارنىڭ رەھبەرلىرى ۋە كەسپىي
تارماقلاردىكى يولداشلار، شۇنداقلا باش سەنمۇبۇنىڭ
مۇناسىۋەتلىك تارماقلىرىدىكى يولداشلاردىن بولۇپ
جەمئىي 145 كىشى قاتناشتى. 9 - ئاينىڭ 28 - كۈنى،
باش سەنمۇبۇ توپچى قىسىملار بۆسى بىلەن سەپەرۋەرلىك
بۆسى بىرلىشىپ چىقىرىلغان «مەملىكەتلىك مىنىلىق زەمبىرەك-
چىلىرى تەجرىبە ئالماشتۇرۇش نەق مەيدان يىغىنىنىڭ
خاتىرىسى» نى تارقاتتى.

8 - ئاينىڭ 12 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆ-
كۈمىتى، ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق

قىسىملار (ساقچى قىسىملىرىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) دې-
كى كادىرلارنىڭ پەرزەنتلىرىنى ھەربىيلىككە ئېلىش
مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن، «ئارمىيە كادىرلىرىنىڭ
پەرزەنتلىرىنى ھەربىيلىككە ئېلىش توغرىسىدىكى ۋاقىت-
لىق چارە» نى ئېلان قىلىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش چى-
قاردى.

«چارە» جەمئىي 17 ماددىدىن تەركىب تاپقان بو-
لۇپ، ئۇنىڭدا ئارمىيە كادىرلىرىنىڭ پەرزەنتلىرىنى ئەس-
كەرلىككە چاقىرىشتىكى تەشكىلىي رەھبەرلىك، چاقىرى-
لىدىغان ئوبيېكتلار ۋە ئۇلارنىڭ شەرتلىرى، چاقىرىش
ئۇسۇلى قاتارلىقلار كونكرېت بەلگىلەندى.

8 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى«ئىش-
لەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ قوراللىق خىزمىتىنى
ئۆتكۈزۈپ بېرىش-ئۆتكۈزۈۋېلىش مەسىلىسى توغرىسىدا ئۇق-
تۇرۇش»چۈشۈردى.ھەرقايسى شۆبە ھەربىي رايونلار 1983 -
يىل 8 - ئايدىن 1984 - يىل 1 - ئايغىچە، بىڭتۇەنىنىڭ
يېزا ئىگىلىك شىسى (ئىدارىسى) خەلق قوراللىق بۆلۈم-
لىرىگە قوراللىق خىزمەتلەرنى ۋە 85 مىڭ 500 دىن كۆپ-
رەك خىل قورالنى ئۆتكۈزۈپ بەردى. ئۆتكۈزۈپ بېرىش
خىزمىتى باشلىنىشتىن بۇرۇن، بىڭتۇەندە 187 مىڭ 400
دىن ئارتۇق مىنبىڭ، 967 مىنبىڭ لىيەنى بار ئىدى.
ئۇرلۇك كەسپىي فىندۇيلەردىن 80ى، پەيدىن 146 سى
تەشكىللىگەنىدى.

8 ـ ئاينىڭ 29 ـ كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «ئەسكەرلەرنى يەرلىك ھۆكۈمەتلەر قىسمىغا ئايرىپ بېرىشنى سىناق تەرىقىسىدە يولغا قويۇش چارىسى» ھەققىدە ئۇقتۇرۇش چۈشۈردى.

«سىناق چارىسى» دە ئەسكەر ئايرىپ بېرىش خىزمىتىگە بولغان تەشكىلىي رەھبەرلىك، ئىشقا ئاشۇرۇش ئۇسۇلى، يېڭى ئەسكەرلەرنى ئۆتكۈزۈپ بېرىش ـ ئۆتكۈزۈۋېلىش ئىشلىرى، راسخوت كاپالىتى، قاتناش بىخەتەرلىكى قاتارلىق مەسىلىلەر كونكرېت بەلگىلەندى.

8 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى باش سەنمۇ بۇ، باش سىياسىي بۇ ۋە باش ئارقا سەپ بۇسى بىرلىكتە ئۇقتۇرۇش چىقىرىپ، مىنبىلىڭ قورال ـ ياراقلىرىنىڭ باشقۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش، قورال ـ ياراق، ئوق ـ دورىلارنىڭ يۈتۈپ كېتىشى ۋە ئوغرىلىنىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش، جىنايى ئىشلار جىنايەتچىلىرىگە زەربە بېرىش پائالىيىتىگە پائال ماسلىشىش ئۈچۈن، مەملىكەت بويىچە مىنبىلىڭ قورال ـ ياراقلىرىنى باشقۇرۇشتا «يۈز كۈن ھادىسە چىقارماسلىق» پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇشنى قارار قىلدى.

ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى شىنجاڭنىڭ ئەمەلىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، ئۇنى ئىزچىللاشتۇرۇش، ئەمەلىيلەشتۈرۈش

تەلىپىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ھەر قايسى ۋىلايەتلەر، ئىش-
لەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى ۋە ئۇنىڭ ھەر قاي-
سى يېزا ئىگىلىك شى، ئىدارىلىرى «يۈز كۈن ھادىسە
چىقارماسلىق» پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش داۋامىدا
خىزمەت گۇرۇپپىسى تەشكىللەپ، رايونىمىزدىكى 87 نا-
ھىيە، شەھەر ۋە بىڭتۇەننىڭ ھەر قايسى ئورۇنلىرىنىڭ
1200 دىن ئارتۇق قورال ساقلاش نۇقتىلىرىنى تەكشۈردى.
رايونىمىز بويىچە ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەت ۋە ئىشلەپ-
چىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ ھەر قايسى شى، ئى-
دارىلىرى 1 مىليون 500 مىڭ يۈەندىن ئارتۇق پۇل توپ-
لاپ، يېڭىدىن ئومۇمىي كۆلىمى 11 مىڭ 676 كۋادرات
مېتىر كېلىدىغان 120 قورال ئىسكىلاتى سالدى، 477 قو-
رال ئىسكىلاتىنى رېمونت قىلدى ۋە مۇستەھكەملىدى ھەم-
دە قىسمەن ئىسكىلاتلارغا سىگنال ئەسۋابى ۋە بىخەتە-
رلىك ئۈسكۈنىلىرىنى ئورناتتى. «يۈز كۈن ھادىسە چىق-
ارماسلىق» پائالىيىتى ئاخىرلاشقاندا، يەتتە شۆبە
ھەربىي رايون، 103 ناھىيە، تۈەن - مەيدان، 62 شەخس
ئىلغار بولۇپ باھالاندى.

9 - ئاينىڭ 11 - كۈنىدىن 13 - كۈنىگىچە ئۈرۈمچى
ھەربىي رايونى «ئىككىگە قارشى مانېۋىر» ئۇيۇشتۇردى.
ئۈرۈمچى رايونىدىكى [illegible] ھاۋا ھۇجۇمى [illegible]
دېڭىزغا قارشى تۇرۇش [illegible] مانېۋىر [illegible]

نىۋر ئالدىن بەلگىلەنگەن جەڭ مەيدانىدا ئېلىپ بې-
رىلدى، بۇ قېتىمقى مانېۋر ئارقىلىق، مىنىڭلار ئەمەلىي
ئۇرۇشقا قاتناشقاندەك چېنىقتۇرۇلدى، ئۇرۇشنىڭ دەس-
لەپكى مەزگىلىدە پارتىزان ئۇرۇشىنى قانات يايدۇرۇش-
نىڭ تەشكىلىي قوماندانلىق ۋە ئۇرۇش ئۇسۇلى مۇھا-
كىمە قىلىندى. مانېۋر جەريانىدا، پۈتۈن شىنجاڭدىكى
خەلق قوراللىق كادىرلىرى ئېكىسكۇرسىيىگە ئۇيۇشتۇ-
رۇلۇپ، ئۇلارنىڭ نەزەر دائىرىسى كېڭەيدى، بىلىمى
ئاشتى. پارتىزان ئۇرۇشى تەلىم - تەربىيىسى ئۈچۈن
يول باشلاپ بېرىلدى.

9 - ئايدا شىمالىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى قورغاس
ناھىيىسىدە ھەر قايسى ۋىلايەت (ئوبلاست)، ناھىيە (شە-
ھەر، كان رايونى)، ھەر قايسى شۆبە ھەربىي رايون،
مۇھاپىزەتچىلەر شىسى، ناھىيىلىك (شەھەرلىك، كان
رايونلۇق) خەلق قوراللىق بۆلۈمى، چېگرا مۇداپىئە
تۇەنلىرى ۋە ئورگاندىكى كەسپىي تارماقلارنىڭ رەھبەر-
لىرى قاتناشقان پارتىزان ئەترىتىنىڭ تەلىم - تەربىيە
تەجرىبىلىرىنى ئالماشتۇرۇش يىغىنىنى چاقىردى. شەرقىي
شىنجاڭ ھەربىي رايونى، بىڭتۇەن خەلق قوراللىق بۆلۈ-
مى، قۇرۇقلۇق ئارمىيە 7 - شىسىمۇ يىغىنغا قاتناشقىلى
ئادەم ئەۋەتتى. يىغىندا مىنىڭ پارتىزان ئەترىتىنى
تەلىم - تەربىيىگە تەشكىللەش تەجرىبىلىرى تونۇشتۇ-
رۇلدى، يىغىنغا قاتناشقانلار قورغاس ناھىيىسىنىڭ ئۈچ

مىنبىڭ پارتىزان ئەترىتىنىڭ 10 تۈرلۈك تېخنىكا، تاكتىكا تۈرلىرىدىن كۆرسەتكەن ھەربىي ماھارىتىنى كۆزدىن كەچۈردى.

1983 - يىلى جايلار مەملىكەتلىك سىياسىي قانۇن يىغىنىنىڭ روھىنى ئىزچىللاشتۇرۇپ، ئېغىر جىنايى ئىشلار جىنايەتچىلىرىگە زەربە بېرىش ھەرىكىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، مىنبىڭ كادىرلىرى ۋە مىنبىڭلارنىڭ سىياسىي سالاھىيىتىنى قايتا تەكشۈرۈپ، لۈكچەكلىك، ئوغرىلىق، بۇلاڭچىلىق، ئالدامچىلىق، ھايانكەشلىك قىلغانلار، دائىم مۇشتلىشىپ جېدەل چىقارغانلار ۋە پارتىيىنىڭ 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېت 3 - ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيانقى لۇشيەن، فاڭجېن، سىياسەتلىرىگە ئېغىر قارشىلىشىش كەيپىياتىدا بولغانلارنى مىنبىڭ قوشۇنىدىن تازىلاپ چىقىرىۋەتتى. شىمالىي شىنجاڭ رايونىدىلا 115مىڭ 552 ئادەمنىڭ سىياسىي سالاھىيىتى تەكشۈرۈلدى. قابا ناھىيىسىنىڭ گۆڭشې، مەيدانلىرى پەيچۇسودىكى يولداشلارنى مىنبىڭ تەشكىلىنى تەرتىپكە سېلىشقا قاتناشتۇرۇپ، مىنبىڭلارنىڭ سىياسىي سالاھىيىتىنى تەكشۈرۈشكە مەسئۇل قىلدى. قايتا تەكشۈرۈش، تازىلاش، يېڭىدىن مىنبىڭ تەشكىلىگە قوبۇل قىلىنىدىغانلارنىڭ سىياسىي سۈپىتىگە ئۈنۈملۈك كاپالەتلىك قىلىش ئارقىلىق، مىنبىڭ تەشكىلى تېخىمۇ پاكلاشتۇرۇلدى ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈلدى.

1983 - يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە شىنجاڭ بويىچە«ياشلار، مىنبىگلار ئائىلىسى» قۇرغان ئورۇنلار 30.7%نى تەشكىل قىلدى.

11 - ئاينىڭ 30 - كۈنىدىن 12 - ئاينىڭ 8 - كۈنىگىچە بىيجىڭدا «ئارمىيە بويىچە سەپەرۋەرلىك خىزمىتى يىغىنى» چاقىرىلدى. بۇ، سەپەرۋەرلىك خىزمىتى كۆچەيتىلگەندىن كېيىن، ئارمىيە بويىچە چاقىرىلغان تۇنجى قېتىملىق سەپەرۋەرلىك خىزمىتى يىغىنى بولدى.

يىغىننىڭ ئاساسىي مەزمۇنى مۇنۇلاردىن ئىبارەت: ئۇرۇش ۋاقتىدىكى سەپەرۋەرلىك ۋەزىپىسى ئورۇنلاشتۇرۇلۇپ، ئەمەلىيلەشتۈرۈش تەدبىرلىرى مۇزاكىرە قىلىندى؛ سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش سىناق خىزمىتىدىكى تەجرىبىلەر ئالماشتۇرۇلدى؛ «ئۇرۇش ۋاقتىدىكى سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش خىزمەت نىزامى» ۋە «سەپەرۋەرلىك خىزمىتى راسخوتىنىڭ چىقىم قىلىنىش دائىرىسى ۋە ئۇنى باشقۇرۇش چارىسى»غا تۈزىتىش كىرگۈزۈلدى؛ ئالدىن تەشكىللەنگەن زاپاس ھەربىيلەرنىڭ ھەربىي تەلىم - تەربىيىسى مەسىلىسى مۇھاكىمە قىلىندى؛ مىلىقېيىنىڭ بۇجاڭ خىزمەت دوكلاتى بەردى.

يىغىنغا ھەر قايسى ھەربىي رايونلارنىڭ سەپەرۋەرلىك خىزمىتىگە مەسئۇل رەھبەرلىرى ۋە سەپەرۋەرلىك بۆلۈمى، ھەربىي قورال - جابدۇق بۆلۈمى، كادىرلار بۆلۈمى

ۋە ئارقا سەپ سېلىنىۋسىنىڭ مەسئۇللىرى؛ ھەر قايسى ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلارنىڭ رەھبەرلىرى ۋە سەپەرۋەرلىك باشقارمىسىنىڭ مەسئۇللىرى؛ ھەر قايسى ئارمىيە تۈرى، ئەسكىرىي تۈرلەرنىڭ سەپەرۋەرلىك خىزمىتىگە مەسئۇل رەھبەرلىرى، كەسپىي ئارماقلاردىكى مەسئۇل يولداشلار؛ باش بۆلۈمنىڭ مۇناسىۋەتلىك تارماقلىرى، دۆلەت ئورگىنىنىڭ مۇناسىۋەتلىك تارماقلىرى شۇنداقلا سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش سىناق نۇقتىلىرىنى ئىشلىگەن قىسمەن شۆبە ھەربىي رايونلار ھەم قىسىملاردىكى مەسئۇل يولداشلاردىن بولۇپ جەمئىي 185 كىشى قاتناشتى.

باش سەنمۇجاڭ ياڭدېجې يىغىندا يوليورۇق بەردى، مۇئاۋىن سەنمۇجاڭ خېيجىڭۋېن يىغىندىن خۇلاسە چىقاردى.

1983 - يىلى ھەربىي كومىتېت شىنجاڭنىڭ ئۇرۇش قىلىش لايىھىسىگە سالغان تەستىقىدا چۈشۈرۈپ بەرگەن ئۇرۇش ۋاقتىدا تەشكىللىنىدىغان قىسىملارنىڭ سانىغا ۋە باش سەنمۇ بۇ تەرىپىدىن ھەربىي رايونىمىزغا تەقسىملەپ بېرىلگەن زاپاس ھەربىيلەر شى-تۇەنلىرىنى تەشكىللەش شتاتىغا ئاساسەن، قىسىملارنىڭ تەرتىپكە سېلىش - ئىنچىكىلاش خىزمىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، رايونىمىزدا ئالتە زاپاس ھەربىيلەر شى، 14 زاپاس ھەربىيلەر

تۈەن ئاپپاراتى تەشكىللەندى. ئۇلار ئىككى قۇرۇقلۇق ئارمىيە شىسى، ئىككى مۇداپىزەتچىلەر شىسى، بىر كائۇبىتسا ـ پۇشكا شىسى، بىر تانكا شىسى ۋە خەۋەر ـ ئالاقە، قۇرۇلۇش، تانكىغا قارشى توپچىلار، مۇداپىـ زەتچىلەر قاتارلىق زاپاس ھەربىيلەر تۈەندىن ئىبارەت.

1983 - يىلى جايلاردا ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ پارتىيە، ھۆكۈمەت، ئارمىيە رەھبەرلىرى ۋە مۇناسىۋەت ـ لىك تارماقلارنىڭ مەسئۇللىرى قاتناشقان ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشكىللەش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى قۇرۇلدى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى ۋە ھەر قايسى تارماقلارنىڭ خىزمەت مەسئۇلىيىتى بېكىتىلىپ تۈۋەنگە تارقىتىپ بېرىلدى.

1983 - يىلى ئەسكەر مەنبەئىنى ئىگىلەپ، ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەر قىلىش، كېڭەيتىپ تەشـ كىللەشنى ئىشەنچلىك ئەسكەر مەنبەئى ئاساسى بىلەن تەمىن ئېتىش ئۈچۈن، تۈۋەندىكى ئۈچ خىل خادىملارنىڭ تەكشىنى ئىگىلەش، رويخەتكە ئېلىش،ستاتىستىكا قىلىش

خىزمىتى ئىشلەندى. بىرىنچىسى، ھەربىي سەپتىن چېكىنگەنلەرنى زاپاس ھەربىيلىك رويخەتكە ئېلىش، ستاتىستىكا قىلىش. 1981 - يىلى قانات يايدۇرۇلغان ھەربىي سەپتىن چېكىنگەنلەرنى زاپاس ھەربىيلىك رويخەتكە ئېلىش، ستاتىستىكا قىلىش خىزمىتى ئاساسىدا، 1980 - يىلدىن بۇرۇن 35 ياشتىن تۆۋەن بولغان ھەربىي سەپتىن چېكىنگەنلەر يىگى كەسپىي نومۇر بويىچە تولۇقلاپ رويخەتكە ئېلىندى، 1981 -، 1982 - يىل ئىچىدە ھەربىي سەپتىن چېكىنىپ رويخەتكە ئېلىنغان، ستاتىستىكا قىلىنغانلار قايتا سېلىشتۇرۇلدى. 1983 - يىلغا كەلگەندە، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە تۈرلۈك زاپاس ھەربىيلىككە تىزىملانغان ھەربىي سەپتىن چېكىنگەنلەر 62 مىڭ 749 نەپەرگە يەتتى. بۇنىڭدىن ھەرخىل كەسپىي تېخنىك ئەسكەرلەر 21 مىڭ 57 نەپەر بولۇپ، ئومۇمىي سانىنىڭ 33.5% نى تەشكىل قىلدى. ئىككىنچىسى، ھەربىي سەپتىن چېكىنگەن، كەسپ ئالماشتۇرغان كادىرلار رويخەتكە ئېلىندى ۋە ستاتىستىكا قىلىندى. رايونىمىز بويىچە زاپاس ھەربىي بولۇش شەرتىگە توشىدىغان ھەرخىل كادىرلار 2652 نەپەر (ئۇنىڭ ئىچىدە 1344 نەپەر ھەربىي ئىشلار كادىرى، 664 نەپەر سىياسىي خىزمەت كادىرى، 295 نەپەر ئارقا سەپ كادىرى، 345 نەپەر ھەرخىل كەسپىي تېخنىك كادىر) بولۇپ، بۇلار ئومۇمىي سانىنىڭ 13% نى تەشكىل قىلدى،

ئۈچىنچىسى، يەرلىكتىكى كەسپىي ئۈدۈل كېلىدىغان، يېرىم ئۈدۈل كېلىدىغان تېخنىك خادىملارنى سىناق تەرىقىسىدە رويخەتكە ئېلىش يولىغا قويۇلدى.

1983 - يىلىنىڭ ئاخىرىدا شىنجاڭ بويىچە 40 تەلىم - تەربىيە بازىسى قۇرۇلۇپ بولدى. ئۇنىڭدىن 12 تەلىم - تەربىيە بازىسى ئوقۇ - ئوقۇتۇش، تۇرمۇش، تەلىم - تەربىيە ئەسلىھەلىرىنى يۈرۈشلەشتۈرۈش ۋە ئالتە بار بولۇش (دەرسخانىسى، ياتىقى، ئاشخانىسى، مەشق مەيدانى، قارىغا ئېتىش مەيدانى، تاكتىكا مەيدانى بار بولۇش) تەلىپىگە يەتكۈزۈلدى، قالغىنى تەدرىجىي مۇكەممەللەشتۈرۈلدى. مىنبىگىلارنىڭ تەلىم - تەربىيە بازىسىغا كېتىدىغان خىراجەتلەر جاپالىق ئىشلەپ ئىگىلىك تىكلەش، تىرىشچانلىق - ئىقتىسادچىللىق بىلەن ئىش كۆرۈش، يۇقىرى بىلەن تۆۋەن بىرلىشىپ نورتاق مەبلەغ توپلاش ئۇسۇلى قوللىنىپ ھەل قىلىندى. يەنى «يۇقىرىدىن ئازراق بېرىش، يەرلىك ھۆكۈمەتلەر ئازراق چىقىرىش، ناھىيىلىك (شەھەرلىك، رايونلۇق) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرى ئازراق چىقىرىش، مىنبىگىلار ئۆزلىرى قول سېلىپ ئاز - تولا ئىشلەش» ئۇسۇلى بىلەن ھەل قىلىندى.

1983 - يىلىنىڭ ئاخىرىدا رايونىمىز بويىچە ئۈچ دەرىجىلىك ئىسكىلاتلارنىڭ ئومۇمىي قۇرۇلۇش كۆلىمى 55

مىڭ كۇادرات مېتىردىن ئاشتى. ئۇنىڭغا 9 مىليون يۈەندىن ئارتۇق مەبلەغ سېلىندى. بۇنىڭ بىلەن، پىلاندىكى يېڭى ئىسكىلات سېلىش كۆلىمىنىڭ 80% ى ئورۇنلىنىپ بولدى.

1984 - يىل

1 - ئايدىن 5 - ئايغىچە ئۈرۈمچى ھەربىي رايونىنىڭ تەلىپىگە ئاساسەن، شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى بىلەن شىخەنزە شۆبە ھەربىي رايونى شىخەنزە قورۇقلۇق ئارمىيە زاپاس ھەربىيلەر شىسى قورۇشۇەزىنت توپچىلار 663 - تۇەننى كېڭەيتىش سىنىقى ئېلىپ باردى. سانجى شۆبە ھەربىي رايونى كۆچۈك ناھىيىسىدە زاپاس ھەربىيلەر قورۇلۇش تۇەنى قورۇش سىنىقى ئېلىپ باردى. بايىنغولىن شۆبە ھەربىي رايونى ھاۋا ئارمىيە كورلا ئايرودرومىنى كېڭەيتىپ قورۇش سىنىقى ئېلىپ باردى.

3 - ئاينىڭ 12 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن ئۈرۈمچى ھەربىي رايون پارتكومى «يېزا، زاۋۇت - كانلار تۈزۈلمە ئىسلاھاتى جەريانىدا خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ قۇرۇلۇشى ۋە كەسپىي قوراللىق كادىرلار، مىنبىڭ كادىرلىرىنى تەيىنلەش قاتارلىق مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەر توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش»نى چۈشۈردى.

ئۇقتۇرۇشتا: ھاكىمىيەت بىلەن كۆڭۈل ئايرىلىپ، يېزىلىق ھۆكۈمەت قۇرۇلغاندىن كېيىن، خەلق قوراللىق بۆلۈمى قۇرۇش، كادىرلارنى تەيىنلەش، كەسپىي قورال-لىق كادىرلارغا بولغان مۇئامىلە، مىنىبىگلارنى تەشكىل-لەش، لىيەنجاڭ (يىڭجاڭ) لارنى تەيىنلەش، ئىشلەپچى-قىرىش - قۇرۇلۇش بىگتۈەننىڭ دېھقانچىلىق - چارۋى-چىلىق تۈەن - مەيدانلىرى، زاۋۇت، كان - كارخانىلاردى-كى خەلق قوراللىق كادىرلىرىنىڭ شتاتى ۋە خادىملار-نى تەيىنلەش قاتارلىق مەسىلىلەر توغرىسىدا يېڭى بەلگىلىمە چىقىرىلدى.

5 - ئاينىڭ 1 - كۈنى شىخەنزە قۇرۇقلۇق ئارمىيە زاپاس ھەربىيلەر شىسى قۇرۇلۇپ، ھەربىي كۆرەك ئۆت-كۈزۈلدى ھەمدە ئۇلارھەربىي ماھارەت كۆرسەتتى. باش سەن-مۇبۇنىڭ كەسپىي تارماقلىرى، ئاپتونوم رايون، ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى، ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىگتۈەن-نىڭ رەھبەرلىرى زاپاس ھەربىيلەر شىسىنىڭ قۇرۇلۇش يىغىنىغا قاتناشتى. يولداش ۋاڭ ئېنماۋ تىلېگراممىسا ئەۋەتىپ زاپاس ھەربىيلەر شىسىنىڭ قۇرۇلغانلىقىنى تەب-رىكلىدى. ھەربىي رايوننىڭ سىلىڭيۈەنى شياۋچۈەنفۇ، جېڭ ۋېيى تەن شەنخې، ئاپتونوم رايوننىڭ رەئىسى تۆمۈر داۋامەت ھەربىي كۆرەكنى كۆردى ھەمدە يىغىن-دا مۇھىم سۆز قىلدى.

5 - ئاينىڭ 30 - كۈنى خەلق ئىشلار مىنىستىرلىقى، مالىيە مىنىستىرلىقى «ئىنقىلابىي مەجرۇھلارنىڭ نەپىقە ئۆلچىمىنى تەڭشەش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقاردى.

ئۇقتۇرۇشتا: «گوۋۇيۈەننىڭ تەستىقى بىلەن، ئىنقىلابىي مەجرۇھلارنىڭ (مەجرۇھ بولغان مىنبىڭ، خەلق ئىشچىلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ)تەڭشەلگەن نەپىقە ئۆلچىمىنى 1984 - يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ ئىجرا قىلىش قارار قىلىندى» دەپ كۆرسىتىلدى.

5 - ئاينىڭ 31 - كۈنى دۆلەت رەئىسى لى شيەننەن بۇيرۇق چىقىرىپ، «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ھەربىي خىزمەت قانۇنى»نى ئېلان قىلدى.

بۇيرۇقتا مۇنداق دېيىلىدۇ: «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ھەربىي خىزمەت قانۇنى» جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى 6 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ 2 - يىغىنىدا 1984 - يىل 5 - ئاينىڭ 31 - كۈنى ماقۇللاندى، ھازىر ئېلان قىلىندى، 1984 - يىل 10 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن ئېتىبارەن يولغا قويۇلسۇن».

يېڭىدىن ئېلان قىلىنغان ھەربىي خىزمەت قانۇنى 13 باب 65 ماددىدىن تەركىب تاپقان بولۇپ، 1955 - يىلى ئېلان قىلىنغان ھەربىي خىزمەت قانۇنىغا بەش باب قوشۇلدى. ئۇنىڭ ئىچىدىكى بىر بابتا مەخسۇس

«مىنبىلىك» ئۇستىدە، توختىلىپ، مىنبىلىكنىڭ خاراكتېرى، ۋەزىپىسى، ياش ـ قۇرامى ۋە ئۇنى تەشكىللەش قاتار-لىق مەسىلىلەر ئىنىق بەلگىلەندى.

6 - ئاينىڭ 15 - كۈنى مەركىزىي كومىتېت تەشكە-لات بۆلۈمى، خەلق ئىشلار مىنىستىرلىقى، ئەمگەك ـ كا-دىرلار مىنىستىرلىقى، باش شتابى، باش سىياسىي بۆ-لىرلىكتە «ئاساسىي قاتلام خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ قۇرۇلۇشى ۋە كەسپىي قوراللىق كادىرلارنى تەيىنلەش پرىنسىپى قاتارلىق مەسىلىلەر توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقاردى. ئۇقتۇرۇشتا مۇنۇلار بەلگىلەندى:

1. گۈڭشې خەلق قوراللىق بۆلۈمى يېزىلىق خەلق قوراللىق بۆلۈمىگە ئۆزگەرتىلىدۇ. ئۇ ھەم يېزىلىق پارتكومىنىڭ ھەربىي ئىشلار بۆلۈمى، ھەم يېزىلىق ھۆكۈمەتنىڭ ھەربىي خىزمەت ئاپپاراتى بولىدۇ. رايون دەرىجىلىك ئاپپاراتلاردىمۇ مۇشۇ پرىنسىپ بويىچە بولىدۇ.

2 كادىرلارنى تەيىنلەش پرىنسىپى. رايونلارغا بىر نەپەر بۆجالىك، بىرگەنى قويۇلىدۇ، گوڭشېدىن يېزىغا ئۆزگەر-تىلگەن ئورۇنلاردىكى يېزىلىق خەلق قوراللىق بۆلۈمى-گە 1 — 2 ئادەم قويۇلىدۇ. دادۈيدىن ئۆزگەرتىلگەن يېزىلاردا بىر نەپەر مۇئاۋىن شياڭجاڭ قوشۇمچە مەسئۇل بولىدۇ.

3. كادىرلارنىڭ شەرتى ۋە كېلىش مەنبەئى. كادىرلار قوشۇننى تولۇقلاشتۇرۇش تەلىپى بويىچە، يەرلىك كادىرلار، قىسمەن كەسپ ئالماشتۇرغان كادىرلار، ھەربىي سەپتىن چېكىنگەنلەر ۋە مۇنەۋۋەر مىنبىڭ كادىرلىرىدىن تاللاپ تەيىنلىنىدۇ.

4. كادىرلارنى ۋەزىپىگە تەيىنلەش، ۋەزىپىدىن قالدۇرۇش ھوقۇق دائىرىسى ۋە ئۇلارنىڭ ۋەزىپە،ماناش مۇئامىلىسى. رايونلۇق، يېزىلىق (بازارلىق) خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ بۆجاڭلىرى رايون، يېزا (بازار) رەھبەرلىرىنىڭ بىرى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. ئادەتتە شۇ دەرىجىلىك پارتكومغا قاتنىشىدۇ.

5. زاۋۇت، كان ـ كارخانا ۋە كەسپىي ئورۇنلارغا كەسپىي قوراللىق كادىر تەيىنلەشتە، يەنىلا 1978 ـ يىلىدىكى بەلگىلىمە بويىچە ئىجرا قىلىنىدۇ.

6. ئورگان، پەن تەتقىقات ئورۇنلىرىدا كەسپىي قوراللىق كادىرلار قويۇلمايدۇ. ئالىي مەكتەپلەردىكى قوراللىق بۆلۈملەر ھازىرچە ساقلىنىپ تۇرىدۇ.

6 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى باش سەنمۇبۇ بىلەن باش سىياسىي بۇسىجۇەن ئۆلكىلىك ھەربىي رايوننىڭ «كۈاڭخەن ناھىيىسىنىڭ مىنبىڭلارنى قوزغاپ تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى بىلەن شۇغۇللىنىش، تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشنى چۆرىدىگەن ھالدا مىن-

بىلىك خىزمىتىنى ئۆتۈش تەجرىبىلىرىنى ئۆگىنىش نەق مەيدان يىغىنىنىڭ ئەھۋالى توغرىسىدىكى دوكلاتىنى تەستىقلاپ تارقاتتى ھەمدە ئۇنىڭغا تەھرىر ئىلاۋىسى قوشۇپ، گۇاڭخەن ناھىيىسىنىڭ قولغا كەلتۈرگەن كۆرۈنەرلىك نەتىجىلىرىنى مۇئەييەنلەشتۈردى. ھەر دەرىجىلىك ھەربىي رايون ۋە خەلق قوراللىق تارماقلىرىدىن مىنبىڭلارنى ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا قاتنىشىشقا ئەستايىدىل ئۈيۈشتۈرۈش ھەمدە ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى داۋامىدا مىنبىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، پارتىيىنىڭ باش نىشانى، باش ۋەزىپىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش يولىدا، مىنبىڭ خىزمىتىدە يېڭى ۋەزىيەت يارىتىش تەلەپ قىلىندى.

10 - ئاينىڭ 6 - كۈنىدىن 9 - كۈنىگىچە ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى مىنبىڭ، زاپاس ھەربىيلەر تەلىم - تەربىيىسىنى ئىسلاھ قىلىش سۆھبەت يىغىنى ئاچتى.

بۇ قېتىمقى يىغىندا باش سەنمۇبۇ ھەر قايسى چوڭ ھەربىي رايون، ئۆلكىلىك ھەربىي رايون تەلىم - تەربىيە باشقارمىلىرىنىڭ باشلىقلىرىنى قاتناشتۇرۇپ ۋۇخەن ھەربىي رايونىدا ئاچقان مىنبىڭ كەسپىي تېخنىك ئەسكەرلىرى تەلىم - تەربىيە نەق مەيدان مۇھاكىمە يىغىنىنىڭ روھى يەتكۈزۈلدى ۋە ئۆگىنىلدى؛ رايونىمىزدىكى مىنبىڭلارنىڭ 1983 - يىلدىن 1984 - يىل-

ـنچە بولغان ئارىلىقتىكى ھەربىي تەلىم-تەربىيە خىزـ
ـەت ئەھۋالى يەكۈنلەندى ۋە تەجرىبىلەر ئالماشتۇرۇلـ
ـدى: يىغىن جەريانىدا ئۈرۈمچى شەھىرى شىمىگۇ رايونـ
ـلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ ئىش ئورنى مەسئۇلىـ
ـيەت تۈزۈمى ۋە مىنىبىك خەۋەر ـ ئالاقە ئەسكەرلىرى
تەلىم ـ تەربىيىسى ئېكسكۇرسىيە قىلىندى. 1985 ـ
يىللىق مىنىبىك، زاپاس ھەربىيلەر تەلىم ـ تەربىيىسى
توغرىسىدىكى دەسلەپكى پىكىر ۋە تەلەپلەر ئوتتۇرىغا
قويۇلدى.

بۇ قېتىمقى يىغىنغا جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي
شىنجاڭ، شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ئىشلەپچىـ
قىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى، ھەرقايسى شۆبە ھەربىي
رايونلار، ئۈرۈمچى شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمى،
بىڭتۇەننىڭ ھەر قايسى يېزا ئىگىلىك شى، ئىدارىلىـ
رى ۋە قاراماي شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ
تەلىم ـ تەربىيە باشقارمىسى، بۆلۈمىنىڭ باشلىقلىرى
ۋە ھەربىي رايوننىڭ 2 ـ دەرىجىلىك بۆلۈمدىكى مۇناسـ
ـۋەتلىك يولداشلار بولۇپ جەمئىي 50 ئادەم قاتناشتى.

جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ، شەرقىي
شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش
بىڭتۇەندىن كەلگەن يولداشلار تەلىم ـ تەربىيە ئەھۋاـ
لىنى دوكلات قىلدى. قاراماي شەھىرى، قۇمۇل شۆبە

ھەربېي رايونى، قەشقەر كونىشەر ناھىيىسى، يېزا ئىگىلىك 5 ـ شىسىنىڭ 83 ـ تۈەن ـ مەيدانى تەجرىبە تونۇشتۇردى.

ھەربېي رايونىنىڭ مۇئاۋىن سىلىڭيۈەنى ئېزىزوپ قاسىم، مۇئاۋىن سەنمۇجاڭ ۋاڭ لىن، سىلىڭبۇنىڭ مەسلىھەتچىسى لى شۇاڭشىڭ، ئارقا سەپ بۆلۈمىنىڭ مۇئاۋىن بۆجاڭى جۇجيەنخۇالار يىغىندا سۆز قىلدى.

1984 - يىلى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن ھەربېي رايون قىش پەسلىدە ئەسكەر چاقىرىش بويرۇقى چىقىرىپ مۇنداق كۆرسەتتى: تېخنىك ئەسكەرلەرنى پىلانلىق تولۇقلاپ، ئۇرۇش ۋاقتىدا تېز كېڭەيتىپ تەشكىللەش ئېھتىياجلىق بولغان كەسپىي تېخنىك خادىملار مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن، ھەربېي رايون قىسىملىرىغا تولۇقلىنىدىغان تۈرلۈك تېخنىك ئەسكەرلەر ھەربېي رايون بەلگىلەپ بەرگەن كەسپىي تېخنىك ئەسكەر بازىلىرىدىن قوبۇل قىلىنىدۇ.

1984 - يىلى دۆلەت بەرگەن 500 مىڭ يۈەن، ئاپتونوم رايون چىقارغان 200 مىڭ يۈەن راسخوت بىلەن، رايونىمىز بويىچە ئومۇمىي كۆلىمى 3000 كۋادرات مېتر كېلىدىغان مىنبىلىك قورال ئىسكىلاتى ۋە بەزى يۇرۇشلەشتۈرۈلگەن قۇرۇلۇشلار سېلىندى. جايلار مىنبىلىك قورال ئىسكى-

لاتلىرىنىڭ پۈتۈشىگە ئەگىشىپ ئىسكىلات باشقۇرۇشنى كۈچەيتتى ھەمدە ئىسكىلاتقا ئامبارچى تەيىنلىدى، باشقۇرۇش تۈزۈملىرى تەدرىجىي ھالدا ئورنىتىلدى ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈلدى.

1985 - يىل

1 - ئاينىڭ 26 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى، ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «1985 - يىللىق مىنبىلىك، زاپاس ھەربىيلەر ھەربىي تەلىم - تەربىيىسى توغرىسىدا يوليورۇق» چۈشۈردى. يوليورۇقتا مۇنداق كۆرسىتىلدى: 1985 - يىللىق مىنبىلىك، زاپاس ھەربىيلەر ھەربىي تەلىم - تەربىيىسىدە گوۋۇيۈەن تارقاتقان (1983) 1 - نومۇرلۇق ھۆججەتنىڭ روھىنى داۋاملىق ئىزچىللاشتۇرۇپ، كادىرلار - كەسپىي تېخنىك ئەسكەرلەر تەلىم - تەربىيىسىنى گەۋدىلەندۈرۈپ، مۇنتىزىم تەلىم - تەربىيە تەرتىپى ۋە تۈرلۈك تەلىم - تەربىيە تۈزۈمىنى ئورنىتىپ ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈپ، تەلىم - تەربىيە ئۇسۇلىنى تېخىمۇ ياخشىلاش، سۈپەتنى ئۆستۈرۈش لازىم. رايونىمىز بويىچە مىنبىلىك، زاپاس ھەربىيلەر تەلىم - تەربىيە ۋەزىپىسى 40 مىڭ ئادەم، بۇ 28 مىڭ 100 پىيادە ئەسكەر، 11 مىڭ 900 كەسپىي تېخنىك ئەسكەرنى تەربىيەلەشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. يوليورۇقتا يەنە تەلىم-تەربىيە ۋاقتى، ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۇسۇلى، تەلىم - تەربىيىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى، مىنبىلىك، زاپاس ھەربىيلەر تەلىم - تەربىيىسىنىڭ تۈرلۈك تۈزۈملىرىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش، مىنـ

ۋ . زاپاس ھەربىيلەر ھەربىي تەلىم - تەربىيىسىنىڭ مۇنتەزىملىشىشىنى ئىشقا ئاشۇرۇش، مىڭبېگىلارنىڭ تەلىم- تەربىيە بازا قۇرۇلۇشىنى تېخىمۇ چىڭ تۇتۇش، مىڭبېگىنىڭ، زاپاس ھەربىيلەرنىڭ ھەربىي تەلىم - تەربىيە خىزمىتى- گە بولغان رەھبەرلىكىنى كۈچەيتىش قاتارلىق مەسىلىلەر ئېنىق بەلگىلەندى.

1985 - يىلغىچە رايونىمىز بويىچە 35 ياشتىن تۆۋەن ھەربىي سەپتىن چېكىنگەنلەردىن جەمئىي 77 مىڭ 509 ئادەم زاپاس ھەربىيلىك رويخەتكە ئېلىندى، ئۇنىڭ ئىچىدە تۈرلۈك تېخنىك ئەسكەرلەر 27 مىڭ 436 نەپەر.

8 - ئاينىڭ 2 - كۈنى ئۈرۈمچى ھەربىي رايونى «ناھىيىلىك، شەھەرلىك خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنى يەرلىك- نىڭ شتاتىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىشتە تەكشۈرۈپ- تەتقىق قىلىشقا تېگىشلىك بىر قانچە ئاساسلىق مەسىلە توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چۈشۈردى، ئۇقتۇرۇشتا مۇنداق كۆرسىتىلدى: باش سەنمۇبۇدىن پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى، گو- ۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت تەستىقلىغان «ئارمىيە تۈزۈلمىسىنى ئىسلاھ قىلىش، ئاپپاراتلارنى ئىخچاملاش - شتاتنى تەرتىپكە سېلىش لايىھەسى» دە ناھىيىلىك، شەھەرلىك، رايونلۇق خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنى يەرلىكنىڭ شتاتىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىش قارار قىلىنغانلىق توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش تاپشۇرۇۋالدۇق. بۇ ئۇقتۇرۇشتا

ئۆتكۈزۈپ بېرىش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن،
ھەرقايسى ھەربىي رايونلارنىڭ ئەستايىدىل تەكشۈرۈپ-
تەتقىق قىلىش ئارقىلىق، پىكىر بېرىشى تەلەپ قىلىن-
غان. شۇڭا، ھەربىي رايون تەكشۈرۈپ - تەتقىق قىلىشقا
تەشكىللەشتىن سىرت، جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ،
شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، ئىشلەپچىقىرىش - قۇ-
رۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ خەلق قوراللىق بۆلۈمى دەرھال
كۈچ ئۇيۇشتۇرۇپ تۇتۇش قىلىپ، خەلق قوراللىق بۆلۈم-
لىرىنىڭ يەرلىكنىڭ شتاتىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىلگەندىن
كېيىنكى شتاتى، ۋەزىپىسى، مەجبۇرىيىتى، رەھبەرلىك
مۇناسىۋىتى، دەرىجىسى، كادىرلارنىڭ كېلىش مەنبەئى
ۋە ئۇلارنى يېتىشتۈرۈش، ئۇلارغا بولغان تۇرمۇش مۇئا-
مىلىسى ھەمدە خەلق قوراللىق بۆلۈمى بىلەن زاپاس
ھەربىيلەر تۇەنىنىڭ مۇناسىۋىتى.شۇنداقلا ئۆتكۈزۈپ بې-
رىش قەدەم - باسقۇچلىرى قاتارلىق مەسىلىلەر ئۈستىدە
تەكشۈرۈپ-تەتقىق قىلىش، بۇ ھەقتە ئوتتۇرىغا قويۇلغان
پىكىرلەرنى 8 - ئاينىڭ 31 - كۈنىدىن بۇرۇن ھەربىي
رايونغا يوللاش لازىم.

11 - ئاينىڭ 1 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيە-
سى مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي
كومىتېت باش سەنمۇبۇ بىلەن باش سىياسىي بۆنىڭ 1985-
يىل 9 - ئاينىڭ 14 - كۈندىكى «ھازىرقى ۋە بۇندىن

كېيىنكى بىر مەزگىل ئىچىدىكى مىنبىلىك، زاپاس ھەربىي-
لەر خىزمىتى توغرىسىدا پىكىر» نى تەستىقلاپ تارقاتتى.
تەستىقتا مۇنداق كۆرسىتىلدى:

مىنبىلىك تۈزۈمى — ئېلىمىزنىڭ بىر خىل ئەنئەنە-
ۋى ھەربىي تۈزۈمى، مىنبىلىك قۇرۇلۇشى — دۆلەت مۇدا-
پىئە قۇرۇلۇشىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى. بولۇپمۇ
نۆۋەتتە ئېلىمىز كۈچىنى مەركەزلەشتۈرۈپ سوتسىيالىس-
تىك زامانىۋىلاشتۇرۇشتىن ئىبارەت ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش
ئېلىپ بېرىۋاتقان، رەسمىي قىسىملارنى تۈركۈملەپ ئا-
زايتىۋاتقان ئەھۋال ئاستىدا، دۆلەت مۇداپىئە زاپاس
كۈچلەر قۇرۇلۇشىغا تېخىمۇ ئەھمىيەت بېرىش لازىم.
شۇنى كۆرۈش كېرەككى، ئىخچام دائىمىي ئارمىيە بىلەن
قۇدرەتلىك زاپاس كۈچلەرنى بىرلەشتۈرۈش — زامانىۋى-
لاشقان دۆلەت مۇداپىئەسى قۇرۇلۇشىنىڭ بىردىنبىر
يولى. ھەر دەرىجىلىك پارتكوم، ھۆكۈمەت ۋە ھەربىي
رايونلار ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىپ، مىنبىلىك،
زاپاس ھەربىيلەر خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈ-
چەيتىشى لازىم. ھەربىي خىزمەت قانۇنىدىكى بەلگىلىمى-
لەر بويىچە، مىنبىلىك بىلەن زاپاس ھەربىيلەرنى بىرلەش-
تۈرۈش تۈزۈمىنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ، زاپاس كۈچلەر
قۇرۇلۇشىنى پىلانلىق، نۇقتىلىق ياخشى ئىشلەش لازىم.
مىنبىلارنى سوتسىيالىستىك ماددىي مەدەنىيەت ۋە
مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا قاتنىشىشقا پائال ئۈيۈش-

تۇرۇپ، ئەمگەك ئارقىلىق ھەربىي تەلىم - تەربىيىنى قامداپ، خەلقنى بېيىتىپ، ئەسكەرلەرنى قاۋۇللاشتۇرۇپ، پارتىيىنىڭ يېڭى دەۋردىكى باش نىشانى، باش ۋەزىپىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن يېڭى تۆھپە قوشۇش كېرەك.

باش سەنمۇ بۇ بىلەن باش سىياسىي بىرنىڭ «ھازىرقى ۋە بۇندىن كېيىنكى بىر مەزگىل ئىچىدىكى مىنبىڭ، زاپاس ھەربىيلەر خىزمىتى توغرىسىدا پىكىر»ـ نىڭ ئاساسىي مەزمۇنى مۇنداق:

پارتىيىنىڭ 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېت 3 - ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيان، مەملىكەت بويىچە تايانچ مىنبىڭلار تەشكىلىي ئىشلىتىشتىن بۇرۇنقىدىن 80% ئازايدى، ھەربىي تەلىم - تەربىيىگە قاتناشتۇرۇلىدىغان ئادەم سانى بۇرۇنقىدىن 88% كېمەيدى، مىنبىڭ قوراللىرىنىڭ تارقىلىش دائىرىسىمۇ 80% تارايدى، ئارمىيە بويىچە زاپاس ھەربىيلەر شى - تۇەنى تەشكىللەش ۋە رەسمىي قىسىملارنىڭ خادىملىرىنى ئالدىن تولۇقلاش سىنىقى ئېلىپ بېرىلدى.

پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ نۆۋەتتىكى خەلقـ ئارا ۋەزىيەت ئۈستىدە قىلغان تەھلىلىگە ئاساسەن، ئېلىمىزنىڭ كۈچنى مەركەزلەشتۈرۈپ سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىش تەلەپ قىلىنىدىغان ۋاقىتتا، مىنبىڭ،زاپاس ھەربىيلەر خىزمىتىنى يەنىمۇ

تەڭشەشكە توغرا كېلىدۇ. دۆلەتنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇ-لۇشىدىن ئىبارەت ئومۇمىيلىققا تېخىمۇ ئوبدان بويسۇنۇش ۋە ئۇنىڭ ئۈچۈن تېخىمۇ ياخشى خىزمەت قىلىش، مەركى-زىي ھەربىي كومىتېتنىڭ رەسمىي قىسىملارنى ئازايتىش، زاپاس كۈچلەر قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش توغرىسىدىكى فاڭجېنىنى ئەستايىدىل ئىجرا قىلىش ئۈچۈن، ھازىرقى ۋە بۇندىن كېيىنكى بىر مەزگىل ئىچىدە مىنبىڭ، زاپاس ھەربىيلەر خىزمىتى سانىنى ئازايتىش، سۈپىتىنى ئۆستۈ-رۈش، مۇھىم نۇقتىنى چىڭ تۇتۇش ۋە ئاساسىنى پۇختا سېلىشتىن ئىبارەت بولىدۇ. كونكرېت پىكىرلەر مۇنۇلار-دىن ئىبارەت:

1. مىنبىڭ تۈزۈمىدە چىڭ تۇرۇپ، مىنبىڭ بىلەن زاپاس ھەربىيلەرنى بىرلەشتۈرۈش خىزمىتىنى ئوبدان ئىشلەپ، ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەر قىلىشقا پۇختا ئا-ساس سېلىش لازىم. تايانچ مىنبىڭلار يەنىلا مىنبىڭ خىزمىتىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. ئۇلار-نىڭ سانىنى تېخىمۇ ئازايتىش، 1995 - يىلىغىچە ھازىر-قى ئاساستا 64% ئازايتىش لازىم. شەھەرلەر ئىقتىسادىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتى داۋامىدا مىنبىڭ، زاپاس ھەربىي-لەر خىزمىتىنىمۇ تەڭ ئىسلاھ قىلىپ، مىنبىڭلارنىڭ تەر-بىيە ۋە تەلىمىنى كارخانا باشقۇرۇش پىلانىغا كىرگۈزۈ-شى لازىم. ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى ۋە تولۇق ئوت-تۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىغا تەدرىجىي ھالدا ھەربىي

تەلىم ـ تەربىيە ئېلىپ بېرىش كېرەك.

2. مىنبىڭلارنىڭ ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىدىكى تايانچلىق، باشلامچىلىق رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇپ، دۆلىتىمىزنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشى ئۈچۈن ھەسسە قوشۇش لازىم. ھەردەرىجىلىك خەلق قورال-لىق بۆلۈملىرى ۋە ئۇنىڭ كادىرلىرى ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلغان ھالدا، مىنبىڭلارنى ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا قاتنىشىشقا پائال ئۇيۇشتۇرۇش ھەمدە ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى جەريانىدا مىنبىڭ، زاپاس ھەربىيلەر قۇرۇلۇشىنى مۇھىم ۋەزىپە قاتارىدا تۇتۇش ۋە ئۇنى ئۇزۇن مۇددەت داۋاملاشتۇرۇش لازىم.

3. مىنبىڭلارنىڭ تەربىيە ۋە تەلىمىدە مۇھىم نۇقتىنى گەۋدىلەندۈرۈپ، ئۇسۇلنى ياخشىلاپ، ئەمەلىي ئۈنۈمگە ئېتىبار بېرىش لازىم. مەملىكەت بويىچە مىنبىڭ تەلىم ـ تەربىيىسىنى باش سەنمۇبۇ چۈشۈرۈپ بەرگەن تەلىم ـ تەربىيە ۋەزىپىسى بويىچە ئورۇنلاشتۇرغاندىن سىرت، تەلىم ـ تەربىيە ۋەزىپىسى تاپشۇرۇلمىغان جايلار ۋە ئورۇنلاردا مىنبىڭلار تەلىم ـ تەربىيىگە ئۇيۇشتۇرۇلمايدۇ. مىنبىڭ تەلىم ـ تەربىيىسىنى تەدرىجىي ھالدا ناھىيە (شەھەر) لەردىكى تەلىم ـ تەربىيە بازىلىرىغا يىغىپ ئېلىپ بېرىشقا يۈزلىنىش لازىم. تەلىم ـ تەربىيە ۋاقتى ھەربىي خىزمەت قانۇنىدا بەلگىلەنگەن بەلگىلىمىلەر بويىچە ئىجرا قىلىنىدۇ. مىنبىڭلارغا قارى-

تىلغان سىياسىي تەربىيە ئاساسلىقى مىنبىگىلارنىڭ خىز-
مەت ۋەزىپىسى ۋە مەنىۋىي مەدەنىيەت بەرپا قىلىش
پائالىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ ئېلىپ بېرىلىدۇ. مىنبىگ-
لارغا ئايدا بىر قېتىم سىياسىي دەرس ئۆتۈش يىلدا
تۆت قېتىم ئۆتۈشكە ئۆزگەرتىلىپ، دۆلەت مۇداپىئە كۆز
قارىشىنى ئۆستۈرۈش ئاساسىي مەزمۇن قىلىنىدۇ. ئادەت-
تىكى مىنبىگىلار ئادەتتىكى چاغلاردا ھەربىي تەلىم - تەر-
بىيىگە ئۇيۇشتۇرۇلمايدۇ.

4. مىنبىگىلارنىڭ قورال تۈرلىرىنى تەڭشەش، تار-
قىلىش دائىرىسىنى تارايتىش، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش
لازىم. ئاساسىي قاتلامدىكى مىنبىڭ قوراللىرىنىڭ سا-
نىنى تەدرىجىي ئازايتىپ، تارقىلىش دائىرىسىنى تاراي-
تىش لازىم. قۇرۇقلۇق - دېڭىز چېگرا مۇداپىئە سىپى ۋە
جەڭ ھازىرلىقىدىكى نۇقتىلىق جايلاردا مەلۇم ساندىكى
قوراللارنى ساقلاپ قېلىش، ئىچكى ئۆلكىلەردە تەلىم-
تەربىيىگە ئېھتىياجلىق قوراللارنى ساقلاپ قېلىشتىن
باشقا، قالغان قوراللارنى تەدرىجىي ھالدا ناھىيىدىن
يۇقىرى قورال ئىسكىلاتلىرىغا يىغىپ پىچەتلەپ ساقلاش
ھەمدە باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ھادىسە يۈز بېرىشىنىڭ
ئالدىنى ئېلىش كېرەك.

5. زاپاس ھەربىيلەر قىسمىنىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەي-
تىپ، ئۇرۇش ۋاقتىدا سەپەرۋەر قىلىشنىڭ تەييارلىق خىز-
مىتىنى تەدرىجىي پۇختىلاپ، زاپاس ھەربىيلەر قىسمىنى

پىلانلىق قۇرۇپ چىقىش لازىم. ئۆۋەتتە ئاساسلىقى سىناق ئۆقتىلىرىنى ئوبدان تۇتۇش، تەجرىبىلەرنى يەكۈنلەش، مۇستەھكەملەش، ئۆستۈرۈش، كونترول قىلغان ھالدا تەرەققىي قىلدۇرۇش لازىم. رەسمىي قىسىملار ئادەتتىكى چاغلاردا ئۇرۇش ۋاقتىدىكى شتات بويىچە پىلانلىق ھالدا تولۇقلىنىدىغان خادىملارنى ئالدىن تەشكىللەش خىزمىتىنى پۇختا ئىشلىشى، ئۇلارنى قەرەللىك تەلىم-تەربىيىگە ئويۇشتۇرۇشى، ئۇلارنىڭ قورال - جابدۇقلىرىنى بارا - بارا تولۇقلىشى ۋە قىسمدا ساقلىشى لازىم.

6. مىنىڭ، زاپاس ھەربىيلەر خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى ھەقىقىي تۈردە كۈچەيتىش لازىم. جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت ناھىيىلىك (شەھەرلىك) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنى يەرلىكنىڭ شتاتىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىشنى قارار قىلدى. ئۇلارنى يەرلىكنىڭ شتاتىغا ئۆتكۈزۈپ بەرگەندىن كېيىنمۇ پارتىيە مەركىزىي كومىتې-تى، مەركىزىي ھەربىي كومىتېتىنىڭ بىر تۇتاش رەھبەر-لىكىدە، يەرلىك پارتكوم بىلەن ھەربىي سىستېمىلارقوش رەھبەرلىك قىلىش تۈزۈمىنى قەتئىي داۋاملاشتۇرۇش لازىم. يەرلىك ھەر دەرىجىلىك پارتكوم ۋە ھۆكۈمەت خەلق قوراللىق خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەي-تىشنى ئۆز مەجبۇرىيىتى ۋە ۋەزىپىسى دەپ بىلىپ، كۈنتەرتىپكە كىرگۈزۈپ، رەھبىرىي يولداشتىن بىرنى

مەسئۇل قىلىشى لازىم. ھەربىي كومىتېتنىڭ باش بۇلىرى ۋە چوڭ ھەربىي رايونلار رەسمىي قىسىملارنى چىڭ تۇ-تۇش بىلەن بىرۋاقىتتا، مىنبىڭ، زاپاس ھەربىيلەر خىز-مىتىگە بولغان رەھبەرلىككە ھەقىقىي تۈردە ئەھمىيەت بېرى-شى لازىم. ئۆلكىلىك ھەربىي رايونلار، شۆبە ھەربىي رايونلار تەڭ دەرىجىلىك يەرلىك پارتكوملارغا پائال تۈردە تەشەب-بۇسكارلىق بىلەن ياخشى مەسلىھەتچى بولۇشى ھەمدە ناھىيە-لىك (شەھەرلىك) خەلق قوراللىق بۆلۈملىرىنىڭ ھەربىي خىزمەتلىرىگە ئۆز ۋاقتىدا رەھبەرلىك قىلىشى لازىم.

1985 - يىلى باش سەنمۇ بۇنىڭ ئەسكەر چاقىرىش خىزمىتىنى ئومۇمىيۈزلۈك ئىسلاھ قىلىش تەلىپىنى ئىز-چىللاشتۇرۇش ئۈچۈن، ئاپتونوم رايون بىلەن ھەربىي رايون ئەسكەر چاقىرىش بۇيرۇقىدا: جايلاردىن چاقىرىل-غان يېڭى ئەسكەرلەرنى ناھىيە، شەھەر، تۈەن-مەيدانلار كادىر ئاجرىتىپ قىسىملارغا ئاپىرىپ بېرىش؛ قاتناش قولايلىق بولغان رايونلار يېڭى ئەسكەرلەرنى ئۆز ئالدى-غا قىسىمغا بېرىپ تىزىمغا ئالدۇرۇشقا ئۇيۇشتۇرۇش كېرەك، دەپ بەلگىلەندى.

10 - ئاينىڭ 1 - كۈنى لەنجۇ ھەربىي رايونى 1985-يىل 9 - ئاينىڭ 6 - كۈنى چۈشۈرگەن 51 - نومۇرلۇق بۇيرۇققا ئاساسەن، ئۈرۈمچى ھەربىي رايون سىلىكبۇس-

نىڭ سەپەرۋەرلىك بۆلۈمى شىنجاڭ ھەربىي رايون سىياسىي بۆلۈمىنىڭ سەپەرۋەرلىك باشقارمىسى ۋە مىنبىڭ، زاپاس ھەربىيلەر تەلىم - تەربىيىسى باشقارمىسىغا ئۆزگەرتىلدى.

12 - ئاينىڭ 30 - كۈنى لەنجۇ ھەربىي رايونى 1985-يىل 9 - ئاينىڭ 6 - كۈنى چۈشۈرگەن 51 - نومۇرلۇق بۇيرۇق بويىچە، جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭ ۋە شەرقىي شىنجاڭ ھەربىي رايونلىرى ئەمەلدىن قالدۇرۇلدى.

شىنجاڭ مىنبېگىلىرى چوڭ ئىشلار خاتىرىسى

• • •

شىنجاڭ ھەربىي رايون سىلمگىبۇ سەپەرۋەرلىك باشقارمىسى،
مىنبىلىك، زاپاس ھەربىيلەر تەلىم - تەربىيىسى باشقارمىسى تۈزدى

تەرجىمە قىلغۇچى: مەخسۇت غوجانىياز
تۇرغۇن ياسىن

تەرجىمە تەھرىرى: ئۆمەر مەتتىمىن

مەسئۇل تەھرىر: قۇربان ياسىن

ج خ ئا ئا 7220 - باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى

1988 - يىل 7 - ئايدا تەرجىمە قىلىپ باستۇرۇلدى